

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૬૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જૈન સમ્રાટચક્રવર્તી-૪

વિષય ૬- : ૩૨૧

શ્રી
જૈન સંન્યાયમાલા.
ભાગ ૪ થો.

આ પુસ્તકમાં અનેક મહાન પંડિતની ખનાવેલી સંજ્ઞાઓ,
પદો અને અનેક વૈરાગી વિષયોથી ભરપૂર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ખાલાભાઈ છગનલાલ શાહ.
જૈન બુક્સેલર, ઠ. કીકાલકની પાળ.
અમદાવાદ.

આવૃત્તિ પહેલી.—નકલ ૧૧૦૦.

અમદાવાદ—ધી “ હાયમંડ ન્યુબિલી ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યા.

સંવત ૧૯૭૭.—સને ૧૯૨૧.

કિંમત બે રૂપીઆ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ
૮૨૬-૬

૬-૧૨૧

જાહેર ખખર.

અમારે ત્યાં દરેક ભતનાં જેન પુસ્તકો તેમજ
સાર્વજનિક પુસ્તકો ધણીજ બ્યાજળી કિમ્મતે
મળી શકે છે. ને અમારી પેઢી લગભગ ૫૦)
વરસ હપરાંતની છે, તેા હરકોઇ પુસ્તકો મંગાવ-
નારે પ્રથમ અમારી દુકાનની મુલાકાત લેવી. અને
અહંધા આનાની ટીકીટ બીડી સચીપત્ર મંગાવવું.

લી. બાલાભાઈ છગનલાલ શાહ.

જેન બુકસેલર, ડે. કીકાલદની પોળ.

અમદાવાદ.

પ્રસ્તાવના.

હાલમાં કાવ્ય વાંચવાનો પ્રચાર ધણોજ વધતો હોવાના સળખે બોડો તેની સારી રીતે કદર કરતા હોવાથી આ પુસ્તકમાં જૈન સંજ્ઞામલાના ભાગ ૧ હા, ૨ જા, તેમજ ત્રીજામાં નહીં આવેલી સંજ્ઞાઓ, સ્તવનો, પદો અને અનેક ઉપયોગી વૈરાગી ને આત્મદશાને જાગૃત કરનારા ધણા વિષયો દાખલ કરેલા છે. આ પુસ્તક છાપવા ધણા ભાષાઓએ અગ્રેને આગ્રહપૂર્વક લખેલું કે તે તમારા તરફથી જૈન સંજ્ઞામલાના ભાગ ૧ હો તેમજ બીજો અને ત્રીજો બહાર પડેલા છે તેવીજ રીતે એયો ભાગ છપાવી બહાર પાડી જનસમુહને આભારી કરશે એવી ભલામણ આવવાથી આ એયો ભાગ અમારે નવીન પદ્ધતીથી તૈયાર કરવો પડ્યો છે.

આ પુસ્તકમાં મુનીરાજશ્રી વિદ્વાન નાનચંદ્રજીકૃતની સંજ્ઞાઓ તેમની પરવાનગીથી તથા બીજા મુનીરાજેની બનાવેલી સંજ્ઞાઓ વીગેરે ધણીજ ઉપયોગી હોવાથી દાખલ કરી છે.

કાવ્યમાં લખેલા ગ્રંથો વાંચવાથી તેમાં અસરકારક વૈરાગ્ય ને બોધ હોવાથી આત્મા યાનમય થઇ જાય છે ને આત્માને પોતાની દશાનું જાન થાય છે.

આ પુસ્તકમાં લગભગ ૧૮૮ વિષયો દાખલ કરેલા છે. આ પુસ્તક વાંચવાથી આત્માને આત્મકદમાણુનું ધણુંજ જાણવાનું મળે છે. તો આ પુસ્તક દરરોજ એકાદમાં એકો એક કલાક અવસ્ય વાંચવા ખાસ ભલામણ છે.

હાલમાં છાપવાના સાહિત્યો જેવાં કે છાપવાના કાગળો, છપામણી, તથા યુકબાઈન્ડીંગ ખાતાના ભાવો ચાર ગણા લગભગ વધી ગયેલા છે તેમજ મનમાન્યા પૈસા આપતાં ધણીજ લાંબી મુદતે કામ તૈયાર થાય છે. આવી હાડમારી હોવાથી પુસ્તકની કિંમત વધારવી પડી છે. આ પુસ્તકમાં આવેલા દરેક વિષયો મનનપૂર્વક વાંચશે તો પોતે કાંઇપણ તેમાંથી વાંચવાનું સાર્થક સમજી પોતાના આત્માને ઉત્તમ બનાવશે તો પ્રસિદ્ધકર્તાનો પ્રયત્ન સફળ થશે.

લી.

બાલાલાઈ છગનલાલ શાહ.

જૈન યુક્તિસર, ડૉ. કીકામદની પોળ.

અમદાવાદ.

સજ્જન્યમાળા ભાગ ૪ થા ની

અનુક્રમણિકા.

વિષયાંક.	પૃષ્ઠાંક.
૧ પરમાત્મ સ્તુતિ	૧
૨ કર્મજ ત્હારા સુખદુઃખના ભાગી છે	૨
૩ દીવાળીનું સ્તવન	૨
૪ જૈન સહબોધ શીક્ષા	૩
૫ દિલખુશ સદુપદેશ	૬
૬ દિલખુશ ઉપદેશિક પદ	૭
૭ અડયા પડયાની સજ્જન્ય	૧૦
૮ ડંગ ભકતોની બગભકિત	૧૩
૯ પરોપદેશે પાંડિત્યમ	૧૩
૧૦ શિયળવંતોનું પ્રાતઃસ્મરણ	૧૪
૧૧ મનને ઉપદેશ	૧૪
૧૨ સદ્ગુણ જીવન કરવા વિષે	૧૫
૧૩ સ્ત્રીને શિખામણ	૧૫
૧૪ મનુષ્યનું કર્તવ્ય	૧૬
૧૫ મન અને માયા	૧૭
૧૬ મોહભ્રમ તોડવા વિષે	”
૧૭ પ્રભુ પ્રાર્થના	૧૯
૧૮ મનુષ્ય દેહનું કર્તવ્ય	૧૯
૧૯ સંસાર ચિત્ર	૨૦
૨૦ મનુષ્ય જીવનનું રહસ્ય પ્રાપ્ત કરવા પ્રભુ પ્રાર્થના	”
૨૧ પ્રબોધક પદ	૨૧
૨૨ ધર્મ પ્રશંસા	૨૧
૨૩ અનિત્યતા દિગ્ દર્શન	૨૨
૨૪ સહબોધ	૨૩
૨૫ પડયા પર માર ના પાડુ	૨૪
૨૬ વિષય સુખ સ્વરૂપ	૨૫

વિષયાંક.	પૃષ્ઠાંક.
૨૭ “ ક્ષમાચના ”	૨૫
૨૮ પ્રેમ સ્તવન	૨૬
૨૯ અધ્યાત્મ પદ	૨૭
૩૦ શ્રી વીર પ્રભુ સ્તવન	”
૩૧ માત પિતાના શુભ વીશે	૨૮
૩૨ સંસાર શો સાર!	૨૯
૩૩ આ સાર સંસારમાં	૩૦
૩૪ વજ્રઆનો કજ્રઓ	૩૨
૩૫ શુભ જીવ કેમ ખીલે	૩૩
૩૬ એક વવાની સજ્જન્ય	”
૩૭ શ્રીસુખાદુ કુમારની સજ્જન્ય	૩૪
૩૮ પાંચ ગતિમાં જીવ કયા કયા પ્રકારથી જાય છે તેની સજ્જન્ય	૩૬
૩૯ દીવાળીનું સ્તવન	૩૭
૪૦ બંધક કુમારની સજ્જન્ય	૩૮
૪૧ અથ શ્રી આવકના ત્રણ મનોરથની સજ્જન્ય	૪૦
૪૨ પરમસુખ પુન્ય વિના મળતું નથી	૪૧
૪૩ આ છેલ્લી મુસાફરીમાં પ્રભુનું ભજન કરી લેવા વિષે	૪૨
૪૪ સંસારમાં સંબંધ સત્ય ન માનવા વિષે	૪૨
૪૫ સદ્ગુણ તજી જવા વિષે	૪૩
૪૬ મમતા મુકવા વિષે મનનેબોધ	૪૪
૪૭ સંસારમાંથી સુખ થવાને શું સાધન કર્યું	૪૪

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૪૮ મનને દપકો	૪૫
૪૯ સંસારની ક્ષણિકતા	૪૬
૫૦ સંસારમાં સાર વિચારવા વિષે ૪૭	
૫૧ જીવને દપકો	૪૭
૫૨ અભિમાન ન ધરવા વિષે ૪૮	
૫૩ દેહરૂપ પિંજરમાં પડેલા	
જીવરૂપ પોપટને ચેતવણી	૪૮
૫૪ દેહાભિમાન તજવા વિષે ૪૯	
૫૫ ચોવીશ જીન સ્તવન	"
૫૬ દયા-ધર્મ વિષે	૫૧
૫૭ શ્રિયળવૃત્ત પાળવા વિષે	૫૨
૫૮ માન તજવા વિષે	૫૩
૫૯ શ્રી મહાવીર જીન સ્તવન ૫૪	
૬૦ શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન	૫૬
૬૧ નવકાર મંત્રનું મહાત્મ્ય ૫૭	
૬૨ નવકાર મંત્રનું મહાત્મ્ય વિષે ૬૦	
૬૩ ધર્મ કરવા વિષે	૬૧
૬૪ વૈરાગી પ્રમાણીયું	૬૨
૬૫ સાધુ મુનિને આરાધવા વિષે ૬૩	
૬૬ સંસાર અસ્થિર છે એ વિષે ૬૪	
૬૭ મિથ્યાત્વ છાંડવા વિષે	૬૫
૬૮ કર્મ વિપાક કાળ	૬૬
૬૯ શ્રાવકનો ઉપદેશ	૮૫
૭૦ જ્ઞાની ગુરૂ વિષે	૮
૭૧ જીવને ઉપદેશ	૮૭
૭૨ આત્માને યોધ	"
૭૩ સાધુ વિના સુખ નથી એવિષે ૮૮	
૭૪ દયા વિના સફળતા નથી	
એ વિષે	૮૯
૭૫ ધર્મ મહિમા વિષે	૯૦
૭૬ સંસારને ધીકાર દેવરા-	
વવા વિષે	૯૧

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૭૭ કર્મના વીચીત્ર બોલ	૯૨
૭૮ દુનિયામાં જન્મથી કે મરતાં	
લગણ ફક્ત લાકડા સીવાય	
કાષ્ટ પણ ચીજ કામ આવતી	
નથી તેના ઉપર ભજન.	૯૩
૭૯ અભિમાન વિષે	૯૪
૮૦ દુનિયામાં માયા માત્ર પેસાની "	
૮૧ જીવું ન બોલવું	૯૫
૮૨ પરચી ત્યાગ કરવા વિષે "	
૮૩ સંપ કરવા વિષે	"
૮૪ ઊપદેશી પદ	૯૬
૮૫ જૈન કોમને ઉત્તેજન આપવા	
પેસાદારોને આજ્ઞ	"
૮૬ શ્રિયળની સંજ્ઞા	૯૮
૮૭ ઊપદેશક સંજ્ઞા	"
૮૮ તપ વિષે સંજ્ઞા	૯૯
૮૯ વૈરાગ્યોપદેશ સંજ્ઞા	૧૦૦
૯૦ જીવને સમતા વિષે	
શિખામણ	૧૦૩
૯૧ ઊપદેશ છત્રીથી સંજ્ઞા ૧૦૧	
૯૨ આત્મ પ્રયોધની સંજ્ઞા ૧૦૪	
૯૩ ચોવિશ જીન સ્તવન	૧૦૫
૯૪ શ્રી પાંચ ધન્દ્રિયું સ્તવન "	
૯૫ અથ શીયળનું સ્તવન	૧૦૬
૯૬ શ્રી સમકિતનું સ્તવન	૧૦૭
૯૭ પ્રભાતિ સ્તવનો	૧૦૮
૯૮ સ્તવન ખીજું	"
૯૯ સ્તવન ત્રીજું	"
૧૦૦ ગણધર સ્તવન	૧૦૯
૧૦૧ કર્મ ઉપર છંદ	"
૧૦૨ ઊપદેશક પ્રભાતિયું	૧૧૩
૧૦૩ ઊપદેશક પ્રભાતિયું ખીજું	"

વિષય	પૃષ્ઠ
૧૦૪ ઉપદેશક પ્રભાતિયું ત્રીજું	૧૧૪
૧૦૫ ઉપદેશક લાવણી	"
૧૦૬ વૈરાગ્ય ઉપદેશક દોહા	૧૧૫
૧૦૭ સંજ્ઞન વિષે દોહા	૧૧૮
૧૦૮ વૈરાગી પદો	"
૧૦૯ ૫૬ બીજું	૧૧૯
૧૧૦ ૫૬ ત્રીજું	"
૧૧૧ ૫૬ ચોથું	૧૨૦
૧૧૨ વૈરાગી સ્તવન	"
૧૧૩ વૈરાગી સ્તવન બીજું	૧૨૧
૧૧૪ શીખામણનો છંદ	"
૧૧૫ વૈરાગી સાધન	૧૨૨
૧૧૬ સ્તવન બીજું	૧૨૩
૧૧૭ અથ ગ્વાન વિમળજીકૃત આત્માને શીખની સંજ્ઞાય	૧૨૪
૧૧૮ અથ તેર કાદીઆની સંજ્ઞાય	૧૨૫
૧૧૯ "ચિત્તની ચંચળતા વિષે"	૧૨૬
૧૨૦ ચૈતન્ય ચૈતવણી	૧૨૭
૧૨૧ આવો અમૃત્ય અવસર ફાગટ કોણ કાઢે!	૧૨૮
૧૨૨ પર નારીની પ્રીતી તજવા વિષે	"
૧૨૩ વૈરાગ્યમય પુરૂષોની વૈરાગ્યમય વાતો	૧૨૯
૧૨૪ સત્યનો અતુલ્ય મહિમા	૧૩૦
૧૨૫ જન્મ રાજના મીજમાનો	૧૩૧
૧૨૬ મૃગજળ સમાન આશામાં અથકાતાની સ્થિતિ	૧૩૨
૧૨૭ તૃણમમાં તણાતાને સુબોધ	૧૩૩
૧૨૮ ઘડપણની સ્થિતિ	"
૧૨૯ પ્રારબ્ધ (ઉદય) કર્મની વિચિત્રતા	૧૩૫

વિષય	પૃષ્ઠ
૧૩૦ કાયાનો ભડસો ફટકો	૧૩૫
૧૩૧ જગતમાં તેહજ જન્મેલા છે	૧૩૬
૧૩૨ મહાવીરના પુત્રોનું રહસ્ય ગાન	૧૩૭
૧૩૩ માત્ર એકલો વેશ પહેરવાથી શું વળ્યું?	૧૩૮
૧૩૪ માયાના ગારામાં યુગ- ળાયેલની સ્થિતિ	૧૪૦
૧૩૫ કર્મની વીચિત્રતા	૧૪૧
૧૩૬ સ્વાર્થ સંસારનું સ્વરૂપ	૧૪૨
૧૩૭ દશા બદલાય ત્યારે સર્વ બદલાય છે	"
૧૩૮ વિષય વિલાસીઓને વિષય વિકાર તજવા વિષે ઉપદેશ	૧૪૩
૧૩૯ અથ શ્રીહિતોપદેશ પદો ૫૬ પહેલું	૧૪૪
૧૪૦ " ૫૬ ૨ જી	૧૪૫
૧૪૧ " ૫૬ ૩ જી	૧૪૬
૧૪૨ " ૫૬ ૪ થી	૧૪૭
૧૪૩ " ૫૬ ૫ થી	૧૪૮
૧૪૪ " ૫૬ ૬ હું	"
૧૪૫ " ૫૬ ૭ થી	૧૪૯
૧૪૬ " ૫૬ ૮ થી	"
૧૪૭ " ૫૬ ૯ થી	૧૫૦
૧૪૮ " ૫૬ ૧૦ થી	"
૧૪૯ " ૫૬ ૧૧ થી	૧૫૧
૧૫૦ " ૫૬ ૧૨ થી	૧૫૨
૧૫૧ " ૫૬ ૧૩ થી	૧૫૩
૧૫૨ " ૫૬ ૧૪ થી	૧૫૪
૧૫૩ " ૫૬ ૧૫ થી	૧૫૫
૧૫૪ " ૫૬ ૧૬ થી	૧૫૬
૧૫૫ " ૫૬ ૧૭ થી	૧૫૭
૧૫૬ " ૫૬ ૧૮ થી	"

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧૫૭ " ૫૬ ૧૯ સુ	૧૫૮
૧૫૮ " ૫૬ ૨૦ સુ	૧૫૯
૧૫૯ " ૫૬ ૨૧ સુ	૧૬૦
૧૬૦ " ૫૬ ૨૨ સુ	૧૬૧
૧૬૧ " ૫૬ ૨૩ સુ	"
૧૬૨ " ૫૬ ૨૪ સુ	૧૬૨
૧૬૩ " ૫૬ ૨૫ સુ	૧૬૩
૧૬૪ " ૫૬ ૨૬ સુ	૧૬૪
૧૬૫ ધલાચી પુત્રની સંજ્ઞા	૧૬૬
૧૬૬ અથ શ્રી નેમનાથની સંજ્ઞા	૧૬૬
૧૬૭ અથ શ્રી ઉપદેશી સંજ્ઞા	૧૬૮
૧૬૮ અથ શ્રી ઉપદેશી સંજ્ઞા	૧૬૯
૧૬૯ અથ શ્રી મહાવીર સ્વામીનું પારણું	૧૭૦
૧૭૦ અથ શ્રી મુનિશુભ મંગલમાલા	૧૭૩
૧૭૧ કલાવતિની સંજ્ઞા	૧૮૧
૧૭૨ પ્રતિક્રમણની સંજ્ઞા	૧૮૩

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧૭૩ પ્રતિક્રમણની સંજ્ઞા	"
૧૭૪ ઉપદેશીક સંજ્ઞા	૧૮૪
૧૭૫ સ્વારથની સંગમ વિષે સંજ્ઞા	૧૮૪
૧૭૬ શીયળની સંજ્ઞા	૧૮૫
૧૭૭ પાર્શ્વનાથની સ્તુતી	૧૮૬
૧૭૮ અનિવાર્ય દશા	૧૮૭
૧૭૯ મહારી ભાવના	૧૮૭
૧૮૦ ઉપદેશક દોહરા	૧૮૯
૧૮૧ સુર જન બંધુઓ પ્રત્યે વિગ્રહિ	૧૯૦
૧૮૨ ક્ષમા અષ્ટક	૧૯૧
૧૮૩ ઉપદેશાષ્ટક	૧૯૨
૧૮૪ આ વિશ્વ ક્ષણ બંધુર છે	૧૯૩
૧૮૫ તપ વિષે સંજ્ઞા	૧૯૬
૧૮૬ શ્રી નંદિખેળની સંજ્ઞા	૧૯૭
૧૮૭ ઉપદેશી સંજ્ઞા	૧૯૯
૧૮૮ અચંતા મુનિની સંજ્ઞા	૧૯૯
૧૮૯ પુસ્તકોની જાહેર ખખર	૨૦૦

તૈયાર છે ! તૈયાર છે !! તૈયાર છે !!!
(આજ્ઞાતિ બીજી) શ્રી તીર્થંકર ચરિત્ર. (સચિત્ર)

આ પુસ્તકની પહેલી આજ્ઞાતિ સંવત ૧૯૭૦ ની સાલમાં થા. જેઠાલાલ દલસુખભાઈ તરફથી છપાવેલી પરંતુ તે ધણીજ દુનુંક સુદતમાં ખપી જવાથી તેની ઉપરા ઉપરી ધણા સદગૃહસ્થો તરફથી માંગણી આવવાથી આ બીજી આજ્ઞાતિ મારા તરફથી સચિત્ર ને સુસૌભિત ધણાં સારા ચિત્રો ને સુધારા વધારા સાથે છપાઈ બહાર પડેલી છે.

આ પુસ્તકમાં ચોવીસ તીર્થંકરોનાં ચરિત્રો ધણીજ સરસ રીતે આ-લેખવામાં આવેલ છે. આ પુસ્તકની પૃષ્ઠ સંખ્યા ૩૨૫) છે.

આ ગ્રંથમાં આવેલાં ચિત્રો—૧ શ્રી આદીના જન્મોત્સવ ઉજવવા પદ્મ દિગ્ગ કુમારીકાઓ આવી જુદા જુદા કાર્યો કરવા લાગી જાય છે.

૨ ઈન્દ્ર પોતે મેરૂપર્વત ઉપર સ્થળાય છે, ત્યાં પ્રભુનો અભિષેક કરે છે, જુદાં જુદાં વાહનોમાં બેસી ઈન્દ્રા અને દેવો પણ ત્યાં હાજર થાય છે.

૩ દીક્ષા લીધા પહેલાં આદિનાથ પ્રભુ :એક વર્ષ પર્વત દિવસના પ્રથમ પહરે ગોખમાં બેસી વાર્ષિક દાન આપે છે.

૪ સંસારનો ત્યાગ કરી પ્રભુ વનમાં દિક્ષા લે છે, ખીનઓ પણ સાથેજ દિક્ષા લે છે, ભગવાન પોતાનો કેશલોચ પોતાના હાથેજ કરે છે, પ્રભુને મન પર્યવ માન થાય છે.

૫ પ્રભુને કેવળમાન ઉપજ્યા પછી દેવતાઓ સમવસરણુ કરે છે, પ્રભુ કમલ ઉપર ચાલીને સાધુઓ સાથે આવે છે.

૬ દીક્ષા પછી એક વર્ષે ત્રેયાંસ કુમારના હાથે શેરડીના રસતું પ્રભુ કરપાત્રે પારણું કરે છે તેજ વખતે આકાશમાંથી પંચદિવ્ય પ્રગટ થાય છે.

૭ પ્રભુ અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર મોક્ષ જાય છે, દેવ દીવીઓ નિર્વાણ મ્હોત્સવ કરે છે.

૮ શ્રી મરૂદેવી માતા પોતાના રાજ પ્રાસાદમાં સુતેલાં છે, આદિનાથ પ્રભુનો જીવ માતાના ઉદરમાં ઉત્પન્ન થાય છે; તેજ વખતે માતા ભાવી શુભ સુચક સ્વપ્નાં નીહાળે છે.

૯ માતા મરૂદેવીએ જોયેલાં ચૌદ સ્વપ્નો.

૧૦ પ્રભુનો જીવ માતા મરૂદેવીના ઉદરમાં આવેલો જોઇ ઇન્દ્રરાજ હરિણ ગમેષી દેવતા પાસે ઘટનાદ દ્વારા અન્ય દેવ દેવીઓને બોલાવી પ્રભુના બહુમાનાર્થે નમુસ્થુણું બણે છે.

૧૧ માતા મરૂદેવી પોતાનો સ્વપ્ન વૃત્તાંત પતિદેવ નાભિરાજ પાસે પ્રગટ કરે છે, ઈન્દ્ર હાજર થઇ સ્વપ્નનો વિશેષાર્થ દેવની સમક્ષ કરે છે.

આ ગ્રંથ દરેકે દરેક જૈન ગ્રંથસ્થના ધરમાં અવસ્ય હોવો જોઇએ. કારણકે અન્ય ધર્મવાળા જોમ મનુસ્મૃતિને તેમજ શ્રીમદ્ભાગવતને મુખ્ય ગણે છે તેમ પૂર્વાચાર્યના ચારિત્રથી આપણે વિમુખ રહીએ તો આપણાં જોવો હતભાગ્યશાળી કયો મનુષ્ય ગણાય ?

આ પુસ્તકને પાઠા પુકાથી બંધાવી અલંકૃત કરવામાં આવેલ છે. હાલમાં છાપવાના સાહિત્યો જેવાં કે કાગળો, છપામણુ તથા બંધામણુની કિંમત ચારથી પાંચગણી વધી ગયેલી છતાં ગરીબ તેમજ સાધારણ ગ્રંથસ્થ ખરીદ કરે તેવા શુભ આશયથી આ ગ્રંથ ઉપર વિશેષ ધ્યાન મુકાય છે. કિંમત રૂ. ૨-૮-૦ (બઢી રૂપીઆ) રાખેલ છે.

લી. બાલાલાઇ છગનલાલ શાહ.

જૈન બુકસેલર, ડૉ. ડીકામદની પોળ મુઠ અમદાવાદ.

॥ श्री जीनकरेद्रायनमः ॥

॥ श्री ॥

जैन सज्जाय माळ.

भाग ४ थो.

परमात्म स्तुति.

धीरानी काडीना राज.

प्यारा आत्म प्रभुना रे, पदमां म्हारी प्रीति हजे;
नाशक विशयनी वेळी रे, भली जवळीने बरम थजे.
नव सुभद्रा अक्षित साधु, प्रसन्न हो परयेथ;
भव भ्रमळु क्षीपुं म्हें लारे, दुःखमय देण्या केश.
हवे प्रभु जेभांभी रे, तारी लेवा कर अहजे. प्यारा आत्म० १
नेभिनाथने नमन करे छुं, वणि नमुं पारसनाथ;
शान्ति नाथनुं स्मरण करे छुं, सेवुं छुं सिद्धनाथ,
नमुं, नमुं, म्हावीर स्वाभी रे, नेह करीने निभावजे. प्यारा० २
कष्टा करजे हे कष्टा कर, समता सीना कंथ;
बिकट रानमां कांठ न सजे, नाव नजरें पंथ.
इया करी आ. दीनने रे, सिद्धो भारग सुखावजे. प्यारा आत्म० ३
सिद्ध मुनिवर सेवित स्वात्मा, आपो विनय विवेक;
आत्म अनात्मपक्षुं जेवाने, आपी साखी टेक.
सदगुण सिंधु जिनवर रे, नजरथकी कंठ कडी नवजे. प्यारा आत्म० ४
शुद्ध बिबे तो हजे भिन्नता, हजे न अर्थ व्यभिचार;
अर्थ बिबे पक्षु हजे भिन्नता, बक्ष न लज्जा लभार.
अमृत प्रभुपद वांछ करे, रनेही संजजन सांजजजे. प्यारा आत्म० ५

કર્મજ ત્હારા સુખ દુઃખનાં ભાગી છે.

(લેખક-પંડિત ભોજાનાથ શર્મા.)

હરીગિત છંદ.

જન્મ્યા જગત્માં એકલા, મરવું જગત્માં એકલું,
 પોદયા જગત્માં એકલા, ફરવું જગત્માં એકલું;
 વહવું જગત્માં એકલું, જોવું જગત્માં એકલું,
 સુખ દુઃખ ભાગી કોણ છે ? તું જોલ બાપૂ ! એટલું. ૧

પુત્રો મળના રૂપયુત, પામ્યો કદાપી તું હશે;
 નારી મનોહર રૂપયુત, વિધિએ કદિક પામ્યો હશે;
 તોયે જીવનના અંતમાં, બળવું ચિતામાં એકલું,
 સુખ દુઃખ ભાગી કોણ છે ? તું જોલ બાપૂ ! એટલું. ૨

મિત્રો મનોહર જોલતા કદિ આવતો દારે હશે,
 ધન માલ ગામ ગિરાસની, આવક કદા ત્હારે હશે;
 મરણાન્ત દર્ગમ માર્ગમાં, પડશે જવું જ્યાં એકલું,
 સુખ દુઃખ ભાગી કોણ ત્યાં ? તું જોલ બાપૂ એટલું. ૩

પાંડિત્ય પોપટ સમભણી, કદિ મેળવ્યું પ્રેમે હશે,
 વકિલાત કોરટમાં કરી, સન્માન પ્રાપ્ત કર્યું હશે;
 શુભ અશુભના પરિણામમાં, ઉભું થવું જ્યાં એકલું,
 સુખ દુઃખ ભાગી કોણ છે ? તું જોલ બાપૂ ! એટલું. ૪

દહો બીજાનાં દેખિને, દિલમાં દરદ જો આણુશે,
 નિજ બંધુઓના અશ્રુને, પોતા સમાં જો બાણુશે;
 એ પુણ્ય પથમાં આવશે જાવું થશે નહિ એકલું,
 સુખ દુઃખ ભાગી કર્મ ત્હારાં ગમ બાપૂ જોલ તું ! ! ૫

દીવાળીનું સ્તવન.

(ઝીણા ઝરમર વરસે મેદ-લીંજે મારી ચુંદલરી એ-શગ.)

આજે અજવાળો અંતર દાર, પ્રવં દીવાળી છે !

પ્રભુ સાથે બની એક તાર, આજ દીવાળી છે !

હૃદય પખાળી, કિલ્મીય ટાળી, મનના મેલને ખાળીરે,
રાગદ્વેષને દૂર નિવારી, પાપ પ્રપંચ પ્રજાળી. આજ દીવાળી છે.
દીવડા ધર આંગણ અજવાળે, તિમીર ઉપરનું ટાળેરે,
હૃદય તિમીર અજ્ઞાન પ્રજાળે, જ્ઞાન તણા અજવાળે. આજ દીવાળી છે.
રોકડ મેળ અને ખાતાવી, જમા ઉધાર તપાસોરે,
સરવાયાં નુકશાન નફાનાં, જ્ઞાન તણા જે વાસો. આજ દીવાળી છે.
પરનિન્દા, ચોરી, વ્યભિચારી, હિંસા હોય કરે રે,
ભાવ—દ્રવ્યથી દોષ કરેલા; ઉધાર ખાતુ મેલી. આજ દીવાળી છે.
આત્મ રમણતા, શુદ્ધ સ્વભાવે, પર ઉપકાર જીવાયુંરે,
જીવ હયા, પ્રભુ સેવન એ સૌ, જમા તરફ તણાયું. આજ દીવાળી છે.
હેયજ્ઞેયાદિ ત્રિપુટી સ્થમજી, તત્ત્વનું તત્ત્વ વિચારોરે,
સદ્ગુરુ સેવી સાચા જ્ઞાને, નીજ આતમને તારો. આજ દીવાળી છે.
ભાવ દીવાળી અર્થે આજે, દ્રવ્ય દીવાળી દીવેરે,
કર્મ ખપાવી શુરવીર થાતાં, મુક્તિ કરીને જીવે. આજ દીવાળી છે.
ચહું દેવાનંદ શ્રી વીરજી, ચરણ કમળની સેવારે,
ભાવ દીવાળી કરતાં—મંગળ, મણિમય મળતા એવા, આજ દીવાળી છે.

જૈન સદ્બોધ શિક્ષા.

(રાગ આધવજીનો)

જૈન બન્ધુઓ ? શીખ સુણો સોહામણી,
જિનવર ભાષિત ધર્મ તત્ત્વ વિચારજો;
સદ્ગુણ કરો નરભવને શિવ સુખ પામવા,
મન વચ કાચે ધર્મ રચણ આધારજો.
દુઃખકારી જે વચનો સુખથી વારતાં,
સમતા સાગરમાં સુખ અપરપાર જો;
મિષ્ટ વચનથી વદીએ સહુને પ્રેમથી,
ભાતૃભાવે વધતો સૌ વ્યવહાર જો.
જળ વાહળ સમે ચલિત જીવિતને જાણીએ,

જૈન ૦ ૧

જૈન ૦ ૨

સમજી જ્ઞાની વૈરાગે રંગાય ભે;	
બુદ્ધા જંગ બંધનને બળથી તોડીએ,	
આત્મિક ધન મેળવીયું ગુણિજન ગાય ભે.	જૈન૦ ૩
જ્ઞાનસદ્ધાન આપીને જીવ રક્ષા કરે,	
સુપાત્રાદિક જ્ઞાન પાંચ પ્રકાર ભે;	
જાવ હવ બળતાં રસ્તો સરજી એ સાચવી,	
બ્રહ્મચર્યાદિક મહા વ્રતનો વિચાર ભે.	જૈન૦ ૪
કેવલ શત્રુને અળગો કરીએ આપણે,	
જેના સંગે નીચ ગતિ લેવાય ભે;	
અંકુશીયો મહા તપસી સાધુ હતો,	
કેવલ બળેથી સર્પ ઝેરીલો થાય ભે.	જૈન૦ ૫
લોભે લક્ષણ ચેતનજી જાશે વધ્યાં,	
લાભે લોભ કરે છે અતિ ઉત્પાત ભે;	
તુલણ તેના સાથ થકી છુટે નહિ,	
લરકર જેનું ભારે વિપરીત વાત ભે.	જૈન૦ ૬
સુભુજ ચક્રી જે ખટ ખડનો રાજીએ,	
લોભે લૂંટાણો ભર દરિયા માંહિ ભે;	
રક્ષા કારણ દેવ નહિ તેના થયા,	
સમગ્રીએ પહોંચાડયો લોભે ક્રમાંહિ ભે.	જૈન૦ ૭
માન મહા વૈરીને વેગે વારિયે,	
અથ પ્રકારે ગણિયા મદના લેહ ભે;	
સમગ્ર ચક્રી સરિખા રૂપ રહિત થયા.	
મહ મૂકેલી મળે પરમ પદ જેહ ભે.	જનક ૮
કેવલ ક્રમણા બ્રાહ્મણને આત્મતી,	
લધુ બંધવને વંદુ જઈ હું કેમ ભે ?;	
ભગિની બ્રાહ્મી સુંદરીએ સમજાવતાં,	
માન ગયેથી જળહણ જ્યોતિ જેમ ભે.	જૈન૦ ૯
કપટ કરેથી ચપટ થશે ઝટવારમાં,	
બધાતા નવ જખરી માયા બળભે;	
મક્ષિ જિનવર તપ કરતાં ખમયું પડયું,	

- મહિલા રૂપે શ્રી જિનનો અવતાર ને. નૈન૦ ૧૦
અભ્યંતરના ચોર તમે દૂરે હરો,
જેહ સંખધે લખ ચોરાશી થાય ને;
ગ્રાહ્ય અભ્યંતર તપ જપ તેને આહરો,
દાવાનળ દુઃખ સર્વે દૂર પલાયને. નૈન૦ ૧૧
વૃત પરખખાણ કરો નિજ પૂરણ ભાવથી;
સેવા ભક્તિ જગમ સ્થાવર તીર્થ ને,
અનુમોદીએ શુભ કૃત્યો સરવે સદા,
જેથી આત્મસમ રહે પવિત્ર ને. નૈન૦ ૧૨
દુષ્ટ રિવાળે સાંસારિક દૂરે હરો,
સમ વ્યસનથી પ્રાણી થાય ખુવાર ને;
ઉત્તેજન ભતિ ભાઇઓને આપવું,
સગપણ સ્વામી ભાઈ તણું સચવાવ ને. નૈન૦ ૧૩
જ્ઞાન દાનનો ફેલાવો અધકો કરો,
જીર્ણ પુસ્તક ને વળી જીર્ણોદ્ધાર ને;
દેવ દ્રવ્યાદિકના હિસાબે સાચવી,
નિજ ગૃહથી અધિક કરો સંભાળને. નૈન૦ ૧૪
સર્વ જીવનું ભણું કરવા ધૈર્યો ધરો,
ધરી સાદાઈ રાખો મન નરમાય ને;
સમજી થઈ નિર્ભોભી આનન્દે રહો;
આજસ છોડી કરને ઉદ્યમ ખાસને. નૈન૦ ૧૫
અમાણિકત્ત રાખીને સત્ય બોલવું,
મન વશ રાખી કરો તન રક્ષાય ને;
યથાશક્તિ ધર્મે દિલ ઉદારતા,
સુશિલ થઈ આ પાળો હથ શિક્ષાય ને. નૈન૦ ૧૬
શિક્ષા સુન્દર અચળ રહો અવની પરે,
બુદ્ધિ પોમે આનન્દ અધિકો થાય ને;
માણુસા પાસે માણુકપુરાનો રહીશ,
ઝિરધર સુત “દિલખુશ” શિક્ષા આ ગાયને. નૈન૦ ૧૭

દિલ્લે રા રાજા.

—રાગ ગરબો—

સુષુબ્યો સરવે બન્ધુ ? શિખ કહું સોહામણીરે,
 રહેજો સંખીને સહુ માનવી સંગાથ;
 વહીએ વેણુ વિચારી સત્ય તણી શોભા ભલીરે,
 જન્મ્યા જગમાં નર પર ઉપગારીને વંદીયેરે,
 વહતા સત્ય વચન પ્રજ્ઞાચારી નર ગુણવાન;
 એવા રત્ન પુરૂષો અચળ રહો અવની પરેરે.....(૧)
 સાખી.

પરછિદ્રો નવ દેખીયે, નવ દે ખોટાં આળ;
 ક્ષણભંગુર સંસારમાં, ભમતાં નાવે પાર.
 સેવો દોષ રહિત શ્રી બહાલા વીર ભગવાનનેરે,
 ભમતાં ભવ ફેરામાં દુર્લભ નર અવતાર;
 જેથી જન્મ મરણના ફેરા તે ફરે ટળેરે.....(૨)
 સાખી.

મંત્ર, તંત્રને ભૂતડાં, સાચાં નહિ પણ તૂટ;
 ભડકે લોળા ભાવથી, કર્મરાય છે ભૂત.
 પામ્યા ધર્મ ધોરી આલંબનથી તરીયે દધિરે,
 શિવ સુખ પામી કરીયે મોક્ષપુરીનું રાજ્ય;
 એવો અવસર મળશે ઠરશે ત્યારે જીવડોરે.....(૩)
 સાખી.

વિષય વિષ તે જાણીયે, રામા રંગ કુરંગ;
 રામા તે કોની નહિ, ફરે કીજે સંગ.
 શોષિત પાન કરાવ્યું માંસ અસિ ધારા દિઓરે,
 ક્રુધા શાન્ત થયે ભર દરિએ નાંખ્યો નથ;
 તેનો સાથ ચતુર નર વિષ માફક તે પરિહરેરે.....(૪)
 સાખી.

સમજી મારા બંધવા, નારીના અવહાત;
 રખે ભરેસો રાખતા, કરતાં છાની વાત.

કુલટા નારી કાળી નાગણ પર નિવારીયે રે,
પ્રેમે સ્વહારા શુભ આચરણે સંભાળ;
વર્તન વિનય વિવેકે શિયલ ત્રત સૌ મન ધરોરે....(૫)
સાખી.

નિંદા કોઈની મત કરી, પાળ હયા સુખકાર;
હયા ધર્મ માંહે વડી, હયા મોક્ષનું દ્વાર.
સમજી દ્રવ્ય હયાને, ભાવ હયા પાળો મુદારે,
જેથી આત્મતણાં સૌ કષ્ટો દુરે થાય;
ધરીયે ધ્યાન પરિચય સંત સાધુ સેવી સદારે.....(૬)
સાખી.

દશા ધરી ઉર દેહની, વ્યસન દૂર કરાય;
અભિમાન નવ રાખવો, કર્મે નીચ પડાય.
બહાલા ! બહેમો છોડી ધર્મ ફિલને રાખજોરે,
સદગુણ પાળો રૂડા ધર્મ શુભજ થાય;
ક્રોધાદિક દુર્ગુણો દૂરે સૌ પલાવજોરે.....(૭)
સાખી.

દેશ છોડીયે આપણો, વેશ ન છોડયો જાય;
ભડકે ભોળા ભાવથી, સ્ટોકોંગ ખૂટ ચડાય.
મર્કટ પૂંછ વિનાના શોભા એમાં શું ગણોરે,
છોટે વિરૂધ્ધ આચારો શુભ કુળવટ સચવાય;
ત્યારે સુખિયા થઈયે રહીને નિજ ગુણ બાગમાંરે (૮)
સાખી.

નોકર થઈને છોડીયા, ધંધાઓ વિશાળ;
પરતંત્રના ચત્રમાં, ક્યાં જોયે મળનાર.
કપટે લતે રહી છે ઠાઠ ઠકુરાઈ વળીરે,
પૈસા પેટ નહિ ખાવાને ચઢાવા થાય;
અવળા ખરચે હાય ! દશાઓ અવળી થઈ પડીરે (૯)
સાખી.

જ્ઞાન ખબરો આપણો, દૂર દેશાંતર જાય;
ધંધા ધોરી સૌ ગયા, ખર્ચ અધિકાં થાય.

પેસો બાણીને હલકારે આલ્યો આપણોરે,
તો પણ હામ થકી શુભ કારજ સુંદર થાય;
દુઃખિયા ક્ષિત બન્ધુને નિજ શક્તે સુખિયા કરાવે. (૧૦)
સાખી.

દશા સુધારો ચિતની, ઉર ધરીને દાઝ;
છાના છેક રહો નહિ, મનથી રાખી લાજ.
વિદ્યા બાણીને કરવાં કાર્યો સૌ શ્રેયનાંરે,
ધ્વિષ્ટા રાખો કરવા હુન્નરનો પ્રકાશ;
બાજી હાથ થકી જાતાં પડ્યો બહુ દુઃખમાંરે. (૧૧)
સાખી.

પ્રભુમી સદશુર રાજને, યુદ્ધિયગ્ધિ સુપસાય;
શિક્ષા સુંદર આ ઠહી, સિધ્ધ ક્ષેત્રની માંદા.
ગિરધર સુત “દિલ્લખુશ” ની શિક્ષા જે આરાધશેરે,
તેને મળશે માણિક્ય અમરાપુરનું રાજ્ય;
મેળવી મનુ જન્મને સિધ્ધ કામ પૂરણ થશેરે. (૧૨)

દિલખુશ ઉપદેશ પદ.

(રાગ કુંડલ્યા છંદ—પ્રભાતીયાનો.)

ઉઠ દ્યા જીવડા, જન્મજથી બગીને,
કેમ ઉંઘી રહ્યો અધિર જગમાં;
ક્યાંથી તું આવીઓ, બધશિ તું ક્યાં વળી,
પ્રશ્ન પૂછજે તુંજ હૃદયમાં. ઉઠો ૧
સંસારના ખેલમાં, સત્ય ક્યાં દેખતો,
કાર્ય કીધું તે શું અહીં આવી;
લાડીને, ગાડીમાં, મોજ તું માણતો,
અજ્ઞાનથી દુઃખને સુખ લાવી. ઉઠો ૨
વેરી મોહના, પાસમાં તું પડ્યો,
માત, પિતા અને પ્રેમી દારા;
જાત બગીની વળી, કુકુળ આ મોહનું,

- ખધાવશે કર્મના તુજ ભારા. ઉકં ૩
- સ્વાર્થ સૌ સાધવા, પ્રેમ જતલાવતાં,
માન માયાની લગ્ની લગાડી;
લાગે અમૃત સમું, અજ્ઞાનતા ભાસથી,
કર્મ કે પાસ નાંખે ભમાડી. ઉકં ૪
- અવિત આ ભણતું, સ્વપ્ન સમ લાગતું;
સમય આવે જરૂર ભવું;
આવીને જમ તણું, તેડું ઉભું રહે,
તે સમે દુઃખ દરિએ ડુબાવું. ઉકં ૫
- આવીએ તે સમે, એકલો તું હતો,
છોડી પણ એકલા તારે ભવું;
ધર્મ એક આવતો, મિત્ર પરભવ તણે,
તે વિના દુઃખ આવે નહાં. ઉકં ૬
- કુટુંબ વેભવને, પરીવાર પ્રેમી સહુ,
મુકીને અવસે ચાલી ભરે;
ધર્મ કીધા નહિ, લાભ લીધા નહિ,
દ્રવ્ય અધર્મનું ધુળધાણી થારે. ઉકં ૭
- પુણ્ય વિષુ પ્રાણીઆ, જમ તુને ઝાલશે,
અદ્વૈતે મારશે, અતિ કષ્ટે આપી;
અવનીમાં તેં જઈ, કામ ભુડાં કર્યાં,
અધર્મે ચાલતાં નીતિને ઉઘાપી. ઉકં ૮
- કહે અલ્યા મૂરખા, ક્રમે તું શું ગયો,
અહીંથી ધારીને મૃત્યુ લોકે;
ધર્મના પ્કાને તું, ઠગ થયો જગતમાં,
છોડીએ નહિ હવે રહીશ પોકે. ઉકં ૯
- માટે વિચારીને, કિત હેયે ખરી,
કર ધર્મની સેવના શુભ થારે;
શુદ્ધયજ્ઞિ પચાચથી ગિરધર મુતઆ,
“દિલખુશ” કહે ભવ દુઃખ ભરે. ઉકં ૧૦

ચડયા પડયાની સંજ્ઞાય.

(શ્રી સીમંધર સાહિબ આગે એ દેશી.)

- ચડયા પડયાનો અંતર સમજી, સમપરિણામે રહીએ.
 થોડો પણ જીહાં ગુણ દેખીએ,
 તિહાં અતિહિ ગહગહિયે રે લોગા લોલવીયા મત જુલો. ૧.
 અંતર મુહરત છે ગુણા ૧બુઠી, અંતર મુહરત ઠાણી;
 ચઢવું પડવું તિહાંથી મુનીને, તે ગતિ કિણહિ ન બાણીરે. લો. ૨.
 બાહ્ય કષ્ટથી ઉચું ચઢવું, તે તો જઠના ભામા;
 સંયમ શ્રેણી શિખરે ચઢાવે, અંતરંગ પરિણામારે. લો. ૩.
 તિહાં નિમિત્ત છે બાહિર કિરિયા, તે જો સૂત્રે સાચી;
 નહિં તો દુઃખદાયક પગ સાહમું, મોર જુએ જેમ નાચીરે. લો. ૪
 પાસત્યાદિક સરખેં વેષે, જુઠાં કારણ દાખે;
 એકવીસ પાણી ખપ નહિ કરતાં, મીઠાં પાણી આખેરે. લો. ૫.
 પરિચિત ઘરની ભિક્ષા લેવે, ન કરે તે સમુદાણી;
 વસતિ દોષ ન ત્યજે કૃત્યાદિક, જિન આણી મન આણીરે લો. ૬.
 વસ્ત્ર પાત્ર દ્રવ્ય નવિ ટાળે, કરે પતિતનો સંગો;
 કલહ વૈરની વાત ઉદીરે, મન માન્યું તિહાં રંગે રે. લો. ૭.
 હીણા નિજ પરિવાર વઢાવે, આપ કષ્ટ બહુ દાખી;
 ચઢયો તેહને કેણીપરે કહીએ, સૂત્ર તિહાં નહિં સાખીરે. લો. ૮.
 ન ગણે ઉત્તર ગુણની હાણિ, સૂત્રક્રિયામાં પંગુ;
 દુઃખ સહેર્યે જેમ ઉપદેશમાલે, યોદ્યો મથુરામંગુ રે. લો. ૯.
 એકતું મૂલકારણ ચિંતવતા, આવે મોટું હાંસુ;
 પંચમહાવ્રત કિહાં ઉચ્ચરીયાં, સેવ્યું કુણવું પાસું રે. લો. ૧૦.
 પહેલાં વ્રત જે જુઠાં ઉચ્ચરીયાં, તે તો નાવ્યાં લેખે;
 ફરીને હવે તે ઉચ્ચરીયે, પંચલોક જેમ દેખેરે. લો. ૧૧.
 મુનિને તો સઘળું સાચવવું, વાત ઘટે નવિ ફડી;
 શુદ્ધ પ્રરૂપકને તો જે જે, ચતના તે તે રૂપીરે. લો. ૧૨.
 પહેલાં મૂલગુણો જે હીણા ફરી દીક્ષા તે લેવે;
 ચરણ અંશ હોયે તે તપ છેદે, ઉદમ મારગ સેવેરે. લો. ૧૩.

એહવું ભાખ્ય કહીઉં વ્યવહારે, તે તો મર્મ ન જાણે;
અધિકાહી બાહીર દેખાડી, મતવાલો મત તાણેરે. લો. ૧૪.
કહે તે શુદ્ધ કથક અજ્ઞાની ઉપધિ ઘણેરી ધારી;
દ્વિવિધ બાલ તે મારગ લોપી, ભાખ્યું અંગ આચારેરે. લો. ૧૫.
પાસત્યાદિક ભતિ ન ત્યજિયે, તો ઉંચા કેમ ચઢીયે;
જ્ઞાનાધિક આણાએ રહીએ, તેહ સાથે નવિ વઢિયેરે. લો. ૧૬.
પાસત્યા પણ તેહને કહીએ, જે વ્રત લેઈ વિરાધે;
ધુરથી જેણે વ્રત નવિ લીધાં, તે સ્યો મારગ સાધેરે. લો. ૧૭.
સર્વશુદ્ધ વિષ્ણુ પણ વ્રતયતનાં, શુદ્ધ કથકને છાજે;
ધ્વંષાયોગી આપહીનતા, કહેતો તે નવી લાજેરે. લો. ૧૮.
કુસુમપુરે એક શેઠતણે ઘર, હેઠ રહીઓ સંવેગી;
ઉપરી એક સંવર ગુણહીણો, પણ ગુણનિધિ ગુણરંગીરે. લો. ૧૯.
સંવેગી કહે ઉપરિ છે તે, મહા ભાકળો પાપી;
ગુણરંગી કહે જે વ્રત પાળે, તસ કીરતિ જગ વ્યાપીરે. લો. ૨૦.
સંવેગીના બાદ્ય કષ્ટથી, થયા લોક બહુ રાગી;
કો એક શુદ્ધ કથકના પણ, મતિ જેહની જ્ઞાને લાગીરે. લો. ૨૧.
ચોમાસું પૂરી બિહું વિચરીઆ, તિહાં આવ્યા એક નાણી;
બિંહુમાં અલ્પ અધિક ભવ કુણનાં, પુછે એમ બહુ પ્રાણીરે. લો. ૨૨.
જ્ઞાની કહે સંવેગી નિંદા કરી, ઘણાં ભવ રૂલશ્યે;
શુદ્ધ કથક વહેલો શિવસુખમાં, પાપ પખાલી ભલશ્યેરે. લો. ૨૩.
સુણી એહવું બહુ જન સમજ્યા, ભાવમારગ રૂચિ જાગી;
એ ઉપદેશપદે સવિ જોજો, તુમે હો જો ગુણના રાગીરે. લો. ૨૪.
શુદ્ધાચારી કલિમાં વિરલા, શુદ્ધ કથક પણ થોડા;
ધ્વંષાચારી બહુલા દીસે, જાણે વાંકા થોડા રે. લો. ૨૫.
પાસત્યાદિકમાં પણ સંયમથાન, કહીએ કોઈ હીણું;
શુદ્ધ પ્રરંપક વચણો શાસન, કહીએ ન હોયે ખીણું રે. લો. ૨૬.
જિણુ વિણુ અછતું ચરણ પણ કહીએ, હોય તે તો ઉદ્ધરીયે;
નવો મારગ જન આગે ભાખી, કહે કિણુપરે નિસ્તરીએ રે. લો. ૨૭.
સંયમઠાણુ વિચારી જોતાં, જો ન લહે નિજ સાખે;

તે બુદ્ધ યોગીને દુર્ભંતિ, શું સાધે શુભ પામે રે. લો. ૨૮
 સંવત વિષુ સંવતતા થાયે, પાપમમલુ તે ભાખ્યો;
 ઉત્તરાધ્યયને સરલ સ્વભાવે, શુદ્ધ પ્રરૂપકે દાખ્યો રે. લો. ૨૯
 મુખિહત ગચ્છ ક્રિયાનો ધારી, શ્રી હરિશદ્દ કહાય;
 એહ ભાવ હરતો તે ધરણ, મુજ મન તેહ સુહાય રે. લો. ૩૦
 શુદ્ધ દ્રવ્ય સંવત તે જોણી પરે, ભાવચરણ પથ પાવે;
 પ્રવચન વચન પ્રભાવકે તેહન્ય, મુરપતિ પણ શુભ ગાવે રે. લો. ૩૧
 શુદ્ધ કથક વચને જે આલે, મૂલ ઉત્તર શુભ ધારી;
 પ્રવચન ક્ષમાદિક રંજે લીના, તે મુનિની બલિહારી રે. લો. ૩૨
 પૂજનીક જ્ઞાને જ્ઞાનાધિક, સંયત ચરણ વિલાસે;
 એકે નહિ જેહને બિહુમાં, કેમ રહીએ તસ ખાસે રે. લો. ૩૩
 જેમ જેમ પ્રવચન જ્ઞાને ગીલે, તેમ સંવેગ તરંગી;
 એહ આવશ્યક વચન વિચારે, હોભે જ્ઞાનના રંગીરે. લો. ૩૪
 જેમ જેમ પ્રવચન વચન વિચારી, હુચ્છે જ્ઞાનનો રંગી;
 જ્ઞાની જ્ઞાન અલોદોષચરે, તેમ તેમ જ્ઞાનિનો સંગીરે. લો. ૩૫
 જ્ઞાનાધિકન્ય શુભ જે દ્રવ્યે, કદ કદે અભિમાને;
 પ્રાયે ગંદી હોજે નવિ આબ્યા, તે ખુતા બજ્જાને રે. લો. ૩૬
 તેહની કદ ક્રિયા અનુભોદે, ઉન્મારગ ચિર ચાયે;
 તેહથી દુર્ગંતિના દુઃખ લહિયે, પંચાશકે કહેવાયે રે. લો. ૩૭
 કુલ ગણ્યા સંધ તણી જે લક્ષ્મી, આપછંદતા ટાલે;
 પાપભીરુ શુદ્ધાણુકારી, જિનમારગ અભુઆલે રે. લો. ૩૮.
 જ્ઞાનાધિકની લીલા લેજે, કરે તસ વચણે પરખી;
 બીજની પોડશકે ભાખી, હોલીનૂપ ઋદ્ધિ સરખી રે. લો. ૩૯.
 જ્ઞાનાધિકનો વિનય ન કરે, શ્રી જિનવર દુહવાય;
 વિનય ભેદ સમજે તે કિંકર, જ્ઞાનવંતનું થાયે રે. લો. ૪૦.
 તે માટે જ્ઞાનાધિક વચણે, રહી ક્રિયા જે કરસયે;
 અધ્યાતમ પરિણતિ પરિપાકે, તે ભવસાયર તરસયે રે. લો. ૪૧.
 વાચકે જસવિજય એમ હાજે, શીખ સર્વને સાચી;
 પણ પરિણમસ્યે તેહ તણે મન, જેહની મતિ નવિ કાચી રે. લો. ૪૨.

ઠગમક્કોની જગમક્કિ.

જપતી પ્રીતમની જપમાળ—એ રાગ.

ભગત જગત ઠગ થઈ નિજ સ્વાર્થમાં કોઈ રહે મન રાહ,
અવળી દુનીયાંની બાહ, સમ બાહબાહ, (૨) જ્યાં ત્યાં;
બગમકો મતમતના કાહ, ભગત જગત ઠગ થઈ. એ ટેક.

સાખી—છાતીમાં કાતી રમે, મુખ મંગળ બગ ધ્યાન;

માળા કર લા'લા હૃદયે, માયામાં મસ્તાન.

રામા રંગે રહે રાહ, મમતા મન ઝાઝી. (૨) જ્યાં ત્યાં.

સાખી—અપા મારે વ્યાસહ, ગાન તાન શુભતાન;

રાસલીલા છાની રમે, જેમ ગોપીમાં કા'ન.

ઠગમાં ઠગબાહ તાહ, લોળા કહે હાહ. (૨) જ્યાં ત્યાં.

સાખી—પરોપદેશે પડિતો, બય કુપલે શ્યાન;

બુઠે બુઠાડે અન્યને. કાણી નામ સમાન.

એવા ઉપદેશક પાહ, જનની જલસાહ. (૨) જ્યાં ત્યાં.

સાખી—સાચો બાણાંતર રહી, દે સાચો ઉપદેશ;

સાંકળમાં વીરલા જડે, રાગ દ્રેષ નહિ લેશ.

રહેણી કહેણી સો સાચી, છતે ભવબાહ. (૨) જ્યાં ત્યાં.

પરોપેશ પાંડિત્યમ્.

લાવણી.

કોઈ પરને દે ઉપદેશ, ન ચાલે લેશ, બય પતીમારો;

એ સત્ય મુખારો કે કુટો કુખારો.

ટેક.

સો સ્વારથીઓ સંજાર, સકળ વ્યવહાર, સ્વાર્થથી ચાલે;

પરમાર્થ મિપે નિજ સ્વાર્થ સાધવા મ્હાલે;

કહે પુનર્લગ્ન આદરો, દુઃખ પરહરો, ગરીબ વિધવાનું;

લાકડે માંકડું બેઠી ઢીએ છાનું;

નિજ ઘરમાં વિધવા રહે, પુણ્યામાં સહે, લક્ષ નહિ મારો. એ સત્ય. ૧

કોઈ કુળવાર પરહરે, પ્રગટ ઉચ્ચરે, પચ્ચર નહિ પૂએ,

શું સરશે એથી કાજ દેવ કોઈ દુભે;
 મૂત્તિકાની મૂત્તિ કરે, મંત્ર ઉચ્ચરે, મૂળે બગ ધ્યાને,
 એ પ્રપંચ પાપી તણા ઠગે દુનીયાને;
 પોથીનાં રીંગણાં તણી, વાત એ બણી, બોધ નહિ સારો. એ સત્ય. ૨
 કહે દેશી કપડાં ધરો, ઉત્તેજન કરો, દેશધધાને,
 એ વાત ઘણી ઉપયોગી કહી બધાને;
 પણ વસ્ત્ર વિદેશી ધરે, મોજમાં ફરે, ફીકર નહિ પરની,
 એ શિક્ષા ગુણ કયમ કરે, ધુતારા નરની;
 સાંકળચંદ્ર શિક્ષા ખરી, અમલમાં ધરી, આવળે યારો,
 એ નહિ કુધારો પણ સાચો સુધારો. એ સત્ય. ૩

શિયળવંતોનું પ્રાતઃસ્મરણ.

લગ્નિધવંત ગૌતમ ગણધાર, બુદ્ધિએ અધિકા અભયકુમાર;
 પ્રહ જીઠીને કરી પ્રણામ, શિયળવંતનાં લીજે નામ. ૧
 પહેલા નેમિ જિનેશ્વરરાય, બાળ બ્રહ્મચારી લાગું પાય;
 બીજા જંબુકુંવર મહા ભાગ, રમણી આઠનો કીધો ત્યાગ. ૨
 ત્રીજા સ્થુલી ભદ્ર સાધુ સુબલ, કોશ્યા પ્રતિબોધી ગુણ ખાણ,
 ચોથા સુદર્શન શેઠ ગુણવત, જેણે કીધો ભવનો અંત. ૩
 પાંચમા વિજય શેઠ નરનાર, શિયળ પાળી ઉતર્યા ભવપાર;
 એ પાંચેને વિનતિ કરે, ભવ સાયર તે વહેલા તરે. ૪

મનને ઉપદેશ.

ધીરાની કાપીનો રાગ.

મનવાણ મહારાજારે, વિચારીને રાજ્ય કરો;
 દેશ તમારા અઝારે, છતી છતી કળજે કરો.
 ફૂર ભયંકર ક્રોધ લોભિએ, છિનવ્યો શાન્તિ દેશ;
 રસ કસવતી પૃથ્વી છે જેની, તેના તમો નરેશ.
 માટે એ મેળવવારે, હૈયામાંહિ હામ ધરો. મનવાણ. ૧

હિંસા ચોરે લૂંટી લીધી, અહિંસા કોય અનુષ;
 પૈસા વિણ પાયમાલ થયા છે, હાલ બિખારી ભુપ.
 પોઠે ? કયમ પાલવશેરે, લગલગ આવી પહોંચ્યો મરો.મન૦ ૨
 સુખ દેનારી ખ્યારી તમારી, નિવૃત્તિ જે નાર;
 પ્રવૃત્તિના ફન્દે ફસીને, ત્યાગી છે આવાર.
 જરા વિચારી જોશોરે, દુટયો નિર્મળ જળનો ઝરો. મન૦ ૩
 જપ તપ યમ નિયમાસન સાધન, પ્રિયકર પ્રાણુયામ,
 એ સર્વે પરિવારો તમારે, કીધો ફના તમામ;
 દુઃખનો છે આ હહાડોરે, રાજ્ય પ્રાપ્તિને પથ પરવરો.મન૦ ૪
 મોંઘામાં મોંઘો આ માનવ, જન્મ સમયનો જોગ,
 જ્ઞાન ખડગ લેઈ કર મધ્યે, કાઢો કરમના રોગ.
 સ્વાત્મ જ્ઞાનની સહાયેરે, અજીત દુઃખ સિંધુને તરો.મન૦ ૫

સફલ જીવન કરવા વિષે.

ગણલ.

કરી ઉદ્ધાર જ્ઞાતિનો, અમર યશ તો તમે લેજો,	
સુધારા જ્ઞાતિના મારે, જીવન અપીં તમે દેજો.	૧
પડયા છે ઘોર નિદ્રામાં, જરા જાગી તમે જોજો;	
ભણાવા જ્ઞાતિ બાળોને, જીવન અપીં તમે દેજો.	૨
નકામું છે નકામું છે, વિનાયશ, આ જીવન આપું,	
ખનાવી તેહને ઉજવળ, જીવન અપી તમે દેજો.	૩
પડી સૌ સ્વાર્થ બંધનમાં, બન્યા છે ઢાસ ઝોરતના;	
ઉરે કર્તવ્ય સમજીને, જીવન અપીં તમે દેજો.	૪
સ્થપાવી પાઠશાળાઓ, કરો ઉદ્ધાર જ્ઞાતિનો,	
કહે સુર ઇંદુ બંધુઓ, જીવન અપીં તમે દેજો.	૫

સ્ત્રીને વિશ્વામળ.

મંદા કાન્તા છંદ.

હાલી બેની ! પતિ રિઝવતી, સુંદરી તેહ સાચી,
 વાતે વાતે, પતિ પજવતી, પાપણી એ પિશાચી;

જેને અર્ચું, તન જીવન તે, સ્વામીના મુખ દુઃખે,
રાચી રે'વું મન વચનને, કાય એકત્ર યોગે. ૧

સ્વામી સાચું, લુપ્ત ગણવું, સર્વ છે તાસ પ્રેમે,
સોને ઢાંકી, પ્રીત ન પતિની, ધિક્ક એ હેમ ખેમે;
પ્રેમે પૂજે, સુભગ પ્રમદા, સ્વામીને સ્વર્ગ આપે,
આ સંસારે, વિષમ પથના, તાપ સંતાપ કાપે. ૨

દેવી સીતા, જનક તનયા, કાં ગયા રામ સાથે,
તારા દેવી, પતિ વચનથી, થાય વેચાણ હાથે;
ત્યાગી તોયે, ભીમક તનયા, સ્વામીને મેળવે છે,
એ દૃષ્ટાંતો, ભખી તમને, શું કહો કેલ્લે છે ? ૩

મનુષ્યનું કતવ્ય.

(સરસ્વતીચંદ્ર નાટકમાંનો—પરણીને પસ્તાવું—એ રાગ)

જન્મીને મરવું, વળી પાછું અવતરવું,
ઉપે મસ્તક અદર લટકવું,
લખ ચોરાશી કરવું. એવા દુઃખથી ડરવું રે,
ધ્યાન પ્રભુનું ધરવું. ૧

ક્રોધ માન મદ માયા મસ્તર, લોભે પરધન હરવું,
કુમતિવશ કામાંધ બનીને, પર રમણીથી હળવું;
એવા દુઃખથી ડરવું રે, ધ્યાન ૨

પ્રપંચ ખાસે બિંધાસીને, લાલચ દઈ છેતરવું,
ચોરી ચાડી ચુગલી કરવી, ભૂડું મુખ ઉગ્યરવું.
એવા દુઃખથી ડરવું રે. ધ્યાન ૩

મોહ મદિસા પાન કરીને, નહીં કરવાનું કરવું,
નિંદા ધર્ષા હિંસા કરીને, પેટ પાપથી ભરવું.
એવા દુઃખથી ડરવું રે. ધ્યાન ૪

સત્ય ક્ષમા સંતોષ ક્ષમાથી, પરહિત કરી દુઃખ હરવું,
સદાચારના સરળ પથમાં, સાંકળચંદ સંચરવું;
એવા શુભથી મરવું રે, ફરી ફરી નહીં અવતરવું. ધ્યાન ૫

મન અને માયા.

મનડુ આ મરકટ સમું, દે તનડામાં દોટ;
 જીવ મદારી જોઈ રહ્યો, ચલવે અવળી ચોટ.
 ચલવે અવળી ચોટ, વશ નવ કીધું તેથી;
 જીલટો વશ થઈ રહ્યો, મદારી જો મર્કટથી.
 કે છે દિલખુશ દાસ, ટળી જાશે આ તનડું,
 ત્યારે ટળશે દેહ, અરે ! મર્કટ સમ મનડું. ૧
 સાચી માયા સૃષ્ટિની, માની બેઠા જેહ;
 તેહીજ જન પરલોકમાં, પામ્યા પૂરણ છેહ.
 પામ્યા પૂરણ છેહ, ઠગનારી માયાથી એ;
 અંધ થયો અજ્ઞાન, તજી અમૃત વિષ પીએ.
 કે છે દિલખુશ દાસ, જગત ઝાંખુ છે દુષ્ટિ;
 સાચી સમજણ શોધ, માયા સાચી નહિ સૃષ્ટિ. ૨
 માયા માયા શું રટે, માયા ઠગણી જાણ;
 માયાના મોહે ફરત, નરકે નાખે પ્રાણ.
 નરકે નાખે પ્રાણ, હાણ એ મોટી હરદમ;
 બિચારી જો તું જીવ, ચતુરાઈ ચલવી ચોગમ.
 કે છે દિલખુશદાસ, કહો શું અહીં કમાયા;
 કર્યું ખોટનું કામ, રટે શું માયા, માયા. ૩
 માયાની આ મોહની, વીંટાણી ચોપાસ;
 જ્યાં જોઈએ ત્યાં એહનો, દેખાયે આભાસ.
 દેખાયે આભાસ, પાસ એ બાંધી બેઠી;
 અજ્ઞાનીને ઉર, હઠીલી થઈને પેઠી.
 કે છે, કર્પૂરદાસ, જ્ઞાનીઓ નવ લોભાયા;
 છાઈ રહી જગમાંહી, દીલખુશ મોહન માયા. ૪

મોહજાલ તોડવા વિષે.

(શાર્દૂલ વિકીરિત.)

મેહી માળ મહેલ અશ્વગજને મુકી જવું એકલા,
 સંબંધી જન સ્વાર્થ અધિ સમ્રાજા અંતે રહે વેગળા;

- વાડી ખેતર ખંડલા બગી વળી છાજે છન્ન ગોખડા,
 જાગી જો નર મોહજાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૧
- કાયા જોખન કાંઈ નિશ્ચળ નહીં ભાઈ તને શું થયું,
 માફ માન્યુ મમત્વથી મન વિષે વાચે જશે સૌ વહું;
 નીદ્રાને પરમાદમાં પરવર્યું તાફ ગયું તોરમાં,
 જાગી જો નર મોહ જાળ સઘળી, તૈયાર થા તોડવા. ૨
- સાફ ઉત્તમ આ શરીર જરતે હાથે મલ્યું હારમાં,
 આચીતો અકળાવશે ધસમસી માથે ફરે કાળ આ;
 આધિ રોજ ઉપાધિ વ્યાધિ વધશે લજે પછી દોડવા,
 જાગી જો નર મોહ જાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૩
- ભાળી ન્યાલ થયો લલે લુબન તું રાચીશમાં રોખમાં,
 આયુ ચંચળ ચેતજો પળ પળે છીજે તને છોડવા;
 પુત્રાદિ પરિવાર સાર સમજી શાને પડ્યો મોજમાં,
 જાગી જો નર મોહ જાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૪
- શી તારી ગતી મંદ આ શિથિળતા મારી ગઈ છે મતિ,
 ધાર્યું ધૂળ થશે સહી પલકમાં શક્તિ કરોને છતી;
 પારાધિ કદી આવીને પકડશે સંતાય ક્યાં સોડમાં,
 જાગી જો નર મોહજાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૫
- માટે અંધન પાસમાં ફસી પડ્યા ઊપાય શોધી કરો,
 છૂટો છૂટી શકાય જો કળખજો છટે થકી છૂટકો;
 બાજુ છે હજી હાથ ઊઠ મુરખા ખામી ખરી જોળવા,
 જાગી જો નર મોહજાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૬
- મદાંની અભિમાની માનિ અમથી વાહ્યો જશે વાજમાં,
 ખાંદુરી બજવાય તો શીદ રહે આ આળ પંપાળમાં;
 હાથે સૌ હથિયાર હામ ધરીને ધૂમો અરિ ફોજમાં,
 જાગી જો નર મોહ જાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૭
- જાયા ને જનની પ્રિયાજનક સૌ માયા રચી માનવી,
 તત્વે તંત નહીંજ તુલ સઘળુંરે, ચેતજો માનવી;
 દેખાયે લપકો બધો ઉપરનો છે છારના છોડવા,
 જાગી જો નર મોહ જાળ સઘળી તૈયાર થા તોડવા. ૮

પ્રભુ પ્રાર્થના.

શિખરિણી.

અમારી વાણીમાં, નિશ્ચિન પ્રસો સત્ય સુકળે,
મતિ સારી દેળે, હિતકર પથે દાસ વહળે;
સ્વધર્મે સુ પ્રીતિ, વિસુખ અપકૃત્યોથી કરળે,
સ્વીકારે પર્માત્મન, શિશુજનની આ નમ્ર લિખ જે.

મનુષ્ય દેહનું કર્તવ્ય.

(લે૦—આસ્તર કુબેરલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી.)

દ્રુતવિલંબિત વૃત.

શિશુપણું રમતે રમતે ગયું, ન નિજનું શુભ શ્રેય કશું થયું;
તરુણતા વળિ છે બહુ આકરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
મદન તે સમયે તુજને દમે, મન સદા પરદાર વિષે રમે;
વિનય જાય બધો જન વિસરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
ધન ધરા પરના હરવા ગમે, વિષયભોગ તણા સુખમાં રમે;
સુખદ શાંતિ કરી ખર તેં પરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
ઘડપણે તને જીર્ણ બધું થયું, સકળ ઇન્દ્રિયનું બળ તો ગયું;
તદપિ આશ ન જીર્ણ જરા કરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
મરણ ત્યાં તુજને ઝડપી ગયું, અરર ! આમ વૃથા તન આ ગયું;
પ્રણયથી ન ભજ્યા કહિ તેં પ્રભુ, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
કર થકી કરને શુભ કામને, નિશ્ચિને રટને વિતરાગને;
કર વિચાર અરે ! જન તું જરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
વચન સત્ય સદા વહતું સુખે, નકર હર્ષ કદી પરને દુઃખે;
સુખ લહે પરનું શુભ તું કરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
હરખ શોક તણ સુખ દુઃખનો, કર વિચાર અહોનિશ તત્વનો;
ન કર તું મદ યૌવનનો જરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
ધર ક્ષમા નય નીતિ અને દયા, નહિ મળે દિવસો કરથી ગયા;
દુર રહે બહુ દુર્ગુણથી ડરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
વરત સર્વ વિષે સમભાવથી, ભજ નિવૃત્તિ સદા બહુ ભાવથી;

ન કર દ્વેષ કદી પરમો જરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
 કર નિરોધ સદા મનનો કળે, તન તણા છ રિપુ હણુને બળે;
 શમ દમાદિક વસ્ત્ર કરે ધરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.
 વિષયને વિષ તુલ્ય પછી ગણી, નધર આશ કદી જન તે તણી;
 કર પ્રયત્ન ભવાબ્ધિ જવા તરી, નહિ મળે નર દેહ ફરી ફરી.

સંસાર ચિત્ર.

મારા મનના માલીક મળીયારે, થઇ પ્રેમ વશ પાતળીયા-એ રાગ,
 જીવ ભમરા ડાહ્યા ડમરા રે, આવે ન સાથે દમડા. ટેક.
 રાય રંક સૌ ખાલી હાથે, આન્યા તેમ ગયા ઉડી;
 કોઇ સાથ ન ગઇ છત મુડી, પણ માયા મમતા ભુડી;
 જીવ તજે ન આશો કુડી. જીવ ૧
 તન ત્રોડી પાઇ પાઇ કરી ભેગી, મંદિર માળ ચણાવે;
 તે સાથે કાંઇ ન આવે, પ્રિયા પોળથી પતિને વળાવે;
 સુત ખાલી હાથ બતાવે. જીવ ૨
 ચિંતે ઓર ને બને ઓર અહા ! પ્રતિકુળ દૈવ પ્રભાવે;
 ત્યાં તારૂં જોર ન ફાવે, પણ રહે ન આત્મ સ્વભાવે;
 નિત્ય આર્ત રોદ્ર મન ધ્યાવે. જીવ ૩
 કુડ કપટ છળ ભેદ કરીને, પાપ પોટલો બાંધે;
 સાંકળચંદ સાધ્ય ન સાધે, ઉડા ભવોદધિ અગાધે;
 દુઝે નારક દુઃખ વાધે, ત્યાં પિડે પાપી જમડારે;
 આવે ન સાથે દમડા. જીવ ૪

મનુષ્ય જીવનનું રહસ્ય પ્રાપ્ત કરવા પ્રભુ પ્રાર્થના.

(ગઝલ—કબાલી.)

જીવનના હેતુઓ જાણી, સદા સમભાવથી રહેવા;
 ઉચિત કર્તવ્ય દૃષ્ટિથી, વિશુદ્ધિ માર્ગ સંચરવા. ૧
 કરી નિષ્કામ કર્મોને, અધર્મો દૂર કરવાને;
 ભયા શંકા વિકારાદિ, થકી મુક્તિ સંભવાને. ૨

અચળ સંકલ્પને ધારી, ધરી સ્થિરતા અડગબળથી;
સદા એ આત્મભાવોને, સ્મરણ કરવા પ્રતિપળથી. ૩
પ્રભુ પ્રીતિ તણા રંગો, તણી ઉન્નતબળ પ્રભા ધરવા;
મલિનતા કલાંતિ ગ્લાનિથી, જીવનને સદા ઉદ્ધરવા. ૪
અમોને અર્પણે બળ એ, વિલો ! આત્મિક ખજાનાથી;
અખૂટ છે આપ સાન્નિધ્યે, લહો આશિષ આજકની. ૫
ફેલેલુચંદ.

પ્રબોધક પદ.

રાગ ભેરવી—આખી આલમને ડગનારી—એ રાગ.

મન ભમરા ભૂલ્યો ભવ બાહ્ય, જગ જાળળથી રહ્યો રાહ્ય—ટેક.
૧ અલી ૨કજ પાયો, મોહો મુંઝાયો, (૨) કાળ મતંગ^૩ મુખ ઝડપાયો;
મનકી રહી મનમાંજ, મન ભમરા. ભૂલ્યો ૦ ૧
નીર ન પાયો, તીર ન પાયો, (૨) મસ્ત હસ્તી ભવ^૪ કીચ ફસાયો;
વ્યર્થ કરે પતરાજ, મન ભમરા ભૂલ્યો. ૨
૫વ્યાલ વિંટાયો ભવ કુપ પાયો, (૨) ૧મધુ ખિંદુમાં મન લલચાયો,
અધર રહ્યો તરૂ બાજી, મન ભમરા ભૂલ્યો. ૩
આધિ ઉપાધી વળી ૭વયુ વ્યાધિ, (૨) રહી ન સમાધી સુકરણી ન સાધી;
હાયો બાહ્ય પાહ્ય, મન ભમરા ભૂલ્યો. ૪
ભવ આયડીયો પુણ્ય પ્રબળીયો, (૨) નરભવ ચિંતામણી કર ચડીઓ;
કાગ ઉડાડે ગાહ્ય, મન ભમરા ભૂલ્યો. ૫
કર શુભ કરણી ભવ નિસ્તરણી, સાંકળચંદ સમય અનુસરણી;
બાહ્ય કર બધી તાહ્ય, મન ભમરા ભૂલ્યો. ૭

ધર્મ પ્રશંસા.

શાફ્તેલ પિકીડિત.

જ્યાં શુંજે મુનિ ભૂંગ રંગ ધરતા શુંજરને જ્ઞાનના,
જ્યાં સત્ શ્રાવક પક્ષીઓ, મધુરવો કર્તા સદા તાનના;

૧ ભમરા. ૨ કમળ, ૩ હાથી, ૪ ભવ—કાલ, ૫ સાપ, ૬ મધનું
ટીપું, ૭ શરીર.

ખીલ્યા બોધ તરૂં સુપલ્લવ ધરી સમ્યક્ત્વ પુષ્પે ભર્યા,
તે ધર્મો પવને રહ્યા જન સહુ સંસાર બારિ તર્યા. ૧
ગીતિ.

સમ્યક્ત્વ સત્ય સદ્ગુણ, સામ્ય સદાચાર સર્વ જન સેવા;
સકાર પદ તે સેવા, મલશે તેથી ભવે મધુર મેવા. ૨

અનિત્યતા દિગ્દર્શન.

હાય થઇ અતિ હુનિ-એ રાગ.

રહું અમર ન કોઇ જારી, કરે શીદ મારા મારી-રહું ટેક.
બાળ કાળ જીવ સરલ પણાથી, વ્યતિત કરે સુખવાસ;
પછી વિદાબ્યાસ પિપાસ, (૨) વિનોદ વિહાસ.

મસ્ત ચારી.....રહું. ૧

તરૂં પણે જર જમીન જોડની, લાલચમાં લપટાય;
કરી પ્રપંચ મન મલકાય, (૨) પ્રભુ ન લભાય.

મોહ ભારી.....રહું. ૨

વૃદ્ધ પણે મન ગાત્ર ગળે પણ, આશા નદી ઉભરાય;
અંતે તે ભવો દધિ માંદા, (૨) વિલય થઇ જાય.

ગતિ ન્યારી.....રહું. ૩

ક્ષણમાં ભરમ થનાર પતંગીઓ, કેમ ઉડે આકાશ ?
ચળકે કુશ ખિંદુ પ્રકાશ, (૨) નિમીષમાં નાશ.

થાય વારી.....રહું. ૩

વાસ્તવિક સ્થિતિ જીવનની એવી, પડે ન પાર ઉમેદ;
પણ મોહ કપાયથી ખેદ, (૨) કરે છળ ભેદ.

રાત દા'ડી.....રહું. ૫

જીવન રેખા ચંચળ જાણી, ભજ પ્રભુ નામ અખંડ;
કર સુકૃત સાંકળચંદ, (૨) સદા આનંદ.

બહો ભારી.....રહું. ૬

સદ્બોધ.

(લે૦-કુબેરલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી-લાવનગર.)

ગઝલ.

સદા સંસારમાં શાણા રહો, સંપી સહુ સાથે;
 છીએ મેમાન ઘડી બે ના, નથી અમરત્વ કો, માથે.
 ખબર પલની નથી પડતી, મમત ત્યાં શું મુરખ બાંધો;
 જવું છે છોડીને સર્વે, તજી દયો વેર ને વાંધો.
 નજીવી બાબતો માટે, નકામા શું મરો બાધી;
 સુખી જીવન કરો દુઃખી, વૃથા શીદ બહોરીને બ્યાધી.
 મળ્યો છે દેહ માનવનો, પ્રભુની ભક્તિને કાળે;
 કલહ કંકાસમાં જોડો, ન એ તો સુરને છાળે.
 વિભવ ધન ધાણુને દારા, નથી ચિર કાળ રે'નારા;
 વધારો છો વિરોધોને, અરે તે માટ ક્યાં ખ્યારા.
 કરો છો સર્વની સંગે, અરે વિખવાદ શું ઠાલો;
 પીવા ઉદ્યુક્ત કાં થાઓ, વિષમ કડવાશનો ખ્યાલો.
 હશે વૈરી થશે વૈરી, હશે બંધુ થશે બંધુ;
 ઉદારોને દીલે તો છે, અરે બંધુ જગત સંધુ.
 સહુનું શ્રેય જો રહાશે, સહુ તમ શ્રેયને ચા'શે;
 અહિત રહાતાં, તમારું તે, અહિત કરવા તુરત ધાશે.
 અહિત હિતના વિચારોનો, મનોમન સાક્ષી છે સાચો;
 ચહો હિત જો તમારું તો, કરી હિતને સદા રાચો.
 ધરી તન માનવીનું જો, અવર ઉપકાર ના કીધો;
 નહિ એ માનવી તેણે, પશુ અવતાર જગ લીધો.
 કરો પરમાર્થમાં પ્રીતિ, પ્રભુ પરમાર્થમાં રાજી,
 પરાયા દુઃખ દેખીને, દુઃખી થાઓ દિલે દાઝી.
 યથા શક્તિ કરો યત્નો, પીડા પરની દુરે કરવા;
 દીઓ તન ધનને અરપી, અચળ યશ વિશ્વમાં ભરવા.
 મળે કે ના મળે બદલો, કરો પરવા નહીં તેની;
 થશે તમ પુણ્ય ખાતામાં, પ્રભુને ઘેર જમા એની.

પ્રભુની પેઢીમાં ક્યારે, દીવાળાની નથી દે'શત;
 પ્રમાણિક શેઠ એ પૂરો, જરૂર ના ત્યાં ન સધ કે ખત.
 સધર આશામીએ એવી, નથી લય ભાંગવાનો રે;
 અસીમ દર વ્યાજનો છે ત્યાં, કમાવા ના નિશાનો રે.
 પ્રીતે પેઢી મહીં રાખે, કરોડો થાપણો જનની;
 મુઠલથી કાઠિ ગુણ દેશે, ફિકર કુબેર તજ મનની.

પડયા પર મારના પાટુ.

કબાલી.

- ખનીને ક્રોધથી રાતો, ખની કાયર વગર સત્વે;
 ધરીને વૈર હૈયામાં, પડયા પર માર ના પાટુ, ૧
 નથી એ શૂરની શોભા, નથી એ ભક્તની શોભા;
 નથી એ જ્ઞાનની શોભા, પડયા પર માર ના પાટુ. ૨
 પરાક્રમ એ નથી સાચું, નથી એ બુદ્ધિની શોભા;
 ધરી સૌજન્ય મનમાંહિ, પડયા પર મારના પાટુ. ૩
 અહો એ નીચમાં નીચો, હણેલાને જતો હણવા;
 ધરી ઔદાર્ય અન્તરમાં, પડયા પર માર ના પાટુ. ૪
 ભલી છે સન્તની શોભા, પડયાને જે ચઢાવે છે;
 ભણીને પાઠ સજ્જનો, પડયા પર માર ના પાટુ. ૫
 પ્રભુ મહાવીરના પગલે, તહને બાધ થતી ઈચ્છા;
 ખરી રીતે યદિ ત્યારે, પડયા પર માર ના પાટુ. ૬
 પ્રભુ મહાવીરની વાણી, તને જો ચિંતમાં ગમતી;
 ત્યજ મિથ્યાત્વની કહેણી, પડયા પર માર ના પાટુ. ૭
 ક્ષમા છે વીરનું લ્હાણું, દયા મન સન્તનું હૈયું;
 અહો એવી દશા વરવા, પડયા પર માર ના પાટુ. ૮
 ભણ્યું ત્હારું ગણ્યું ત્હારું, કરૂણા દૃષ્ટિથી લેખે;
 બુદ્ધચન્દ્રિય સત્ય શિશ્નાને, રૂચે તો માન અન્તરમાં. ૯

વિષય સુત્ર સ્વરૂપ.

ગાંડક.

- વિષય સુખ અભ્રની છાયા, વિષય સુખ મોહીની માયા;
વિષય સુખ ઝેરની ખાલી, પીવાથી જન જતા ચાલી. ૧
- વિષય સુખ માટીનો ગોળો, વિષયમાં સુખ શું ખોળો;
વિષય સુખ કાચનો સીસો, વિષય સુખ કલ્પના કીસો. ૨
- વિષય સુખમાં મહા દુઃખ છે, વિષય સુખમાંહી ક્યાં સુખ છે ?
વિષય સુખ પાણી પરપોટો, વિષય સુખ રોગ છે ખેટો. ૩
- વિષય સુખ ગીલટથી ભરીયું, વિષયથી કોઈ નથી તરીયું;
વિષય મૃગ તૃષ્ણાકા પાણી, વિષય સુખ સાફ પૂલપાણી. ૪
- વિષય સુખ પાણીનો રેલો, વિષય સુખ પંખીનો મેળો;
વિષય સુખ વિજળી બાણો, વિષય સુખ સઘં પરમાણો. ૫
- વિષય સુખ મોહ પ્રગટાવે, વિષય સુખ ભક્તિ અટકાવે;
વિષય સુખ જન્મને આપે, વિષય સુખ મૃત્યુને આપે. ૬
- વિષય સુખ રોગ છે વામા, ઉપરથી ફૂટડી રામા;
છુટે નહીં છોડવામાં તે, પછી અકળાય જીવ પોતે. ૭
- વિષય સુખમાંહી ઝકડાયા, વિષય સુખમાંહી પકડાયા,
છુટે નહીં છુટતામાં તે, પછી અકળાય જીવ પોતે. ૮
- વિષય સુખ ઝેરના લાડુ, વિષય સુખ ચોરનું ગાડુ;
વિષય સુખ થેન વિકારી, તજે તે છે અધિકારી. ૯
- વિષય સુખ સ્વપ્નની સૃષ્ટિ, વિષય સુખ કષ્ટની વૃષ્ટિ;
વિષય સુખને જીતો જાતા, અજીત થઈ થાય સુખ શાતા. ૧૦

“ ક્ષમાચના. ”

ગાંડક.

ક્ષમા યાત્રું જગતની હું, હૃદયના પાપ હરવાને;
દયાના ધોધમાં નહાવા, ક્ષમા યાત્રું દયા યાત્રું.
કચો ઉપકાર ના જગમાં, અરે ! ઉપકાર પર અપકાર;

કીધા ના ન્યાયનો રસ્તો, ક્ષમા યાચું દયા યાચું.
 નિરર્થક રોષ ને ધર્ષો, સગાંઓ સ્નેહીની સાથે;
 કટુ શબ્દો કીધા તેની, ક્ષમા યાચું દયા યાચું.
 કીધી ના ધર્મ ઉન્નતિ, પ્રમોદે હું રહ્યો સુતો;
 ગુરૂ વચ અન્યની નિંદા, ક્ષમા યાચું દયા યાચું.
 જગતને ધર્મના સુત્રો, લુલીને પાપમાં આદ્યો;
 ગરીબોને રીબાવ્યા મેં, ક્ષમા યાચું દયા યાચું.
 ક્ષમા સાગર પ્રભુ મહાવીર, તણ્યા સુત્રો ધરીને ઘીલ;
 જગવવા આત્મની જ્યોતી, ક્ષમા યાચું દયા યાચું.

પ્રેમ સ્તવન.

(લેખક:—મહેતા મગનલાલ માધવજી જૈન બોર્ડીંગ,—અમદાવાદ.)

છે સકલ વસ્તુનો સાર એક આ પ્રેમમાં...

પ્રીતીની કેશમાં રે.—છે સકલ.

સત્ય પ્રેમમાં સ્વર્ગ વસે છે, રમ્યા ઉર્વશી નૃત્ય કરે છે;

વખત પ્રસારે સ્નેહી આનંદ રેલમાં રે. છે સકલ.

છલબલનું જ્યાં નામ મળે નહિ, સરળતા ઝરણું જ ગરે તહિં;

હૃદય હૃદય આલીંગે પૂરણ પ્રેમથી રે. છે સકલ.

અપૂર્વ આનંદમાં રેલાયે, હર્ષ ઝુલજી નીત્ય ઝુલાયે;

રક્ષ ભક્ષ થઈ રંગે નીત્યે રેલાય છે રે. છે સકલ.

પ્રેમ પવીત્ર વસ્તુજ દીસે છે, સુક્રિતનું ઉત્તમ સાધન છે;

પ્રેમ વિનાનું હૃદય કઠીન પાપાણુ છે રે. છે સકલ.

સ્નેહ સાંકળ પ્રભુથી જોડાયે, ઉચ્ચ વૃત્તિઓ મનમાં સ્થાયે;

અનેક દુઃખો પણ પ્રેમીને સુખ છે રે. છે સકલ.

પ્રેમ તત્ત્વમાં જળહણી ઉઠતું, એક તત્ત્વ આત્માનું ભાણું;

સ્વ સ્વરૂપ સમ નિત જે તું અખિલ પ્રદાંડને રે. છે સકલ.

અધ્યાત્મ-પદ.

કાયાનો રંગ કાચોરે, રૂપે શું મન રાચ્યો રે—એ રાગ,
ઉડી જવું ભમરા રે, આવે ન સાથ દમકા રે, જિનરાજ ભલો-ટોક,
આજ કાલ કોઈ વરસ છ માસે, જરૂર લખડા ભવું;
અમર પટો કોઈએ નથી આપ્યો, શું છત જોઈ છલકાવું ?
જીવે ન વાટ જમડા રે, ઉડી જવું ભમરા રે,
આવે ન સાથ દમકા રે. જિન. ૧

લાડી વાડી ગાડી વહાલી, કાયા માયા કુડી,
બાલુગર બાજી સંકેલી, ભાય પડી રહે સુડી;
અરે ડાહ્યા ડમરા રે, ઉડી જવું ભમરા રે,
આવે ન સાથ દમકા રે. જિન. ૨

વાદળ ગોટો જળ પરપોટો, ખેલ જગતનો ખોટો,
સાંકળચંદ સમય પર આવી, કાળ પકડશે ટોટો;
રહ્યા અમર નહિં અમરા રે, ઉડી જવું ભમરા રે,
આવે ન સાથ દમકા રે. જિન. ૩

શ્રી વીરમુક્ત-સ્તવન.

(કવ્વાલિ.)

સુષો મહાવીર જિન સ્વામી, તમે ભવસિન્ધુ તારક છો;
કહું હું કર્મની કહાણી, અમારી આમ બાબત છે. ૧
બને છે લોકા લોકે તે, તમે બાણો છો વિજ્ઞાને,
છતાં કહું વાત વિતક એ, અમારી આમ બાબત છે. ૨
તણ સ્વરૂપ હું પોતે, રચ્યો પર પુણ્યલો માંહિ,
વિષય તૃષ્ણા તણા જોરે, અમારી આમ બાબત છે. ૩
જ્યાં આશ્રય બંધનના કૃત્યો, પરત્વે રૂચી મારી છે,
બ્રમણ મિથ્યાત્વ આવે ત્યાં, અમારી આમ બાબત છે. ૪
હુપાવા અવશુષો મારા, કહું જિન ધર્મ કરણીને;
છતાં અવશુષુ તણજો ના, અમારી આમ બાબત છે. ૫
છે દષ્ટિ રાગનો જ્યાં પોષ, ગણું સમકિત એ માફ;
નહિં સ્વાદ્વાદની રોલી, અમારી આમ બાબત છે. ૬

- અપલ સ્વભાવી મન તાણું આ, વચન એકાન્ત રૂપી જ્યાં;
(તેથી) ન ભાસે વસ્તુના ભાવો, અમારી આમ બાબત છે. ૭
- નમન લૌકિક રીતે જ્યાં, લૌકાન્તર દેવને પાવે;
ખરે દુઃસાધ્ય સિદ્ધિ છે, અમારી આમ બાબત છે. ૮
- પ્રભુ આ આચાર્યો વર્તનીમાં, સકલ ગુણ સ્થાન આપજ છે;
સ્તુતિ કરવા અશ્કતજ હું, અમારી આમ બાબત છે. ૯
- આહા ! ભવ રોગીના માટે, અરે ધનવન્તરી જાણું;
ભવાર્ણવ માંહિ નાવિક છે, અમારી આમ બાબત છે. ૧૦
- પ્રભુ સુખથી સુણું જો હું, સ્વભાવે ભવ્ય ભાવિ છું;
બને શિવપુરની આશા, અમારી આમ બાબત છે. ૧૧
- પ્રભુ તુલ નામ રઠનાથી, બને ગુણ ધામી એ નિશ્ચય;
કરો સ્થિર વાસના એવી, અમારી આમ બાબત છે. ૧૨
- પ્રભુ ફરમાન જે જે છે, નિરંતર સેવવા શક્તિ;
અમોને આપજો સ્વામિ, અમારી આમ બાબત છે. ૧૩
- પ્રભુ મુદ્રા પ્રભુ સમ આ; ધરું છું ધ્યાન હું તેનું;
બનાવો ધ્યેય ધ્યાની આ, અમારી આમ બાબત છે. ૧૪
- જિજ્ઞાસુઉમેદવાર.

માત પીતાના ગુણ વીશે.

(ધનાશ્રી રાગ.)

- કેમ ભુલું ઉપકાર માત પીતા કેમ ભુલું ઉપકાર;
સભા નવ માસે ગર્ભ રહેા ત્યાં, દુઃખ સહાં અપાર. માત પીતા ૦ ૧
- ગર્ભ સુખેથી સુખી દેખતાં, દુઃખેથી દુઃખી થનાર. માત પીતા ૦
- ગર્ભ તણી પ્રતિ પાલણા કરીને, જન્મ તણી દેનાર. માત પીતા ૦
- જન્મ થયાથી રસને ત્યાગી, પય પાનથી હર્ષલાય. માત. „ ૦
- બાલ પણાની દુગંછ તણને, બ્યાધિથી તે કરમાય. માત „ ૦
- પાલણુ પોષણુ પ્રેમે કરીને, મોટો ક્રીધા બાલ. માત. „ ૦
- લાડ લકાવી વીધા લણાવી, દધને બોધ ઉજમાલ. માત „ ૦
- માત પીતાની લક્ષિત વડેથી, પામે મુર અવતાર, માત „ ૦

મહાવીરના શીખ્ય ગૌતમ પૂછે, ઉવાઈ મુત્રે અધીકાર. માત „ ૦
 યૌદ્ધ હજાર વર્ષ આયુષ પામે, લોગવે લીલ વીલાસ. માત „ ૦
 એરે દુષ્ટાંતનું ન્યાય રે જાણી, ભક્તિ કરેથી ફળે આશ ! માત „ ૦
 આવો તમારો પાડ જૂલે જે, તે નરને ધીક્કાર, માત „ ૦
 પુરૂષોત્તમજીએ નમન કરીને, શુષ્ક જૂલે તે ગમાર. માત „ ૦
 સંપૂર્ણ.

સંસારમાં શો સાર ?

આપે તાપ અમાપ અંતર વિષે આવી પડી આધીયો,
 દે છે દુઃખ અનેક નિર્દય પછે અંગે વધી વ્યાધિયો;
 આવે અન્ય ઉપાધિયો પ્રતિદિને દાબી દિયે દ્વારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૧

કોટી કર્મ થરે થયેલ કહું શું કાયા નથી કામની,
 જાતાં વાર નથી જરાય મરતે જાતે હશે જામની;
 મોહે થાય મમત્વ તત્વ ન મળે માર્યો જવું ખારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૨

આપું ઉત્તમ આ શરીર પણ તે છે હાઠકાં આમકાં,
 લોહી લાળ પુરીષ મૂત્ર મળનાં ખોટાં બધાં ખામણાં,
 મારું માત્ર મમત્વથી મન વિષે માન્યું સદાકારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૩

ધાયા જે જન ધામ યૌવન વિષે માયા વડે માણુવા,
 કાયા તે બહુ કષ્ટથી અવનિમાં એવા ઘણાં ઘણુવા;
 જાયા જાતિ પવિત્ર મિત્ર પણ છે, પીડા ઘણી ખ્યારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૪

ધાર્યું થાય નહીં ધરાય સુખ તો સોજી નહીં સાંપડે,
 ચારે કોર કુસંપ ને કલહમાં પાણી પડે પાંપણે;
 ખ્યારા પુત્ર કલત્ર આખર અરે ન્યારાં ઘડી વારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૫

જાણું જન્મ જરા વિપત્તિ વચમાં અંતે અરે એકલાં,
 અજ્ઞાને સઘળા જનો રડવડી શેકયા કરે શેકલાં;
 ભુતોનો ઉપકાર ભૂતળ વિષે ભારી દીયે ભારમાં,
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૬
 નીતિ ન્યાય રહે બધે રખડતાં રીતિ રહે વેગળી,
 પ્રીતિ પ્રાણ સમાન કામ ન કરે વીતી વડું શું વળી,
 છતી કોઈ ન જાય આ જગતમાં ખોયું બધું ખારમાં,
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૭
 કામ કોષ વિશેષ રોજ મનને સંતાપ આઘ્યા કરે,
 આશા અંતરમાં અનેક સુખની તે મોત સાથે મરે,
 કોને કોણ કહે અથાગ પસર્યું અંધેર આચારમાં;
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૮
 દાબે નિર્દયને સદૈવ બલવાન સ્વાર્થી ન સામું ભુવે,
 હોકો નિર્ધનને ગરીબ ડરતાં રે દીન શબ્દે રૂવે,
 સાચું કોઈ સહાય હાય ન મળે હીરો ગયો હારમાં,
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૯
 સાયંકાળ વિષે મળે સહજમાં જેવાં બધાં પંખિયો,
 તેવા કર્મ બળે મળ્યાં સહજમાં સર્વત્ર સંબંધિયો,
 આ જાયા જનની અને જનક તે જાણ્યાં અહંકારમાં,
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૧૦
 જે જે ભાવ જણાય આ જગતના તે તે નથી આપણી,
 અજ્ઞાને સઘળા બને મન વિષે સંતાપનાં તાપણ્યાં,
 લેવાને યમદૂત છુલ જનના બેઠા રહે ખારમાં,
 બારંબાર વિચાર થાય મનમાં શો સાર સંસારમાં. ૧૧

આ સાર સંસારમાં.

શાર્દૂલ વીઠીહિત.

હોયે પુત્ર વિનીત બંધુ જન સૌ વિશેષ સંપી વસે.
 લેશે કલેશ જણાયના સજનમાં આનંદ તેથી થશે,

- નિરોગી તન નારિ રૂડી ગૃહમાં પુત્રી સદાચારમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૧
- રેવું આધિન પારકે નવ પડે સ્વાધીનતા ભોગવે,
હેવું શીર બદામનું નવ મળે સુખે નીરાંતે સુવે;
ભવિકા સુખ સાથ પ્રાપ્ત કરવી નીબાધ બ્યાપારમાં;
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૨
- ધીરોદ્ધીત સુસીલ સદ્ગુણ થકી કીર્તિ બધે વીસ્તરે,
સન્મિત્રો સહવાસમાં હળી રહે સન્માન પામે બધે,
નીતી ન્યાય સદાય ઉરનિવસે શ્રદ્ધા સદાચારમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં સાર શો સંસારમાં, ૩
- બ્યાપારે અતિ હાય હાય ન મળે પાપી ન ધંધો કરે,
પુન્યે જે ધન મેળવ્યું સહજમાં સંતોષ તેથી રહે;
રોગી દીન અનાથ અજ્ઞ મળવે આશીષ દેવારમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં ૪
- લુહા પંગુ નિરાશ્રયી રખડતા રોજી નથી જેમને,
ખાવાને મળતું નથી સહજમાં વસ્ત્રો નથી તેમને;
શોધે નીત્ય ઉપાય આશ્રય દીએ એવા જનો દ્વારમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં સારશો સંસારમાં. ૫
- કુહા કર્મ કરનારા જગતમાં ખારે બળી ખેદથી,
વાધે શુદ્ધ સદેવ નિર્મળ મતિ પાપી પ્રપંચો તણ;
રૂઝા જો રહીએ સદા વશ મળે સારા જનો આરમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૬
- રૂઝે આ અવતાર પાંખી નરનો સત્સંગને આહરે,
સન્માર્ગે ધન વાવરે પ્રતિદિને સત્કર્મને આચરે;
સત્પાત્રે ધન વસ્ત્ર પાત્ર ખરચે વાવે નહીં ખારમાં,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૭
- પ્રાણી પ્રાણ સમાન બાણી મનમાં ભારી દયા ચીંતવે,
આણીને કરૂણા કૃપાળ થઈને દુઃખી જનો નિસ્તરે;
સારા સૌ ઉરમાં ધરે વિનયથી ધારા કુળાચારના,
વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૮

પામ્યું પુન્ય બળે મનુષ્ય તન આ હીરો મળ્યો હાથમાં,
 સાધે એહ ઉપાય સાર્યક થવા વિચારી એકાંતમાં;
 ભાવે ભક્તિ કરાય દેવ ગુફની સિદ્ધિ ધરીવારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૯

માફ માફ મમત્વથી મન તણ તવો તપાસી જુએ,
 મોહાદિ અરિસાથ શસ્ત્ર સળને છતી ઉપાધી ખુએ;
 શ્રીસમૃદ્ધિ સદૈવ સુખ મળશે સત્કર્મ આચારમાં,
 વારંવાર વિચાર થાય મનમાં આ સાર સંસારમાં. ૧૦

“ વજિઆનો કજિઓ. ”

“ કલ્યા નામ કુહાડા સરખું ” વળ્યાને મન વહાણું !
 કલ્યાથી પશુ વળ્યાનું મ્હોં કાજળ જેવું કાળું ! ૧

જલતર એકાં ખાશે યાશે વળ્યા ! અંતર આળું !
 વેળા હજુએ નથી વહી કર “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું ” ૨

કડકડતી તલ તેલ કદામાં પડતો તુજને ભાળું !
 કલ્યે ‘લજ્યાં તળાય’ વળ ! “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું ” ૩

કલ્યાળાં પુતળાંને મન સૌ આંખ છતાં અન્ધાફ !
 વળ્યા ના માને તો કલ્યે વળ્યાનું મ્હોં બાળું ! ૪

શાણા હોય તે સમજ, કલ્યે મૈન ધરે મરમાળું !
 બડામખેર બકબક કરી રહેશે “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું. ” ૫

કગ્ગો “ કા—કા ” કરતો શોધે સ્થળ—જે છિદ્રોવાળું !
 આંચે પાડે નવાં છિદ્ર એ “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું ” ૬

કગ્ગાનું કે આન તણું મ્હોં સદાય વિષ....વાળું,
 નવ ગજથી વંદન એ મ્હોંને, અખંડ જે કલ્યાળું. ૭

ભાન બિના ભસતાં સહ ધ્યાન ન દેવું, હોષ દયાળું,
 ગંધાતા વળ્યાની ગન્ધથી “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું. ” ૮

છપન કેટિ જાદવની જડ કલ્યે ઉખડી ભાળું !
 લોહ સમાં શાં કઠોર જીવન ! “ કલ્યાનું મ્હોં કાળું. ” ૯

દેવ્યી.

“ શુષ્ક જિવન કેમ સ્ત્રીલે. ”

અચળતા પ્રિય ! ના જગમાં કહીં, જીવન શુષ્ક અને ઘડીમાં વળી;
 વહોં જતું દુઃકું આયુષ્ય સત્તર, મનતું સર્વ રહે મનમાં ખરે ! ૧
 નહિં જગે સુખ સર્વ ગ્રહાય છે, પ્રભુનોં મીઠોં દયા ન પમાય છે;
 પ્રભુની ગેખોં કલા ન કળાય છે, નહિં અહીં ! નહિં ત્યાંય વસાય છોર
 હૃદયનો ધ્વનિ એક કહે કંઈ, સુકૃત તું જગમાં કરજે અતિ;
 કમલ જેમ બહુ વિકસે-ખીલે, હૃદય તેમ સદા વિકસાવજે. ૩
 સુકૃત શ્રી પ્રભુ ખાતર કો દિને, જીવન વેલ લીલીજ બનાવજે;
 ભલું કરે નિત્ય તો નર, તેથી સૌ, મનની શાંતિ અહીં તહીં પામશો. ૪

એક વવાની સમ્રાય.

(“ પૂરવ દિશે હુમ પાવા પુરી ”—એ રાગ.)

બુદ્ધિ વિના ધરમ નહિં પાવે, બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ આવે;
 બુદ્ધિ વિના મન રહે ટાંચુ, એક વવા વિના સરવે કાચુ, ૧
 બુદ્ધિ થોડી ને બહુ ભરડે, વળી મોટાં તણાં તો વેણુજ મરડે;
 બુદ્ધિ વિના સૂત્ર વાંચુ. એક વવા ૨
 કોઈ વાત કરે ધરને પુણે, ત્યાં ભુવો થઈને ચોરે ચોવટે પૂંણે;
 વહિ વંચાએ જેમ પોથુ વાંચુ. એક વવા ૩
 લોહ વાણીયો જેમ આપે ડાહ્યા, જેણે હીરો મેલીને લોહો સાહયો;
 વોરાએ જેમ નાડુ ખેંચુ. એક વવા ૪
 ચાર જણા એકાંતે મોજ કરે, તિહાં મુંઢ આવી પ્રવેશ કરે;
 વિવેક વિના ઘાલે ડાચુ. એક વવા ૫
 જાય વિદેશે વરતુ ખોવે, તેની ગમ નહિ મૂરખ કાંઈ લેવે;
 પછી હાય હાય કરે ઉંચું નીચું. એક વવા ૬
 ઉંઘતો હાલે ઉંઘતો ચાલે, ઉંઘતો મુખમાંહિ કબલ ઘાલે;
 ખાઈ મોળું ન જાણે ખાઈ. એક વવા ૭
 બુદ્ધિ હોય તો માન પાવે, બુદ્ધિ હોય તો સમકિત આવે;
 બુદ્ધિ હોય તો સર્વ સાચું, એક વવા ૮

બુદ્ધિ વિના માન નહીં પાવે, બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ પાવે;
 બુદ્ધિ વિના મમ રહે ટાંચુ, એક વચા૦ ૯
 વિવેક વિના બડબઠ બોલે, આપણું પરીયાની ગુઝ બોલે,
 વિવેક વિના ઘાલે ઘાંચુ, એક વચા૦ ૧૦
 શુદ્ધિ વિના સામાયક ભણે, વળી ઉંઘતો ઉંઘતો વખાણુ સુણે;
 સમજે નહિ તે કહે સાચું, એક વચા૦ ૧૧
 સુખે હસે ને વાતું કરે, વળી મારગ સુકી કુવાટે ઠરે,
 આઘો જઘને બુવે પાછું, એક વચા૦ ૧૨
 દેશ કરે રાજકુટુંબ જથા, તિહાં ગુરખ શેઠની ચાલી કથા;
 શેઠ સુતે કાગળીયું વાંચું, એક વચા૦ ૧૩
 ચતુર સુણી ઉલ્લાસ હોંસે, વળી મૂરખ નરને તો ખેદ થાયે;
 રીશમ કરજો કહું સાચું, એક વચા૦ ૧૪
 સંવત અઢાર ઓગણીસો, તેજ શીખ ગણીને ગાંઠે બાંધો;
 રૂપી તણાં હું ગુણે રાચું, એક વચા૦ ૧૫

અથ શ્રી સુબાહુ કુમારની સમ્ભાવ.

(“આજ હજારી ઢાલા પ્રાહુણે”-એ રાગ.)

હવે સુબાહુ કુમાર એમ ચિંતવે,
 અમે લેશું સંજમ ભાર; માડી મોરીરે.
 મા મેં વિર પ્રભુની વાણી સાંભળી,
 તેથી મેં જાણ્યો છે અધીર સંસાર, માડી મોરીરે.
 હવે હું નહિં રે રાચું સંસારમાં. એ ટેક. ૧
 હારે જાયા સંજમ પંથ ઘણો આકરો,
 મત છે ખાંડાની ધાર; જાયા મોરારે.
 બાવીસ પરીસા છતવા,
 કરવાછ ઉઝ વિહાર; જાયા મોરારે.
 તુજ વિના ઘડીએ ન નીસરે. એ આંકણી. ૨
 હારે જાયા તુજ વિના સુનો મંદીર માળીયાં,
 તુજ વિના સુનો સંસાર, જાયા મોરારે.

માણેક મોતીને મુદ્રિકા,
 કાંઈ ઝઘડી તણા નહિ પાર; જાયા મોરારે. તુજ વિનાં ૩
 હારે માણ વનમાં તે રહે છે મરગલાં,
 તેની કોણ કરે સંભાળ; માડી મોરીરે.
 એ વન મૃગની પેરે બિચરશું,
 અમે એકલકા નીરધાર; માડી મોરીરે. હવે હું ૪
 હારે માણ નરક નિજોદમાં હું ભગ્યો,
 કુંભીયે અનંતીવાર; માડી મોરીરે.
 છેદન લેદન મેં સદ્યાં,
 તે દુઃખ કહ્યો નવ જાય; માડી મોરીરે. હવે હું ૫
 હારે જાયા પાંચશે પાંચશે નારીયો,
 કાંઈ રૂપ અખસસ સમાન; જાયા મોરારે.
 ઉંચા તે કુળની ઉપની,
 રહેવા પાંચશે પાંચશે મહોલ, જાયા મોરારે. તુજ વિનાં ૬
 હવે પાંચશે વહુ વાડુ એમ બિનવે,
 કાંઈ વડેરી કરેરે વિલાપ; વાલમ મોરારે.
 તુમે તો સંયમ લેઈ ચાલશે,
 અમને કોણનો વો છો આધાર; વાલમ મોરારે.
 વાલમ વિના કેમ રહી શકું. તુજ વિનાં ૭
 હારે માણ મુસાફર આવ્યો કોઈ પડ્છલો;
 ફરી લેગો થાય કે ન થાય, માડી મોરીરે.
 એમ મનુષ્ય ભય પામવો, અતી આકરો;
 ધર્મ વિના દુર્ગતી જાય; માડી મોરીરે. હવે હું ૮
 હારે માણ કાચી તે કાચા કારમી,
 સડી પડી બગડી વીણસી જાય; માડી મોરીરે.
 એમ જીવડો ગયો ને કાચા પડી રહી;
 મુવા પછી બાળી કરશે રાખ; માડી મોરીરે. હવે હું ૯
 હારે માણ માત પિતા ને ભાઈ જહેનડી,
 નારી કુટુંબ પરીવાર, માડી મોરીરે.

અંતકાળે સહુ અળગા રહેશે;
 એક જીવ ધર્મ તારણ હાર; માઠી મોરીરે. હવે હું ૧૦
 હવે ધારણી માતા એમ ચિંતવે,
 આ પુત્ર નહિ રહે સંસાર; ભવિક જનરે.
 એક દિવસનું રાજ ભોગવી,
 સંજમ લીધો મહાવીર પાસ; ભવિક જનરે.
 સુખાહુ કુમારે સંજમ આદર્યો. હવે હું ૧૧
 તપ જપ કરી કાયા શોષવી,
 આરાધીક થઈ ગયા પહેલે દેવલોક; ભવિક જનરે.
 પંદર ભવ ત્યાં પુરા થશે,
 મહા વિદેહ ક્ષેત્રે જાશે મોક્ષ; ભવિક જનરે. સુખાહુ ૧૨
 સંવત અઢાર ત્રાણું સાલમાં,
 વઢવાણ શહેર મોઝાર, ભવિક જનરે.
 પુજ્ય પુશ્પાલજીના શિષ્ય ભણે,
 પાનાચંદ્ર ક્રિયા ગુણ આમ; ભવિક જનરે. સુખાહુ ૧૩

પાંચ ગતીમાં જીવ કયા કયા પ્રકારથી જાય છે તેની સજ્જાય.

(“અરણીક મુનિવર ચાલ્યા જોયરી”-એ રાગ.)

આરંભ કરતાં રેજીવ શંકે નહિ, મદ્ય માંસનો કરે આહારો જ;
 ઘાત કરેરે પંચેન્દ્રિ જીવની, ધન મેલણ તૃષ્ણા અપારો જ;
 એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય નરકમાં. ૧
 કુડ કપટને રે કુડ માયા કરે, ખોલે મૃષા વાય જ,
 કુડ તોલા રે કુડ માપલા, ખોટા લેખ લખાય જ;
 એ ચારે પ્રકારે રે જીવ જાય તિર્યંચમાં. ૨
 સરલ સ્વભાવિક ભદ્રિક પ્રણામથી, બિનય તણાં ગુણ ગાય જ,
 દયા ભાવ રે રાખે દીલમાં, મસ્તર નહિ ઘટ માંય જ;
 એ ચારે પ્રકારે રે જીવ જાય મનુષ્યમાં. ૩

સરાગ પણેથી પાળે સાધુપણું, શ્રાવકના મત ખારો છ,
અજ્ઞાન કષ્ટ અકામ નિર્જરા, તિણ્ણું સુર અવતારો છ;
એ ચાર પ્રકારે રે છવ જાય દેવમાં. ૪
જ્ઞાનથી જાણે રે છવ અલખને, શ્રદ્ધા ને સમકીત આવે છ,
ચારીત્રથી રોકે નવા કર્મ આવતાં, તપે પૂર્વના કર્મ ખપાવે છ;
એ ચાર પ્રકારે રે છવ જાય મોક્ષમાં. ૫

દીવાળીનું સ્તવન.

(“ચિત્ત ચોખે ચોરી નવ કરીએ રે.”—એ રાગ)

રમતી ગમતી અમુન સાહેલી, બેહુ મળી લીજીએ એક તાલી રે;
સખી આજ અનુપમ દીવાળી.—એ ટેક.
લીલ વિલાસે પૂરણ માસે, પોષ દશમ નીશી રઠિયાળી રે. સં ૧
પથુ પંખી વસીયા વનવાસી, તે પથુ સુખીયા સમકાલી રે; સં
એણી રીતે ઘર ઘર ઓછવશે, સુખીયા જગતમેં નર નારીરે. સં ૨
ઉત્તમ ગૃહ વિશાખા જોગે, જનમ્યા પ્રભુજી જયકારી રે; સં
સાતે નરકે થયા અજવાળાં, સ્થાવરને પથુ સુખકારી રે. સં ૩
માત નમી આઠે દિગ્ કુંવરી, અઘો લોકની વસનારી રે; સં
સુતી ઘર ઈશાને કરતી, જોજન એક અશુચી ટાળી રે. સં ૪
ઉર્ધ્વ લોકની આઠ કુમારી, વરસાવે જલ કુંસુમાલી રે; સં
પૂરવ રૂચક આઠ દર્પણ ધરતી, દક્ષીણની અષ્ટ કળ શાળીરે. સં ૫
આઠ પશ્ચીમની પંખા ધરતી, ઉત્તમ આઠ ચમર ઢાળીરે; સં
વિદિશીની ચૈા દીપ ધરતી, રૂચક બિંપની ચાખલ્લી રે. સં ૬
કેલી વણા ઘર ત્રણ કરીને, મર્દન સ્નાન અલંકારી રે, સં
રક્ષા પોટલી બાંધી બેહુને, મંદીર મેલ્યા શણગારી રે. સં ૭
પ્રભુ કમળે અમરી ભમરી, રાશ રમંતો લટકાળી રે. સં
પ્રભુ માતા તું જગતની માતા, જગ દિપકની ધરનારીરે. સં ૮
માજી તુમ નંદન બહું જીવે, ઉત્તમ જીવને ઉપગારી રે; સં
છપન દિગ્કુંવરી ગુણ ગાતી, શ્રી શુભવીર વચન ચાલીરે. સં ૯

સ્વંધક કુમારની સજ્જાચ.

(મૃગા પુત્રની અથવા 'ક્ષીણ લાખેણી' રે જાય-એ દેશી.)

શ્રી શ્રી મંદીર પાય નમીલ, માણું એક પસાય,
 ખંધક કુમાર ગુણ ગાવતાં લ, મારે હધડે હરખ અપાર;
 મુનિવર જીઓ ભગવંતનું રે જ્ઞાન. (એ ટેક.) ૧

સાવર્થી નગરી સોહ્યામણી લ, કનક કેતુ તિહાં રાય;
 ખંધક કુમાર સોભાગીયો લ, મહી કુંવરી તેની માંય, મુનિ ૨

વન જાય મુનિવર વાંદવા લ, વચન સુણી બૈરાગ;
 માત પિતાને એમ કહે લ, લેશું સંયમ ભાર. મુનિ ૩

માત પિતા વળતા ઇમ કહે લ, તું નાનડીકું રે બાળ;
 આરિત્ર છે વત્સ દોહીલો લ, જેસી ખાંડાની ધાર. મુનિ ૪

પંચ મહાવ્રત પાળવા લ, પંચે મેરૂ સમાન;
 દોષ બેંતાલીસ ટાળવા લ, લેવો સુઝતો આહાર. મુનિ ૫

મોહ દાવાનળ પ્રજળે લ, હધડે ઉઠી રે જાળ;
 મહારો કુંવર છે નાનડો લ, રખે દુહંચો સુકુમાળ. મુનિ ૬

રાય રાણીને વિનવે લ, રાણી કરો ને વિચાર;
 પાંચશે જણ વર્તી કરો લ, મેલો કુમારની સાથ. મુનિ ૭

પાંચ સુમતિ ત્રીન ગુપતિશું લ, મુનિવર કરે રે વિહાર;
 નગરી કુંતિ આવીયા લ, જન મન હરખ અપાર. મુનિ ૮

નગરી તો બનેવી તણી લ, ડર નહિ એક લગાર;
 નકરતો કામે ગયા લ, એકલા રહ્યા સાધ. મુનિ ૯

બહેરણુ વેળા પાંગર્યો લ, નગરી કીયોરે પ્રવેશ;
 શીર દાઝે પાય બળે લ, મમતા નહિ લવ લેશ મુનિ ૧૦

રાય રાણી સોગઠે રમે રે, દ્રષ્ટે દીઠો રે સાધ;
 મુજ બંધવ ઇમ હીજ હતા લ, નયણુ વહુટયાં નીર. મુનિ ૧૧

રાય રાણીને નીરખતાં લ, રાય મન હુઓ રે વીખવાદ;
 રાયના જન હંકારીયા લ, જતીનો કરો પરીહાર. મુનિ ૧૨

રાયના જન સાથે થયા લ, જતીની સાહી રે ખાંદા;
 અમને રાય આદેશીયોલ, નંદન દીધા રે સાધ. મુનિ ૧૩

ધીરજ તો સાધુ કરે જી, ન લીધે આપણો રે નામ;
 સમતા ભાવે આલીયા જી, હેતાં ભગવંતનું નામ મુનિ૦ ૧૪
 મસાણુ ભૂમિકા લેઈ આલ્યા જી, કોપ ચડયો તેણી વાર;
 ત્વચા ઉતારી દેહની જી, ના આણ્યો રોષ લગાર. મુનિ૦ ૧૫
 પરિસ્સાહ તો સાધુ સહે જી, અંત ગડ કેવળી રે હોય;
 આઠ કર્મનો ક્ષય કરી જી, પહોંચ્યા મુક્તિ સોય. મુનિ૦ ૧૬
 ઝાડે ખંખી ધ્રુજ્યા જી, રોચા રોઝ શીયાળ;
 ત્વચા ઉતારી જીવતાં જી, તે રાણીનો વીર. મુનિ૦ ૧૭
 હાહાકાર નગરી હુઈ જી, જોવા મળીયાં રે લોક;
 રાય રાણી જોવા મળ્યાં જી, મળીયાં રાણો રાણ. મુનિ૦ ૧૮
 ન ફરતો ચૌદીશે જોઈ જી, ના દેખે મુનિના રે પાય,
 કયાંય તો દીસે નહિ જી, હઈડો મ્હારો ભરાય. મુનિ૦ ૧૯
 હવે આ મણુ દુમણુ નીકળ્યા જી, ચેડી પૂછે રે વાત;
 કીહાંજી આવ્યા કીહાં જશે જી, કુણુ તણા રજપુત. મુનિ૦ ૨૦
 સાવર્થી નગરી અમે વસીજી, કનક કેતુ તિહાં રાય;
 ખંધક કુમાર સંયમ લીધો જી, તેહની ચોકી થાય. મુનિ૦ ૨૧
 વચન સુણી ચેડી તણાં જી, હઈઠે ઉઠીરે ઝળ;
 હા, હા મેં એ શું કર્યું જી, હણીયો નાનડીયો બાળ. મુનિ૦ ૨૨
 પરિસ્સાહ તો સાધુ સહે જી, અવરે સદ્યા નહિ જાય;
 આઠ કરમનો ક્ષય કરી જી, પામ્યાં સુખ અનંત, મુનિ૦ ૨૩
 રાય રાણીને વિનવે જી, રાણી કરો રે વીચાર;
 ખંધવના દુઃખ દોહીલા જી, લે શું સંયમ ભાર. મુનિ૦ ૨૪
 મણી માણુક ને મોતી જી, છોડયો રયણ ભંડાર;
 મમતા મુકી રાજની જી, લે શું સંયમ ભાર. મુનિ૦ ૨૫
 મમતા મુકી રાજની જી, છોડયો સઘળો રે સાથ;
 રાય રાણી સંયમ લીધો જી, પાંચસો ને પરિવાર. મુનિ૦ ૨૬
 કેવળ જ્ઞાની સમો સર્વો જી, પક્ષ પુછે રે રાય;
 આગે હતાં કે નવાં બાંધીયા જી, તે ભાંખ્યો ઋષિરાય. મુનિ૦ ૨૭
 ઘણે કાળે બાંધ્યા હુતા જી, જે નથી હુવો રે ક્ષય;

સુરપણે પરિસ્સાહ સહ્યા છ, પહોંચ્યા મુક્તિ મોઝર; મુનિ૦ ૨૮
 વચન સુણી કેવળી તણાં છ, અધિકો હુઓ વેરાગ;
 આઠ કરમનો ક્ષય કરી છ, પહોંચ્યા મુક્તિ મોઝર. મુનિ૦ ૨૯
 કરજોડી કવીયણુ ભણે છ, સુણુએ ભવીયણુ લોક;
 કર્મ તણાં બંધ મત કરો છ, જાઓ શીવપુર લોક. મુનિ૦ ૩૦

અથશ્રી શ્રાવકના ઋણ મનોરથની સજ્ઞાચ.

(નીંદરડી વેરણુ હુધ રહીરે—એ દશી.)

- આરંભ પરીગ્રહ છાંડીને, આદરશુંરે કેદી સંજમ ભારકે;
 ભોગ થકી બિરમી કરી, બેસીશુંરે કેદી ભાવની નાવકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૧
- પડીમાં મોક્ષની પાવડી, વધારું રે મારા વૃતના અંશકે;
 તે દીન હું સુખીયો થાશું, જેમ સુખીઓરે હોવે ખગ નીર માંસકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૨
- પાસ તણુ ગૃહવાસના, કેદી હોશુંરે શોભીત અણુગારકે;
 સૂત્ર સરોવર હંસલો, વનવાસીરે સંજમ તપધારકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૩
- અંતે અણુસણુ આદરી, સૌ છોડીરે તનના પ્રતિબંધકે;
 સીવ સુખ નંદન વિવે, રતિએ રમશુંરે જેમ દેવના ઇંદ્રકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૪
- પંથે જતા પંથીકને, પ્રભુએ ભાખ્યારે સૂત્રે ચાર વિમાસાકે;
 એમ ઠાણાંજે ઉપદેશા, શ્રાવકનારે વિમાસા ઠામકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૫
- છિદ્ર ન દેખે કેહના, નહિ રાખેરે કંઈક કડક સ્વભાવકે;
 અમૃતના ઘટ સારીખો, સત્યવાદીરે કરે સાચો ન્યાયકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૬
- સમજાવે મુર્ખ પ્રત્યે, પડતાં રાખેરે ધરીને બાંદ્યકે,
 ખીબક કરે પાખંડીને, મન વસિઓરે જેમ સુરતરૂ છાયકે;
 એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૭

ઉપકારી ચાહુ સંઘના, સાધુનારે વળી મિત્ર સમાનકે;
સેવક ચરમ જીજ્ઞાસના, એક કરણીરે કરે મોક્ષની આશકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૮

આતમ વાદી ચરચતા, નય જાણેરે ગુરૂવચન પસાયકે;
નિશ્ચયે ને વ્યવહારને, મન જાણેરે ઉત્સર્ગ અપવાદકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૯

જળવાન મન મોરને, રવી દેખેરે લીએ કમળ વિકાશકે;
ચંદ્ર દેખી સાચર હશે, તેમ જીન મુખેરે ચાહે સમજો પાસકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે ૧૦

ગુરૂ પ્રયત્નીક દેખી નવી ગમે, તે દેખીરે જાણે મહા દુઃખ દાયકે;
આજીવનપરે વીધી સહુ, ટાલે અતિચારરે ન નમાવે સીશકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૧૧

ઉઠતાં બેસતાં ચાલતાં, વીણ કળેરે વળી કળ મોઝારકે;
વીર વીના સમરે નહિ, ઉઘમાંહિકે ભુલાનો આગારકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૧૨

ધારી જીન શાસનતણા, દેશગુણના પેરયા શણગારકે;
વેર વીરોધી કરમના, જે બેઠારે નીજ ગર મોઝારકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ૧૩

પરમસુખ પુન્યવિના મળતું નથી.

ધન્યાશ્રી.

પુણ્ય વિના ન પમાય, પરમ સુખ પુણ્ય વિના ન પમાય. ટેક.

પાપી પાપકર્મ કરનારા, કેવલ દુઃખ કમાય. ૫૨૦

જેવું અન્ન રાંધીએ જમવા, તેવું જમણું જમાય. ૫૨૦

કડવાં કેણુ અન્યને કે'તાં, સુખ કર કેમ સુણાય ? ૫૨૦

શીતલ જલથી થવાય શીતલ, તડકે તન કરમાય; ૫૨૦

બાવળ નિંખ બોરડી રોપી, કેમ ખજૂર ખવાય ! ૫૨૦

આંખાની ગોટલી આંખો; ટેટે વટ છવસાય; ૫૨૦

બહુધા બીજ વાવીએ જેવાં, તરૂંવર તેવાં થાય. ૫૨૦

ઝેર ખાય ખાંતેથી ખલતો, જમને દ્વારે જાય;	૫૨૦
પ્રીતે અમૃત પાન કર્યાથી, સત્ત્વર અમર થવાય.	૫૨૦
વાબ્યાં જવાર બાજરી જોઈ, મુક્તાફલ ન લણાય.	૫૨૦
કરતાં હરિ-હરની શુભ સેવા, સાધન સર્વ સંભાય.	૫૨૦

આ છેલ્લી મુસાફરીમાં પ્રમુનું મજન કરી લેવા વિશે.

પદ ધીરાના ઢાઢનું.

આ મુસાફરી છેલ્લીરે, રટી લહો રામને;	
મરી જવું મેલીરે, ધન જન ધામને.	આ૦
માનવ જન્મ મળ્યો તે તમને, નહિ સમજો જો લેશ;	
તો મિથ્યા મુંઝાઈ મરીને, પછી પામશે કલેશ;	
ન મળે પાછો અરબુદરે, દીઓ કદી દામને;	આ૦
કરવાનું તે કોરે મેલી, ભટકોછો શું ભાઈ;	
અણુ ચેત્યાં મરતાં મનમાંહિ, મનની જાય સમાઈ;	
શોધોને પંથ સાચોરે, હૈયે રાખી હામને,	આ૦
કાયા કુંભ સમાન શરીર આ, ક્ષણમાં નાશ થનાર,	
જાણો જગત સર્વછે જુદું, જાયું તેજ જનાર;	
સરખા સહુ લેખોરે, મજુર ને જામને.	આ૦
કોનાં પુત્ર કલત્ર સહોદર, કોનાં ઘરને ખાર;	
કોનાં મિત્ર કુટુંબ કળાતાં, મિથ્યા બધો સંસાર;	
શાને અમથો ચુંથોરે, મૂઢ માના ચામને.	આ૦

સંસારમાં સંબંધ સત્ય ન માનવા વિશે.

દોહા.

સાચી સંસારમાં ન સગાઈ;	
લવમાં બૂલ ખા નહિ ભાઈ.	સાચી૦
આપણે તેમ મરણ વશ સહુ છે, બેન બનેવીને ખાઈ;	
કલ્યાણ તે શું કરી શકનારાં, કાલની જાહે વીંટાઈ;	
પદમાં પરવશ પદમાં—આચી૦	

પુત્ર કલત્ર પવિત્ર મિત્રને, જાતિ જનેતા જમાઈ;
 સોઠર સર્વ સરલ શુભમતિના, મામાઈ કે માશીઆઈ;
 કરી શકે તે નહિ કાંઈ—સાચી૦
 અંતે સહુ અળગાં થઈ રે'છે, ખંખેરીને ખુબ ખાઈ,
 'સ્વાર્થ સર્વે વેદ વેરી' પ્રમાણે, અવગુણ અન્યના ગાઈ;
 આનંદે રહે ઉભરાઈ:—સાચી૦
 ધામ ધરા ધન હોય જ્યાંસુધી, ત્યાંસુધી સંપ જણાઈ;
 સુખ મય સંસાર લાગે સર્વને, છેવટ છેજ લડાઈ;
 કેવી ભવ કેરી ભવાઈ !:—સાચી૦
 માનવ જન્મ અમુલ્ય તથાપિ, તે પંચ ભૂતે રચાઈ,
 નાશ થતાં ક્ષણ વાર ન લાગે, કાલના ચક્રે કપાઈ;
 હરિ ! હાય ! જાય હણાઈ:—સાચી૦
 આ ભવ સ્વપ્ન સમાન ખરેખર, તોપણ છે દુઃખદાઈ;
 તેમાં તપે સહુ રાત દિવસ જન, તાપ ત્રિધાત્થી તવાઈ;
 રહે નહિ કોઈની રાઈ:—સાચી૦
 મેલો મમત્ત્વ અને માન મનથી, પરહરી આશા પરાઈ;
 સત્સંગ રાખો સહુ શુભ જનનો, લાગ્યે લુપ્તનમાં લાઈ;
 વળે કૂપ ખોદે ન કાંઈ:—સાચી૦
 સંપ સહાયારમાં ચિત્ત ચોડી, પરહરી આશા પરાઈ;
 વિષય તણી લાખમાંહી લગારે, જાય ન જીવ જડાઈ;
 ત્યારે આપણી સરસાઈ:—સાચી૦

સઘળું તજી જવા વિષે.

(નાથ કેસં ગજકે બંધ છુડાયો) એ ઢાળમાં.

તણ ધન ધામ ધરા જન જાવું, નથી સમજ બિના સુખ થાવું; તણ.
 પુર પહેલાં નહિ પાળ કરો તો, પાછળ છે પરતાવું;
 જન્મ-મરણની બેડી જડાતાં, લેશ ન કેમ લગવું ? તણ.
 આ ઈર્ષ જાલ અઘોરિક માયા, લોળપળે ન ભમાવું;

મૃગજલ જેવાં સુખ મેળવવા, ભાઠ વિષે ન ભરાવું; તણ.
 અંતરમાં અભિમાન રહે નહિ, શીઠ મમત્વે મરાવું !
 આખર કાંઈ નહીં કામ આવે, સમજ સખા સમજાવું; તણ.
 હાચીં જો હરિભજન વિના તું, ઉત્તમ નરતન આવું;
 કેશવ કોટી ઉપાય કયેં, પણ કઠણ કઠણ પછી છે કમાવું; તણ.

મમતા મૂકવા વિષે મનને વોધ.

ઢાઢ ધીરાના પદનો.

મેલીને મમતારે, મન તું માન કહું;
 શું મારા તારામારે, મુરખ મોહિ રહું ? ટેક.
 બંધાવું મૂકાવું સઘળું, તે છે તારે હાથ;
 સગાં કુટુંબી કેરો સઘળો, રહિ જશે સંગાથ;
 દુઃખ પડે છે દાડીરે, શાણા કેમ જાય સહુ ! મેલી.
 અખંડ સુખ લેવાને ઈચ્છા, થતી હોય જો આજ.
 છોડ વિષયની દુષ્ટ વાસના, લાવે તું શું લાજ.
 વિષયોમાં લલચાઈરે, ગાંડા ગુંચી કેમ ગયું ! મેલી.
 સગાં કુટુંબી સઘળાં સાથી, પુત્ર અને પરિવાર,
 બંધાઈ બંધનમાં નાંખે, એવો આ સંસાર,
 ધન-જનમાં શું ધાયું રે, આ તે તુંને શું થયું ! મેલી.
 વીતી વેળા ન મળે પાછો, રટતું એક રમેશ,
 ભળ તું ભગવાન વિષે જઈ, વાર લગાડ ન લેશ,
 કેશવ હાથ કરી લેરે, વય તો જાય વહું. મેલી.

સંસારમાંથી સુખ થવાને શું સાધન કર્યું.

(મન માને નહિ, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય) એ રાગ.
 હે માનવ મૂઠ, જન્મ ધરી શી શી તેં કરી કમાણી ?
 સંસાર વિષે, સુખ થવાની વાત નથી તેં જાણી. ટેક.
 માતા ને તાત તણી સેવા, નહિ તે સાથે લેવા દેવા,
 કુલ સઘળાંને કંટક જેવા, હે માનવ મૂઠ.

અંતરમાં વિનય રખાય નહિં, હઠિલાઈ હૈયામાં માય નહીં;
 શુભ કામ કરેથી થાય નહીં, હે માનવ મૂઢ.
 રડતાં રાખ્યાં શુદ્ધન સઘળાં, ઉદ્યમમાં તન મન છે નખળાં,
 બલવાળી તમ કરતાં અબલા, હે માનવ મૂઢ.
 સગપણુ સ્વાર્થે સંબંધ તાણું, અંતરમાં એતું સાલ નડયું;
 પત્નિનું સગપણુ સત્ય ગણ્યું, હે માનવ મૂઢ.
 વર્ણાશ્રણુ ધર્મ ન પાળ્યાં તેં, દુર્ગુણમાં દિવસો ગાળ્યા તેં;
 બહુ દીન જનોને બાળ્યા તેં, હે માનવ મૂઢ.
 આચાર ચિત્ત ન તેં દીધું, મન ગમતું તેં બાધું પીધું;
 અભિમાન તણું લગડું લીધું, હે માનવ મૂઢ૦
 ધંધામાં ધ્યાન નથી તમને, બાળો છો મનમાંથી અમને,
 સમજી ન શક્યા શમને દમને, હે માનવ મૂઢ૦
 શી વસ્તુ સંપ હશે વાડ? શું ભવજલ તરવાતું બાડ?
 સંસાર વિષે છે શું સાડ? હે માનવ મૂઢ૦
 એ વાત વિચારી નહીં બહાલા, શું ઘેલા કે કહિએ કાલા,
 ઠેમાં બાધાં રખડી ઠાલાં, હે માનવ મૂઢ૦
 એકલ પેટે જે થઈ બેસે, તે સંસારે સુખ શું લેશે;
 બીજાને પણ તે શું દેશે, હે માનવ મૂઢ૦
 માટે નિજ ધર્મ વિચારીને, મનના સહુ મેલ વિસારીને,
 ભજ રામ વિકાર વિહારીને, હે માનવ મૂઢ૦
 હૈયા જે રે'નાર હરી, એ કેશવ પ્રભુને દેખ ડરી;
 આ માનવ જન્મ મળે ન ફરી, હે માનવ મૂઢ૦

મનને ઠપકો.

રાગ ધન્યાશ્રી.

મન મારા શું મૂળપણામાં, મોહ પમાડે મનેરે !
 શાન્તાપણું રાખી તું સાંભળ, સુખ થાશે તુંનેરે. ટેક.
 સમજાવું તોપણુ નહિ સમજે, આગળથી તું અવગુરે;
 સુખ લેવું જો હોય સુરસ તો, શાણા થઈ જા સવગુરે, મન૦

કાંઈ નથી પણ સર્વ કર્યું તેં, જાદુગરના જેવુંરે;
 તે તારી માયામાં તેં પણ, રૂપ કર્યું કહું તેવુંરે. મન૦
 ધંધરનું આ જગત અમોને, લેશ ન બંધન આપેરે;
 તારૂં કલ્પિત જગત જાલ આ, ખૂબ તપાવે તાપેરે. મન૦
 તારૂં જગત .ટળે જે સમયે, બંધન સઘળું ટુટેરે;
 જન્મ મરણના ફેરામાંથી, છલ લેઈ વિના છુટેરે. મન૦
 જપ તપ પૂજા ધ્યાન સમાધિ, કરતું કપટ વિસારીરે,
 ધરતું ધ્યાન સદા હરિહરનું, તર ભવ સાગર ભારીરે. મન૦
 અનુભવથી ઝાળખ ધંધરને, વસ્તુ વિવેક વિચારી રે,
 સમય સફલ કર સહજ ઉપાયે, એજ વિનંતી મારી રે. મન૦
 કેશવ પ્રભુએ કૃપા કરી છે, એમ સમજ તું શાણુ રે,
 હીરો હાર્યું હાથ ચડેલો, તો પાછળથી પડાણુ રે. મન૦

સંસારની ક્ષણિકતા,

કાકી.

ક્ષણ ભંગુર સંસાર, નિરંતર ક્ષણ ભંગુર સંસાર,
 આગળ અનુભવ થાય નયનથી, વાત ન લેશ ઉધાર. નિ૦
 ધામ ધરા ધન આદિક વૈભવ, ઘાટાં આ ઘર ખાર, નિ૦
 પુત્ર કલત્ર મિત્રની મમતા, આખર સર્વ અસાર. નિ૦
 કામ ન આવે કાંઈ કરેલો, વિષયાદિકપર પ્યાર;
 માંડ મળેલું આ માનવ તન, પડતાં નહિ પલ વાર. નિ૦
 સઘળું સ્વપ્ન અચલ નહિ કાંઈ, એ નિશ્ચય નિરંધાર, નિ૦
 તે સાડ સંકોચ વિસારી, અંતર રાખ ઉદાર. નિ૦
 સાર્થક કર સમજણ તું તારી, તજ સંતાપ અપાર,
 આત્મ સમાન ગણી અંતરમાં, કર પરનો ઉપકાર. નિ૦
 નીતિ ન્યાય ઉપર કર પ્રીતિ, વિનય વિવેક વધાર, નિ૦
 શમ-દમ સત્ય સહાયક સાથે, સજ સતસંગ ગમાર. નિ૦
 ધર્મ કર્મ ને દાન દયા કર, આદર વસ્તુ વિચાર,
 હીરો હાથ થઈ હાર્યો તો, વશમો છે વ્યવહાર. નિ૦
 જન્મ-મરણનાં ભ્રમણ તણો તું, ફેર ચડેલ ઉતાર, નિ૦
 કેશવ હરિને રાખ હૃદયમાં, એ સમજણનો સાર. નિ૦

સંસારમાં સાર વિચારવા વિષે.

માઠ અથવા મેવાડી.

સંસારમાં શો સાર તે વિચાર તો કરો,
 ફસાઈને આ ફંદમાં શું ફૂલતા ફરો ! સં૦ ટેક.
 ધન જન યૌવન કામ ન આવે આ ધરણીને ધામ;
 કરીએ કેટિ ઉપાય તથાપિ, કેય ન સુધરે કામ. ૨ વિ૦
 સંખંધે સંતાપ અને સંકેએ મન મુંઝાય,
 ધાર્યું થાય ન કાંઈ બરાબર, કાલ વૃથા વહિ જાય. ૨ વિ૦
 જન્મ અમૃત્ય મળ્યો તે જાતે, ખાંતે અફલ કરાય,
 તરણી તૂટે તો શી રીતે, ભવ સાગર ઉતરાય. ૨ વિ૦
 માફં તાફં એવી મમતા, બહુ મારે છે માર,
 પ્રાણ પરાણા થાય ભલે પણ, કોઈ કરે નહિ વાર. ૨ વિ૦
 ઘસડાયા બહુ અંધ બનીને, વૃદ્ધ તરૂણને બાલ;
 નજરે જોતાં પણ નહિ સૂજે, કેવી થાશે કાલ. ૨ વિ૦
 અજર અમર કો કોણ રહ્યું છે ? કોની રહી છે વાત ?
 ધામ ધરાદિક હોત અચલ તો, શોક શું કરવા થાત ? ૨ વિ૦
 સુખ-સંતોષ વધારો બહાલા, મેલી મનનું માન;
 ધીરજ કેમ રહે છે તમને, આ તન સંધ્યું ધાન. ૨ વિ૦
 ક્ષણ ભંશુર તન શું લઈ જાવું, સાચી એક સુવાસ,
 તેમ છતાં નરકે જાશે તો, થાશે નરક નિવાસ. ૨ વિ૦
 સાફં માફું સર્વ બતાવે, નજરે સઘળો લોક,
 જે કરવું તે પોતે કરવું, શું કરી આપે કોક. ૨ વિ૦
 શોધો શાણા કેશવ હરિને, દૂર કરીને દોષ,
 સાર સમજશે તો અંતરમાં, થાશે સુખ સંતોષ. ૨ વિ૦

જીવને ઠપકો.

મજનના ઢાલનું પદ.

અંતરના કાચા કેમ રહ્યા છો ફૂટી ?
 ઉત્તમ અવસર આ માનવતન, છડમાં જાય વફ્ટી;—રે અંતરના
 કાચા કેમ રહ્યા છો ફૂટી ? ટેક.

ખાતાં પીતાં ને વાવરતાં, ખરચી જાશે ખૂટી;
 પુણ્ય કર્મને કાળે દમડી, છેડેથી નહિ છૂટી. રે અંતર૦
 કામ ક્રોધ લોભ લૂંટારા, ધીરજ ધન લે લૂંટી;
 ભુંડા ભુંડે હાલે ભટકયો, તોય ન આશા તૂટી. રે અંતર૦
 કાચા કુંભ સમાન કલેવર, ફૂલણું જાશે ફૂટી,
 શમ-દમ સાધન સંપ સરલતા, ચોંપ વડે લે ચૂંટી; રે અંતર૦
 બગડી બાણ બેશ બનાવા, બીજી કયાં છે ખૂટી ?
 કેશવ હરિનામ સુધા સાચો, ઘેરો રસ લે ઘૂંટી. રે અંતર૦

અભિમાન ન ધરવા વિષે.

+ મેરવી.

અભિમાન ધરે શા માટે ?

આવ્યા સૌ એકજ વાટે:—

રે અભિમાન૦

ખર ખોટી મોટાઈ કરે તે, થાપ કરે છે તાટે,
 ખોટો ખેલ ખેલ મેલી દે, આખર એમ ન ખાટે—રે અભિમાન૦
 આડધડે ધાયો હું અંધા, ધન યૌવન ને કાટે,
 અંતે સૌની એક દશા છે, દાહ કરે કે દાટે;—રે અભિમાન૦
 સુત દારા-ખારામાં ખૂતો, ગોથાં ખાય ગપાટે,
 ધામ ધરાદિક વૈભવમાંથી, ઝડપે કાલ ઝપાટે;—રે અભિમાન૦
 નીતિ ન્યાય પુણ્યમાં પ્રીતિ, શમ-દમ કર શિર સાટે,
 ધર અંતરમાં કેશવ હરિને, જન્મ-મરણ ખત કાટે;—રે અભિમાન૦

દેહ પિંજરમાં પહેલા જીવરૂપ પોપટને ચેતવણી.

આશા મોટી.

પોપટ તન પિંજર છે નહિ તાફં

અંતે ઉડી જવું પરખાફં:—

પોપટ૦

છે પરતું પણ પરિચયથી તું, માની બેઠો માફં;
 ક્યાંનો તું ક્યાંનું એ પિંજર, તે સમજે તો સાફં.
 માંસ રૂધિર મય ને દુર્ગંધિ, નરક સમાન નહાફં,,

પોપટ૦

તું તેને કાંચન મય માને, આશુડું શું અંધારું.	ચોપટ૦
ખીજાં જોયાં એવું આ પણ, નામે કેવલ ન્યાડું,	
અર્ધ પ્રકારે સાચવ તોપણ, પલ્લમાં છે પડનાડું.	ચોપટ૦
સારા સાર વિચાર કરે તો, ભવ સાગરનું ખાડું,	
કેશવ હરિ કારીગર તેનો, વીસર માં સંભાડું;	ચોપટ૦

દેહાભિમાન તજવા વિષે.

રાગ જંગલો.

શુરે ભર્યું છે શરીરમાં, વેગે કરતું વિચારજી;	
અનુભવ અંતરમાં થશે, ત્યારે સમજીશ સારજી.	શું૦
કસ્તુરી કે કેશર નથી, નથી કુસુમ કપુરજી;	
અત્તર કે અર્ગળ નથી, નથી ગંધ મધુરજી.	શું૦
માંસ રુધિર રસ મેદને, મલ-મુત્ર ભરેલજી;	
મજ્જા અને નસ નાડીઓ, માથે ચર્મે મઢેલજી.	શું૦
અપવિત્ર એવા પદાર્થનું, એ છે અદ્ભુત કામજી;	
પેદા થયું અપવિત્રથી, લેતાં લાજીએ નામજી.	શું૦
લાજ ને લીંટ પડ્યા કરે, ધામે થાય છે ઘાણજી;	
દેખાય છે નિત્ય દષ્ટિએ, જોટી વસ્તુની ખાણજી.	શું૦
દુર્ગંધ ગંધાય છે, રોગ દોષનું ધામજી;	
પ્રાણ ગયા પછી કોઈને, કશું આવે ન કામજી.	શું૦
ઉત્તમ અન્નને વચ્ચનો, દુષ્ટ વાળે છે દાટજી;	
અંતર માંહિ અપાર છે, કોષ કામના કાટજી.	શું૦
હાડકાંનું હાય પાંજડું, તેનું શું અભિમાનજી;	
કેશવ તે કેમ 'તું' થશે, બુદ્ધીજી નહિ ભાનજી.	શું૦

ચોવિશ જિન સ્તવન.

રાગ બનજરો.

નમું નમું ચોવીશ જિનરાયા, સહુ સુકી મોહને માયા-એ ટેક.
અતિ અરિહંત નામજી આપે, રક્ષા જીવ કેરી રોપે;
સરવે જીવને સુખ છાયા, નમું૦

ખણી પાંચ જ્ઞાનના ધારૂં, નિર્લોભી તો નિરધારૂં;	
અતિ કષ્ટ સદ્ધાં બહુ કાયા, નમું	૨
ખટ ગુણ ધર્યાં બહુ ખાંતે, ભવ જીવ રહે નહિ જાંતે;	
વળી વાણીમાં વખણાયા, નમું	૩
ચોંત્રીશ અતિશય જોપે, વીર વાણી કોય નહિ દોપે;	
સદિ જનને સુખદાયા, નમું	૪
અહઅએક આઠ ગુણ ધારી, વાલેશર હું જાળીવારી;	
તમે કેક જીવને તાર્યા, નમું	૫
ક્ષય કર્યો કર્મ ઘનઘાતી, કરો કર્મ રહિત જીવ જાતિ;	
પ્રભુ સિધ સુખમાં પથરાયા, નમું	૬
પ્રભુ પગલાં જ્યાં જ્યાં થાયે, જન કષ્ટ નાચો તો જાણે;	
ધન ધન જનુનીએ જાયા, નમું	૭
પ્રભુ નામ લિએ કો પ્રાણી, આતમ એ ધારવા જાણી;	
નહિ કષ્ટ રહે નિજ કાયા, નમું	૮
કાખ્યાં છે કર્મનાં દળીયાં, સિધ સુખ સદાનાં મળીયાં;	
સુજ લાગી પ્રભુસહ માયા, નમું	૯
હું અધોર પાપી આબોયો, કરમી જીવ હું તો કાબોયો;	
નવ આતમ ગુણ નિરખાયા, નમું	૧૦
સુજ જીવ ભટકયો ભારી, સુખી દુઃખી અનંતાવારી;	
પ્રભુ દેહ બહુ પલટાયા, નમું	૧૧
જીવ દયા નહીં મેં જાણી, ઉર ધરી નહીં જિનવાણી;	
ગુણ આપ તણા નવા ગાયા, નમું	૧૨
કિંકરપર કંઠણા કરજો, દુખ દોનનાં પ્રભુજી હરજો;	
મોટાના ગુણ મનાયા, નમું	૧૩
ભવજીવને પ્રભુજી તારો, દુખીયો છે પંચમઆરો;	
અતિ કષ્ટ વેકતા આબ્યા, નમું	૧૪
જો મે'ર પ્રભુની થાયે, ભવ જીવનાં દુખો જાણે;	
સહુ જીવને શીતલ છાયા, નમું	૧૫
સેવક શામજી તો કે છે, ગુણ વરણી લાવો લે છે;	
સહુ જીવના છે સુખદાયા, નમું	૧૬

દયા-ધર્મ વિષે.

રાગ બનજારો.

- તમે દયા ધર્મને ધારો, નિર્દયતાને નિવારો.—એ ટેક.
જુઓ અઢાર પાપજ સ્થાનો, મોટાં દોષિત એ માનો;
જીવ હિંસા પહેલું ચારો, તમે દયા૦ ૧
- જીવને સુખ છે બહુ પ્યારું, હુઃખ સરવેનેજ નહારું;
વિવેકી જન વિચારો; તમે દયા૦ ૨
- દો સોના દાનજ દાડી, વલી જમીન પૈસા વાડી;
ઉત્તમ જીવનને ઉગારો, તમે દયા૦ ૩
- અતિ અભય દાન બહુ દેવું, જીવને સુખ છે બહુ કેવું;
નહિ માંકડ આદિક મારો, તમે દયા૦ ૪
- પોંજો ધરનાં સહ સ્થાનો, મુનિરાજ વચનને માનો;
આખર છે બેડા પારો, તમે દયા૦ ૫
- ચુલા ઉપર ચંદ્રવા, નહિ પેટીમાં સંઘરવા;
ઉપયોગ કરો અપારો, તમે દયા૦ ૬
- વળી વસ પાણીના સ્થાને, ખાંધી લ્યો ભાઈ ભાને;
થાણે જીવનો ઉગારો, તમે દયા૦ ૭
- દાણા ને લોટજ ચાળો, નહીં જીવ થાય નિરાળો;
બચશે જીવ દીન બિચારો, તમે દયા૦ ૮
- અતિ ઉતાવળા નહિ ચાલો, મદમાં નહિ આજું મ્હાલો;
જેઈ જીવ પગલાં તારો, તમે દયા૦ ૯
- નહિ નાળ પગરખે નાખો, ફૂટી રીતિ મન રાખો;
એથી જીવ મરે અપારો, તમે દયા૦ ૧૦
- સૂતાં કૌપક નહિ રાખો, દિલ દયા અતિશે દાખો;
ઉગરશે જીવ અપારો, તમે દયા૦ ૧૧
- તડકે વાવલલા દાણા, અરે કેમ થયાજ અભણ્યા;
એથી ક્યમ આવે આરો, તમે દયા૦ ૧૨
- અમથા અગની આરંભો, શા માટે જીવને કંભો;
સજ્જન રસ્તો નહિ સારો, તમે દયા૦ ૧૩

નહિ આડ વાડ ઉઘોગો, જીવ હિંસાનાએ જોગો;	
જેમાં નહિ છે જ્ય વારો, તમે દયા૦	૧૪
એવા વિચાર અનેકો, કરજો રાખી બહુ ટેકો;	
એથી તરવાનો વારો, તમે દયા૦	૧૫
આ સેવક શામજી કે છે, દૌન થઈ ને શિક્ષા દે છે;	
અંતરમાં બહુ ઉતારો, તમે દયા૦	૧૬

શીયલ વ્રત પાઠવા વિષે.

રાગ બનજરો.

સેવો શીયલ નર નારી, બહુ એમાં છે બલિહારી—ટેક.	
છે ચોથું પાપ એ ભારી, વળી દીઓ એજ વિહારી;	
સજ્જ રસ્તો સુખકારી, સેવો૦	૧
બહુ લાજ લોકમાં જાયે, ખત્તા આખર બહુ ખાયે;	
વડે વિશ્વમહીં વ્યભિચારી, સેવો૦	૨
નહિ નિદ્રા સુખથી આવે, થઈ જૂત સમો ભટકાવે;	
ભાઈ જોખમ છે ભારી, સેવો૦	૩
કદી અંગ રંગ રંગાયે, ઝટ સજ્જ મહીં તો જાયે;	
નક્કી એવું નિરધારી, સેવો૦	૪
પરસ્ત્રીની પ્રીતિ કરતાં, નહીં છૂટે એતો મરતાં;	
ભવ રૂઝા જાશે હારિ, સેવો૦	૫
નારકોનાં ટાંકાં ખાંધો, સુખનો આખર નહિ સાંધો;	
છે દુખવાળો ધા કારી, સેવો૦	૬
લપટનો ભરૂંસો નાવે, સરવે દુરશુષ્ક સુહાવે;	
એથી શું છે દુખકારી, સેવો૦	૭
સતી ચંદનખાળા જેવાં, ગયાં મોક્ષ ઘણાં તો એવાં;	
શીયળ પરતાપજ ભારી, સેવો૦	૮
સતી સોળ જીઓ વખણાણી, વ્રતવાળી જેઓ જાણી;	
થઈ ગયાં મોક્ષ દુવારી, સેવો૦	૯

સુખ આ લોક પરલોકે, શીયળે સહુ લેશે થાકે;	
નીચી ગતિ રે'શે ન્યારી, સેવોં	૧૦
ઉર અનુકંપા જે આવે, તત શીયળવાળો કા'વે;	
મહા સુખીઓ કરે મુસારી, સેવોં	૧૧
શિક્ષા શામળી તો દે છે, કડવાં ચોસડ તો કે છે;	
ભવ લીઓ ભલા સુધારી, સેવોં	૧૨

માન તજવા વિષે.

રાગ બનભરો.

તમે તજો માનવી માન, નહીં એમાં નુકસાન—એ ટેક.	
જુઓ અઢાર પાપજ સ્થાનો, એમાંનું એકજ માનો;	
ધરો નહીં માનમાં ધ્યાન, તમે તજોં	૧
વૌંતરાગતણાં એ વેણ, કડવાં નહિ ગણજો કે'ણ;	
સમજોને ચતુર સુભણ, તમેં	૨
રાવણ માને રાણાચો, ફરો રાજપાટ નહિ પાચો;	
ગયું રાજ ગુણો ગુણવાન, તમેં	૩
માનો તો લાજ શુભાવે, માને અછલ નહિ આવે;	
જુઓ ધર્મતણા તો જાણ, તમેં	૪
માને કરમો બંધાયે, નીચી ગતિમાં તો જાયે;	
હવો ભવે અનંતા હાણ, તમેં	૫
ચક્રીવર્ત બૂપો જેવા, રાખ્યાજ દરોગા કેવા;	
કરે ચેતવણી બહુ કાન, તમેં	૬
માને મરજાદા છોડે, બહુ ઝેર વેર તો જોડે;	
ખણે કર્મતાણી એ ખાણ, તમેં	૭
ખરો રહી માનથી ખામી, પકડે પછો પરમાધામી;	
દઈ દંડ દુઃખનું પાન, તમેં	૮
ધન ધન તીર્થકર દેવો, ઉપજ્યો શમતા રસ કેવો;	
ચોખાં છે પાંચે જ્ઞાન, તમેં	૯

નહિ કોધ માન ને માયા, ધન ધન જનુની એ જાયા;	
પ્રભુ ઉત્તમ ગુણ પ્રમાણ, તમે૦	૧૦
ધન ધન જે સંજમધારી, વળી માન દીધું વિદારી;	
કરવા આતમ કલ્યાણ, તમે૦	૧૧
જે માન માનવી છોડે, દુરગુણ પાછળ નહિ દોડે;	
સમજી લેજો સુખજી, તમે૦	૧૨
રીદ્ધિ સિદ્ધિ મળી જાયે, શા માટે જીવ કુલાયે;	
સત કર્મતણી એ ખાણ, તમે૦	૧૩
નથી અમર કોઈ રહેવાનું, એક દિન છોડીને જાવું;	
જડ જીવ હવે તું જાણ, તમે૦	૧૪
ક્યાંથી આંચો ક્યાં જાશે, જે વિચાર દિલમાં થાશે;	
કર પ્રભુ લજન પરિયાણ, તમે૦	૧૫
કોની ધન દોલત ધારે, શું સાર લલ્લો સંસારે;	
કર દેવ ગુરુનું ધ્યાન, તમે૦	૧૬
નહિ માનવો તું મલકાયે, એક દિન જીવ તો જાયે;	
મળશે એક દિન મસાણ, તમે૦	૧૭
બોતરાગ પંથ દઢ કરજો, મિથ્યાત્વ મન થકી હરજો;	
ખરે હીરાની છે ખાણ, તમે૦	૧૮
નહિ માન પાન કો કરજો, મદિરાસમ મન નવ ધરજો;	
સેજે સુખ મળે સુખજી, તમે૦	૧૯
આ સેવક શામજી કે છે, હોન કિંકર શિક્ષા દે છે;	
ધરજો સરવે તો ધ્યાન, તમે૦	૨૦

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

૫૬.

પ્રભુ જિન વિનવું સદા કર જોડી, સ્વીકારોને નાથ કહું માન મોડી—
પ્રભુ જિન૦—ટેક.

ઘટ ઘટ વાત જાણે છે, સ્ત્રીમી, પાંચે જ્ઞાન પ્રભુ પામ્યા;
અતિશય ચોંત્રીશ રૂડાં ઓપે, અષ્ટ કર્મને વામ્યા—પ્રભુ૦ ૧

સિદ્ધારથ કુળ શોભાન્વું સ્વામી, ત્રીસલા દેવી માત ધારૂં;
 ક્ષત્રિ કુળ સૂચીર અતિશે, ધર્મધુરંધર વારૂ—પ્રભુ ૨
 એક સહસ્ર ને અષ્ટ ગુણે કરી, જિનવર પદવી શોભે;
 કિંકર ગુણ નહીં વરણી શકે, લક્ષ્મણ પણ લોભે—પ્રભુ ૩
 માસ ચોમાસે વળી ખટમાસે, પારણું પ્રભુ કરતા;
 આહાર નિદ્રા તણ વીર પ્રભુ, ધ્યાન ધરી વિચરતા—પ્રભુ ૪
 વેઠયા પરીસા વિધ વિધ કેરા, લાડ દેશની માંહીં;
 શમતા સાગર નહીં છલકી ગયો, રહ્યાં નહીં કર્મ કાંહીં—પ્રભુ ૫
 અશાડ શુદ્ધ છઠ સ્વર્ગથી ચવીને, ગર્ભ રહ્યા પ્રભુ મારા;
 ચૈત્ર શુદ્ધ તેરશને દિને, જન્મ લહ્યા સુખકારા—પ્રભુ ૬
 માગશર વદ દશમીને દિને, દીક્ષા લીધી બલીલાતે;
 અઘીર સંસાર જાણીને છોડયો, સ્ત્રીધાં વરણી દાન જાતે—પ્રભુ ૭
 બાર વરસ છદમસ્થ રહ્યા, ત્યાં પણ તપ બહુ કીધાં;
 ધન્ય ધન્ય મારા વીર પ્રભુ, મોક્ષતણા પંથ લીધા—પ્રભુ ૮
 વૈશાખ શુદ્ધ દશમીને દિને, પ્રગટયું કેવળ જ્ઞાન ભારી;
 ગૌતમ આદિક ગણધર હીપે, શોભા છે અપરંપારી—પ્રભુ ૯
 વરસ પ્રોતેર આયુષ પાળીને, ભવોભવ ફેરા ટાળ્યા;
 બુજ્યા રાય રાણાજ ઘણેરા, જ્ઞાનમાં દિવસ ગાળ્યા—પ્રભુ ૧૦
 કારતક વદ અમાસજ શોભે, પાછલાપોરની રાતે;
 વીર પ્રભુ નિર્વોણ પધાર્યો, ખે કરી કર્મને ખાંતે—પ્રભુ ૧૧
 દેવતા લોકે હીવાળી કીધી, મોક્ષ જવાને ટાણે;
 રતન કેરા હીપ રૂઝા હીસે, આછવ તે દીનવાણે—પ્રભુ ૧૨
 શું વરણું સ્વામી આપ ગુણોને, શક્તિ મારી નહીં કાંહીં;
 અઘોર પાપી હું અપાર અજ્ઞાની, નાથ તરછોડશે નાંહીં—પ્રભુ ૧૩
 આપ સ્તુતિ કર્યે અમૃત મેવા, ટળશે ભવોભવ ફેરા;
 આછવ અદકો હીવાળી દિવસથી, કર્મ થાયે વળી ખેરા—પ્રભુ ૧૪
 પોતા અને પડીકમણાં કરશે, દિન દીવાળી ટાણે;
 નવકારવાળી ગણો બલીલાતે, તે દિન રાત ને વાણે—પ્રભુ ૧૫
 જીવહિંસા નહીં આદરે પ્રાણી, હીપ કીધે હું થાયે;

જ્ઞાનરૂપી પ્રગટોને દીવા, જરૂર કહું જિનરાયે—પ્રભુ ૦ ૧૬
 ક્ષમા ક્ષમા સમભાવ જીવોપર, રાખજો રૂઢયા માંહી;
 ક્ષમકિત શુદ્ધ જે આદરે પ્રાણી, નરક ગતિ એને નાંહી—પ્રભુ ૦ ૧૭
 અધીર બાજી આ જગની જોઈ, રૂઢયા માંહી નહીં રાચો;
 ભગવત નામ લ્યો ભક્ત ભલાજન, દેહ ભરૂંસો કાચો—પ્રભુ ૦ ૧૮
 શામજી સ્તવન કરે પ્રભુપ્રત્યે, ગુણ ગાયા દીનદાસે;
 ઉગારજો અપરાધીને આજે, જોડ કરી આસો માસે—પ્રભુ ૦ ૧૯
 સંવત ઓગણી સડતાલી સાલે, વળી અમરેલી મુકામે;
 વીર પ્રભુજી કેરા ગુણ ગાયા, એકચિત્તે રહી ઠામે—પ્રભુ ૦ ૨૦

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

પદ.

નમું નમું પાર્શ્વપ્રભુ પ્રિયકારી, સદા સર્વને છો પ્રભુ સુખકારી—ટેક.
 જન મન વાત બજો છો સ્વામી, પાંચે જ્ઞાન પ્રભુ પામ્યા;
 અતિશય ચોત્રીશ રૂઢા ઓપે, અષ્ટ કર્મને વામ્યા—નમું ૦ ૧
 નગરી વજ્રારસી રૂડી દીસે, અશ્વસેન બૂખભારી;
 વામા તેની પટરાણી કુખે, જન્મ્યા પાર્શ્વ પ્રિયકારી—નમું ૦ ૨
 વામા માતાને વેગે લાધાં, ચૈદ્ર સુપન સુખકારી;
 પોષ વદી દશમીને દિને, જન્મોત્સવ છે ભારી—નમું ૦ ૩
 મેરૂ પર્વતે મોટો ઓચ્છવ, દેવાંગના દુખહારી;
 નાટયારંભ નવીન પ્રકારે, આનંદ અપરંપારી—નમું ૦ ૪
 ઇંદ્રલોકે સર્વે મળી આવ્યા, શું વરણું વિસ્તારી;
 આનંદ ઉદધિ અતિ છલકી ગયો, કેતાં જાઉં છું હારી—નમું ૦ ૫
 ત્રીસ વરસ ધરવાસ ભોગવીયો, દીસે પ્રભાવતી રાણી;
 ત્યાર પછી દીક્ષા લીધી, જન્મલ ઓટો બાણી—નમું ૦ ૬
 ચોરાસીમે દિવસે પ્રભુજીને, પ્રગટયું કેવલજ્ઞાન ભારી;
 સિત્તેર વરસ સુધી તો પ્રવરજા, પાળી પ્રેમ વધારી—નમું ૦ ૭
 એકસો વરસનું આયુષ્ય પાળી, મોક્ષ ગયા પ્રભુ મારા;
 સિદ્ધ ગતિના સુખને પામ્યા, આનંદ અપરંપારા—નમું ૦ ૮

દીક્ષા લઈ તપ બહુ બહુ કીધાં, કષ્ટ સહ્યાં બહુ કાયા;
 લવ જીવને બહુ બુજવ્યા પોતે, મુકી મોહને માયા—નમું ૯
 શું વરણું ગુણ પાર્શ્વ પ્રભુના, તુચ્છ મતિ છે ભારી;
 અઘોર પાપી અપાર અજ્ઞાની, તેવાને લ્યો પ્રભુ તારી—નમું ૧૦
 આપ સ્તુતિથી સુધારસ ગાજે, દુઃખ દાળીદર જાયે;
 કષ્ટ કાયાથી વેગળાં નાસે, મોટાના મહિમાયે—નમું ૧૧
 અષ્ટ મહાસિદ્ધિ અને નવનિધિ, દિન દિન પ્રત્યે થાયે;
 રોગ શોક રખડતા નાસે, હીણતા જાય હવાયે—નમું ૧૨
 કુટુંબ કલત્રના કલેશ કપાયે, લેશ દુઃખ નહિ દીલે;
 એવો મહિમા પાર્શ્વ પ્રભુનો, જ્યાંતિ જગમાં ખીલે—નમું ૧૩
 કર્મ અનંતા આજ ખપે છે, પાર્શ્વ પ્રભુ ગુણ ગાયે;
 જાણી એવું લવ જીવ ન રાખો, આજ પ્રમાદ જરાયે—નમું ૧૪
 ખોટો ખેલ આ ખલ્લનો દીસે, રૂદ્ધમાંહી નહીં રાચો;
 ભગવત નામ લ્યો ભક્ત ભલાજન, દેહ ભડુંસો કાચો—નમું ૧૫
 દયા ભણી દિલ આજ દોડાવો, જીવ ઉગારવા જાણી;
 ધર્મ તણો એ મોટો મહિમા, જરૂર હવી જનવાણી—નમું ૧૬
 ક્ષમા ક્ષમા સમભાવ જીવોપર, સમકિત સાચું સાધો;
 અતીર બાજી આ અવની કેરી, અરહિંતને આરાધો—નમું ૧૭
 શામજી સ્તવન કરે પ્રભુ પ્રત્યે, ગુણ ગાયા દીન દાસે;
 માફ કરો મુજ દોષ ઘણા છે, ભાજ્યું માગશીર માસે—નમું ૧૮
 સંવત ઓગણી અડતાલી સાલે, વળી અમરેલી મુકામે;
 પાર્શ્વપ્રભુજી તણા ગુણ ગાયા, એક ચિત્તે રહી ઠામે—નમું ૧૯

નવકાર મંત્રનું માહાત્મ્ય.

મનહર છંદ.

સરસમાં સરસ આ રસ સુધારસ હવો,
 તે થકી સરસ આ ધરમ રસ ધાર છે;
 જનમ મરણ તણા ફેરાને મટાડી દીએ,
 વિપત્તિની વેળાએ બડેરી વળી વાર છે;

નરક નીચોદ માંહી જાતાં અટકાવી દીએ,
 એટ આ ધરમ રસ વડે સાહુકાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીએ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૧
 નવકાર સાર સર્વ સૂત્રનો સિદ્ધાંત તણો,
 ઉત્તમ મહિમા જેનો સર્વદા અપાર છે;
 જપે એક ધ્યાને જન જતનાથી જેહ વળી,
 ભલી રીદ્ધિસિદ્ધિ તણો ધરમાં ભંડાર છે;
 સમકિત સાચું જેનું શ્રદ્ધા વલી સાચી દિસે,
 હેમતણા હાર જેના ધરમાં હબાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીએ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૨
 એક મન થકી જપે મંત્ર નવકાર વડે,
 પુત્રને કલત્ર તણો જેને પરિવાર છે;
 હીરા મોતી આદિ દ્રવ્ય તણો નહીં પાર કદી,
 દુનિયામાં દિધ્યમાન જેહનો દેહાર છે;
 મળે રાજસભા માંહી માન મોટું એહ થકી,
 સંકટ નિવારણ તો એહ શીરદાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીએ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૩
 આશ્ત કદી ન આવે, કપ સહુ દૂર જાય,
 તાપ સહુ ત્રોડવાને તાતી તરવાર છે;
 અરિ મિત્ર થઈ જાય, કામ તણી સિદ્ધિ થાય,
 દોલત કેવાય જેની જેવો દરબાર છે;
 જશ જામી જાય જેનો સકળ જગત માંહી,
 ઠીક ઠાઠ માઠ જેનો વળી ઠાર ઠાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીએ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૪
 જંગલમાં જનાવર ઝેરી જે કેવાય વળી,
 વાઘ સિંહ સર્પ આદિ જેહ દુખદાર છે;

નવકાર મંત્ર જપનાર થકી દૂર નાસે,
 લળી લળી રહે વળી જેહ તો લાચાર છે;
 પૂર પાણી પણ પીડા કદી નવ કરી શકે,
 એવો મંત્ર મહિમાનો સૂત્રમાં આધાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીઓ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૫
 રોગ શોક દૂર થાય, ચિત્તમાં સંતોષ થાય,
 દૂર રહે વળી જેહ ચાર ને શિકાર છે;
 હળુ કરમી હમેશ થતો જાય હૈયા વિપે,
 જપે નવકાર થકી વળી જ્યકાર છે;
 પાર પામે લવતણો સિદ્ધ ગતિ સાંપડે છે,
 કહો આવો અવનિમાં કોણ સુખકાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીઓ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માની મંત્ર નવકાર છે. ૬
 અરિહંત જપ્યા થકી અષ્ટ કર્મ દૂર થાય,
 સિદ્ધજીને જપે સુખમય આ સંસાર છે;
 આચારજ જપેથી આચાર આતમાનો આવે,
 નકી મોક્ષ પદ મળે જેહ નિરાકાર છે;
 ઉપાધ્યાજ જપેથી અંતર શુદ્ધ થઈ જાય,
 જ્ઞાનીને તો નહિ જપે તેહતો ગમાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીઓ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૭
 ગુરુ ગુણતણી જે પ્રશંસા પ્રેમ થકી કરે,
 ખાંધે ગોત્ર ઉચ્ચપદ તણો તો પ્રકાર છે;
 મહા મુનિરાજનું કહેલું કેણ માન્ય કરે,
 સુખી થાય સદાકાળ તેહ તારનાર છે;
 અમૂલ્ય અમૃત ધારા વખાણની વાણી માંહી,
 ધીરવીર નર હોય તેજ ધારનાર છે;
 શામળ કે ધર્મનું આ મૂલ માની લીઓ તમે,
 મોટામાં આ મોટો માનો મંત્ર નવકાર છે. ૮

નવકાર મંત્ર મહાત્મ્ય વિષે.

રાગ બનબરો.

- સહુ જનને જે સુખકાર, નિત જપો તમે નવકાર—ટેક છે.
 છે સૂત્ર સિદ્ધાંતની શાખ, થાય નવકારથી કર્મ ખાખ;
 સુખ મળે સદા શ્રીકાર, નિત૦ ૧
- અરિ અષ્ટ કર્મ તો ઉડે, બહુ આપદ એથી બુઢે;
 બહુ નવકાર ગુણ બલિહાર, નિત૦ ૨
- દિન ઉગમતે તમે દાહી, લક્ષ ધર્મમાં લ્યોજ લગાડી;
 પ્રિય ભવનો આવે પાર, નિત૦ ૩
- પ્રભુ સ્તુતિનું તત્ત્વ તે માંહી, કહો સાર ન આવો ક્યાંહી;
 દિલ વિચારને દિલદાર, નિત૦ ૪
- મન શુદ્ધ થશે એ સાધે, બહુ લક્ષ ધર્મમાં બાંધે;
 અરિ આલસો જાય અપાર, નિત૦ ૫
- આ અનુપૂર્વ ઉરમાંહી, ગણો રાજ મળે સુખ જ્યાંહી;
 શુધ સમક્તિનો એ સાર, નિત૦ ૬
- દ્રવ્યે ને ભાવે લાલ, અતિ ઉડે કષ્ટનો આલ;
 વણસે સહુ મિત્ર વિકાર, નિત૦ ૭
- રૂઢી ધર્મની આસ્થા રાખો, દુઃખ ભવોલવી નહિ દાખો,
 જવું મોક્ષ ગતિ મોજર, નિત૦ ૮
- નિત નીતી ધર્મને ન્યાળો, પ્રેમ થકો શીયજ વ્રત પાળો;
 શુધ શ્રાવક મતિનો સાર, નિત૦ ૯
- જીવ હિંસાથી છે હાની, એ મંત્રનો મહિમા જાણી;
 ઉર દયા દયાજ અપાર, નિત૦ ૧૦
- વળી સ્થાનક પાપનાં વળગ્યાં, કરો અઢાર જાતનાં અગળાં;
 પૂરણ સુખ તણો પ્રકાર, નિત૦ ૧૧
- સેવક શામજી તો કે છે, નમી સહુને શિક્ષા દે છે;
 અંતરમાં ધરો અપાર, નિત૦ ૧૨

ધર્મ કરવા વિષે.

“ જગત હે રેનકાં સપના, સમજ મન કોય નહીં અપના; ”—
એ કબીરના પદોનો રાગ.

- ધર્મ એક ધાર તું ભાઈ, સચું નહીં અંતકો થાઈ;
મટાડો મોહ ને માયા, પડે એક દિન તો કાયા. ૧
- ધણું દ્રવ્ય મેળવ્યું ભાઈ, અંત સમે સાથે નહિ કાંઈ;
કરી બહુ કુઠ તો કોઈ, અંત સમે તે રહે શેઈ. ૨
- ભાઈ બેન માતને તાત, કરે સહુ સ્વાર્થની વાત;
દુઃખ જન્મ મરણ કો લેશે, અગ્નિ દાહ એહ તો દેશે. ૩
- ખોટી એવી ખલકની માયા, જેવી વાદળ તણી છાયા;
જેવો કાચો કુંભ છે કાયા, દિલે તમે વિચારો ડાહ્યા. ૪
- જેવો વળી પાણી પરપોટો, ખરે દેહ દિસે વળી ખોટો;
વળી ટકે કેમ કહો પીજળી, જરૂર દેહ જાય છે જળી. ૫
- બહુ કર્યો બંગલા વાડી, બણી રાખી ઘોડા તણી ગાડી;
સુવા પછી કામ તો નાવે, જરૂર કોય હાથ તો જાવે. ૬
- ભાઈ ગણો ભામની ભુંડી; કપટતણી એ કહો કુંડી;
અથીર આ જગતની બાળ, રૂકું જોઈ ના થવું રાજી, ૭
- કરો એક ધર્મ નિજ હાથે, સદાકાળ એ રહે સાથે;
સુખ બહુ સાંપડે સાઈ, દુઃખ ભવ અન્યમાં ન્યાઈ. ૮
- ધરો હયા દાનમાં દિલ, લગારે નહીં કરો ઢીલ;
શીયળ મત પાળજો સ્નેહી, દુઃખી થાશે એ વિષ્ણુ આ દેહી. ૯
- બાર મત પાળજો પ્રીતે, ભવતણો પાર એ રીતે;
ધર્મ વિષ્ણુ ભવ જો જાયે, નકી નારકીમાં જવું થાયે. ૧૦
- જાતી તું લેને જિનવાણી, ખરે તું નાખ્ય પુણ્યખાણી;
કદી તેથી તરવાનો વારો, અરે કદી આવશે આરો. ૧૧
- માટે મહાવીરને સમરો, જરૂર જિન દેવ સ્તુતિ કરો;
અનંતા કર્મ ખપી જાયે, કાયાતણું કલ્યાણ તો થાયે. ૧૨
- માઈ માઈ ના કરો મિત્રો, થેતી લેજો સ્વપનાતણાં ચિત્રો;
થશે આ ખાખ તો કાયા, ભજો એવું જાણી જિનરાયા. ૧૩

ધરો ટેક ધર્મની ભાઈ, ગુણુ ઝાઝા અરિહંતના ગાઈ;
 મળે સુખ મોક્ષનાં માનો, સદેહ તમે રાખો વળી શાનો. ૧૪
 સદા શીખ આ કહી સારી, ફકીરી રાગ મહીં ધારી;
 ધરોને મિત્રો તમે ધ્યાને, હું તો કહું કાંઈ નહિ માને. ૧૫
 સદા દીન શામળ બોલે, હું તો વળી તરણાને તોલે;
 ગણી શીખ ઉમદા આજે, લહો લક્ષ ધર્મના કાજે, ૧૬

વૈરાગી પ્રમાતીયું.

માનવી મમતમાં મોહી તું છું રહ્યો, અર્થોર આ આવખું જાણુ તારું;
 કોણ તારા સગા જગતમાં છે વળી, બહુ હવે ગોત બચવાનું બાડું—
 માનવી ૦ ૧

ભવ ધણા તેં કર્યા ભવ્ય પ્રાણી જનો, પાર તો તે તણો નાહીં આવ્યો;
 અતિ કર્યાં સુકૃત જે તે થકી સૃષ્ટિમાં, મનુષ્ય ભવ ભાવથી આજ
 લાવ્યો—માનવી ૦ ૨

લાવીને શું વળી સમજ્યો આ સમે, સાચું શું સૃષ્ટિમાં જાણુ સાડું;
 માન મિથ્યાત્વને માનવી આ સમે, શું થશે આખરે ભાઈ તારું—મા ૦ ૩
 દીલ દૃઢ છે નહીં પંથ બહુ પાળીયા, ટેક વિવેકની નાહીં રાખી;
 બોળખ્યા નાહીં તે વીર વૌતરાગને, શું ગળી જાણી જોઈજ માંખી—
 માનવી ૦ ૪

કોઈ હનુમાનને કોઈ વર્ગી પીરને, મેલડી માતને તુંજ માને;
 મદદ સહુ તણી વળી માગતો માનવી, વાત નાહીં ધરે કોઈ કાને—
 માનવી ૦ ૫

ઉર આ કાળમાં આજ પંપાળમાં, શું પડ્યો ભૂલીને આજ પ્રાણી;
 મોક્ષનો માર્ગ તો નહિ મળે એહમાં, જો હવે જીનનો પંથ જાણી—
 માનવી ૦ ૬

તત્ત્વ તેનાં વળી આજ તું તપાસને, તાર એવો મળે નહિજ ક્યાંથી;
 જડ મતિ જાય છે, શુદ્ધ ગતિ થાય છે, મોક્ષનો પંથ છે એજ માંહી—
 માનવી ૦ ૭

શામજી શું કહું વારવારે વળી, શું કહું હું વિશેષે પુકારી;
પંથ આ છે વળી આજ નિગ્રંથનો, વારવારે જાઉં હુંજ વારી-મા૦ ૮

સાધુ મુનિને આરાધવા વિષે.

પ્રભાતીયું બીજું.

સાધ આરાધને બાધ મૂકી બધા, સૃષ્ટિમાં લાધશે લેર સારી;
પંથ નિગ્રંથનો પાળજે પ્રાણીઆ, ભવ નહીં જઈશ તો એથી હારી-

સાધ૦ ૧

ભોગ છોડી ભલા ભોગ સાધ્યા જતી, એશું આછી હવી કીર્તિ એની;
ધન્ય છે ધન્ય છે મુજ અણુગારને, કાળ આ કલિયુગમાં મુખ કેની-

સાધ૦ ૨

સુખ બધા છોડીયાં આજ સંસારનાં, રાગને દ્રેષ તો છાંડી દીધા;
અજરને અમરના દીર્ઘ પંથો ગ્રહ્યા, લેશ ના કલેશમાં ચિત્ત લીધાં-

સાધ૦ ૩

ભામની તો ગણી ભુંડી આ ભવ વિષે, નરકમાં એજ છે નાખનારી;
એવું જાણી વળી મૂકી મુનિ થયા, વારવારે હું તો જાઉં વારી-

સાધ૦ ૪

ઝેર સંસારને જાણીયોરે જતી, માની છે ખોટી તો સર્વ માયા;
સાધવા આજ કલ્યાણ આત્મા તારું, પોષતા નહિ વળી નિજ કાયા-

સાધ૦ ૫

મોહને મમતને આજ ત્યાગ્યાં અર્તિ, માનીયો ધરમ સાચો સખાઈ;
કોધ વિરોધમાં બોધ તો નહિ વળી, શોધ તો શાસ્ત્રનો સત્ય થાઈ-

સાધ૦ ૬

દિલ દયા બહુ હવી પ્રાણી દુભાય ના, માર્ગ આ મોક્ષનો ચિત્તધારી;
સૂજતું વોરતું શાસ્ત્ર આધારથી, તે થકી કેક દોધાજ તારી-

સાધ૦ ૭

પોજવું પાળવું બહુ બહુ પ્રીતથી, વાંચતાં તેમ વિધ વિધ ભાતે;
દેશના દે ઘણી લેશ તે ચૂક ના, સ્તવન તો ગાય છે રૂડી રીતે-

સાધ૦ ૮

તુજ ગુરૂ દેવજી સ્વામી શોભે ઘણા, એ તણી મેર છે આજ ભારી;
પૂરું પરભાતીયું આજ અમરેલીમાં, આ રચ્યું પ્રીતથી પ્રિયકારી—
સાધ૦ ૯

ઝોગણીસો વળી આજ પીસતાળીસે, માસ તો ચેત્ર સારોજ ધારો;
શામજી કે સદા સાધ આરાધવા, બોલ આ શ્રેષ્ઠ છે ભાધ મારો—
સાધ૦ ૧૦

સંસાર અસ્થિર છે એ વિષે,

“ જનુની જીવોરે ગાપીચંદની ” એ રાગ.

ધર્મ ન છોડોરે શ્રાવકો, આતો અધીર સંસારજી:
જલખિંદુ સરખું આયુષ છે, કેટકેટલી વારજી—ધ૦ ૧
ઉપમા સંસારની ચાર છે, એક સમુદ્રની ધારજી;
પાર પામવા કે શક્ત ના, એતો અનંત અપારજી;—ધ૦ ૨
અગ્નિની ઉપમા બીજી ગણો, બળી રહ્યો આવારજી;
સુખી નહીં કોઈ સ્પર્શમાં, એક મુનિ અણુગારજી—ધ૦ ૩
ઉપમા ત્રીજી અંધકારની, આપે અસત્ય ભાસજી;
દુઃખનાં સ્થળ તે સુખ લાગતાં, રૂડા ગાય છે રાસજી—ધ૦ ૪
ઉપમા ચોથી શકટ ચક્રની, ફરે પડીયો સંસારજી;
ધરી ધરી આજ મિથ્યાત્વની, જન્મે અનંતી વારજી—ધ૦ ૫
સાચાં તત્ત્વ ત્રણ આ સમે, દેવ ગુરૂને ધર્મજી;
એજ હરનિશ આદરો, ખપી જાય છે કર્મજી—ધ૦ ૬
ચાર ગતિમાં જીવ જાય છે, એક નરક તીરચંચજી;
મનુષ્ય ગતિ વળી દેવતા, કયાં કર્મનો કસજી—ધ૦ ૭
સીદ્ધિ સિદ્ધિ કોઈ પામીયે, પૂર્વ જન્મનાં પુન્નજી;
કે વેરાગી થઈને ભમે, નહીં પુન્ય છે ન્યૂનજી—ધ૦ ૮
કયાં કર્મ ભોગવે સહુ, એ છે નહીં અન્યાયજી;
વાવેલું લણવું આવારમાં, સાર સાચો સમજાયજી—ધ૦ ૯
પૂન્ય હવા સ્વામી દેવજી, એનો ચેલો આવડજી;
શામજી કે છે હે શ્રાવકો, સાધો સમકીત સારજી—ધ૦ ૧૦

મિથ્યાત્વ છાંડવા વિષે.

પ્રભાતીયાનો રાગ.

“ રે જીવ જિન ધર્મ કીજીયે ”—એ રાગ.

- રે મન મિથ્યાત્વ છાંડીએ, સાધી સમકોત સાર;
 દેવ ગુરૂને ધર્મને, આરાધ્યે લલપાર—રે મન૦ ૧
- જીઓ જીઓ જિન ધર્મ છે, બેની આદિ ન કાંઈ;
 વડાં તત્ત્વ વીતરાગનાં, મોટો લાભ એ માંહી—રે મન૦ ૨
- અતિ મોટા અરિહંતમે, નમો નમો નરનાર;
 કર્મનાં દળીયાં કાપશે, થાશે બેડાપાર—રે મન૦ ૩
- દ્રવ્યે ને લોભે દેખીયે, ગુણ એમાં અનેક;
 માટે તમે હે માનવી, રાખો સાચી ટેક—રે મન૦ ૪
- પુણ્યશાળી તમે પ્રાણીઓ, રાખો દયા દિલમાંય;
 હુભો નહીં કોઈ જીવને, જીઓ જીઓરે જ્યાંય—રે મન૦ ૫
- પ્રભાતે પારસનાથનું, કર્યે સ્તવન કલ્યાણ;
 ચોવીશ તીર્થંકર દેવનું, કરો સમરણ જાણ—રે મન૦ ૬
- શુદ્ધ સાંભાયક આદરો, અતિ શ્રદ્ધા આણી;
 વિચાર ધીજ નવ કરો, સાચા જિનને જાણી—રે મન૦ ૭
- પડીકમણુ પ્રીતે કરો, હે પુણ્યવંત પ્રાણી;
 પાપ એથી નાશી જાય છે, ખરે પુણ્યની ખાણી—રે મન૦ ૮
- જીહું જીભે નવ બોલવું, વડા વિવેક સાથ;
 કુડ કપટ કદી ના કરો, હીરો આવ્યો છે હાથ—રે મન૦ ૯
- કામ કોધને મોહને, ત્યાગોને તતખેષ;
 અધીર આવજી જાણીને, ભજો વીતરાગ દેવ—રે મન૦ ૧૦
- જીવ જાતો રેશે એકલો, પડી રેશેજ કાયા;
 ધન દોલત નવ આવશે, શાને વળગી આ માયા—રે મન૦ ૧૧
- ખોરી ખોરીને બાળશે, થાશે રંગની રાખ;
 એવો વિચાર ન આવીશો, અંતે સ્થાદ ન આખ—રે મન૦ ૧૨
- ગુણી ગુરૂને પૂજ્ય પ્રેમથી, વાંદો વારંવાર;
 કર્મ ખપે આ કાળમાં, એછા ભવ છે અપાર—રે મન૦ ૧૩

નિદ્રોષ આહાર વેરાવવો, જાંખો વારંવાર;
 ધન્ય દિવસ એવો આવશે, પ્રગટે પુણ્ય અપાર—રે મન૦ ૧૪
 પ્રભાતીયું કર્યું પ્રીતથી, અમરેલીની મોઝર;
 ગુફ મારા સ્વામી દેવજી, તણો પ્રતાપ અપાર—રે મન૦ ૧૫
 શેવક શામજી કે સદા, વાંચો વારંવાર;
 સંવત ઓગણી પીસતાળીશે, માસ ચૈત્ર અવતાર—રે મન૦ ૧૬

શ્રી જ્ઞાતાજીના બોલ, કાવ્યમાં પ્રશ્નોત્તર, કર્મ વિપાક કાવ્ય.

દોહરા.

- કથા કરમ વિપાકની, સંભળાવું આવાર;
 શ્રવણ કરે સજ્જન સદા, આનંદ અપરંપાર. ૧
- કયાં કરમથી કઈ ગતિ, જીવ તણી તો થાય;
 એ વર્ણન આ સ્થલ લખું, મદ માનવીનો જાય. ૨
- જીવ અનાદિક કાળનો, ભટકે ભૂંડે વેષ;
 પાર ન આવ્યો તેહનો, બહુ વર્ણન છે બેશ. ૩
- ૧ જ્ઞાતમ પૂછે પ્રેમથી, શ્રી મહાવીર સમીપ;
 ઉત્તર ભગવંત આપજો, દેખું આપને દીપ. ૪
- કયાં કરમ કીધાં થકી, કાણો જન તો હોય;
 એ ઉત્તર દેવો ધટે, મદ રાખે નહિ કોય. ૫
- શ્રી મહાવીર તો બોલીયા, હે જ્ઞાતમ ગણધાર;
 ફળ બોજ આઝાં વીધીયાં, પૂર્વ ભવે પ્રિયકાર. ૬
- એ પરતાપે થાય છે, કાણો જન તો કોય;
 મદ માનવીનો ના રહે, કરમ કરે તે હોય. ૭
- ૨ જ્ઞાતમ પૂછે પ્રેમથી, હે મહાવીર સુખદાય;
 કયાં કરમ કીધાં થકી, બન્ને આંખો જાય. ૮
- જળમાંહીજ ઝળેળીયા, ત્રસ થાવર જે થાય;
 એ પરતાપે આંધળો, આ ભવમાં થઈ જાય. ૯

- ૩ જાતમ પૂછે પ્રેમથી, હે ભગવંત સુખદાય;
અંધો બેરો શા થકી, જીવ એકલો થાય. ૧૦
- ૪ જાતમ પૂછે પ્રેમથી, હે મહાવીર ભગવાન;
જળમળું આંખે દેખતો, શાથી એ નુકશાન. ૧૧
- ૫ જાતમ પૂછે પ્રેમથી, કુળ સિદ્ધારથ સાર;
કયાં કરમથી કૂબડા, જીવ થાય આવાર. ૧૨
- ૬ જાતમ પૂછે પ્રેમથી, કહો હવે પ્રભુસાય;
ચુંબડો નર શાથી થશે, શાથી એ નિંદાય. ૧૩
- ૭ જાતમ પૂછે પ્રેમથી, હે પ્રિયકર પ્રભુસાય;
કુંઠો શાથી નીપજે, કો' એનીજ કથાય. ૧૪
- ૮ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૧૫
- ૯ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૧૬
- ૧૦ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૧૭
- ૧૧ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૧૮
- ૧૨ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૧૯
- ૧૩ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૨૦
- ૧૪ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૨૧
- ૧૫ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૨૨
- ૧૬ જાતમ પૂછે હે પ્રભુ, પંડુ શાથી થાય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ન મળે તેને પાય. ૨૩

- સંજમધારી ચીડવે, બોલે અવરણ વાદ;
કો ગતિ એની શી હવી, અંતે એવા સ્વાદ. ૨૪
- ૧૦ ગૌતમ પૂછે પ્રશ્ન આ, બધિર સુજેલો થાય;
શા પાપે પરગટ થશે, એવાં દુખ દિલમાંય. ૨૫
- વૈદકપાણું વોરે વળી, કરમ કરેજ અપાર;
જીવ હિંસા થાયે ઘણી, અંતે એ ઉદ્ધાર. ૨૬
- ૧૧ ગૌતમ પૂછે ભાવથી, હે મુજ પ્રાણાધાર;
બધિર પાંગલો નીપજે, કયાં કર્મનો સાર. ૨૭
- વનરપતી કાપી ઘણી, હાથે છેદે છેક;
પૂર્વ ભવી પરિણામ એ, રહે ન કોની ટેક. ૨૮
- ૧૨ ગૌતમ પૂછે હે પ્રભુ, ગાંઠો ગુંગો હોય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, સંકટ મળીયું સોય. ૨૯
- તીર્થ ચતુરનો મુખથી, બોલે અવરણ વાદ;
એ પરતાપે ભોગવે, અંગે એવી યાદ. ૩૦
- ૧૩ ગૌતમ પૂછે પ્રેમથી, ગળતકોઢીયો કોય;
શાથી એ સંકટ ગ્રહે, મુખ ન સ્વાપ્ને હોય. ૩૧
- સુવર્ણ ને રૂપા તણી, ભટ્ટી ભરાવે જેહ;
એ પરતાપે ઉપજે, ગળતકોઢીયો એહ. ૩૨
- ૧૪ કો' સ્વામી સુકૃતી ઘણો, પણ જશ નાલે ભોય;
કરવા જાએ પાધરું, પણ અપકીર્તી હોય. ૩૩
- સચિત ઘણાં આસડ તણો, સાધે બહુ સંભોગ;
એથી અપજશ ઉપજે, જેવા કરમના ભોગ. ૩૪
- ૧૫ હે મહાપ્રભુ ! જન મીંજરો, શાથી કોઈ થાય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, સમજે શાતા થાય. ૩૫
- પાપ તણો ઉપદેશ દે, મદ મનમાં ના માય;
માટે હુવો મીંજરો, કરમે ક્ષણ સુહાય. ૩૬
- ૧૬ બહુ જન બીકણુ તો હવા, શા કરમે તે થાય;
અરિહંતે ઉત્તર આપજો, શંકા મનની ભાય. ૩૭

- પાપ તણો તો પાર ના, કાયા મદ ના માય;
બીકણુ એથી તો બને, ઠાલે હાથે જાય. ૩૮
- ૧૭ સાડું નહીં શરીર તો, સ્વામી શાથી થાય;
કરૂપ હવો કાયા વિષે, મર્મ કહો મુનિરાય. ૩૯
- હુંદા આબ્યો હાથમાં, કરે આકરા દંડ;
દયા ન હોયે દિલમાં, જીવ કરે આકંદ. ૪૦
- ૧૮ ગૌતમ પૂછે ગુરૂ પ્રતિ, રોગ લગંદર થાય;
ક્યાં પાપ કીધાં હશે, સુખ કદી ન સુહાય.
જીવ પંચેંદ્રી તો હણ્યા, હાથે કરી હલાલ;
રોગ લગંદર રૂંધિયો, હોયે એજ હલાલ. ૪૧
- ૧૯ ગણધર પૂછે હે ગુરૂ, દમડી દ્રવ્ય ન હોય;
ઈચ્છા અદકી થાય પણ, જાય તમાસો જોય. ૪૩
- શા પાપે સંકોચ છે, સમજવો એ સાર;
અતિ હું માનિશ આપનો, આજ ખરે ઉપકાર. ૪૪
- ધર્મ તણી અંતરાય તો, પાડી પરલખ માંય;
અચ્છયું ન મળે એ થકી, થાય દુઃખ મનમાંય. ૪૫
- ૨૦ કો' સ્વામી વર્ગો નીપજે, કંઠમાળનો રોગ;
જીવ સાથે લાગી રહેા, ક્યાં કર્મનો જોગ. ૪૬
- મચ્છ માયાં બીંધ્યા ઘણા, કર્મ ઘણાંજ કઠોર;
એ પરતાપે રોગ એ, હિંસા કરતો ઢોર. ૪૭
- ૨૧ કો' સ્વામી આ દર્દ છે, હરસતણું અંગમાંય;
ક્યાં કરમ કીધાં હશે, જપે જરા ન જ્યાંય. ૪૮
- ધૂણી બહુ ધખાવી છે, જીવ સંતાપે જેહ;
હર્ષ નહીં આ હરસમાં, અંતે આપદા એહ. ૪૯
- ૨૨ ગૌતમ પૂછે હે પ્રભુ, પ્રગટે પિત્તજ રોગ;
શા પરતાપે સંચરે, એવો અંગનો યોગ. ૫૦
- સેવે મૈથુન સામદું, અતિ આણી ઉણસ;
પાપતણું ના માપ છે, પિત્ત પ્રગટે છે ખાસ. ૫૧

- ૨૩ બોલે મીઠું પણ બહુ, લાગે કડવું કેણ;
શાથી સ્વામી એ કહો, વરમાં લાગે વેણ. ૫૨
- આહાર પચેંદ્રીતણા, કયાં હવા જન કોય;
એનું બોલ્યું ના ગમે, અન્ય જનોને જોય. ૫૩
- ૨૪ કો સ્વામીજ શરીરમાં, વાળા અતિશય હોય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, સંકટ એતું સોય. ૫૪
- વનસ્પતિ કાપી ઘણી, બનાવી શોભા બેશ;
જીવ કયાં જલે ઘણા, એથી દુઃખ અશેષ. ૫૫
- ૨૫ ગૌતમ પૂછે હે ગુરૂ, રોગ રહિત આ દેહ;
રહે નહીં કોદી વળી, શા કરમે સંદેહ. ૫૬
- અસત્ય જાણું ઓચરે, લિયે લોકની લાંચ;
એથી કદી ન આજસે, અંગ મહીથી આંચ. ૫૭
- ૨૬ કો' સ્વામી સંજોગોનો, વળી કયમ થાય વિજોગ;
મળેલું ગુમાવે માનવી, શા કરમે એ લોગ. ૫૮
- ઘણું કર્યો માયા કપટ, ધૂર્તપણું ધર્યું અંગ;
મિત્ર કપટ બહુ કર્યું, એથી વિજોગ રંગ. ૫૯
- ૨૭ ગૌતમ પૂછે પ્રભુ પ્રતિ, એક પ્રશ્ન આવાર;
કુરૂપ શાં કરમે થશે, જીવ ઘણા તો જ્યાર. ૬૦
- કુરુમ ફલાદિક ત્રોડિયાં, પરિહાર સહ પ્રીત;
રૂપે જાણું રાચિયો, મળે કુરૂપની રીત. ૬૧
- ૨૮ ડરતો થરથરતો ઘણો, અલ્પ હવો અપરાધ;
કયાં કરમથી કો વળી, મટે ન મનનો બાધ. ૬૨
- પૂર્વ લવે કરીયાં વળી, કોટવાળનાં કામ;
બીકણુ એ પરતાપથી, કર્યાં કર્મ પરિણામ. ૬૩
- ૨૯ કો' સ્વામી જન કેટલા, પામે જાજ રોગ;
કયાં કરમથી એહને, એવો મળશે યોગ. ૬૪
- કુવા તળાવ ગળાવીયાં, વળી આઝી તો વાવ;
કુડજ કીધાં કોડથી, અન્ય લવે ઉમરાવ. ૬૫

- પાપતણે તો પુંજ છે, એ કામોમાં ચાર;
રોગી ન મટે એ થકી, આ ભવની મોજર. ૬૬
- ૩૦ કો' સ્વામી જન કોઈ તો, બોલે મીઠું વેણ;
ગમે ન બીજા ને જરા, કડવું લાગે કેણ.
અન્ય ભવે ધરિયા કરી, જીવ પંચેંદ્રી જાણ;
એથી આ ભવ અન્યને, પ્રિય ન પડે પરમાણ. ૬૮
- ૩૧ કાયામાંહિ કપુટણી, ખાજ જુજના રોગ;
આલે શાથી નાથજી, જથા કહો ને ભોગ.
પૂર્વ ભવે પ્રાણીજને, તેરંદ્રી લેઈ હાથ;
જલમાં નાખી શેકીયા, મોટા સંકટ સાથ.
કોઈ કલેડામાં વળી, નાખી શેકે જાણ;
એથી તો નવ આગસે, રોગ રહિત સુખાણ. ૭૦
- ૩૨ જ્ઞાતમ પૂછે હે ગુરૂ, કોઈ અનાડી લોક;
ભણે મિથ્યાતી સૂત્રને, પડપણાના થોક.
કયાં કરમ કીધાં થકી, એવી બુદ્ધિ થાય;
સમજવો સ્વામી મને, શાન્તિ તો સુહાય.
અન્ય ભવે બહુ આળ તો, ખોટાં દીધાં હોય;
કોઈ કીધો છે કારમો, જેથી એ ફલ જોય. ૭૨
- ૩૩ ભણી સૂત્ર બુંડું વટે, શિક્ષકનું જન કેમ;
કયાં કરમ કીધાં થકી, એ ગતિ પામે એમ.
પૂર્વ ભવે પ્રાણીજને, તેલ અને ઘૂત ઠામ;
મૂકી ખુલ્લાં જીવડા, માર્યાનાં પરિણામ. ૭૪
- ૩૪ કો' સ્વામી સ્ત્રી જાતમાં, કોઈ નપુંસક થાય;
સ્ત્રી સુખ પામે નહિ પછી, કયાં કરમ ઉભરાય.
કીધાં માયા કપટ ને, દ્રવ્ય હર્યું બહુ દીન;
પૂર્વ ભવી પરતાપથી, નપુંસક ને આધીન. ૭૬
- ૩૫ કો' સ્વામી કંઈ કોઢીઓ, જન શા કરમે થાય;
મુજ મન ચોખું તો કરો, સારી એ શંકાય. ૭૮

- પૃથ્વીકાયતણો વળી, કર્યો છેદ ને લેદ;
એજ પ્રતાપે પામિયો, રોગતણો એ ખેદ. ૮૦
- ૩૬ ગૌતમ પૂછે હે પ્રભુ, એવા આઝા અંગ;
જીવં લીખ આઝા જીવડા, શાથી પડતા રંગ. ૮૧
- પૂર્વ ભવે મછ આહાર તો, જે કીધા જન કોય;
પ્રતાપ એ પરિણામ છે, જીવં લીખ જીવડા જોય. ૮૨
- ૩૭ કો' સ્વામી એ શા થકી, તપ જપ કરે સજાય;
પણ બીજને નવ ગમે, શા કરમે એ થાય. ૮૩
- પૂર્વ ભવે કપટી થઈ, કરી વિશ્વાસુ ઘાત;
એ પરતાપે અન્યને, લાગે ન પ્રિય સંઘાત. ૮૪
- ૩૮ કો' સ્વામી તપ જપ નહીં, ઉદ્દેજ આવે આજ;
કયાં કરમ કીધાં હશે, કહો મને મહારાજ. ૮૫
- મદ તપનો કરી માનવી, કપટો કીધાં હોય;
આવે નહિ તો એ થકી, તપ જપ ઉદે સોય. ૮૬
- ૩૯ યોદ્યું ન ગમે અન્યને, એ શા કરમે આજ;
કયાં કરમ સ્વામી હશે, મને કહો મહારાજ. ૮૭
- બાકય કળાનો તો કર્યો, અતિ જન જે અહંકાર;
એ પરતાપે અન્યને, રૂચે નહીં શુભકાર. ૮૭
- ૪૦ કો' સ્વામી જીવ શા થકી, પામે અજીવ વર્ણ;
કયાં કરમ કીધા થકી, સેવે એવું શર્ણ. ૮૮
- રૂપતણો મદ માનવી, કરીયો વારંવાર;
શુભ રૂપ તેથી નવ મળ્યું, કર્મતણોજ પ્રકાર. ૮૦
- ૪૧ આળ અચાનક આવતું, ખોટું જનપર જાણ;
કો' સ્વામી એ શા થકી, કેમ હવું પરપાણ. ૯૧
- પૂર્વ ભવે તો સેવિયું, તેરમું પાપજ સ્થાન;
એજ પ્રતાપે આવતું, ખોટું આળ જન માન. ૯૨
- ૪૨ વણ કીધે અપજશ વધે, અતિ અપકીર્તી થાય;
પૂર્વ ભવે શાં કર્મ તો, કરીયાં હોશે જ્યાંય. ૯૩

- શ્રી ભવ જીવ તો પામીને, અતિ કરી ઇરષ્યા આમ;
સાસુ નણુંદ જેઠાણી સહ, કરી ઇરષ્યા તે ઠામ. ૯૪
- બ્રાત વળી લોખંધને, દેરાણીની સાથ;
વઢતી વારંવાર તો, આવે બાથમબાથ. ૯૫
- ૪૩ ગૌતમ પૂછે હે ગુરૂ, એક એક જન કોય;
એસે ઉલે નવ ગમે, બીજને તે સોય. ૯૬
- સુવે ઉઠે પણ નવ ગમે, બાણે ક્યારે નય;
કો' સ્વામી અજખામણો, છેકજ શાથી થાય. ૯૭
- પૂર્વ ભવે નિજ બોલની, કરી થાય ના ભાઈ;
અન્ય વચન ધિક્કાર તો, અતિ કરે અંતરાઈ. ૯૮
- સુવાસ પોતાની વળી, વધારવા બહુ ધાય;
ઇરષ્યા કરતો એજ તો, અંત દશાએ થાય. ૯૯
- ૪૪ કો' સ્વામી કોધી જનો, ઘણા ઘણા તો થાય;
કોધ શમાવે નહિ કદી, શા કરમે થઈ નય. ૧૦૦
- પૂર્વ ભવે જો લોભિઓ, થઈ ના ખરચે દામ;
એ કૃતના પરિણામથી, થયો કોધિયો ઠામ. ૧૦૧
- ૪૫ કો' સ્વામી એ શા થકી, અલાલ આજે થાય;
મૂલ મુઠી કાં નય છે, એ શી છે અંતરાઈ. ૧૦૨
- પૂર્વ ભવે પ્રાણીજને, પડાવી છે અંતરાઈ;
લાલ મળે જો કોઈને, મળવા દીધ ન ભાઈ. ૧૦૩
- ૪૬ શબ્દ કઠોર શા કારણે, પામે જન તો કોય;
મોઠો ન લાગે માનવી, શા સંજોગે હોય. ૧૦૪
- આપી ફાંસી જીવને, મુખ મુંગો દઈ ઘાત;
એ પરતાપે કંઠ શુભ, મળે નહીં સાક્ષાત. ૧૦૫
- ૪૭ અવાજ પામે જોખરો, કઈ જનોજ ખરાબ;
કયાં કરમ કીધાં હશે, દો સ્વામીજ જવાબ. ૧૦૬
- સુકંઠતણે મદ બહુ કયો, પૂર્વ ભવે પરમાણુ;
હસાહસી પણ બહુ કરી, મળે સુરવર ના બાણ. ૧૦૭

- ૪૮ કો' સ્વામી જન કોઇ તો, પામે સુસ્વર લેદ;
શું શુભ કર્યો તો કર્યો, શું નહિ કરિયો ખેદ. ૧૦૮
- પરજીવ પ્રતિ મીઠું વદે, કરે રક્ષા દઇ દીલ;
પાપ પંથ છોડી દિએ, શુભ થાતાં શી દીલ. ૧૦૯
- ૪૯ શાથી બળદોષ થાય છે, જીવ પંચેન્દ્રી બળ;
રતી નહીં શક્તિ મળે, સમજવો સુબળ. ૧૧૦
- આહાર કર્યો મજનાવળી, આણી તીવર ભાવ;
પૂર્વભવી પરિણામ એ, બળદોષનો ઉઠાવ. ૧૧૧
- ૫૦ પુરૂષ જાતમાંથી વળી, પામે સ્ત્રીની જાત;
શા પાપો કીધાં હશે, તુરત કહો ને તાત. ૧૧૨
- પાપતણું થાનક વળી, સત્તરમું જે સોય;
માયા મોસો સેવિયો, એથી સ્ત્રી જન જોય. ૧૧૩
- ૫૧ મન વાંછિત ફલ ના મલે, આશા ન પડે પાર;
ક્યાં કરમ કીધાં હશે, કો' સ્વામી આવાર. ૧૧૪
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, જીવ પંચેન્દ્રી બળ;
પડાવિયા વિભેગ કઇ, એથી ફલ પરમાણુ. ૧૧૫
- ૫૨ અતિ નિદ્રા તો આવતી, કઇક જીવોને આજ;
પૂર્વ ભવે શાં કર્મ તો, કીધાં છે મહારાજ. ૧૧૬
- દાડૂ પીધા દશ ગણા, કર્યાજ મદિરા પાન;
ભાવ તીવ્ર આળ્યા ઘણા, બહુ નિદ્રા પરમાણુ. ૧૧૭
- ૫૩ બળદોષ જનતો થાય છે, ક્યાં કર્મથી આજ;
અતિ કર્યો અપરાધ-શો, સમજવો મહારાજ. ૧૧૮
- આપ જાતનો તો કર્યો, અતિ વળી અહંકાર;
એજ પ્રતાપે પામિયો, બળદોષ કાયા સાર. ૧૧૯
- ૫૪ કો' સ્વામી શાં કર્મથી, બાળ શુંજો જન થાય;
બોલી કો સમજે નહીં, શું કારણ સુહાય. ૧૨૦
- ખાર સીંચ્યા છે બહુ કરી, નાખ્યા ભાખસીમાંય;
એજ પ્રતાપે થાય છે, કર્મ મુકે નહીં ક્યાંય. ૧૨૧

- ૫૫ કો' સ્વામી કો જીવને, બહુ વ્યાધિ તો થાય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, કેન્ને પ્રિય પ્રભુસાય. ૧૨૨
- અનંતકાયના આહાર તો, કીધાં પૂર્વે જાણ;
એથી વ્યાધિ ઉપજે, વારંવાર પ્રમાણ. ૧૨૩
- ૫૬ હાંસુ' બહુ આવે વળી, રીત વગર આવાર;
કયાં કરમ કીધાં થકી, એ ફલ પ્રભુ પ્રિયકાર. ૧૨૪
- હણ્યા અસંગનીય જીવને, વળી હણ્યાવ્યા ન્યાર;
એથી હાંસી બહુ હવી, કરમજ ફલ દાતાર. ૧૨૫
- ૫૭ તપ જનથી તો ના બને, કીધાં કેવાં કર્મ;
અતિ અંતરાય પાડી છે, તપમાં તેનો મર્મ. ૧૨૬
- ૫૮ સાધુ સાધવીને નહીં, ગમેજ કોઈ જન;
એ ફલ કેવાં કર્મથી, સંભલાવો શ્રી જન. ૧૨૭
- મનુષ્ય પંચેંદ્રી જીવની, વિરાધના કરી હોય;
એથી પ્રિય લાગે નહીં, એવો કરમી કોય. ૧૨૮
- ૫૯ સંસારી જીવને નહીં, ગમેજ કોઈ જન;
એ ફલ કેવાં કર્મથી, સંભળાવો શ્રી જન. ૧૨૯
- વિગલંદ્રી જીવ તો વધ્યા, પૂર્વ ભવે જન માન;
એ પરતાપે પુરૂષને, વાલો નહીં સુજાણ. ૧૩૦
- ૬૦ તરૂણપણે તરૂણીતણો, કેમ થાય વિજ્ઞેગ;
વાંઠો બહુ જગોવાય છે, શા કરમે એ લોગ. ૧૩૧
- એકંદ્રી ભવમાં વળી, કંદર્પ સેવ્યા સાર;
તેથી તરૂણી જાય છે, કરમજ ફલ દાતાર. ૧૩૨
- ૬૧ કો' સ્વામી જન કોઈ તો, લુલો પાંગળો થાય;
શા કરમે એ ગતિ મળે, પાય વિના દુખદાય. ૧૩૩
- વનસ્પતી બહુ વાઢી છે, મોળી ત્રોડી જાણ;
ચાંપી બહુ ચાંપે કરી, એથી એ પરમાણ. ૧૩૪
- ૬૨ સ્ત્રી પુરૂષ વિજ્ઞેગ છે, તરૂણપણામાં કેમ;
એ દુખ શાથી ઉપજે, અંતરથી કો' એમ. ૧૩૫

- શ્રી પુરુષ સંજ્ઞેગમાં, આસડ વેસડ યાર;
મેળ્યા બહુ મમતા કરી, કરમ તણે ના પાર. ૧૩૬
- ૬૩ ગૌતમ કે' છે ગુણ નિધિ, પુરુષ પ્રસેવાં ગંધ;
અતિ ગમતો ના અવરને, કયાં કર્મનો બંધ. ૧૩૭
- પીધાં પાયાં બહુ કરી, મનુષ મદિરા પાન;
એથી છે અળખામણે, ગંધવાન તો માન. ૧૩૮
- ૬૪ બોલે સાચું બહુ કરી, કરે પ્રતીત ન કોય;
જૂઠો જન લાગે સદા, શા કરમે એ હોય. ૧૩૯
- પૂર્વ લવે પૂરી વળી, અસલ્ય સાક્ષી અપાર;
એથી સાચો નવ ગણે, સારો નહિ તલભાર. ૧૪૦
- ૬૫ દાળીદરપણું પામિયો, જીવ શાથી જિનરાય;
આજસ દીલ અપાર છે, શા કરમે ફલ દાય. ૧૪૧
- દાન પુણ્ય સુપાત્રને, નહિ દીધાં નાદાન;
દયા ન પાળી દીલમાં, કરપીનાં ફળ માન. ૧૪૨
- ૬૬ માત તાતને બ્રાતનો, વળી થાય વિજ્ઞેગ;
શ્રી ભગનીને પુત્રનો, શાથી નહિ સંજ્ઞેગ. ૧૪૩
- કુ ગુરૂને કુ દેવને, માની હિંસા હોય;
સરધે નહિ તો સત્યને, એ ફલ આખર સોય. ૧૪૪
- ૬૭ કો' સ્વામી પામી ધરમ, વામે કેંઈ સુખણુ;
કારણ એનું તો કહો, પ્રિય કરૂં હું પરમાણુ. ૧૪૫
- સિતેર કોડાકોડ વળી, સાગર થતી વળી જાણુ;
હુંદ્રત મોહિની કર્મની, ખપવે ચોથો ભાગ; ૧૪૬
- કરમ મોહિની જોડીયું, પૂર્વ લવે પરમાણુ;
તણુ હીરસા બાકી રહે, ધર્મ વામવા લાગ. ૧૪૭
- ૬૮ બોલે સમકિત સાથતો, આરાધક સહ બંધ;
બાંધ્યા પછી શંકા પડે, એવો શાથી અંધ. ૧૪૮
- કુષા નવાણુ ખણાવીયાં, જીવ દુઃખી કયો અપાર;
એજ પ્રતાપે પામીયો, આરાધકપણું સાર. ૧૪૯

- ૬૯ કો' સ્વામી આ પ્રશ્ન છે, ખાય પીએ જન કોય;
જન બીજો દુખ આપતો, એ શા કરમે હોય. ૧૫૦
- દુખીયા જન કો જગતમાં, નાખે છે નિઠ્ઠાસ;
કયાં કરમ કીધાં હશે, દુખીયો ખારે માસ. ૧૫૧
- તીવ્ર ભાવથી સેવિયાં, મૈથુન ઝાઝાં માન;
સેવરાવિયાં અન્યને, માની શુભ નહિ ભાન. ૧૫૨
- વિખ ફાંસી દીધા વળી, જીવને વારંવાર;
એથી પ્રાણી નવ લહે, સુખ પણ સ્વર્ગને સાર. ૧૫૩
- ૭૦ યાદે થાનક મનુષને, જીવ છમો છમ થાય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, જાંપે નહિજ જરાય. ૧૫૪
- ભરી તેલ કોઠી વળી, ભર્યાં કુડલા ભાઈ;
જીવ છમો છમ એ થકી, કાયા વિષે થાય. ૧૫૫
- ૭૧ રોગ વળી તો પિતનો, મનુષ્યને જે થાય;
કો' સ્વામી શા કરમથી, એ દુખડું ના જાય. ૧૫૬
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, કીધાં સલાટ કર્મ;
પિત પ્રગટીયું એ થકી, ધર્યાં ન જોણે ધર્મ. ૧૫૭
- ૭૨ મરજદા ઉપર વળી, લાગે જનને ભૂખ;
કયાં કરમ સંજોગથી, એ સાફ નહિ મુખ. ૧૫૮
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, ખેડીયાં ખેતર ચાર;
કયાં પાપના પુજતો, એથી એજ પ્રકાર. ૧૫૯
- ૭૩ કો' સ્વામી કો મનુષની, આંગણો છેદન થાય;
હસ્ત અને વળી પાયની, શા કરમેથી જાય. ૧૬૦
- વૃક્ષ રૂપ ખેડીયાં ઘણાં, અતિ કુમલાં મૂળ;
એ પરતાપે આખરે, અંગે લાગી શૂળ. ૧૬૧
- ૭૪ મળ્યો મનુષ અવતાર પણ, વહે તોતડાં વેણ;
ધૂણે મસ્તકથી વળી, શા કરમે એ કેણ. ૧૬૨
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, રંગ રેડનાં કર્મ;
સાંધ્યા બહુ સંજોગથી, એ ફલના છે મર્મ. ૧૬૩

- ૭૫ મળે મરજ મરગી તણો, મરગી જાલો માન;
શાથી કો' સ્વામી થશે, ધરૂં હું એકજ કાન. ૧૬૪
- ધમણુ ધમી હુંહારની, રસ તીવરથી જાણુ;
પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, એ ફલ આખર માન. ૧૬૫
- ૭૬ લીંટ લાળને થુંકતો, કેક મનુષ્યને થાય;
વૃદ્ધિ શા કરમે થઈ, શાથી એ નિંદાય. ૧૬૬
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, કયરો છાણુજ લાદ;
ખડું દિન લેલું રાખીયું, થાપ્યાં છાણુ સ્વાદ. ૧૬૭
- ૭૭ જળમાંહીં જન તો મરે, ઝુડી જાયે કેમ;
કયાં કરમ કીધા થકી, એ ગતિ મળશે એમ. ૧૬૮
- પેસાખમાં પેસાખતો, કરીયો વારંવાર;
એથી જન ઝુડી મરે, આ ભવની મોજાર. ૧૬૯
- ૭૮ મરે જીવ ખાળક દશા, લઈ ના પામે સુખ;
કયાં કર્મ કીધા હશે, કોને દીધાં દુઃખ. ૧૭૦
- કર્યો પાપખાનાં ઘણું, પૂર્વ ભવે કો જન;
એથી જનમે ને મરે, માત્ર નામ છે તન. ૧૭૧
- ૭૯ વહે નાક મોહું ઘણું, ખેલ હવોજ ખરાખ;
કયાં કરમ કીધાં હશે, જિનવર દોજ જવાખ. ૧૭૨
- કુલા વાવડીનાં વળી, જળ ઉલેચ્યાં જાણુ;
લાળ લીંટને ખેલ છે, એથી આ ભવ માન. ૧૭૩
- ૮૦ બાળપણે કમ્મર કળે, શીશ સ્તના રોગ;
કયાં કરમ કીધાં થકી, એવો થાશે યોગ. ૧૭૪
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જનો, એકંદ્રી નાધાન;
ભુંજાવ્યા શેકાવીયા, આદિનાં ફળ માન. ૧૭૫
- ૮૧ મનુષ્ય મરી ભૂમિ વિષે, ઉપજે થોડે કાળ;
સૂક્ષ્મ આયુષ દુખ ખડું, શા કરમે જન્મળ. ૧૭૬
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જનો, જોલે બુઢા જોલ;
સાચું ખોટું ખડું કરે, તેવો તેનો તોલ. ૧૭૭

- ૮૨ અપકાયોમાં આવણું, બાંધે દુખ બહુ થાય;
કહોજ કેવાં કર્મથી, જીવ સુખે નહિ જાય. ૧૭૮
હિંસા કરી જીહું વદે, હાંસી કરી દે આજ;
તે પરતાપે તે જીવે, તેવી લે સંભાળ. ૧૭૯
- ૮૩ ખોળે જન શાથી ખરે, અવતરતો અવતાર;
કયાં કરમ કીધા થકી, પામે જાત સંસાર. ૧૮૦
પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, વનસ્પતીની વેલ;
કઢવી ઝાઝી કોડથી, ખોળનો એ ખેલ. ૧૮૧
- ૮૪ જન્મ લીએ શુભિકા તણો, કયાં કીધેલાં કર્મ;
સતીપણું કયાંથી મલે, અતિશય હોય અધર્મ. ૧૮૨
કપાશીયા લોઢાવીયા, પીડ્યા શેરડી વાડ;
પાપતણું પરિણામ એ, અતિ કર્યો છે આડ. ૧૮૩
- ૮૫ બાળપણે બાબો થશે, ધરેજ ઘોળા કેશ;
કયાં કરમ કીધા થકી, બીરજી એવો વેપ. ૧૮૪
વનસ્પતી કુણી વળી, હાથે ખુટી હોય;
એ પરતાપે હાંત વિણ, કાયા કળે કોય; ૧૮૫
- ૮૬ ભરનીંગળ ભારે ગ્રહે, ગડ ગુંમડ જન કોય;
કયાં કરમ કીધાં હશે, એ સ્થિતિ જન સોય. ૧૮૬
પૂર્વ ભવે પ્રાણી જનો, આણું ફળ લઈ હાથ;
ચીરી મીઠું બહુ ભરે, છેવટ ફળ એ સાથ. ૧૮૭
- ૮૭ કો' સ્વામી આ કાળમાં, દાસીપણું ધરનાર;
કયાં કરમ કીધાં થકી, ગોલાપા કરનાર. ૧૮૮
માંખણ બહુ દિનનું મળી, તાવે આણી તોર;
પામે દાસીપણું પછી, વલોવાય સહુ જોર. ૧૮૯
- ૮૮ રોગ નાકસુર નીપજે, સ્વામી શાથી આજ;
શા કરમે એ સુખ નહિ, મુજને કો' મહારાજ. ૧૯૦
પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, કર્યો કસાધ વ્યાપાર;
એ પરતાપે હુપજે, નાકસુર દુખદાર. ૧૯૧

- ૮૯ કીડીનું નીગરો વળી, વ્યાધિ શાથી થાય;
સમજવો સ્વામી મને, સુખરહિત ના કાય. ૧૯૨
હસ્તિ ઘોડા ગાયને, લેસ તણો આવાર;
પેસાળ લેળો તો કર્યો, નાખે મીઠું ખાર. ૧૯૩
અહ્ય કઈ અપરાધોને, સીંચે એવા ખાર;
દયાહીણુ લે દંડતો, એ કૃણ અંતે સાર. ૧૯૪
- ૯૦ રોગ વળી જંભાસતો, સ્ત્રીને શાથી થાય;
એથી પીડા બહુ વધે, કયાં કર્મ કૃણદાય. ૧૯૫
બાગ બગીચા બહુ કર્યા, પૂર્વ ભવે પરમાણુ;
કૃણ બીજ કૃષ્ણ ને છાલને ત્રોડી કૃણ એ માન. ૧૯૬
વૃક્ષ ઘણાં ઉપાડોને, વાવે ફરીને જોય;
રોગ મોટકો એ થકી, કાવા પામે કોય. ૧૯૭
૯૧. તપ કરતો જન બહુ વળી, બહુ ન વખાણે જન;
કયાં કર્મ કીધાં થકી, શોભે નહિ શ્રી જન. ૧૯૮
કૃણ આદિકનાં આયણાં, જાળીયાં જળમાંય;
તાજે તાળાં તો કર્યાં, સ્વાદ લાગિયો ન્યાંય. ૧૯૯
નીલ કૂંગ ત્રસ જીવના, વિરાધીયા તે વાર;
તે પરતાપે તપ કરે, પણ લેખે ના યાર. ૨૦૦
- ૯૨ જન કો અવરાવે ઘણું, પણ અવશુણુ લે અન્ય;
કયાં કરમ કીધાં થકી, કેહેવાયે નહિ ધન્ય. ૨૦૧
પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, રાંધ્યા રાંધણુ ભાઈ;
એ પરતાપે અન્યને, અવશુણુ આવે આંઈ. ૨૦૨
- ૯૩ જીવ ગર્ભમાં ઉપજે, જન્મે જ્યારે યાર;
આડો આવે કાપતાં, કયાં કર્મ ઉદ્ધાર. ૨૦૩
કસાઈના ધંધાતણું, હાંસલ દાણુ હબાર;
લે છે લોકો કેક જન, એ કૃણનો દાતાર. ૨૦૪
- ૯૪ ચાડી ખાયે કેક જન, લઈ વસ્તુ વચમાંય;
એ શા કરમે ચાડીયો, એવો ન મળે 'કંયાંય. ૨૦૫

- નીલ કુલ કાચી લઈ, દીધાં દુઃખ અપાર;
અખાડના અગર બિધે, ડાટા એ ફળ સાર. ૨૦૬
- ૬૫ કો' સ્વામી શા કર્મથી, પ્રગટે સોળે રોગ;
પૂર્વ ભવે શું રે કર્યું, એવો આવે યોગ. ૨૦૭
- શેલડો કટકા કરો વળી, પીડ્યા ઘાણી માંય;
ગામ નગર હુજડ કર્યો, લોકો માર્યો ન્યાંય. ૨૦૮
- જન બાબ્યાં કે જોરથી, જુલમ જુલમનું જોર;
એથી જનને આ ભવે, સોળ રોગ છે ચોર. ૨૦૯
- ૬૬ ઉપજે ગર્ભમહીં વળી, ગળી નય પણ ત્યાંય;
શા પાપે એ સંચરે, જીવ જન્મે નહિ ન્યાંય. ૨૧૦
- આળ દોંધાં અણુગારને, દીધો અસુજતો આહાર;
એથી ગળવું તો પડે, ગર્ભમહીંથી ચાર. ૨૧૧
- ૬૭ વરસ ખારનું ચોડતો, સ્ત્રીને શાથી થાય;
ખોટ વંશની છે ખરે, શા કરમે સુહાય. ૨૧૨
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, પેસાબ લેળો કીધ;
રાખી ઝાઝો કાળને, પછીજ ઢાળી દીધ. ૨૧૩
- ૬૮ ચોડ વરસ ચાવીશનું, સ્ત્રીને શાથી થાય;
ગર્ભ ચવીને ચોડ રહે, ઉપજે જીવ તો ત્યાંય. ૨૧૪
- સેવ્યાં મૈથુન સામટાં, આણી તીવર ભાવ;
કર્યો કરમ બહુ તો વળી, અંતે ન મળે લાવ. ૨૧૫
- ૬૯ દિલમાં દાઝગરો દહે, બળું બળું તો થાય;
કીધાં શાં જન કર્મ તો, જરા ન જપે ન્યાંય. ૨૧૬
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, પાક કુલના કીધ;
મર્દનકીએ ધાંમા નથી, અંતે ફળ લીધ. ૨૧૭
- ૧૦૦ કેક જીવો તો જનમિયા, કમાઈ માઠી કીધ;
દિએ દંડ ઘર ઘર ભમે, દુખ ઝાઝેડું લીધ. ૨૧૮
- ગળે હાંડલી બાંધતો, શા કરમે છે બંધ;
સ્વાપ્ને સુખ ના પામતો, એવો શાથી અંધ. ૨૧૯

- કરાવીયા સિસરા વળી, સંચિત એવાં થાય;
એથી હુખ બહુ પામતો, મળે ન સુખનીસાય. ૨૨૦
- ૧૦૧ કો' સ્વામી સ્ત્રી જાત તો, વંધ્યા શાથી થાય;
મેણું દે છે માનવી, કયાં કર્મ ફળદાય. ૨૨૧
- ફળ કેરી અંતરાઈ કરી, પ્રાણી જન પરમાણુ;
એજ પ્રતાપે આ ભવે, વંધ્યા મનથી માન. ૨૨૨
- ૧૦૨ મૃતકે વાંઝણી સ્ત્રી થશે, એ શા કરમે એમ;
પુત્રતણું સુખ ના લહે, કહો થાય એ કેમ. ૨૨૩
- ઉગતા અંકુર છોટીયા, વનસ્પતીના જાણુ;
એથી જીવ જન્મે નહીં, નાળી પાપની ખાણુ. ૨૨૪
- ૧૦૩ કો, સ્વામી શા કર્મથી, પુરૂષ વાંઝિયો હોય;
કયાં પાપ લાગ્યાં હશે, કંઈ સહે છે કોય. ૨૨૫
- ઘણું બીજનાં મીંજ તો, શેકી તળીજ સાર;
એ પરતાપે આ ભવે, એવો છે અવતાર. ૨૨૬
- ૧૦૪ પુરૂષ એક ને સ્ત્રી ઘણી, સરવે વંધ્યા હોય;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, સંકટ એલું સોય. ૨૨૭
- પૂર્વ ભવે કીધાં ઘણું, હલાલખોરી કર્મ;
સારું થાયે શા થકી, વિના એક તો ધર્મ. ૨૨૮
- ૧૦૫ ચોરી કરતો જન વળી, પાડે ગાંઠડી સાર;
કયાં કર્મ કીધાં થકી, એ મળશે અવતાર. ૨૨૯
- વનસ્પતી વીણી ઘણી, કાઢ્યા રસ બહુ ચાર;
એ પરતાપે તો હવે, ચોર નામ આ ઠાર. ૨૩૦
- ૧૦૬ કો, સ્વામી શા કર્મથી, જન ફાંસીએ જાય;
કયાં પાપ કીધાં હશે, એજે આયુષ થાય. ૨૨૧
- પૂર્વ ભવે કીધી ઘણી, બહુ બેકડા ઘાત;
એ કર્મે સુખ તો નહીં, વિણસે વિપરીત વાત. ૨૩૨
- ૧૦૭ જન્મ મરણ જીવ બેઉમાં, દેખે એવો દાવ;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, પૂરો ન મળે લાવ. ૨૩૩

- વનસ્પતીનાં પાંદડાં, ફળ ખોજ છેઘાં છેક;
હાથે કરો જે'ચી લિએ, ન મળે કંઈ વિવેક. ૨૩૪
- ચુટે બહુ તે ચોંપથી, દયા જરા નહિ દીલ;
એ પરતાપે આ ભવે, સુખની રાખે ઢીલ. ૨૩૫
- ૧૦૮ માત પિતા દુખ પામતાં, સંતતિ કાજે આજ;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, સુજને કો' મહારાજ. ૨૩૬
- વનસ્પતીની વેલીઓ, છેદે ભેદે છેક;
વળી પ્રસંસા બહુ કરે, એવા દુખની ટેક. ૨૩૭
- ૧૦૯ શ્રાવકજન સાધુતણા, લહે નહીં કંઈ લાભ;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, એવો દુઃખનો આભ. ૨૩૮
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જનો, બોલે મરમી બોલ;
શુદ્ધ વાત ખૂલી કરે, તેથી તેવો તોલ. ૨૩૯
- ૧૧૦ બળ વીરજ અઝો હવો, પણ અઝો પરમાદ;
સમાયક પડીકમણાતણા, લહી શકે નવ સ્વાદ. ૨૪૦
- પોસો પણ નવ થઈ શકે, એવા જનને કેમ;
કયાં કરમ કીધાં હશે, એથી ગતિ છે એમ. ૨૪૧
- મનુષ્ય થઈ મમાઈનો, અર્તિ કર્યો આહાર;
એથી અંતરાઈ થઈ, ધર્મતણી પ્રિયકાર. ૨૪૨
- ૧૧૧ મનુષ્ય દિલને મેલ બહુ, કયમ અઝેરો થાય;
કયાં કર્મ કીધાં થકી, ચોખો નવ કહેવાય. ૨૪૩
- અનેક રસ પ્રિયકાર તો, પીધા પ્રાણી જન;
એ પરતાપે આ ભવે, મેલો પ્રાણી મન. ૨૪૪
- ૧૧૨ નાકતણું જળ મુખમાં, આવે કેમજ આજ;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, સુજને કો' મહારાજ. ૨૪૫
- ખાધું પીધું તો વળી, એક દ્વારથી ભય;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, એવો શો અન્યાય. ૨૪૬
- ધમણ ધમી સોનારની, પૂર્વ ભવે પરમાણુ;
એથી એવો નીપજે, મનથી સાચું માન. ૨૪૭

- ૧૧૩ ઉંચે કુળ જન્મી કરી, ભલા ભોગવે ભોગ;
પછીં માઠી ચાલે મળે, એવો શાથી યોગ. ૨૪૮
- પકડે નૃપતિ એહને, મારે ઝાઝે માર;
ઠાર કરે તેં પુરૂષને, કયાં ધર્મ ઉદ્ધાર. ૨૪૯
- અનંત કાયનાં મૂળિયાં, કાઢી ચૂરણ કીધ;
એ પરતાપે આ ભવે, દુખ કરમે તો દીધ. ૨૫૦
- ૧૧૪ અણકીધું અણબાણિયું, ઉરપર આવે આજ;
કયાં કર્મ કીધાં હશે, ખોટી વેઠે ગાજ. ૨૫૧
- પૂર્વ ભવે પ્રાણી જને, ગર્ભ પડાવ્યા ચાર;
હૂપા તે સંતાડિયા, એથી આજ અપાર. ૨૫૨
- ૧૧૫ નર કોઈ નૃપતિ સભા, જીતે ઝાઝે જોર;
વાંઘો લાગે તે વળી, કયાં કર્મ છે મોર. ૨૫૩
- પૂર્વ ભવે જીવ તો વળી, નારકોમાંહી જાણ;
વળી તીરજંચમાંહીં થઈ, આવું કીધું માન. ૨૫૪
- અકામ નિરજરા વળી, કીધો ઝાઝી કોડ;
આ ભવમાં તો એ થકી, જશની વાધી જોડ. ૨૫૫

- એવા પ્રશ્ન અનેક તો, પૂછ્યા પ્રભુની પાસ;
જવાબ દીધા ઝડપથી, અતિ આણી ઉદ્ધાસ. ૧
- ખોહોળો ગ્રંથ છે એ બહુ, શેષ ગ્રંહી છે આજ;
કર્મતણું ફળ દાખવા, કરવાં સારાં કાજ. ૨
- વાવો તેવું તો લણો, એ વ્યવહારિક વાત;
કયાં કર્મ ફળ તો મળે, સાચું એ સાક્ષાત. ૩
- આ જીવનો કદો મોક્ષ તો, થયો નહિ સતમાન;
ને મળી જાયે મોક્ષ તો, જન્મ મરણ ના જાણ. ૪
- કર્મ જીવની સાથ તો, જોડાયું છે જાણ;
કર્મ રહિત ને જીવ છે, મળે મોક્ષ પરમાણ. ૫
- આ જીવની તૃષ્ણા નહીં, પૂરી થઈ કે દિન;
કર્મ સહિત જ્યાં લગી હવો, જન્મ મરણ આધીન. ૬

કર્મ ખપાવે કેવળી, એવા વિરલા કેાય;	
આ ભવના પ્રાણી જનો, પાપી પૂરા હોય.	૭
માનવીના તો મોહનો, પાર ન આવ્યો આજ;	
અજબ ગતિ એ કર્મની, કયાં કરે બહુ કાજ.	૮
વિષમ દુઃખનું મૂળિયું, ચંચળ ચિત કેવાય;	
ઠામે ઠરવા ના દિએ, ભવ આઝા ભટકાય.	૯
ઇન્દ્રિય તમને જીતશે, તેમાં માનો દુઃખ;	
ઇન્દ્રિયને જીતો તમે, તેમાં માનો સુખ.	૧૦
રાગ વિના સંસારના, સંસાર વિનાના રાગ;	
એ નિયમ છે શાસ્ત્રનો, મહંત આપે માગ.	૧૧
અનુરક્ત થાઓ સદા, ગુણોના ગુણમાં યાર;	
શામજી ભવ સુધરે સદા, મળે મોક્ષનાં દ્વાર.	૧૨

શ્રાવકને ઉપદેશ.

પદ.

“હરિ ભજન વિના દુઃખ દરીયા સંસારનો પાર ન આવે” —એ રાગ.

જાગો જાગો, જોન ધરમીયો જુગત કરી આ વારે;	
લાગો લાગો, ધરમતણા ઉઘોગે વારંવાર.	૧૬૬.
તમે રાત દિવસ શું સુઈ રહો, સુખ સંસારીના સ્વાદ લહો;	
કેવી ગતિ આખર એજ કહો—જાગો.	૧
પ્રાતસકાળે પ્રભુ ભજન કરો, નિત ધ્યાન અરે નવકાર ધરો;	
વીર મહાવીર ને કરજો મજરો—જાગો.	૨
પ્રીતે પડીકમાણું નિલ્ય કરો, પુજ પાપ તણો થાશેજ પરો;	
અરે મારગ આવો કયાં ન ખરો—જાગો.	૩
શુધ સામાયક તો નિત કરજો, શુદ્ધ સ્તવન વીરનું ઉર ધરજો;	
પછી અખંડ સુખમાં તો ફરજો—જાગો.	૪
અતિ અલેદાન જીવને દેજો, જશ અઝો જગતમહીં લેજો;	
ફરી દયામહીં તો બહુ રેજો—જાગો.	૫

શુદ્ધ ભક્તિ ઉપર પ્રેમ ધરો, મુનિ મારગને જાણીજ ખરો;
હરદમ તો કાયા કલેશ હરો—જગો ૬

સત શામજી કે' છે હે પ્રાણી, જિન પંથ તમે લેજો જાણી;
અરે અમૃતની છે એ ખાણી—જગો ૭

જ્ઞાની ગુરુ વિષે.

રાગ સદર.

શુદ્ધ જ્ઞાની વિના, બોધ અતિશે આજે કોણ બતાવે;
શુદ્ધ સમક્તિ વિણ, મોક્ષતણે મારગ તો કયમ કરી આવે. ટેક.
શો મરમ ધરમનો ધારો છો, એક જ્ઞાન વિના લવ હારો છો;
સંસારી કૃત સંભારો છો—શુદ્ધ ૧

લવ માનુષમાં શું શું કરવું, એનું લક્ષ કદાપિ ના ધરવું;
આખર તો દુર્ગતિમાં ફરવું—શુદ્ધ ૨

જીવ દયા અરે તું જાણી લે, મુનિરાજતણી તો વાણી લે;
મિથ્યાત્વ હૃદયથી તાણી લે—શુદ્ધ ૩

અરે દાન સુપાત્રે તો દેજો, આ લવમાં લાવો એ લેજો;
પછી કદ પડે તો રે કે'જો—શુદ્ધ ૪

જીવ અજીવના તો ભેદ ધરે, વળી ધર્મતણી કરણીજ કરે;
શિદ્ધ દુઃખમાં આખર તોજ રહે—શુદ્ધ ૫

જૂઠો આ જન્મજન્મ જાણી, ઘેરાયો શિદ્ધ ધાંચી ઘાણી;
કર ખોજ ધરમની નવ હાણી—શુદ્ધ ૬

તું તજને પાપી માર્ગ પરો, મેળવને મારગ મોક્ષ ખરો;
પછી જન્મ મરણ તો નહોં ધરો—શુદ્ધ ૭

આ અથીર ખાજી લે જાણી, ઝટ કાળ જીવને લે તાણી;
શામજી કે પુણ્ય કરો પ્રાણી—શુદ્ધ ૮

જીવને ઉપદેશ.

મનહર છંદ.

અરે જડ જીવ જાગી જોને તું જગમાંહી,
કેમ મોહમાં બીંટાયો અથીર સંસારમાં;
માઈં માઈં કરી મરી ગયા કેંક માનવીઓ,
વળી નહીં લાજ તોય જીવને આવારમાં;
ધર્મતણા મર્મ હવે જાણતું જરૂર જીવ,
કેમ પડી રહ્યો તું તો કર્મના કોઠારમાં;
શામજી કે' હાથમાં હીરો આ જોન ધર્મરૂપી,
બહુ ખોલ કીંમતની ન કરે બજારમાં.

૧

આત્માને બોધ.

દોહરા.

ગુણ જોઈ ગુણે નમે, તજો આજ પંપાળ;
પકડે રસ્તા પાંસરા, જુડો આ જંજાળ. ૧
શું સાથે આખર કહો, ધર્મજ એક ધરાય;
એ વિણ કો આવે નહીં, જૂઠું કહું ન જરાય. ૨
લક્ષ્મણી લાખો ગયા, તજી કોટિ ધન આજ;
ગામ ગરાશીયા ગયા, તજી રૂડેરાં રાજ. ૩
મન માઈં માઈં કહે, તાઈં કાંઈ ન ત્યાંય;
જીવ લગી જોડાઈ રહે, સગા સહોદર જ્યાંય. ૪
બીંટી હોયે બાલની, કાઢી લે થઈ કાળ;
કાઢો કાઢો કહે સહુ, જૂઠો આ જંજાળ. ૫
નિર્હય થઈ ભોં ઉપરે, નાખે જાતાં જીવ;
સગપણ શાનું એ કહો, શું કરશે કો શિવ. ૬
માટે મમતા પરહરી, ભાવે લજ લગવાન;
માયા પર માયા નહીં, કરા અંતું શુમાન. ૭
જન્મ મરણ ફેરા ઘણા, અરે ન આવે અંત;
સગો એક સાચો સહા, ભારે ગણ લગવંત. ૮

શ્રી તારી સંસારમાં સ્વાસ્થ્યથી કહેવાય;	
અલંકાર ઓપાવ તો, લટપટ કરતી જાય.	૯
નાગણ કરતાં નીચ છે, ડસે સદા દિન રાત;	
ઝેરી બહુ જન્મમાં, સગાંજ સરવે સાથ.	૧૦
જો પૈસા પાસે નહીં, ખરે ખાસડાં ખાઓ;	
એ વાતા લુલી જઈ, જન્મજો કયમ જાઓ.	૧૧
કોણ અમર છે આજમાં, કોનાં ઘરને ખાર;	
કોનો પૈસો કોટિધા, લેઈ ગયું કોણ ઠાર.	૧૨
કોનાં ભાઈ બેનને, કોનાં માને ખાપ;	
કોના કાકા કયાં રહ્યા, જપીયા કોના જાપ.	૧૩
કોની મોટી મેડીયો, ભોગર્વા કોણે ભાઈ;	
કયમ સાથે આવે નહીં, જમની જ્યારે વધાઈ.	૧૪
જરૂર એવું જાણજો, ખાજીરનો ખેલ;	
એક પલક ઉપાડી લે, જેમ સાબરની રેલ.	૧૫
જ્યાં મંદિરને માળીયાં, ખંડેર કોદી થાય;	
કાચ લખી નવ આવીયું, અમરપટાને ભાય.	૧૬
એવું જાણી આજમાં, કર સાધન કલ્યાણ;	
દેવ ગુરૂને ધર્મને, જરૂર આજે જાણ.	૧૭
ઝવેરી થઈ તું જો જરા, હીરો લેને હાથ;	
કાચતણા કટકા કરી, સંધરજો નહિ સાથ.	૧૮
ગોળ ખોળ સરખા નહીં, ગણજો તું ગુણવાન;	
પારખ થા તું પંકનો, સાધનની લે સાન.	૧૯
ઓળખ તારો આત્મા, સેવ સાધુનો સંગ;	
બોધ શોધ બહુ બળ કરી, આનંદ થારો અંગ.	૨૦

સાધુ વિના સુખ નથી એ વિષે.

૫૬.

“હરિ ભજન વિના દુખદરીયા સંસારનો પાર ન આવે.” એ શાગ.

મુનિરાજ વિના, કયાંહી ન મળે ઠંડી શીતળ છાયા;

બહુ બોધ થકી, મનમાં લાગે આ ખોટી સહુ માયા. ટેક.

જેવી કલ્પવૃક્ષની છાયા છે, કહું એવી મુનિનો કાયા છે;
મખમલની તુલ મુનિરાયા છે—મુનિરાજ૦ ૧
આ અમૃત તુલ્ય તો બાણી છે, ખસી જ્ઞાનતણી તો ખાણી છે;
ન્યમ જલની ધારા જાણી છે—મુનિરાજ૦ ૨
ઘણો ક્રોધ હોય મનમાં ભારી, નિશ્ચે નાસે તે પલવારી;
ઉપજે શમતા રસ એ વારી—મુનિરાજ૦ ૩
જીવ હજી કરમી તો ત્યાં થાયે, બહુ દુષ્ટ બુદ્ધિ તો બદલાયે;
અનુકંપા ઉરમાં ઉભરાયે—મુનિરાજ૦ ૪
શુભ ધરમ મરમ તો સમજાયે, એવિણુ આ જીવ ગોથાં ખાયે;
માટે પડજો મુનિના પાયે—મુનિરાજ૦ ૫
આધિ વ્યાધિ ઉરમાં ઝાઝી, મુનિ દરશનથી જાણે દાઝી;
રહે સદા હૃદય તો બહુ રાજી—મુનિરાજ૦ ૬
અતિ કષ્ટ પડયું કાયા વિષે, ચાલ્યું જાયે આરે દિશે;
હૈડું જો ધરમ મહીં હીસે—મુનિરાજ૦ ૭
માટે મુનિનો તો સંગ કરો, બહુ જ્ઞાન યોધ તો અંગ ધરો;
વરસે ઉર આનંદનોજ ઝરો—મુનિરાજ૦ ૮
સત શામજી કે' છે ઉર ધરશે, સોખત ગુણી સાધુની કરશે;
ભવ ફેરા ઝાઝા નહિ ફરશે—મુનિરાજ૦ ૯

દયા વિના સફળતા નથી એ વિષે.

રાગ સદર.

એ દયા વિના, કાર્ય ક્રિયા તો સફળ કદી નહિ થાયે;
દિલ દુષ્ટ થકી, જીવ આખર તો જમને દારે જાયે. ટેક.
સહુ ધરમ ધરમ તો યોલે છે, પણ ધરમ મરમ તો શો લેછે;
અતિ દુર્ગી જીવને પીડા દે છે—એક૦ ૧
જ્યાં જીવની હિંસા કે'વાયે, ત્યાં દયા થકી ના રહેવાયે;
એ મર્મ ધરો સહુ મનમાંયે—એક૦ ૨

સહુ જીવને સુખ તો ઉપજાવો, મન વાણી કાયાથી કાઢાવો;	
અરે અવસર ફરી ન મળે આવો—એકં	૩
છે દુર્લભ દેહ મનુષ્ય કેરો, કરી લેજો ધરમ તણો ફેરો;	
થાશે તો કરમ ખેરો એરો—એકં	૪
જે જિન ધરમી તો કેવાયે, ફળ ફૂલથી ડરતાં રહેવાયે;	
અતિ અનુકંપા ઉર ઉભરાયે—એકં	૫
આરંભ સમારંભ દૂર કરો, દિલ વિષે કરતાં આજ ડરો;	
વિતરાગ માર્ગ તો એજ ખરો—એકં	૬
જીવ રક્ષાના ઉપાય કરો, વૌતરાગ ગુંજીવું ધ્યાન ધરો;	
બૌર મહાબૌરને કરજો મજરો—એકં	૭
અતિ આતમ સાધન સાધી લે, બહુ કામ દયાનાં બાંધી લે;	
ફૂટી દયા રસોઈ રાંધી લે—એકં	૮
સત શામજી કે છે પ્રાણી, જીવ દયા ભેદ તો લે નાણી;	
પછી મોક્ષ પંથને લે માણી—એકં	૯

ધર્મ મહિમા વિષે.

છાંપા.

ધર્મ રત્ન આ એક, અવનીમાં ફડું ઝાપે,	
ધર્મ રત્ન આ એક, લાજ કેલીએ નહિ લોપે;	
ધર્મ રત્ન આ એક, અજ્ઞાન અંધારૂં જાયે,	
ધર્મ રત્ન આ એક, જ્ઞાન દીવા પ્રગટાયે;	
દુર્ગતિમાં જાતો આતમા, ધર્મ એક ધરી રાખશે,	
શામજી કે સેવ્યે ધર્મને, મોક્ષ તણાં સુખ આપશે.	૧
ધર્મ થકી દિન દિન, કર્મ ઉડીને જાયે,	
ધર્મ થકી દિન દિન, જીવ હજી કરમી થાયે;	
ધર્મ થકી દિન દિન, ઉજળો વેભવ ઝાપે,	
ધર્મ થકી દિન દિન, રીદ્ધિનાં વૃક્ષો રોપે;	

- ધર્મ થકી દિન દિન તો, લક્ષ્મી લીલાલેર છે,
શામજી કે સેવો ધર્મને, જદા સૂત્રે બહોર છે. ૨
- કલ્પવૃક્ષની તુલ્ય, ધર્મની ઉપમા ઓપે,
કલ્પવૃક્ષની તુલ્ય, રાય રાણા નહીં કેપે;
કલ્પવૃક્ષની તુલ્ય, મનોરથ મનના ફળશે,
કલ્પવૃક્ષની તુલ્ય, કર્મ દળને તે દળશે;
બળી કલ્પવૃક્ષની તુલ્ય આ, જૈન ધર્મ જશહાર છે,
શામજી કે સેવો ધર્મને, કોડવસા કસહાર છે. ૩
- હયા ધર્મનું મૂળ, જીવ રક્ષા સહુ કરજો,
હયા ધર્મનું મૂળ, દુઃખ દીનનાં બહુ હરજો;
હયા ધર્મનું મૂળ, દાન સુપાત્રે દેજો,
હયા ધર્મનું જ, લાભ મનુષ્યાલવ લેજો;
આ હયા ધર્મનું મૂળ છે, સૂત્ર પાઠ સમજી લહો,
શામજી કે સેવો ધર્મને, કોણ શ્રેષ્ઠ એવિણ કહો. ૪
- દેવ લોકનાં સુખ, ધર્મથી આઝાં ધારો,
દેવ લોકનાં સુખ, ધર્મ વિણ નક્કી હારો;
દેવ લોકનાં સુખ, હયા પાળ્યેથી દેખો,
દેવ લોકનાં સુખ, કરોડ વસા તો લેખો;
આ દેવ લોકનાં સુખ તો, એથી પુણ્ય અદકાં ફળે,
શામજી કે સેવો ધર્મને, મોક્ષ ગતિ છેવટ મળે. ૫

સંસારને ધીક્કાર દેવરાવવા વીષે.

ચીત્તી ચેતી લોળી ખેલ ડોળા જ્ઞાન ગોળા વાગતે;
સરધ્યાન ધોળા ખાઝ કેળા મીઠે ચોળા આગતે.
વૈરાગી આણી જ્ઞાન જાણી સદ્ પ્રમાની કારને,
ધીક્કાર દો ધીક્કાર દો નિઃસાર આ સંસારને.
જૈન ધર્મ ધારો મોહ નીવારો કર્મ આરો પામવા,
સમકીર્ત ધારો જ્ઞાન સારો વર્ત ધારો કામલા,

અશ્ર રૂધી થાવી સૂધી જૈન બુદ્ધી ધારને. ધીક્ષાર દો.
 નીત વીનય કીજે શુદ્ધ રીજે જ્ઞાન લીજે ધારને.
 એહ જગત મમતા મેલ વમતા આણુ સમતા ધારને,
 લેપારને મહ મારને સખ જાહાનને ઉગારને. ધીક્ષાર દો.
 કશિ કમર જોરે ચાલ ખંધ છોરે ચોપશુ,
 ધર ધર્મ જંડા ભર્મ ખંડા કર્મ ચંડા લોપતુ
 ચડ પકડ દોટે મદન ચોટે કોડ કોટે મારને. ધીક્ષાર દો.
 તું તારે કાજે જ્ઞાન ગાજે મોક્ષ જાજે વીરતુ
 મચી આપ આપેં ધ્યાન જાપેં કર્મ કાપેં ધીરતું,
 શુષ્ક આહી ગાઢો થાજે ટાઢો કાતી કાઢો તારને. ધીક્ષાર દો.
 સદ્બોધથી વચનો કથી શુભ જોગથી મેં આ સમે,
 આ સભા હેતે ઉમંગસેં તે ભોગીલાલ જગ દાસમે,
 નીત નીત હરખો ધર્મ પરખો સુક્ત નીરખો ધારને. ધીક્ષાર દો.

કર્મના વીચીત્ર લેલ.

કર્મ કરે તે કોઈ નવ કરશે ખીના કરમ નહી હોનેગા,
 કર્મકું શર્મ જરી નહીહોલ કર્મ કરે વો થાવેગા.
 પાંચ પાંડવા દેખો દ્રોપદી દેખો દાખલા શાસ્ત્રોકા, કર્મ
 બાર વરસ વન વનમેં લીટકે દેખો દાખલાં કર્મોકા. કર્મ
 રાજા નળ ઝોર દેખો દમયંતી દેખો દાખલા ધર્મોકા,
 બાહુક બનકે રાજા લીમાયા દેખો દાખલા કર્મોકા કર્મ.
 ચૌદ ચોકડી રાજ્ય લંકાકા દેખો સતી મંદોદરી રાણી,
 કર્મ કે લીયે રાજા રાવણ પળમાં હુણ ગયા ધુળધાણી. કર્મ.
 રાજા હરીશ્ચંદ્ર ઝોર તારામતી રોહીત પુત્ર તુમ પીછાનો,
 કર્મકે લીયે રાજા હરીશ્ચંદ્ર ભંગી કે વાં વેચાણો. કર્મ.
 કર્મે શેઠ શાહુકાર કહેલાવે કર્મ દુકડા મંગવાવે,
 કર્મે મહેલ મંદીર બનાવે કર્મે વનમેં રહેવરાવે. કર્મ.
 એમ જાણીને ધ્યાન ધરો કુછ ધ્યાન ધરો ભાઈ કુછ દીલમે. કર્મ.
 કહે ભોગીલાલ સુણો સજ્જન ધ્યાન ધરો હરીકા દીલમે.

દુનીયામાં જન્મથી કે મરતાં લગણ ફક્ત લાકડા સિવાય કોઈ પણ चीज काम आवती नहीं तेना उपर भजन.

સૌ લાઈ સુણો સજ્જન મોરા દેખો ગુણો લકડીકા,
જસ વખત તોરા જન્મ હુવા જળ દેખો (ઘોડીયા) લકડીકા. સૌ.
વીવીધ જાતકા લાએ રમકડા વોહી રમકડા લકડીકા,
જસ વખત તોરા જન્મ હુવા જળ દેખો પારણા લકડીકા. સૌ.
પાંચ વરસકી હુઈ ઉમર જ્યાં ગયા પઢણે (ભણવા) નીશાળ ભણી,
વીવીધ જાતકી લાયા પાટીઆં વોળી લેખણાં લકડીકાઈ. સૌ.
આઠ વરસ કેરી હુઈ ઉમર જ્યાં હુઈ નાત જ્યાં જળ લેળી,
કીયારે સગપણ દીયારે શ્રીફલ વોહી શ્રીફલ પણ લકડીકા. સૌ.
બાર વરસની હુઈ ઉમર જ્યાં તેર વરસ બેઠું ભારી,
વીવીધ જાતકા બના માંડવા હુઈ લગનકી તૈયારી. સૌ.
આએ ઘોડે પર ચડે વરરાજા ઢલ્યાં વીંજણા લકડીકા,
આએ સાજન બેઠે પાટપર વહેંચ્યા શ્રીફળ લકડીકા. સૌ.
આએ સાસુ જ્યાં પુ'બણ પુ'બણે વોહી પુ'બણા લકડીકા.
ગએ (માંહેરે) બેઠે વર વહુ ઢલ્યા પાટલા લકડીકા. સૌ.
લાએ સોપારી કીયા ટુકડા વોહી સોપારી લકડીકા,
એકીબેકી જ્યાં ખેલે વરરાજા દેખો તમાસા લકડીકા. સૌ.
લાએ વાંસડા બાંધી ચોરી વોહી વાંસડા લકડીકા,
ચાર મંગલકા ફેરા ફીરાયા મીઠલ બાંધ્યા લકડીકા. સૌ.
ગએ મહેલમાં ચડે વરરાજા ઢળ્યા ઢોલીયા સીસમકા,
બહોત અનોપમ કોરની બનવાઈ છેવટ જાણો લકડીકા. સૌ.
આએ ઘડપણ ગીર ગયા દાંત જળ લીયા ટેકા જળ લકડીકા,
આએ કાળ જ્યાં ચડે છાતીપર ઢલ્યા ઢોલીયા લકડીકા. સૌ.
લાએ વાંસડા બાંધી ઠાઠડી વોહી વાંસડા લકડીકા,
લાએ સૂખડ લાએ શ્રીફળ લાએ ઉપન પણ લકડીકા. સૌ.

કુટુંબ કબીલો કોય નવ તોરો નહીં તોરી સગીરે માઈ.
 કહે ભોગીલાલ સુણો સજ્જન છેવટ બાળયા લકડીકાઈ. સૌ.
 નહીં કાકા નહીં ભગીની નહીં હેં તોરો સગોરે ભાઈ,
 કહે ભોગીલાલ સુણીલો સજ્જન સચ્ચી સગાઈ જાણુ લકડીકાઈ. સૌ.

અભિમાન વિષે.

(ક્યાંથી આ સંભળાય મધુર સ્વર ક્યાંથી.)

મુકો તમારું અભીમાન ઓ સજ્જનો મારા મુકો તમારું અભીમાન,
 કરો ગરીબોના કામ ઓ સજ્જનો મારા મુકો તમારું અભીમાન.
 પરભવની પુન્યાઈ તું પાર્યો રાખ્યને જરી ભાન. ઓ.
 કંઈક સીજતા કંઈક પીડાતા કરો દયાનું નીશાન. ઓ.
 આવે આશાએ કોઈ કરો નહીં નીરાશ રાખી ધર્મ કેરું જ્ઞાન. ઓ.
 અભીમાન દરીયો છાજ્યો નહીં કોઈને ધરો દાખલો રાવણુ કાન. ઓ.
 વળી જુઓ દુર્યોધન, ભાઈ કેવો બન્યો હેરાન. ઓ.
 કહે ભોગીલાલ સુણો વાત મુકો તમારું અભીમાન. ઓ.

દુનીયામાં માયામાત્ર પૈસાની.

દામની છે દુનીયા તમામ (આ) મુરખ મનવા દામને સંભાળ,
 દામ વીનાના નર તે (ખર) ને સમાન મુરખ મનવા દામને સંભાળ.
 દામ મળે માખાપ કહે કરણી કુળદીપક મ્હારા,
 નહીતો કહેશે ક્યાંથી પાક્યો કુળમાં તું અંગારા. મુરખ.
 ગરથ હોય જો ગાંઠતો નારી રહે પતીવૃત ધારી,
 નહીતો સુતો મુકી સરકશે રમશે બલીમ જારી. મુરખ.
 હશે પાસ પૈસો જો તો પુત્રો પણ સેવા કરશે,
 નહીતો કહેશે ખાતો મક્કતનો ક્યારે બુઢો મરશે. મુરખ.
 કોણ માતને કોણ તાત વળી કોણ પુત્ર કોણ પ્યારી,
 રનેહ અને સગપણમાં સમજો દામ તણી સહુ ચારી,
 દુનિયા દામની બલીહારી મુરખ મનવા દામને સંભાળ.

જુઠું ન બોલવું.

જૂઠું બોલો નહીં તમે શાશ્વત્, રાખી અંતર ખીક. શાશ્વત્ રાખી.
 જૂઠું બોલ્યાથી થયા નહીં સુખી, કંઈકે લીધી શીખ. શાશ્વત્.
 જૂઠું બોલ્યાથી ઘટે આબરૂ, માનદ્રષ્ટ જીવ થાય;
 વીશ્વાસ રાખે નહીં કોઈ તેનો, છેવટ મન સુઝાય. શાશ્વત્. (૨)
 લાખ જાળે પશુ સાખ ન જાળે, એવી કહેવત મન ધાર;
 સત્યનો બેઠી છે પ્રભુજી, કરોને મનં વીચાર. શાશ્વત્. (૨)
 કહે ભોગીલાલ પ્રેમે ભાઈ, સમજોને કંઈ સાર;
 સત્યનો રસ્તો આલશે તો, ઉતરશે ભવ પાર. શાશ્વત્. (૨)

પરનારી ત્યાગ કરવા વિષે.

પરનારીની પ્રીત જીવડલા પીતલ જેવી ધાર;
 શીખામણુ સમજોને લગાર. પરનારી. એ ટેક.
 કંઈક રાણાને કંઈક રાજાયા કંઈક થયા ખુવાર;
 ધરોને કંઈક શીખામણુ સાર. પરનારીની.
 લંકા સરખો રાજવી મોટો નહોતો સુખનો પાર;
 પરનારીની પ્રીતને સાડું થયો છેવટ ખુવાર. પરનારીની.
 દુર્યોધન જેવા રાજવી મોટા કૌરવ જેવા ભાઈ;
 દ્રૌપદી કારણુ કૌરવ જાણો કેવા થયા દુઃખદાઈ. પરનારીની.
 તેને માટે આપુ શીખામણુ કરો કંઈક વીચાર;
 ત્યાગ કરો ભાઈ પરની નારી તો, ઉતરશે ભવ પાર. પરનારીની.
 કહે ભોગીલાલ પ્રેમે સૌને રસ્તો ખોટો બ્યભીચાર,
 માત સમાન ગણો પરનારી સુખી થશે સંસાર. પરનારીની.

સંપ કરવા વિષે.

ગઝલ.

સદા જ્યાં કુસંપની લહેરો, સદા ત્યાં દુઃખના વાસા;
 સદા જ્યાં સંપની લહેરો, સદા ત્યાં સુખના વાસા.

જૂઓ ઇતીહાસ જૂગોલો, જૂઓને ગદ્ય નોવેલો;
 ચલાવી કુસંપની રેલો, સદા ત્યાં દુખના વાસા.
 થયા છે ભાગો ભાગ જૂદા, થયા મતો બધા જૂદા.
 વાંચો શાસ્ત્રના ઝુંડા, સદા ત્યાં દુખના વાસા.
 જૂઓ ઔરંગઝેબશાહ તો, જૂઓ મહમદ ગીઝની તો;
 ચલાવી ખૂબ કર્તલો તો, સદા ત્યાં દુઃખના વાસા.
 જૂઓને ઘોરી શાહબુદ્દીન, જૂઓને ખુની અલાઉદ્દીન;
 કીધાતા હીંદુઓને ભીન્ન, સદા ત્યાં દુખના વાસા.
 જૂઓને તે વળી ચહુઆણુ, રાખ્યું દેશનું અભીમાન;
 કુસંપે વાળીયુ રમખાણુ, સદા ત્યાં દુખના વાસા.
 કરે ભાઈ સંપ પ્રેમે તો, મૂકે કુસંપ તમે તો;
 જગાડે સંપ હેતે તો, સદા ત્યાં સુખના વાસા.
 કહે લાલ ભોગી તો, સુખી મેં જોયા ભોગી તો;
 નથી આધી ઉપાધી તો, સદા ત્યાં સુખના વાસા.

ઉપદેશી પદ.

મુરખા મનવા તજને તું તોફાન, રટ તું એક નીરંજન નામ;
 માત સૂત બંધવ બેની, માયા તણા ગુલામ. રટ તું.
 હાય હાય કરી રડે હજારો, કોઈ નવ આવે કામ. રટ તું.
 માળ બનાવ્યા મહેલ બનાવ્યા, મુકી જશે આહી કામ. રટ તું.
 ભાગ બંગલા છેવટ છોડી, જઈ વસવું શમશાન. રટ તું.
 આવ્યા ખાલી જવુંજ ખાલી, સાથે પાપ પુણ્ય કામ. રટ તું.
 કહે ભોગીલાલ પ્રેમે ભાઈ, આવશે નહીં એક બદામ. રટ તું.

જૈન કોમને ઉત્તેજન આપવા પૈસાદારોને અરજ.

(સૈદા તારો ખુબ છે દહાડોરે—એ રાગ.)

સાંભલો દાદ અમારીરે, દયા તો કરે લગારીરે;
 ધંજાઓ જણાવો સારીરે, કે કેળવો નરને નારીરે.

આપ વીના કોણુ દાદ સાંભળે, ને કોને કરવી વાત;
 દુખીયા બીચારા ગરીબો રખડે, તેનો કરો ઉદ્ધાર;
 કરો કંઈ નામના સારીરે, કેળવો નર ને નારી.
 આ પુન્યાઈ કરીને પામ્યા, સુખ સાહુળી કરી ધામ;
 માટે વીચાર કરોને મોટા, બીડો ગરીબોને હામ;
 સુખ દાન કાઢો વીચારીરે, દયા તો કરો લગારીરે.
 લક્ષ્મી અકળાશે ત્યારે રહેશે, નહી પાસે એકે પાઈ;
 માટે સુકૃત કરો જગતમાં, રહેશે સદા જોગવાઈ;
 દયા ફળ મળશે ભારીરે, કરો તો દયા લગારીરે.
 આપના બંધવ આપ નાતીલા, દુખીયા દેખુ હજાર;
 અરેકારો આવે નહી કોઈને, શરમ વાર હજાર;
 પૈસાની કરો ન કૂચારીરે, દયા તો કરો લગારીરે.
 આટલા મોટા જગ્યાને લાયક, બોર્ડીંગની છે કયાશ;
 ગરીબ બીચારા પોતે પોતાની, શી રીતે પૂરે આશ;
 ગૃહસ્થો કંઈ કરો વાચારીરે, દયા તો લાવો લગારીરે.
 ટળવળે ભાઈ અન્ન વીના, અને બીન પૈસાને આધાર;
 ભણવાની ભાઈ હોંસ ઘણી છે, પણ પોતે લાચાર;
 કરો કંઈ મદદ સારીરે, દયા તો લાવો લગારીરે.
 એકજ લક્ષ્મીને કારણુ ભાઈ, ભાગ જાણુ હજાર;
 કોના નસીબનું કોણુજ ખાશે, મળશે નહો ખાનાર;
 કરો કામ ગરીબ ધારીરે, દયા લાવો લગારીરે.
 હાથ જોડી અમે ગરીબ કહીએ, સાંભળો અમારી દાદ;
 ખાવા પીવાના સાંસા અમને છે, કરો કંઈક વીચાર;
 કરોને પુણ્ય પત્રાળીરે, દયા તો લાવો લગારીરે.
 ત્યાત જાતના અર્જ સૂણે નહી, ત્યારે કોનો આધાર;
 કહે લોગીલાલ પ્રેમે મોટાને, કરો ગરીબ ઉદ્ધાર;
 તો ઉતરશે ભવપારીરે, દયા તો લાવો લગારીરે.

શિયલની સજ્ઞાય.

(ધન્ય ધન્ય તે દિન માહારો) એ ટેક.

શિયળ સમુ વ્રત કો નહીં, શ્રી જિનવર ભાંખે દે;
 સુખ આપે જે શાશ્વતાં, દુર્ગતિ પડતાં રાખે દે. શિ. ૧
 વ્રત પચ્ચઝખાણુ વિના બુઝો, નવ નારદ જેહ દે;
 એકજ શિયળ તણે ખળે, ગયા મુક્તિ તેહ દે. શિ. ૨
 સાધુ અને શ્રાવક તણાં, વ્રત છે સુખદાઈ દે;
 શિયળ વિના વ્રત જાણુજે, કુશકા સમ ભાઈ દે. શિ. ૩
 તરુવર મૂળ વિના જીર્યો, ગુણુ વિણુ લાલ કમાન દે;
 શિયળ વિના વ્રત એહલું, કહે વીર ભગવાન દે. શિ. ૪
 નવ વાટે કરો નિર્મળું, પહેલું શિયળજ ધરજે દે;
 ઉદયરતન કહે તે પછી, વ્રતનો ખપ કરજે દે. શિ. ૫

ઉપદેશક સજ્ઞાય.

સુકૃત પૂરવ પુણ્ય કરીને, માનવનો ભવ પાયા;
 આર્ય ક્ષેત્ર ઉત્તમ કુળ મળિયું વળી નિરોગી કાયા.
 અખ કાંઈ જોગ મળ્યો છે દે, તું લે જિનવરકો નામ મુજ્જાની
 જોગ મળ્યો છે દે. ૧

લાંબુ આઉંબુ પુરી ઈંદરી, વળી સાધુની સેવા;
 સુણુવા જેવો પાયો ટાણો, વાણી અમૃત મેવા. અખ. ૨
 આઠ બોલકો ટાણો મળિયો, નાવી સરધા સેઠી;
 કુશુર કુદેવે લોળબ્યો, કુમતિ મનમાં પેઠી. અખ. ૩
 સાચા સદગુરુ કદિય ન સેબ્યા, જે સેબ્યા તે ખોટા;
 આદિ અનાદિનો ફરીયો પ્રાણી, જેમ દડીના ઢોટા. અખ. ૪
 માત તાત ત્રિયા સુત બંધવ, હુવા સ્વારથે લેળા;
 રાત દિવસ દેખતાં જાવે, જ્યું નિશ દિનકા મેળા. અખ. ૫

સામાયિક પોસા પડિકમણાં, સમકિતમાં રહો સેઠા;
 દિન દિન નેડો ચરણે આવે, કયા ભરૂંસે બેઠા. અખ. ૬
 રાત દિવસ ધંધામાં વળગ્યો, અરિહંત નામ ન લેતો;
 તેરા શિરપર કાળ ભમે છે, બંભ નગારા હેતો. અખ. ૭
 વીશ ત્રીશ ને હુલા આળીશા, ધર્મ ધ્યાન તો ધારો;
 કરણી હોય તો કર દ્યો પ્રાણી, નહિતો નરક દુષારો. અખ. ૮
 મનનાં આશા માંડી મહોટી, ચિતમાં સમગ્રણ નાણી;
 આઉપુ જાતાં વાર નહી લાગે, જેવું પૂરવું પાણી. અખ. ૯
 જીવ વાંછે જીવવું જાણું, ને મરણ ન વાંછે કોઈ;
 પરજીવને હણતાં થકાં ભાઈ, મુગતિ ન પહોંચે કોઈ. અખ. ૧૦
 આ દેહ તહારો ભરમજ થાશે, કાં ચંદનકા મરશી;
 દાન શિયલ તપ ભાવના ભાવો, સાથે દ્યો ખરચી સમશી. અખ. ૧૧
 સાચ જૂઠું કરિ જગકું ડંગમે, માલ પુરાણા ખાયા;
 જીસકી ચોકી આણુ ફરે છે, કાળા કલપ લગાયા. અખ. ૧૨
 મોહ માયા મમતા તજીને, ધરમ કરણમાં ટૂંકો;
 સદગુરુ ભાવ ખરો સમજાવે, આ અવસર મત ચૂકો. અખ. ૧૩
 સદગુરુ શબ્દ હૈકામાં ધારો, કુસંગતિને નિવારો;
 ઋષિ ચોથમલજી શહેર મેરમે, કાયા કારજ સારો. અખ કાંઈ ૧૪

તપ વિષે સજ્ઞાય.

મંડર આંખા આંખલીરે. એ દેશી.

કીધાં કર્મ નિકંદવા રે, લેવા મુક્તિ નિદાન;
 હત્યા પાતક છુટવા રે, નહિ કોઈ તપ સમાન.
 ભવિક જન તપ સરખું નહિ કોય. ૧
 ઉત્તમ તપના યોગથી રે, સુર નર સેવે પાય;
 લખિ અઠાવીસ ઉપજે રે, મન વાંછિત ફળ થાય. ભવિ. ૨
 તીર્થંકર પદ પામીયેરે, નાસે સઘળા રોગ;
 રૂપ લીલા સુખ સાહેબી રે, લલીયે તપ સંયોગ. ભવિ. ૩

અષ્ટ કરમના ઓથને રે, તપ ટાલે તત્કાળ;
 અવસર લહીને તેહનો રે, ખપ કરજો ઉજમાલ. ભવિ. ૪
 તે શું છે સંસારમાં રે, તપથી ન હોવે જેહ;
 મનમાં જે જે કામિયે રે, સફળ ફળે સહી તેહ. ભવિ. ૫
 બાહ્ય અભ્યંતર જે કહ્યા રે, તપના બાર પ્રકાર;
 હોજો તેની ચલમાં રે, જેમ ધનો અણુગાર. ભવિ. ૬
 ઉદયરતન કહે તપ થકી રે, વાધે મુજસ સનૂર;
 સ્વર્ગ હોવે ઘર આંગણું રે, દુર્ગતિ નાસે દૂર. ભવિ. ૭

વૈરાગ્યોપદેશ સજ્ઞાય.

હક મરનાં હક જાનાં ચારો, મતકો કરો ગુમાના. હ. એ ૧૬.
 ઓઠણુ માટી પહેરણુ માટી, માટીકા સરાના;
 વસતીમેસે બહાર નિકાલા, જંગલ કિયા ઠિકાના. હ. ૧
 હાથી ચઢતે ઘોડે ચઢતે, ઓર આગે નિસાના;
 નીલી પીલી બેરખ ચલતી, ઉતર કિયા પયાના. હ. ૨
 નરપતિ હોકે તખત પર બેઠે, ભરિયા ભારિ ખજાના;
 સાંજ સવારે મુજરા લેતે, ઉપર હાથ બેકાના. હ. ૩
 પોથી પદ પદ હિંદુ બૂલે, મુસલમાન દૂરાના;
 રૂપચંદ્ર કહે અરે ભાઈ સંતો હર્દમ પ્રભુ ગુણુ ગાના. હ. ૪

જીવને સમતાવિષે શિલામળ.

હો પ્રીતમજી પ્રીતકી રીત અનિત તજી ચિત ધારીયે,
 હો વાલમજી વચન તણે અતિ ઉડો મરમ બિચારીયે;
 હાંરે તુમે કુમતિકે ઘર જાવો છો, તુમે કુળમાં ખોટ લગાવો છો;
 ધિક એઠ જગતની ખાવો છો. હો ૦ ૧
 અમૃત ત્યાગી વિષ પીયો છો, કુમતિનો મારગ લીયો છો;
 એ તો કાજ અયુક્ત કીયો છો. હો ૦ ૨

એ તો મોહરાયકી ચેટી છે, શિવ સંપત્તિ એહથી છેટી છે;
એ તો સાકર ગળતી પેટી છે. હોં ૩
એક શંકા મેરે મન આવી છે, કિણી વિધ એ ચિત્તમાં ભાવી છે;
એ તો દાહણુ જગમાં આવી છે. હોં ૪
સહુ ઋદ્ધિ તમારી ખાએ છે, કરી કામણુ ચિત્ત ભરમાએ છે;
તુમ પુણ્યયોગે એ પાચે છે. હોં ૫
મત આંખ કાજ ખાઉલ જોવો, અનુપમ ભવવિરથા નવિ જોવો;
અખ ખોલ નયન પ્રગટ જોવો. હોં ૬
ઇણુ વિધ સમતા બહુ સમજાએ, ગુણુ અવગુણુ કઈ સહુ દરસાએ;
સુણી ચિદાનંદ નિજ ધર આએ. હોં ૭

ઉપદેશ છત્રીશી સજ્જાય.

પ્રાણી કર્મ સમો નહીં કોઇ એ દેશી.
રે પ્રાણી જગ માયા સખ કાચી;
તેં કેમ કરી માની છે સાચીરે. પ્રાં એ રેક.
શ્રી જગદીશ કે શીશ નમાઇ, કહું ઉપદેશી રસાજો;
ભવિ પ્રાણી સુણો ધિરચિત્તકરીને, મિથ્યા ભર્મ થેં ટાળોરે. પ્રાં ૧
ગઢ મઢ મંદિર હાટ હવેલી, બાગ બગીચા નવાણો,
દુપદ ચઉપદ વરતર ગહેણા, હિરણ્ય સુવર્ણોદિક નાણોરે. પ્રાં ૨
ઢેહસું નેહ કરે કિમ વિરથા, પુદ્ગળ શોભા છે સારી;
પર વસ્તુ વિના લાગે ભયંકર, દેખો જ્ઞાન વિચારીરે. પ્રાં ૩
માત પિતા સુત નારી સહોદર, સ્વજન કૌટુંબિક સારા;
અનંતવાર સગપણુ સખ જોડયાં, તોડયાં અનંતહી ખારારે. પ્રાં ૪
દુશમન મર કર સજ્જન હોવે, સજ્જન દુશમન થાવે;
રાગ દ્વેષ કરમાકો બંધણુ, કયોં નિજ માલ ગમાવેરે. પ્રાં ૫
મરણુ રોગ દુઃખ આવે તનમેં, શરણાગત નહીં કોઇ;
તેમો સહાયક જૈનધર્મ હે, ઇણુ ભવ પરભવ જોઈરે. પ્રાં ૬

પ્રભુ શરણા વિષુ ચઉગતિ ભટકયો, પાયા દુઃખ અનંતાં;
 તે વેદના નિજ આતમ જાણે, કે જાણે ભગવંતા. પ્રાં ૭
 જન્મ લિયો જળ કોઈ ન સાથી, મરતાં પણ નહી લારી;
 બંધી સુઠીયે જન્મજ લીનો, જાવે હાથ પસારીરે. પ્રાં ૮
 જાણે જાયા કહે જનમતાં, બાહર પડીયો રાવે;
 જન્મતાંહિ અપશુકન જો લીધા, રેણો કિસ વિધ હોવેરે. પ્રાં ૯
 સુખ દુઃખ કરતા આતમ જાણો, ભુગતે આપ અકેલો;
 ઈમ જાણી દુકૃત પરહરિયે, સુકૃત કિરિયા સોજેલોરે. પ્રાં ૧૦
 ધન કુટુંબ ઋદ્ધિ સંપત પાઈ, સો નિજ પુણ્ય પ્રભાવે;
 જીજ્ઞ સમે પુણ્યકો છેડોજ આવે, દેખતમે વિરલાવેરે. પ્રાં ૧૧
 જિમ તરુવર પર આવે પંખેરૂ, નિજ નિજ સ્વારથ કામે;
 પાન ઉડે પંખી ઉડ જાવે, ગેઠે હયાં વૃક્ષ કામેરે. પ્રાં ૧૨
 બાજીગર જળ ખ્યાલ રચાવે, લોક હોવે બહુ ભેગા;
 બાજી લયાતું સખ ભગ જાવે, જેસા જીવ અકેલારે. પ્રાં ૧૩
 ગોબાળક સંગ ગાયનો ટોળો, કહે ઘેનુ સખ મહારી;
 જળ આવે સો આપને ધરમે, રહે એકલો દંડ ધારીરે. પ્રાં ૧૪
 દેહ અપાવન પરમ શ્રીનાપન, મલ મૂતરકી યા કયારી.
 અશુચિ અહાર કરી એ તન નિપજ્યો, ચર્મકી શોભા છે
 જહારીરે. પ્રાં ૧૫
 સાગર જળ કરી જો નિત્ય ધોવે, તોપણ શુચિ નહિ થાવે;
 હાડ કરડિયા ભંડ મીટીકી, ઇણિપર કયોં તું પોમાવેરે. પ્રાં ૧૬
 સહસ્ર દિનારકો એક કવોલેવો, જીજ્ઞમે એમ સદાહી;
 તો પણ દે દગો એક પલમે, કાઠે જીવને સાહીરે. પ્રાં ૧૭
 રોગ સોગ ભય દુઃખ ઉચ્ચાટણ, જનમ મરણ ધર કાયા;
 કોડ જતન કરતાં પણ જાવે, ઇણપર કયોં તું લોભાચારે. પ્રાં ૧૮
 દિન દિન ચલનો નેડોજ આવે, શંકા નહીં છે લગારો;
 શ્વાસોશ્વાસે એ તન છીજે, અંતમે હોસી યા છારોરે. પ્રાં ૧૯
 ઉંડી ઉંડી નિમ લગાવે, ઉંચી મજલા ચઢાવે;
 સાડાતિન કર હે ઘર તેરો. કયોં તું પાપ કમાવેરે. પ્રાં ૨૦

હરિ હર ઈંદર સુર અસુર નર, જે જગમાં દેહધારી;
 કાળ બ્યાલ સખીને ગટકાવે, ચેતો ચેતો નર નારીરે. પ્રા० ૨૧
 કુરંગ પતંગ ભ્રમર મત્સ્ય મરે, એક ઈંદ્રિય વશે પ્રાણી;
 જે પાંચે ઈંદ્રિય વશ પડ્યા, તેણે દુર્ગતિ ખાણીરે. પ્રા० ૨૨
 એ તન પાય મહા તપ કીજે લીજે શ્રી જિન નામો;
 દીજે અભયદાન સકળને, સીંઝે વંછિત કામોરે. પ્રા० ૨૩
 ભોગ હળાહળ જેહરતું બદાં, ફળ કિંપાક સમાનો;
 ભોગવતાં લાગે મન ગમતાં, પીછે મહા દુઃખદાનોરે. પ્રા० ૨૪
 સંવર મારગ તારક સાચો, નવા કરમ સખ ટાળે;
 હાટ દપાટ સમાન એ જાણો, આગમ સાખ દેખાવેરે. પ્રા० ૨૫
 ગયા કાળમાં કર્મજ ક્રીનાં, તેહ હઠાવણ કામેં;
 તપસ્યા દ્વાદશ ભેદ કરીજે, રાખી સમ પરિણામેરે. પ્રા० ૨૬
 અનંત અનંત મેરૂ પરિમાણે, મિશ્રીદિક વસ્તુ સારી;
 અનંતવાર ઈંજુ લક્ષણ કીણી, દીજે મમત સખ મારીરે. પ્રા० ૨૭
 જનણી દ્વધ પીયો ઈંજુ ચેતન, સખ સાગર જળવારી;
 તો પણ તૃણા રંચ ન ખૂઝી, સમજે સુગુણ નર નારીરે. પ્રા० ૨૮
 લોક સ્વરૂપ સંઠાણુ વિચારો, પુણ્ય પાપ ફળ દેખો;
 કરમ વશે પડ્યા સખ જગમેં; જાની બતાયો છે લેખોરે. પ્રા० ૨૯
 દેવ નિરંજન ગુરુ નિલોભી, ધર્મ દયા ગાંધી જાણો;
 એ તીનું તરવ સાર પદારથ, નિશ્ચળ શ્રદ્ધા ઠાણોરે. પ્રા० ૩૦
 જહાં લગી નહી આવે વૃદ્ધપણું તન, રોગ સોગ નહીં આવે;
 ઈંદ્રિય પંચ શો હીણી ન હોવે, ઉદમ પહેલી સરાવેરે. પ્રા० ૩૧
 ધરમધ્યાન કરો એક ચિત્તે, કીજે સફળ જન્મારો;
 ઈંજુબિન ચઉગતિમેં દુઃખ પાયો, આગમમેં ચિરતારોરે. પ્રા० ૩૨
 રત્ન ચિંતામણી નરભવ પાયો, ઉત્તમ કુળ અવતારો;
 તપ જપ સુકૃત ઉદમ કર લો, વાટી સાઠે મત હારોરે. પ્રા० ૩૩
 અનંત જીવ તર્યો ધર્મ પ્રભાવે, વળી અનતાંહી તરસી;
 ઈમ જાણી પ્રભુ આજ્ઞા આરાધે, સો શિવ સુંદર વરસીરે. પ્રા० ૩૪

સતગુરુ તો કહેણે કાહે ગરજ, પર ઉપગારી થે' જાનો;
જો નહીં' માનો તો મરજ તુમારી, એ ઘોડા એ મેદાનોરે. પ્રા૦ ૩૫
આગણીસે' આડત્રિસ જેઠ શુદ્ધ સાતમ, ગામ ખરેંડી કે માંહી;
તિલોકરિખ ઉપદેશ છત્તીસી, ભાવના શુદ્ધ બનાઈરે. પ્રા૦ ૩૬

આત્મ પ્રવોધની સજ્જાય.

એક ઘેર ઘોડા હાથીયા જી રે, પાયક શંખ ન પાર;
મોટાં મંદિર માળીયાં જી રે, વિન્ધ તણા આધારરે.
જીવડા દીધાનાં ફળ જોય, વિણ દીધે કેમ પામીએ જી રે,
દેડે વિમાસી જોય રે, જીવડા દીધાનાં ફળ જોય. એ આંકણી. ૧
દાંત નર સાથે જનમીયા જી રે, એવડા અંતર જ્ઞાન.
એક માંધે મૂળી વહે જી રે, એક તણે ઘરે રાજ રે. જીવડા. ૨
આંગણ નારી મલપતી જી રે, મીઠા બોલી રે નાર;
એક ઘેર કાળી કુખડી જી રે, કાંઈ ન ચાલે ઘરખાર રે. જીવડા. ૩
શેષ સુંવાળી લાવસી જી રે, લોજન કુર કપુર;
એક ઘેર કુકશ ઢોકળાં જી રે, પેટ નહીં ભરપુર રે. જી. ૪
એક ઘેર બેટા રૂયડા જી રે, રાખે ઘરનો રે સુત્ર;
એક ઘેર દીસે વાંઝીઆ જી રે, એક કુલખ'પણ કુપુત્રરે. જી૦ ૫
એક ઘેડે ચઢી હાલશે જી રે, એક આગળ ઉભાય;
એક નર પોઠે પાલખી જી રે, એક ઉલાસે પાયરે. જી૦ ૬
દંડ વિના જો ગર્વ કરે જી રે, લોળા મૂરખ આલ;
જો વાવી જે કાદરા જી રે, તો કિમ લણીએ સાળરે. જી૦ ૭
માંધે છત્ર ચમ્મર ઢળે જી રે, હમકે ઢાલ નિશાન;
મુનિ લાવણ્ય સમય ધંમ ભણેજી રે, પુણ્ય તણા પરિભાણરે; જી૦ ૮
ભાવે કરી જે આપશે જી રે, વળી વિશેષેરે દાન;
ધંદ્ર તણાં સુખ લોગવે જી રે, પામે અમર વિમાનરે. જી૦ ૯

ચોવિશજિન સ્તવન.

(રાગ પ્રભાતી.)

શ્રી અરિહંત ગુણ ગાવો રે ભવિકા,
 ચોવીશ જિન ગુણ ગાવો રે ભ. શ્રી અ. એ આંકણી.
 ઋષભ અજિત સંભવ અભિનંદન, સુમતિ પદમ પ્રભુ ધ્યાવો રે;
 શ્રી સુપાર્શ્વ ચંદ્ર પ્રભુ સમરો, નિત નિત શીશ નમાવો રે. શ્રી અ. ૧.
 સુવિધિ શીતળ શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય, વિમળ વિમળ ચિત્ત ઠાવો રે;
 અનંત ધર્મ શ્રી શાંતિ જિનેસર, શાંતિકરણ જગ ચાવો રે. શ્રી અ. ૨
 કુશુંઝર મહી મુનિસુવ્રત જી, સુવ્રત કરણ ઉમાવો રે;
 નમિ નેમિ પાર્શ્વ મહાવીર જી, શાસનપતિ જિમ નાવો રે. શ્રી અ. ૩
 એ ચોવીશ જિન સંજમ ધારી, દીયો કરમ કે ધાવો રે;
 કેવળ લેઈને તીરથ થાપ્યાં, જળ ભવતારણ નાવો રે. શ્રી અ. ૪
 હોય અજોગી મુક્તિ સિદ્ધાયા, ફિર ન રહ્યો ઇહાં આવો રે;
 અજર અમર અવિનાશી નિરંજન, સકળ જગતકા રાવો રે. શ્રી અ. ૫
 નામ લિયાં સખ વિધન વિનાસે, ન રહે દુઃખકો દાવો રે;
 શત્રુ સો મિત્રી સમ વરતે, જો સુમરન મન લ્યાવો રે. શ્રી અ. ૬
 સંવત ઓગણીસ આડત્રીસ સાલે, વિજય દશમી દિન ઠાવો રે;
 દિન દિન વિજય હોય પ્રભુ નામે, ભવ ભવમેં સુખ પાવો રે. શ્રી અ. ૭
 તિલોકરિખ કહે પ્રભુ તુમ શરણો, ભવ ભવમેં સુજ થાવો રે;
 શિવ સંપત્ત અરૂંધા તુમ દરિસણ, નિત નિત મંગળ વધાવો રે. શ્રી અ. ૮

શ્રી પાંચ ઇંદ્રિયં સ્તવન.

અહો પ્રાણી સેવો ધર્મનો સાર, ધર્મથી પામશો ભવજળ પાર અહો.
 એ આંકણી.

પાંચ ઇંદ્રી વિષય પરિહરો, માઈ વચન તમે રૂદ્ધે ધરો;
 પ્રથમ ઇંદ્રિ આતેંદ્રિ જાણ, રાગ સુણી ખોયા મૃગલે પ્રાણ. અહો. ૧

ખીજી ઇંદ્રિ ચક્ષુ કેરી જેહ, ઘણું રૂળાવે ન લાધે છેહ;
 કુદાં પતંગ બળે નિજ કાય, ચક્ષુ ઇંદ્રિ માંહી એહ અન્યાય. અહો. ૨
 દ્રાણુ ઇંદ્રિ નાસીકા સાર, તેની લાલચમાં ખોયા અવતાર;
 નિસાસે ભમરો મન ચિંત, દેખી કમળને ઉપન્યો રંગ. અહો. ૩
 બાણ્યું સવારે નિકળશું બહાર, નિશા આખી લેશું સુગંધ અપાર;
 પ્રભાતે ગજ આવ્યો ત્યાં જોય, દેખી કમળ ચિત્ત લોભાણું સોય. અહો. ૪
 કમળ ભક્ષણ હુવો ભમરાનો નાશ, ત્રીજી ઇંદ્રિમાં એહ વિનાશ;
 મચ્છ લોલપી જીભા ઇંદ્રિનો બાણ, લોટ ખાતાં ખોયા જેણે પ્રાણ. અહો. ૫
 ફરસ ઇંદ્રિ લોગવે નર જેહ, ગજની પરે મરણ લહે તેહ;
 તે માટે સહુ સુષુળે સાર, વિષય તજ્યાથી પામો ભવપાર. અહો. ૬

અથ શીયલ્લનું સ્તવન.

શીયળ સરોવર ઝીલીયે, શીયળથી નમે અમરપતિ ઇંદ્ર;
 શીયળે સહુ કાર્ય ફળે, શીયળથી મટે રે ભવો ભવ કંદ.
 શીયળ સરોવર ઝીલીએ. એ આંકણી.
 શીયળે કઇ નર ઉધર્યા, શીયળથી સંકટ સર્વે જાય;
 નેમ રાજેમતિ જાણજો, તેના હું નિત નિત પ્રણમું પાય. શીયળ. ૨
 ચંદનખાળા આદે કરી, દમયંતી દ્રૌપદી સુગસા જાણ;
 સીતા કુંતી તેણે ઉધરી, શીયળ સેવો સહી સુખની ખાણ. શીયળ. ૩
 કુશીળે નર દુઃખીયા ઘણા, છાંડી કુટુંબ સઘળો પરિવાર;
 અપ્રહ્મ તણાં ફળ સાંભળો, ઉપજો જોઈ તે નરક દુવાર. શીયળ. ૪
 શીયળ સુરતરૂ જાણીયે, બાળ્યું હો એમ તે તીર્થનાથ;
 પ્રશ્નવ્યાકરણ ચાથે દ્વારે, જીન કહે તે નર માહરી સાથ. શીયળ. ૫
 શીયળ સ્તવન આછો રચ્યો, શીયળથી પામીએ ભવનો રે પાર;
 ઉમેદચંદ્ર એમ વિનવે, શીયળ સેવો સહી નરને રે નાર. શીયળ. ૬

શ્રી સમકિતનું સ્તવન.

રે જાયા તુજ વિણ ધડી રે છ માસ-એ દેશી.

ધર્મ ખરો જનવર તણો જી, શિવ સુખનો દાતાર;
શ્રી જનરાજે પ્રકાશીયો જી, જેહના ચાર પ્રકાર. ૧

ભવિક જન, જ્ઞાન વિચારી રે જોય;
દુર્ગતિ પડતાં જીવને જી, ધારે તે ધર્મ હોય. ભ. એ આંકણી.
પંચ મહાવ્રત સાધુનાં જી, દશ વિધ ધર્મ વિચાર;
હિત કરીને જનવરે કહ્યાં જી, શ્રાવકનાં વ્રત ખાર. ભ. ૨

પંચુખર ચારે વિગય જી, વિષ સહુ માટી રે હીમ;
રાત્રી ભોજનને કહ્યાં જી, ખહુ ખીજનો નીમ. ભ. ૩

ઘોળવડાં વળી રીંગણાં જી, અનંતકાય ખત્રીશ;
અણબણ્યાં ફળ કુલડાં જી, સંધાણાં નિશ દીશ. ભ. ૪

ચળિત અન્ન વાસી થયું જી, તુચ્છ સહુ ફળ દક્ષ;
ધર્મી નર ખાએ નહીં જી, એ ખાવીશ અભક્ષ. ભ. ૫

ન કરે નિધંધસ પણે જી, ઘરના પણ આરંભ;
જીવતણી જયણા ગણી જી, ન પીયે અણગળ નીર. ભ. ૬

ધૃત પરે પાણી વાવરે જી, ખીડે કરતો પાપ;
સામાયિક વ્રત પોષધે જી, ટાળે ભવના તાપ. ભ. ૭

સુગુફ સુદેવ સુધર્મની જી, સેવા ભક્તિ સદેવ;
ધર્મશાસ્ત્ર સુણતાં થકાં જી, સમજે કોમળ જીવ. ભ. ૮

માસ માસને આંતરે જી, કુશ અગ્ર ભુજે વાળ;
કળા ન પહોંચે શોભતી જી, શ્રી જીન ધર્મ વિશાળ. ભ. ૯

જીનધર્મ મુક્તિપુરી દીયે જી, ચક્રગતિ બ્રમણ મિથ્યાત્વ;
એમ જીનહર્ષ પ્રકાશિયે જી, ત્રોણું તરવ વિખ્યાત. ભ. ૧૦

પ્રભાતી સ્તવનો.

મેં પરદેશી દુરકા, પ્રભુ દરિસણુકું આયા;
લાખ ચોરાશી દેશ ક્યો, તેના દરિસન પાયા. મેં ૦ ૧

સુક્ષ્મ બાદર નિગોદમાં વનસ્પતિ વસાયા;
અપ તેઉ વાઉકાયમાં, કાળ અનંત ગમાયા. મેં ૦ ૨

સ્વર્ગ નરક તિર્યંચમે, કેતા જન્મ ગમાયા;
મનુષ્ય અનાર્ય મેં ભગ્યા, તહાં નહીં દરિસન પાયા. મેં ૦ ૩

તેશે મેરે દરશણુ અબ ભયો, પુરણુ પુણ્ય પસાયા;
રૂપચંદ કહે ભાગ્ય ખુલે, નિરંજન શુણુ ગાયા. મેં ૪

સ્તવન વીજું.

ભગે સો જીન ભક્ત કહાવે, સોવે સો સંસારી હે;
કર્મ કલંકકી કીચ ભાઈ હે, તાયેં ભયો બ્રહ્મચારી હે. જા. ૧

ત્રસજીવકી હત્યા ન કરે, સ્થાવર કરૂણા કારી હે;
ફૂટી સાખ કથન નહીં રૂઠા, બોલે બોલ વિચારી હે. જા. ૨

થાપણુ મોસો અદત્ત ન લેવે, ચોરી મારી નિવારી હે;
પંચ સાખે પાણી ગ્રહણુ કરીને, અવર સ્ત્રીયા બ્રહ્મચારી હે. જા. ૩

સ્નાન પ્રમિત જખ જીનકી સેવા, પરિગ્રહ સંખ્યા ધારી હે;
રૂપચંદ સમક્ષિકે લગ્ન, તાકુ વંદના અમારી હે. જા. ૪

સ્તવન ત્રીજું.

દેવ નિરંજન ભવ ભય ભંજન, તત્ત્વ જ્ઞાનકા દરિયા રે;
મતિ શ્રુત અવધિ ને મનપર્યવ, કેવળજ્ઞાને ભરિયા રે. દેવ. ૧

કામ ક્રોધ લોહ મચ્છર મારણુ, અષ્ટ કરમકું હણીયાંરે;
ચારે નારી દુર નિવારી, પંચમ સુંદરી વરિયાં રે. દેવ. ૨

દરિશન જ્ઞાન એક રસ જાડું, ક્ષીરોદ્ધિ જ્યું ભરિયા રે;
રૂપચંદ પ્રભુ નામકી નાવાં, જો બેઠા સો તરીયા રે. દેવ. ૩

ગણધર રતવન.

એકાદશ ગણધરનાં નામ, પ્રહ ઉઠીને કર્ક પ્રણામ;
 ઈંદ્રભૂતિ પહેલો તે જાણુ, અગ્નિભૂતિ બીજો ગુણુખાણુ. ૧
 વાયુભૂતિ ત્રીજો જગ સાર, ગણધર ચોથો વ્યક્ત ઉદાર;
 શાસનપતિ સુધર્મો સાર, મંડિતનામે છઠ્ઠો ધાર. ૨
 મૌર્યપુત્ર તે સાતમો જેહ, અકપિત અષ્ટમ ગુણુ ગેહ;
 મુનિવર માંહે જે પરધાન, અચળબ્રાત નવમો એ નામ. ૩
 નામ થકી હોય કોડી કલ્યાણુ, દશમો મેતારજ અવિરલ વાણુ;
 એકાદશમો પ્રભાસ કહેવાય, સુખસંપતિ જસ નામે થાય. ૪
 ગાયા વીર તણા ગણધાર, ગુણુમણિ રચણુ તણા ભંડાર;
 ઉત્તમવિજય ગુરુનો શિષ્ય, રત્નવિજય વંદે નિશ દિશ. ૫

કર્મ ઉપર છંદ.

આદિ જીજ્ઞેશ્વર કર્ક પ્રણામ, સમર્ક સરસ્વતિ સામિણી નામ;
 કર્મ તણી ગતિ વિષમી કહું, કર્મ તણા ફળ સુણુજો સહું. ૧
 કર્મે આદિસર ભગવત્ત, વર્ષ દિવસ નવ પામ્યા અત્ત;
 અરત બાહુબળે ઝગડો કર્યો, કર્મે મઢીનાથે સ્ત્રી વેદ ધર્યો. ૨
 આદિસર સાથના યતિ, મૂકી વેશ હુઆ મટપતિ;
 ખંધકસુરિ શિષ્ય પાંચસે, ઘાણી ઘાલ્યાં શિવપુર વસે, ૩
 શિષ્ય સહુ મૂકિત પામ્યા સહી, આપ ભુવનપતિ પદવી લહી;
 કર્મે ચંદ્ર કલંકી થયો, કર્મે ઐણિક નરકે ગયો. ૪
 કર્મે બ્રહ્મા કર્યો કુંભાર, કર્મે વિષ્ણુ દશ અવતાર;
 કર્મે ઇશ્વર દીધી શીખ, કર્મે મુંજ મંગાવી ભીખ. ૫
 કર્મે ઈંદ્ર અહિલ્યા સું રમ્યો, કર્મે રામચંદ્ર વન ભમ્યો;
 કર્મે પાંડવ ગયા વિદેશ, કર્મે નળ ભમિયો: બહુ દેશ. ૬

- દમયંતીને પડયો વિયોગ, કુબેરદત્ત માય બહેન સંયોગ;
ખંધક કુમાર ઉતારી ખાલ, સતી સુભદ્રા ચઢિયું આળ. ૭
- વંકચુળરાય ધરે અવતાર, ચોર થઇ રહ્યો પાળિ મઝાર;
મલયાસુંદરિ મહાબળ ધણી, પૂર્વ કર્મ કર્યાંરે વણી. ૮
- વંશ અથે એલાચી પૂત્ર, કર્મે પામ્યો ન્યાન પવિત્ર;
કર્મ વશે શ્રી આર્દ્ર કુમાર, મૂકી વેષ માંડયો વ્યાપાર; ૯
- ગજસુકમાળ શિર ખાંધી પાળ, ભરી અંગાર કર્યું પરબળ;
કરમે નવનંદ કરપી હુઆ, યમન ધન મેલીને સુવા. ૧૦
- યુગલ ગયું કર્મે નારકી, શુળી સુદર્શન કરમે થકો;
મુનિ આપાઠે કીધું એમ, ગુરૂ છંડી વેશ્યા સું પ્રેમ. ૧૧
- નંદીખેણુ જીવ્યો મુનિ રાય, મુકી વેશ વેશ્યા ધર બાય;
સુરિજ ગતિ ભમે નિશ દિશ, કર્મ તણી છે એસી જગીશ. ૧૨
- સંકેસલ વાઘણી મૂખ પડયો, મેતારજ સોનારી નડયો;
રહ્યો કોશ્યા ધર રથુજિભદ્ર યતી, કર્મે પાપ ને લાગ્યું રતી. ૧૩
- ખોડ બળંતો પત્રગ જેહ, ધરણેંદ્ર પદવી પામ્યો તેહ;
મુનિસુમત વાણી અનુસરી, વાણ પહોંતો દેવન પુરી. ૧૪
- પુરવ કર્મે શ્રી મહાવીર, શ્રવણે ખીલા ચરણે ખીર;
નામે હરીબળ માધી વળી, કર્મે સ્ત્રી પામ્યો નિરમળી. ૧૫
- અરણિક મુની દિક્ષાથી પડયો, ચંડકોશિયો સુર પદવી ચડયો;
શાસ્ત્ર નિમિત્તિયા કે કે કહ્યા, મૂકી વેશ ધર વાસી રહ્યા. ૧૬
- મુનિવર માસખમણના ધણી, તે ગતિ પામ્યા પત્રગ તણી;
કરકંડુને જમતાં નાણુ, એહ કર્મ તણું અહિ નાણુ. ૧૭
- કર્મે ઉત્તમ કુળની નાર, તેહ વાંછે ખીજો ભરતાર;
કઠિયારો ઇંમ શીળે રહ્યો, દ્રવ્ય છંડિને નાશી ગયો. ૧૮
- કર્મ થકી ભરતે શું કીધ, આરિસામાં કેવળ લીધ;
વળી તાંદુળ મચ્છ કર્મે કરી, સાતમી નકેં પહોંચે વળી. ૧૯
- કુંડરીક પુંડરીક ખંધવ બે, એક રાગ એક દિક્ષા લે;
પડિયો મુનિવર પડિયો રાય, જરાકુમારે માયો નિજ ભાય. ૨૦

- કર્મે દુર્હર સુરવર થાય, કર્મે રળીયા રંક ને રાય;
કર્મે હાથી નર અવતાર, પ્રત્યક્ષ પેખો મેઘ કુમાર. ૨૧
- ખાળપણે શ્રી વચર કુમાર, પાલણે ભણિયા અંગ અચ્ચાર;
લક્ષમણા નામે જે મહાસતી, કર્મે તે ચૂકી શુભ ગતી. ૨૨
- મયણાસુંદરી નરપતિ સુતા, વરિયો કોટી સહુ દેખતા;
કર્મે ચૂલણી મારે પુત્ર, કર્મે ભાંજી રહે ઘર સૂત્ર. ૨૩
- હરિકેશી ખળ પૂરવ યતી, કુળ અંગાળતણે ઉતપતી;
કર્મે તણી ગતી જીવ્યો ઇશી, સાર દેવ સેવા ઉવશી. ૨૪
- સતી સીતા સંકટમાં પડી, ઇચ્છાકારી બહુ કર્મે નડી;
એક રડવડતાં સઘળે ભમે, તેહને કન્યા ન મિલે કિમે. ૨૫
- કર્મે તણાં ફળ જો જો દેવ, બહોત્તર સહસ પરણ્યા વસુદેવ;
કર્મે કેસરી કેવળ લિયો, કર્મે ભામંડલ જીવીયો. ૨૬
- કર્મે ભગિની કરવા દ્રોહ, કર્મે શુળી થયાં સુરલોચ;
કર્મે ચોરી રાહીણુ કરે, કર્મે પુણ્યવંત બૂખે મરે. ૨૭
- કર્મે વિક્રમને શિર આળ, કર્મે કેવળ એવંતો ખાળ;
ઘણી વેઠ લગે નવ નારદ, કર્મે શુદ્ધ બુદ્ધ પામ્યા બળદ. ૨૮
- ચૌદ પુરવધારી જે મુનીસ, પડયા નિગોદે વહી નિશ દીસ,
સુભૂમ રાજા નરકે ગમણ, બ્રહ્મદત્તને ગમિયા નયણ. ૨૯
- દ્રઢ પ્રહારે કરી હત્યા ચાર, તોહી મૂકિત ફળ લીધાં સાર;
ગોતમ સ્વામી ગણધર જોધ, દેવશર્મા બ્રાહ્મણ પ્રતિબોધ. ૩૦
- કર્મ તણી ગતિ કિમે કહેવાય, નિજ પ્રેમદા શિર કીડા થાય;
કર્મે અજીન માળી અણગાર, પાતિક ઉતારયાં નિરધાર. ૩૧
- હરિશ્ચંદ્ર રાજા સાહસ ધીર, કર્મ કુંભ ધરે વહુ નીર;
પરસુરામ જમદગ્નિની જાત, ક્ષત્રીના તેણે કીધા ઘાત. ૩૨
- પ્રભવો હુતો મહોટો ચોર, તેણે લીધું સંજમ વ્રત ઘોર;
બદ્રબાહુ સ્વામી ગુરૂ ભાય, વરામિહર નામે કહેવાય. ૩૩
- મુકી દીક્ષા ભાખે જોષ, ઇણીપરે કરે ઉદરને! પોષ;
સનંતકુમાર કરતો રંગરોળ, દીલે રોગ ઉપન્યા છે સોળ. ૩૪

દશ શિશ રાવણ ક્રીધ કલ્હોલ, કર્મે દશ શિશ હુઆ રોળ;
 કર્મે નિર્ધનને ધન્યવંત, કર્મે થાયે સંત અસંત. ૩૫
 ચંપકસેન દાસીનો પુત્ર, લીધું વ્રત દત્તધર સુત્ર;
 કર્મે પુત્ર કેવલસિરી લહે, પામી કેવળ ધરમાં રહે. ૩૬
 ક્રીધાં કર્મ ન આવે પાર, દેખો દ્રૌપદી પંથ ભરતાર;
 શાસ્ત્ર માંહિ છે ઘણા બિચાર, તે કહેતાં નવ આવે પાર. ૩૭
 સુળસા શ્રાવિકા કર્મે ઓધાન, સુત બત્રીસે ધર્મ પ્રધાન;
 એક ધરમીને થાયે નુકશાન, એક પાપી પામે બહુ માન. ૩૮
 તે દેખી મન નવિ ધરજો રોષ, પુરવ કરમ તણો એ દોષ;
 નિંદા ન કરો કે કહે તણી, નિંદાએ થાયે દુરગતિનો ધણી. ૩૯
 જેહને હોય નિંદાનો ઢાળ, તે જોલ્યો ચોથો ચંડાળ;
 પરતણી જે નિંદા કરે, પિંડ પોતાનો પાપે ભરે. ૪૦
 તેહને સાધુ કહે જગ બાપ, જે કહે ને ન કરે સંતાપ;
 કવિ કહે તસ લાગું પાપ, જેમ મુજ દુઃખ તે સઘળાં બાપ. ૪૧
 જેહને જેવી હોય મતિ, તેહને તેવી થાયે ગતિ;
 તે દેખી મન નવિ ધરજો રોષ, પૂરવ કર્મ તણો એ દોષ. ૪૨
 જો કરો નિંદાની ખાંત, નિંદા આપ કરો દિનરાત;
 નિજ આતમને દિયો ઉપદેશ, તે જન કરશે મુક્તિ પ્રવેશ. ૪૩
 તપ ગચ્છ નાયક જગ ગુરુ નામ, શ્રી હીરવિજય સૂરિ અભિરામ;
 પટધર શ્રી વિજયસેન સૂરીસ, રતનસાગર પ્રણમે નિશદીશ ૪૪

કલ્હશ.

(હરિગીત છંદ.)

ઇમ આદિનીરે અંતપ્રીરે, કર્યાં કરમ સહુ ભોગવો;
 શ્રી ચક્રવર્તિ પદ વસુદેવ રાજ, શુભ અશુભ કળ ભોગવો.
 સુણ જીવડા એક પુણ્ય કરતાં, દુઃકંત સઘળાં ખેપિયે;
 મુક્તિ નારી પામે સારી, જિનવર વાણી જે પિયે. ૪૫

ઉપદેશક પ્રમાતીયું.

જાગ્ય તું જાગીને જો જરા જીવડા, વિશ્વ આ તો સર્વ જાગ્ય ચાલ્યું;
કોણ રાજા બળી કોણ રંક દીસે, કાળે તો સર્વનું વેર વાળ્યું. જાગ્ય. ૧
કાળ અનાદિથી ડોગતે રડવડયો, ભડભડયો કોધની આળ માંધ;
વેર વહુ બાંધીયાં પ્રાણી વિરાધીયાં, ચિત્ત દયા તુજને નાવી ભાધ. જાગ્ય. ૨
પૃથ્વી પાણી ને અપ તેઉ વાયરો, વનસ્પતિ વેગે વીણાશી;
કહે કેમ છોડશે હાડ હવે તોડશે, મળશે જ્યારે તુમ જમ ત્રાસી. જાગ્ય. ૩
લક્ષ ચોરાશીની ચોનીમાં બહુ ભગ્યો, અતિ રમ્યો વિષયના જોર માંધ;
નારી પરદારા રમત કરી રાચીયો, માંચીયો આપ છળમાંજ ભાધ. જાગ્ય. ૪
શ્રી જૈનધર્મનો મર્મ જાણ્યો નહીં, તો કહો કેમ કરી મોક્ષ જાવે;
કંઠજી જે કેવળી સ્વામીનું કામ છે, ભક્તિ કયાંથી ભલી વિધ પાવે. જાગ્ય. ૫

ઉપદેશક પ્રમાતીયું બીજું.

પ્રાણી, ભજ, પ્રાણી ભજ, ભજ અરિહંતને,
ટાળ ભજ ફંદને, પાપ નિકંદને દુર કીજે;
ષટ દયા પાળવી, જંતુ લે જાળવી, ઉઠ્ય જન્મ્યા તણો લહાવો લીજે. પ્રા. ૧
રમણ ભમણ કરી ચઉગતિમાં ફરી, સ્થિર રહી ન ઠયો કોઈ ઠામે;
ઉઠ્ય આગસ તણ લે જીનને ભણ, જા જઈ ખેસ અચળ ઠામે. પ્રા. ૨
એહ સંસાર તો દિસે છે કારમો, કારમો કુટુંબ ને પરિવારો;
કોણ માતા બળી કોણ તાતા દિસે, કોણ ભ્રાતા ભાઈ મન બિચારો. પ્રા. ૩
કોણ ભજિ પ્રિયા કોણ સાચી ત્રિયા, કોણ તુજ નંદને કોણ કેનો;
સાંજ સમય જેમ પંખી ટોળે મળ્યાં, પ્રભાતે લાઘે ન પત્તો તેનો. પ્રા. ૪
એહિ પરિવારો દિસે છે સ્વાર્થો, ધારતો માં રખે કોઈ તારો;
કાળ માંથે ફરે સૌ જનને ચરે, કોણ ખેટો ન બાપુ બિચારો. પ્રા. ૫
બાપ ખેટો રહેવે ખેટો ચલતો હોવે, એહિ તો અચિરજ માયે આવે;
નિઃશર્મો થઈ આપ હાવે રહિ, કાળ તો સર્વને લેઈ જાવે. પ્રા. ૬

એમ જાણી કરી ઉત્તમ પ્રાણીયા, શ્રો વિતરણનો ધર્મ ક્રીએ;
 વસુ દસ પાપ કરાવે અંતાપને, દુરથી તેહનો છેહ દીએ. પ્રા. ૭
 એહ ઉપદેશ ચિત્ત સ્થિર કરી સ્થાપજે, કાપજે કર્મને વિર થાઈ;
 કેવળચંદ આણુંદમાં એમ કહે, રાખજે ચિત્ત નિત્ય જ્ઞાનમોઈ. પ્રા. ૮

ઉપદેશક પ્રમાતીયું ત્રીજું.

સાર સંસારમાં સજ્જનો છે નહીં, વાર અકાળને કોઈ વારો;
 ધાર શુભ ધર્મને મર્મની વાતને, આતમા આ સમે તો ઊગારો.
 હાર નહીં હામ ને ઠામ ઠરવા તણું, માત્ર આ દેહના ધાર ગારો;
 એક અરિહંતને આજ તું યાદ કર, સાથ ન આવશે કોઈ સારો. એક. ૧
 કોણ તું માનવી કોણ લેખા માંહી, કોટી ધન રાજવી કેક આલ્યા;
 પાપના પંથથી પુરુષ કેક પામિયા, નર્કની ખાણમાં કેક ઘાલ્યા,
 વીર તું ધીર ધર વાત વિચારને, આવશે આપણો કો દિન વારો. એક. ૨
 જગત જંજળમાં જોડિયું ચિત્ત તેં, ધર્મમાં ધ્યાન તો નાહીં જોયું;
 વ્યર્થ આ કાળ વહી જાય છે વાલમા, ખાંત ના રાખી તો સર્વે ખોયું;
 તેથી વિચારોને આણી વિવેકને, તે થકી આતમા આજ તારો. એક. ૩
 કોણ મા આપ ને કોણ કાકા દિસે, રનેહ સ્વાર્થ માંહિ છે સગાઈ;
 તન આરોગ્ય ત્યાં સુધી છે તમ તણાં, ઠીક એ છે જગતની ઠગાઈ;
 ધર્મમાં ધ્યાન જો ધારીયે ધીરથી, એ થકી સર્વે આણુંદ કારો. એક. ૪

ઉપદેશક લાવળી.

કયા દેણું જગતકા ખ્યાલ, નજરસેં ન્યાળી નજરસેં
 સખ મોહની કેરે વશ, દુનિયામેં લાળી. ૧
 ખડા મોહની કેરા જોર, વદત એમ તાણી; વદત
 સખ વિશ્વનો પકડી હાથ, નાંખે નર્કકી ખાણી. ૨
 તેહ દુઃખથી છૂટવા આપ, કરો ઉપાય; કરો
 છન મુનિવર વીચરે જોહ, વંદો તસ પાય. ૩

આ સંસાર સમુદ્ર માંહી, તારણુ તે દેવા; તારણુ તેહ તણી કરેા તુમે નીત્ય, શુદ્ધસેં સેવા.	૪
તેથી ભવ આવી તુમ વેગે, દૂર પળાય; દુર જન્મ કષ્ટ મર્ણુનો ભય, દિલથી જાય.	૫
વળી તજે પરનારી સંગ, સદા સુખકારી; સદા છળલેદ તણેા તમે ધંધો, મેલો વિસારી.	૬
પુન્ય ડગનાથજી પસાય, કીધી જોડ સારી; કીધી કેવળચંદ્ર તણી આ અરજ, લીધો દિલ ધારી.	૭

વૈરાગ્ય ઉપદેશક દોહા.

હિંસા દુઃખની વેલડી, હિંસા દુઃખની ખાણુ; અનંતા જીવ નરકે ગયા, હિંસા તણે પ્રમાણુ.	૧
દયા તે સુખની વેલડી, દયા તે સુખની ખાણુ; અનંતા જીવ સ્વર્ગે ગયા, દયા તણે પરિમાણુ.	૨
જીવ મારતાં નરક છે, રાખતાં છે સ્વર્ગ; એ બેહુ છે વાટડી, જીવ ભાવે તિણ લગ.	૩
વિણ કપાસ કપડું નહીં, દયા વિના નહીં ધર્મ; પાપ નહીં હિંસા વિના, ખુજો એહજ મર્મ.	૪
ધર્મ કરેા તેમ પ્રાણીયા, ધર્મ કરતાં નિર્બાણુ; ધર્મ કર્મ જાણ્યા વિના, તે નર પશુ સમાન.	૫
ધર્મ કરેા તેમ પ્રાણીયા, ધર્મ થકી સુખ હોય; ધર્મ કરતાં જીવને, દુઃખીયાં ન દીઠાં કોય.	૬
જીવ દયા પાળી સહી, પાળી છે છકાય; તે વસ્તા ધરનો પ્રહુણો, મીઠાં લોજન ખાય.	૭
જીવ દયા પાળી નહીં, પાળી નહીં છકાય; તે વસ્તા ધરનો પ્રહુણો, જેમ આવ્યો તેમ જાય.	૮
ખરે માર્ગ વીતરાગનો, સુખ દુઃખ ઝીણાં લેદ; સેહ હોય તો સરથજો, મનમાં આણી ઉમેદ.	૯

- લીલ ન કીજે ધર્મકી, તપ જપ લીજે હુંટય;
જેશી શીશી કાચકી, ભાશે પલકમાં ફુટય. ૧૦
- દુઃખમ આરો પાંચમો, નિશ્ચળ રાખજો મન;
થોડામાંહી નદો ઘણો, જેમ કુંડાંમાં રતન. ૧૧
- નિશ્ચળ હોવે સ્ત્રી, નિશ્ચળ સુખજ હોય;
દયાતણાં કુળ બાણજો, કદીય ન નિષ્કુળ હોય. ૧૨
- જીનકી સ્થિતી પાક ગઈ, તીનકું એ ઉપદેશ;
ખરો માર્ગ ચિતરાગનો, જેમાં કુડ નહીં લવલેશ. ૧૩
- સાધુ તો ચંદન ખાવના, શીતળ જનકો અંગ;
લહેર ઉતારે ભુજંગકી, દેવે જ્ઞાનકો રંગ. ૧૪
- કરો કમાઈ આપકી, વાવર ને લં લાવ;
મત કર આશા પારકી, ફાવે નહીં કો દાવ. ૧૫
- દેખી દોષ પરના કહે, આપ ન દેખે દોષ;
હિત કરી જો કોઈ કહે, તો તે પર કરતો રોષ. ૧૬
- લઘુતા રાખો ગુણ ગ્રહી, મોટપ મેલી દુર;
લઘુતામાં પ્રભુ પદ મળે, પ્રીતિ કુળ નુર. ૧૭
- સંગ ન કીજે નીચકી, સદ્ગુણ લોપે જેહ;
અણુચીત્યું દુઃખ ઉપજે, એમાં નહીં સંદેહ. ૧૮
- ધન તન જોખન સંપત્તિ, મળીયા પુણ્ય પસાય;
કરને કરણી પાધરી, પરલખમાં સુખ થાય. ૧૯
- મારું તાડું શું કરો, એમાં દુઃખ અપાર;
માડું તાડું મેલતાં, તરીયે ભવ જળ પાર. ૨૦
- કોધી માની લોભીને, જો વશ કરવા ચહાય;
મુન્યનમી વાત આપીયે, તો વશ આવે ઉભાય. ૨૧
- મારું માડું કરી મરે, કરે કપટ ને જૂઠું;
પ્રાણ ગયે નિજ પ્રિય પણ, કોઈ ન આવે પુઠું. ૨૨
- ધન ભંડારો ધરી રહે, રહે ઝડપા માળ;
સગાં રનેહી જૂઠા પંડે, જ્યાં આવ્યો જમકાળ. ૨૩

મોટા મોટા રાજવી, બળી મોટા ધનવાન;	
રાજપાટ તણ ચાલીયા, બળી મુઆ શમશાન.	૨૪
રાવણ સરખા રાજવી, જરાસંઘ સમ ભેધ;	
દુર્યોધન સમ દુરમતિ, ગયા ચાલી તણ કોધ.	૨૫
પિતામાતા મહાબંધુ જન, બુઝો સુતા શમશાન;	
ગયા રનેહીયો કેટલા, એ લેવું એધાન.	૨૬
જેમ ગયા તેમ આપણે, જાવું એહ જરૂર;	
પણ આપણ નથી જાણતા, વખત નજીક કે દુર.	૨૭
બુવાન જાણે નથી જાવું, વૃદ્ધ ગણે મન એમ;	
સૌ જાણે રહેવું અમર, કોણ રહું પણ ક્ષેમ.	૨૮
વહેલા મોડા સઉ ગયા, સેડું આબુ તરત;	
તેમ જાવું છે આપણે, જ્યારે આવે અંત.	૨૯
ફેર પડે નહીં પલકનો, નહીં વાયદો થાય;	
વણખોલ્યા કે અણચિંત્યા, જંગલકે ધરમાં.	૩૦
ખાજક મોટું થાય તેમ, માત ધરે ધન હર્ષ;	
કાળ ખુશી થઈ મન ગણે, ખુટયાં એટલાં વર્ષ.	૩૧
મનવાળા મન સમજીને, શોક ધરો શા માટ;	
ધરડાં બુવાન સરવને, એ લેવી છે વાટ.	૩૨
રડે કૂટે નહીં દેખશો, મરતાં નહીં મળાય;	
સ્વપને ભેયું જેટલું, જાગે કેમ જણાય.	૩૩
કાગળ કેરા નાવથી, તરવું સાગર માંદ;	
પંચ કુચંગી અંગ છે, શી રીતેજ તરાય.	૩૪
ધ્રુવો જેવું અવરતું, એવું આપતું થાય;	
નહીં મારો તો કરી બુઝો, જેથી તુર્લ જણાય.	૩૫
કરો કરો કરી અન્યને, શિક્ષા દેવી સહેલ;	
પોતે પહેલજ કાઢવી, એ છે અતિ મુશ્કેલ.	૩૬
સી તો વીખની વેલડી, કહેવામાં છે સહેલ;	
તનમનથી તે ત્યાગવી, એછે અતિ મશ્કેલ.	૩૭
જે પહેલું તે કાટશો, કુદ્યું તે કરમાય;	

અણ્યું હોય તે ખડી પડે, નામ ધર્યું તે જાય. ૩૮
 આ શિખામણ સાચી કહી, સર્વને હિત આણુ;
 કાંઈક દયા કરૂણા રાખજો, ત્યારે સાંભળ્યા કે પ્રમાણુ. ૩૯
 રાતી ગમાઈ સોવલે, દિવસ ગમાયા ખાય;
 હિરા જૈસા મનુષ્ય ભવ, કવડી બદલે જાય, ૪૦

સજ્જન વિષે દોહા.

સજ્જન હીરામેં અધિક, મુલ ન જાકો હોત;
 કહું પરાયો હોત નહીં, દુઃખમેં હોત ઉઘોત. ૧
 સજ્જન શું અંતર નહીં, રાખે કોઈ સુજન;
 સજ્જનસેં સુખ હોત હે, યહ નિશ્ચે મનમાન. ૨
 સજ્જન જગમેં બહુ નહીં, વિરલો કહું દિખાત;
 તિહિ પિછાન કીજે સુખદ, જાતે સખ દુઃખ જાત. ૩
 સજ્જન પર ઉપકાર કરી, લેત ન કછુ ઇહ દામ;
 દેત સદા જો આહિચે, સમય શું આવત કામ. ૪
 સજ્જન સમ જગમેં નહિં, અવરસું કોઈ પુમાન;
 આપ બહુત દુઃખ દેખિકે, દેત ઐર સુખજન. ૫
 સજ્જન સ્વભાવ દેખિકે, આપ હુતા સમ હોઓ;
 સજ્જનતા સખતેં અધિક, યા સમ ઐર વ કોઓ. ૬
 સજ્જન નામ ધરાયકે, ભટકત જગમેં ઐર;
 જે જાણન પુત દેખિકે, સંગ ન કીજીએ ઠોર. ૭

વૈરાગી પદો.

સાબાશ સાબાશ છે તારી જાતનેરે. એ રાગ.
 જાણુ જુહું ભવિત ખરું માન્યમારે,
 સખ ધાન્યમારે: સાખ૦ સાંખો૦ ૧

આ જગની તો જુઠી કાયા, જુઠી ચોહ ભરેલો માયા;
કાચ કુપ છે કાયા, રાખ. સાખા૦ ૨
કીસકી માતા કીસકા ભાઇ, કીસકી બેઠ લોક લુગાઇ;
સ્વાસ્થકી સગાઇ, રાખ. સાખા૦ ૩
પ્રભુ નામકું હૃદયે ધરનાં, એ રીતે રહેગા શરણા;
ભવ સાદ્યર તરણા, રાખ. સાખા૦ ૪

પદ બીજું.

પ્રભુકા ધ્યાન ધરે તમો ખારારે, પ્રભુ. એ ટેક.
પ્રભુજીકે નામસેં પાપ કટન હે, અશુભ કર્મ દુર જાવેરે. પ્રભુ૦ ૧
યા જગતમેં એર કોઇ નહી હે, એક પ્રભુજી કહાવેરે. પ્રભુ૦ ૨
માત પિતા સખ સુખકે સાથી, દુઃખમેં કોઇ નવ આવેરે. પ્રભુ૦ ૩
યા દુનિયાકી જૂઠી હે માયા, જૂઠા ભગ દેલાવેરે. પ્રભુ૦ ૪

પદ ત્રીજું.

(ચોપાઈની દેશી.)

રિખભ અજીત સંભવ સુખકાર, અભિનંદન પ્રભુ જગ આધાર;
સુમતિ પરમ પ્રભુ તારણ જહાજ, પ્રણમું શ્રી ચોખીશે જીનરાજ. ૧
સુપારશ્વ ચંદ્રપ્રભ સ્વામ, સુવિધિ શીમળ જીન કરું પ્રણામ;
શ્રેયાંશ વાસુપુત્ર્ય સારો કાજ. પ્ર૦ ૨
વિમળ વિમળમતિ દાયક દેવ, અનંત ધર્મ જીન કરીએ શેવ;
શાંતિ કરે શ્રી શાંતિ મહારાજ. પ્ર. ૩
કુંઝું અર મલ્લિ જીન જાણ, શ્રી મુનિસુવ્રત ત્રિજગજાણ;
નમી નેમ રાખો મુજ લાજ. પ્ર. ૪
પારસ્વનાથ મહાવીર દયાળ, ભવ દુઃખ લંજન પરમ કૃપાળ;
મુક્તિ નગરકો લીનો રાજ. પ્ર. ૫

તુમ બિન નહિં કોઈ તારણહાર, તિલોકરિખ ઇમ નિમ્નચે ધાર;
અરજ કરે દો શિવપુર સાજ. પ્ર. ૬

પદ ચોથું.

દમકા નહીં ભરેંસા રે, કરલે ચલનેકા સમાન;
લખ ચોરાશી ભમકે આયા, ગર્ભ કીયા આસ્થાન. દમ. ૧
ઉત્તમ કુળમેં જન્મ લીયા હૈ, સુખમેં ખાન ઝોર પાન;
ભીડ પડયા તેરા કોઈ ન સાથી, સાથી પૂણ્ય ઝોર પાપ. દમ. ૨
આશા તૃણા ભુખ ઝોર નિંદ્રા, કુમતા રૂપ નિધાન;
દિન દિન બાંધે પાપકી સંગત, વ્યાપે કોધ ઝોર માન. દમ. ૩
જૂઠા સખ એ જગત પસારા, નારી વિષકી ખાન;
માયા લોભ આદકે વૈરી, ઇનશું કીયા પહીઆણ. દમ. ૪
પાંચો ચોર મુસે ઘર તેરા, ઇનકો ખોટી ખાન;
ઇતને ચોર ખસે તન અંદર, મોહ બડા સુલતાન. દમ. ૫
દો દિનકા ઇહ જોખલરાસા, ઘોરે ત્રીયા ખાન;
કાળ વૈરી તેરા શિરપર ખેલે, સાંધિ ફિરતા ખાન. દમ. ૬
ભાઈખંધ સખ સગાં સંખંધિ, રાખે તેરા માન;
અંત સમે કોઈ કામ ન આવે, કિસપૈં માન શુમાન. દમ. ૭
જપ તપ શીળ કરો શુભ સંગત, સાધુ સુપાત્રે દાન;
સેવ સાધુ ચરણે ચિત્ત લ્યાવો, પ્રભુ ભજ તજ અભિમાન. દમ. ૮

વૈરાગી સ્તવન.

ખખર નહીં આ જુગમે પલકીરે. એ રાગ.
સુકત કરનાં હોયસો કરતે, કોણ જાણે કલકી;
કુડ કપટ કર માયા જોડી, કર બાતાં છલકી;
પાપ પોટલી ઘિરપર તેરે, કેસે હોય હલકી. ખ. ૧
માત તાત સુત બાંધવ બેની, સખ જુગ મતલબકી;
કાયા માયા નાર હવેલી, એ ભેરી કબકી. ખ. ૨

મન માવત તન ચંચળ હસ્તી, મસ્તી હેખણકી;
સતગુરુ અંકુશ ધરે શિર પર, તને સંગત ખલકી. ખ. ૩
જળ લગ હંસા રહે દેહમાં, બાતાં મંગલકી;
હંસા છોડ ચલા જળ દેહી, મટીઆં જંગલકી. ખ. ૪
દયા ધરમ સાહેબકો સમરન, ચલ મારગ સતકી;
રાગદ્વેષ ન રખના દિલમે, બીનંતી અખમલકી. ખ. ૫

॥ ૨ ॥ છે જન પાસક એ રાગ.

પરમાત્મા પ્રભુ કરૂણા કરજો, આ અર્જ અમારી ઉર ધરજો. ટેક.
હે નિરંજન નિરાકાર, સૌને છે તારો આધાર,
તુજ વિષુ આ સુનો સંસાર, વંદન કરીએ વારંવાર. પ. ૧
સિદ્ધ ક્ષેત્રમાં તારો વાસ, અદ્ભુત તેજ તણો આભાસ;
આજ અમો કરીએ અરદાસ, અંતરમાં છે મોટી આશ. પ. ૨
તુજ ભરોસે હે સુખધામ ! આરંભ્યું આ મોટું કામ;
વિધ્નો ટાળી તમે તમામ, પુરણ કરજો મનની હામ. પ. ૩
જૈનબાળ સહ સંગે ગાય, પ્રેમ ધરી તે વંદી પાય;
જસની ઇચ્છા અંતર માંય, સેવક જાણી કરજો સહાય. પ. ૪

શિખામણનો છંદ.

થોડું જાણે ઈંગ્લીશ કહે હું જાણેલો, જાણે પઢવી એલ એલ બીની ચઢેલો;
એનો ઠાઠ જાણો તમે સુજ યારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૧
પેહેરે ખુટ મોજાં અને કોટ ટોપી, ચીપે પાટલી હાથમાં શોભે સોટી;
વળી બંધ બાંધે ગજો બંધ સારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૨
બજારે ચાલે રોકમાં ચમ ચમ, દીપે હાથ ગુલાબ છટી સુગંધ;
પરોવે ગળામાં ઘણા પુષ્પ હારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૩
અત્તર તેલ ચોળી રહે રંગ રસમાં, વળી આંધળા સુખમાં ધાલે ચશમાં;
નીશા પાણી લેતા આદ્યા જાય કુમારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાર્યો. ૪

નીશા લહેરમાં ડાલતા મસ્ત મહમાં, બની છાકટા નહીં રહે નીજ હૃદમાં;
 પુછે એક બીજા (ને) શો વીચાર તારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૫
 બોલ્યો ત્યારે બીજો લીયો માલ પાણી, ચાલો સે'લ કરવા બંધ એઆજ છાની;
 રૂઝ્યો સર્વને એજ વીચાર સારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૬
 મુકયા આજથી છોકરા એવા છુટા, મળ્યા સોબતી દુષ્ટ હૈયાના કુટયા;
 એવી ટોળીઓ આજ દેખું હજારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૭
 અરે વૃદ્ધ વિચારને મન આણી, મુકે છોડું છુટાં મળે ધુળ ધાણી;
 પછી કહેસે હું તો નહીં સાંખનારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૮
 અરે બાળકો ચાલ ચાલો વિચારી, મુકે સોબતો હોય દુષ્ટ નકારી;
 વધે તેથી શોભા કહે ઉઠ્યો સારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૯
 ભણો ભાવથી તે કરો કામ સારાં, કરો બંધ સઘળાં કુમીત્રોનાં બારાં;
 શોભો નિજ કુળને તેવું વચ્ચ ધારો, નિવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૦
 કરો ખર્ચ વિચારીને એકદમ, ખરા સંકટે આવશે બહુ કામ;
 થઈ શાંત ગુણી ગણો ધર્મ ખ્યારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૧
 જીવાની ને ધનનો નહી મદ ધરશે, વળી કોધ અહંકારને દુર કરશે;
 અતી કલેશ કંકાસને જાણો ખારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૨
 હશે પાસે પૈસો ઘણા મીત્ર થાશે, ખરા દુઃખ પ્રસંગે વેરાઈ જશે;
 કરે ન મદદ તે રહે નક્કી ન્યારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૩
 સૂણી નીજ રતુતી ન કુલાઈ જશે, સાધી નીજ સ્વાર્થને કરશે તમાસો;
 કરે સ્વાર્થ માટે તે ખોટો લવારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૪
 અતી મિષ્ટ ખાવા નહી ટેવ પાડો, નહીં ટેવ છુટે પડે નક્કી ખાડો;
 નવા પાક જોવાને રખડે બજારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૫
 નહી બોલો ભુંડું સુએલાની પુઠે, બાંધે પાપ અથાગને દૈવ રૂઠે;
 ધરીને સુખુદ્ધિ કુખુદ્ધિ વિસારો, નીવારી સુધારો કુધારો વધાયો. ૧૬

વૈરાગી સ્તવન.

રાગ કલ્યાણ.

હે ભગ્ય જીવો, તમે સુણજો આ સમે;
 ધર્મ કર્મ શુભ કરીને, ટાળો પાપ તમે.

કયાંથી આવ્યા કયાં જઇશું, નથી ખબર કંઈ ભાઈ;	
આ મનુષ્યદેહ ધારીને, સારી શું કીધી કમાઇ.	હૅ૦ ૨
અનંતભવમાં ભટક્યા તો પણ, કાંઈ ન આવ્યો પાર;	
માટે સુકૃત જલદી કરીને, પામો ભવનો પાર.	હૅ૦ ૩
ક્ષણિક ખલકની આ કાયા છે, કેમ થાઓ રાણ;	
જગ જડમૂળમાંથી છે ખારો, કરો કરણી તાણ.	હૅ૦ ૪
રંક કદી રાજ થનારો, રાજ થાએ રંક;	
અધિકાર પતંગજ જેવો, નથી રહેવો નીશંક.	હૅ૦ ૫
માટે આ સંસાર તણને, કરો પ્રભુની સેવ;	
જેથી અમર સુખ લઇને, પામો મુક્તિ મેવ.	હૅ૦ ૬

સ્તવન બીજું.

સુકૃત કરના હોય સો કર લે—એ રાગ.

સ્વારથી છે સંસાર, ખરેખર સ્વારથી છે સંસાર;	
મરી જવું એકવાર, ખરેખર સ્વારથી છે સંસાર.	૧
સુંદર મોટા મહેલ બનાવ્યા, પૈસાનો નહિ પાર;	
માલ મતા ધન દોલતમાંથી, ન આવે સાથ લગાર.	૨
પુત્ર અર્થે પીતાએ મેળવ્યું, વિવિધ કરી વ્યાપાર;	
તેને પરણાવ્યો ઘણી ખુશીથી, અંતે ન લીધી સાર.	૩
રળી આપ્યા સુધી કહે બાપા, પુત્રાદીક પરીવાર;	
ડોસો કહી ગરજ નવ રાખે વૃદ્ધ બને જે વાર;	૪
બળદ કાંધે ધરી ધોંશડ, ઉચકે જ્યાં સુધી ભાર;	
નીજ ગરજે ધૂત પાપ પરાણે, નાંખે નહિ પછી ચાર.	૫
સ્વારથ દીસે ગરબળુ, પોત પોતામાં નર નાર;	
ગરજે કાકા કહે ગરધવને, મારે લાકડે માર.	૬
કુટુંબ કળીલો સર્વે નકામાં, અંતે અલગ થનાર;	
પુણ્ય પાપ બાંધીને છેડે, જનમ્યું તેહ જનાર.	૭

શ્રદ્ધા સહીત જૈન ધર્મ પાળજો, નીજ સક્તિ અપાર;
હંમેશ પ્રીતિથી સ્તવજો, શ્રીજીન દૂષણે કાપણહાર. ૮

અથ જ્ઞાન વિમલજીકૃત આત્માને શીખની સજ્ઞાય.

માહરા આતમ, એહિજ શીખ સાંભળો;
કાંહિ કુમતિ કુસંગતિ ટાળોરે. મા. ૦ એ આંકણી.
સુગુરુ દેવ સુધર્મ આદરજો, દોષરહિત ચિત્ત ધરજો;
દોષ સહિત નાણી પરિહરજો, જીવ દયા તું કરજોરે. મા. ૧
પાછલી રાતે વહેલો નજો, ધ્યાન તણે લય લાગે;
લોક વ્યવહાર થકી મત ભાગે, કષ્ટ પડે મમ માગેરે. મા. ૨
હુઃખ આવે પણ ધર્મ મ મૂકે, કુળ આચાર મ ચૂકે;
ધરતી નેઈને પગ તું મૂકે, પાપે કિમલીમ હૂકેરે. મા. ૩
સદ્ગુરુ કેરી શીખ સુણી જે, આગમનો રસ પીજો;
આળી રીશે ગાળ ન દીજો, આપ વખાણુ ન કીજોરે. મા. ૪
શકતે વ્રત પચ્ચખાણુ આદરિયે, લાભ નેઈ વ્યય કરીયે;
પરઉપકારે આગળ થાયે, વિધિશું યાત્રે જાયે રે. મા. ૫
સમકિતમાં મત કરજો શંકા, ધર્મે મ થાઈશ વાંકા;
છંડી સત્ત્વ ન થાયે એ રંકા, સંતોષ સોવન ટંકારે. મા. ૬
કિમલી જીહું વચણુ મ ભાંગો, જિન ભેટે લેઈ આખે;
શીલરતન રૂડી પરે રાખે, હીજો દીણુ મ દાખેરે. મા. ૭
સમકિત ધર્મ મ મૂકે હીલો, વ્યસને મ થાઈશ વીલો;
ધર્મ કાજે થાયે તું પહેલો, એહિજ જસનો ટીલોરે. મા. ૮
જ્ઞાનદેવ ગુરુ સાધારણનું, દ્રવ્ય રખોયું કરજો;
પાખંડી અન્યાય તાણું દ્રવ્ય, સંગતિ દૂરે કરજોરે. મા. ૯
ચિનય કરે જે ગુરુજન કેરો, પંચપર્વ ચિત્ત ધારે;
હીન મહોદય અનુકંપાયે, હુઃખિયાને સાધારે. મા. ૧૦

શક્તિ પાપે મ કરિશ મોટાઈ, શુભ કામે ન ખોટાઈ;
 છોડી જે ચુગલ ચોટાને, મળવું ન દુષ્ટથી કાંઈ રે. મા. ૧૧
 ધર્મક્ષેત્રે નિજ ધનને વાવે, જિમ આગળ સુખ પાવે;
 પરનિંદા નિજ સુખે મત દયાવે, આપે હીણું લાવેરે. મા. ૧૨
 ઉઢેરી મત કરજે લડાઈ, આદરજે સળાઈ;
 કુલાબ્યો ચિત્ત ન ધરે જડાઈ, પામિશ એમ વડાઈરે. મા. ૧૩
 વિધિશું સમજી વ્રત આદરજે, ત્રણકાળ જિન પૂજે;
 બુધ પૂછીને ઉત્તમ કરજે, વ્યસન અવશ્ય પરિહરજે રે. મા. ૧૪
 જ્ઞાન વિમળ ગુરૂ એવા કરીયે, તો ભવસાગર તરીયે;
 શિવસુંદરીને સહેજે વરિયે, શુદ્ધ મારગ અનુસરીયે રે. મા. ૧૫

અથ તેર કાઠિયાની સજ્જાય.

ઝાંઝરિયા મુનિવર ધન્ય ધન્ય તુમ અવતાર.-એ દેશી.

સોભાળી માઈ, કાઠીયા તેર નિવાર;
 ઉત્તમ પદવી તો લહોજી, જય જય જંપે રે સંસાર. સો. કા. એઆંકણી ૧
 સાધુ સમીપે આવતાં જી, આગસ આણે અંગ;
 ધર્મ કથા નવિ સાંભળે જી, મોટે અંગ બહુ ભંગ. સો. કા. ૨
 બીજો મોહ મહાબળીજી, પુત્ર કલત્રશું લીન;
 પ્રાણી ધર્મ ન આચરેજી, ઘર પાનને આધીન. સો. કા. ૩
 ત્રીજો અવજ્ઞા કાઠિયોજી, શું જાણે ગુરૂ એહ;
 વ્યાપારે સુખ સંપજેજી, કીજે કીજે હર્ષે તેહ. સો. કા. ૪
 ચોથે માન ધરે ઘણુંજી, મુજ સમ અવર ન કોઈ;
 કેમ વંદુ જણુ જણુ પ્રત્યેજી, એમ મહોટી માગમનહોઈ સો. કા. ૫
 પાંચમે કોધવશે કરીજી, છાંટે ધર્મનાં રથાન;
 ધર્મ લાભ મુજને નવ દીયોજી, નવિ દીયો ગુરૂ સન્માન. સો. કા. ૬
 છઠ્ઠે જીવ પ્રમાદથી જી, કરે મહિરાદિક સેવ;
 ગુરૂ વાણી નવિ સદ્દેહજી, નવિ માન જિન દેવ. સો. કા. ૭

સાતમે કૃપણપણ થકીજી, નાવે સાધુ સમીપ;
 ધર્મકથા નવિ સાંભળેજી, મંડાશે ધન ટીપ. સો. કા. ૮
 આઠમે ગુરૂ ભય ઉપ-ચોજી, કહેશે નરકનાં દુઃખ;
 કે કહેશે કેમ નાવિયાજી, પામશે કહો કેમ મોક્ષ. સો. કા. ૯
 નવમે દેહરે આવતાંજી, દાખવે શોક વિશેષ;
 ધરનાં કારજ સવિ કરેજી, ધર્મનાં કાજ ઉવેખ. સો. કા. ૧૦
 અજ્ઞાન દશમે કાઠિયેજી, દેવતત્વ ગુરૂતત્વ;
 ધર્મતત્વ ગુરૂ સદ્દેહોજી, એમ આણે મિથ્યાત્વ. સો. કા. ૧૧
 અવ્યાક્ષેપક અચારમેજી, ઝલપલતો દિનરાત;
 પ્રાણી ધર્મ ન ઝોળખેજી, સમજાવ્યો બહુ ભાત. સો. કા. ૧૨
 બારમે ધર્મકથા તણજી, કૌતક જોવા જાય;
 રાત દિવસ ઉભો રહેજી, નયણે નિંદ ન ભરાય. સો. કા. ૧૩
 વિષય તેરમે કાઠિયેજી, વિષય શું રાતા લોક;
 વિષય સાકર લેખવેજી, અવર સવે જીજ્ઞાસ. સો. કા. ૧૪
 સિદ્ધક્ષેત્ર જાતાં થકાંજી, કાઠિયા એ અંતરાય;
 દ્રવ્યભાવથી ટાળીયેજી, તો મનોબંધિત થાય. સો. કા. ૧૫
 તેર કાઠિયા જિને કહ્યાજી, સમજી વર્તે એહ;
 કુશળસાગર વાચક તણેજી, ઉત્તમ કહે ગુણગેહ. સો. કા. ૧૬

“ ચિત્તની ચંચલતા વિષે. ”

જીઓ અજળ જગત રંગ દોંગીલું જણાયે, એ દખ.

ચિત્ત ચંચળ ચપળ અહોનિશ અથડાયે. ટેક.

ક્ષણમાં વૈરાગ્યે વળગે છે, ક્ષણમાં શોક થકી સળગે છે;

અવર ક્ષણે તો ઉછરંગે ઉભરાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૧

શૌર્યપણું ઘડી એક ધરે છે, કાયરતા ઘડીમાંહે કરે છે;

જળના કલ્લોલ જેવું જરૂર જણાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૨

સાજી થઈ ક્ષણ એક રમે છે, ખેદ અવર ક્ષણમાંજ ખલે છે;
સાગદ્રેષ તણા મહા તરંગે તણાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૩
ગુણ ગાવા ક્ષણવાર ગમે છે, નિંદામાં તે તુરત નમે છે;
જામરની જેમ આમ તેમ જઈ ભરાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૪
પાપ વિષે જરાવાર પડે છે, રાંક થઈ ઘડીમાંડે રડે છે;
અસ્થિરપણાથી ક્યારે ક્યારે અકળાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૫
જ્ઞાન વિષે થોડીવાર ગળે છે, મોહ વિષે ઘડીમાંજ મળે છે;
જામનકળામાં ઘડીવારમાં ગુંથાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૬
ઘડી ઘરમાં ઘડી બહાર ફરે છે, નિદેશ જઈ ઘડીમાં વિચરે છે;
ઝાલી રાખવાથી ઘડીવાર ન ઝલાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૭
ભક્ત બની ભગવાંત ભજે છે, એ સઘળા ક્ષણમાંડે તજે છે;
અકળ એહની ગતિ કથી ન શકાયે, ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૮
પ્રયોગ વિણ મન નવ પકડાએ, સાધનકા વિણ સ્થિર ન થાયે;
સંત શિષ્ય સાધન વડેજ તે સધાયે. ચિત્ત ચંચળ ચપળ. ૯

“ ચૈતન્ય ચેતવણી. ”

રાગ-સોનતું સ્વરૂપ જોધ ઉર અકળાયે.

ચેત તું ચતુર હજી ચેત તો ચેતાશે,	
ચેતીશ નહિ તો વિપત્તિમાં તું વીંટાશે.	ચેત. ૨
આખરે અંતર તારૂં અતિ અકળાશે,	
માંડવડે મારી વાત સકળ મનાશે.	ચેત. ૩
એ વેળાએ શ્વાસ મુખડામાં નહિ માશે,	
જીભ ટુંકી પડી તારો જીવ ગભરાશે.	ચેત. ૩
જેમ તેલ ખૂટે બત્તી બળીને બુઝાશે,	
ટુટ્યા પછી કશું તુંથી કરી ન શકાશે.	ચેત. ૪
પછી પોક નાખી પૂરેપૂરો પસ્તાશે,	
જુઠા પોંજરાથી જ્યારે જીવ જુઠો બાશે.	ચેત. ૫

પુલણ કજેતો તારો આખરે તો થશે,	
જેવો હશે તેવો જન્મ કને તું જણાશે.	ચેત. ૬
મૂરખાઈવાળા બધા આખરે મરાશે,	
હંડ આપી ડુંગળીને ખાસડા તે ખાશે.	ચેત. ૭
સંત શિષ્ય સરલને સુખે સમજાશે,	
દુર્બુદ્ધિ જીવ મહા દુઃખમાં દબાશે.	ચેત. ૮

“આવો અમૂલ્ય અવસર ફોગટ કોણ કાઢે ?”

પદ—એવીરે રંભા જાણી જવા કેમ દઈએ-એ ઢખ.

આવો આ અવસર, ખાલી જવા કેમ દઈએ.	ટેક.
દશ દ્રવ્યોંકે દુર્લભ એવો, પામ્યા નર અવતાર;	
સત્યા સત્યની સમજણ કરી લે, સાધન કરવા સારરે.	આવો. ૧
આત્મ શ્રેય કરવાના સઘળા, સાધન મળ્યા શ્રીકાર;	
જાગી જા લાગી જા ધંધે, ધરી પ્રભુપર ખ્યારરે.	આવો. ૨
કલ્પતરૂને કોણ ઉખેડી ? વાવે ખાવળ વણ;	
ગજ છોડી ગધે કોણ બેસે, દિલમાં હોયે દક્ષરે.	આવો. ૩
ધર્મરૂપ ધન મેળવવાનો, બહુ વખત ખારીક;	
બહેલો તું વળગી જા ધંધે, બધી તજને ખીકરે.	આવો. ૪
સમજણ કરી લે સંત મેળવી, થા ગંભીર ગુણવાન;	
સમદષ્ટિથી ધર્મી સુવાળો, તજ અંતર અભિમાનરે.	આવો. ૫
તજ તૃષ્ણા ભજ પ્રભુને ભાવે, સજ સાચા શણગાર;	
સંતશિષ્ય આ સમય મળ્યો છે, કર આતમ ઉદ્ધારરે.	આવો. ૬

“પરનારીની પ્રીતિ તજવા વિષે.”

પદ—ધીમિ ધીમિ ચાલોને મારા પ્રાણરે—એ ઢખ.

પર પ્રીયા થકી જશે પ્રાણરે (૨) તારા અંતરમાં ચિંતા અનેક થશે,
સુખ સઘળાં જશે, એ સુખાણરે. પર પ્રીયા થકી. એ ટેક.

સાખી—મહીલાએ મહીતલ પરે, ઉપજાવી આનંદ;

ઘાયલ કીધાં જણુ ઘણા, કર્યાં મોહમાં મંદ.

પ્રપંચેથી પધારે પધારે કહેશે, દીલ આપીને દુઃખમાં ડુબાવી દેશે;
લાજ લક્ષ્મી તે લલના છીનવી લેશે, ઓ સુખજીરે. પર. ૧

સાખી—મટકે મુખ મરોડતી, કરતી રસ ખસ રંગ;

બ્રમર કટાક્ષ ભરાવતી, ઉત્પન્ન કરે અનંગ.

કુલરાઓ ન બ્રહ્મ કામ કરતાં ડરશે, પ્રાણ સાથે પવિત્રતાને પૈસા હરશે;
શુદ્ધ સતીયો ન પાપ વિષે પગલાં ભરશે, ઓ સુખજીરે. પર. ૨

સાખી—રાવણુ મસ્તક રડવડયાં, પદ્મોત્તર થયો પતિત;

કીચક કચરાઈ ગયો, પરનારીની પ્રીત.

એહ રસમાં અનેક રોળાઈ ગયા, બુદ્ધિ ખોઈને મૂઢ બેહાલ થયા;
સંત શિષ્ય તે સમજીને દૂરે રહ્યા, ઓ સુખજીરે. પર. ૩

વૈરાગ્યમય પુરુષોની વૈરાગ્યમય વાતો.

પદ—જોડી તેં નવ જોઈ માડી એ ઢળ.

વાત કહું વૈરાગી બહાલા, વાત કહું વૈરાગી બહાલા;

ચેતન કેરી તણ ચતુરાઈ, શું ચુંથે આળા.

ટેક.

ખેર અંગારા શિર ધરિયા, ખેર અંગારા શિર ધરિયા,

ગણ્યા નહીં ગુણી ગજસુકુમારે, વિમળ પંથ વરિયા.

વાત. ૧

સુકોસળ સિંહણથી મરિયા, સુકોસળ સિંહણથી મરિયા;

હિંમત ધરી હદ પાર પારવિણુ સાગરથી તરિયા,

વાત. ૨

મુનિ મેતારજ શિવ વરિયા, મુનિ મેતારજ શિવ વરિયા,

કુરકટ પર કંઠણા કરી એવા દયા તણા દરિયા.

વાત. ૩

મરણથી માત્ર નહિ ડરિયા, મરણથી માત્ર નહિ ડરિયા,

સુરોકંતાએ સોમલ નખથી, પતિ પ્રાણ હરિયા.

વાત. ૪

શિયાળે શરીર ભક્ષ કીધું, શિયાળે શરીર ભક્ષ કીધું;

એવંતિ સુકુમાર મુનિવરે, અચળ સ્થાન લીધું.

વાત. ૫

ઝેર તજી જ્ઞાન વિષે ઝીલ્યા, ઝેર તજી જ્ઞાન વિષે ઝીલ્યા,
 ખંધક મુનિના શિષ્ય પાંચસે, ઘાણીમાં પીલ્યા. વાત. ૬
 અનલથી સમભાવે બળિયા, અનલથી સમ ભાવે બળિયા,
 મહા બળ મુનિ સહિ મહા સંકટ, નિજ સ્વરૂપ વિષે મળીયા. વાત. ૭
 ટેકથી પ્રાણુ તજ્યાં પ્યારાં, ટેકથી પ્રાણુ તજ્યા પ્યારાં;
 સંન્યાસીના શિષ્ય સાતસે, કયાં ન વ્રત ન્યારાં. વાત. ૮
 તત્વથી તયાં વળી તરશે, તત્વથી તયાં વળી તરશે;
 મોહ મમતમાં બહુ મુંઝાશે, ભવસાગર ફરશે. વાત. ૯
 વિષયમાં કેમ રહ્યો વળગી, વિષયમાં કેમ રહ્યો વળગી;
 અળગી કર અવળાઈ નહિ તો ઘર જાશે સળગી. વાત. ૧૦
 કરીશ નહીં ધુળ તણા ધંધા, કરીશ નહીં ધુળ તણા ધંધા;
 શા માટે બની જઈએ સુંદર, આંખ છતાં અંધા. વાત. ૧૧
 રાખમાં કેમ રતન રોળે, રાખમાં કેમ રતન રોળે;
 સંત શિષ્ય કહે કાંઠે આબુ, નાવ કેમ ભોળે. વાત. ૧૨

સત્યનો અતુલ્ય મહિમા.

૫૬—સૈયર સુખકર સંસાર શીયળ બૂધણ સજીએ.

સુંદર સુખને કરનાર, સત્ય બૂધણ સજીએ;
 અસત્ય એહજ અન્યાય, તન મનથી તજીએ. સુંદર. ટેક.
 સત્યવાદીને સુરવર નરવર, ભજે તજીને ભાવરે;
 સાચું સ્વરૂપ સત્યે કરી પ્રગટે, નિર્મળ એહજ નાવ. સત્ય. ૧
 સત્ય થકી પૂરણ સુખ પામ્યા, અવની માંહે અનેકરે;
 દુઃખ પડયે જરિયે નવ ડગિયા, તજી નવ મન તણી ટેક. સત્ય. ૨
 અસત્યથી અંતર અભડાયે, જીવન હળાહળ થાયરે;
 માને નહિ કોઈ તે માણસનું, સાચે જીઠ જણાય. સત્ય. ૩
 સુખ કરનારા સત્ય શીયળના, સાચા શુભ શણગારરે;
 હેમ હીરાથી જડિયા હારો, એ વિજુના અંગાર. સત્ય. ૪

સર્વ ગુણોમાં એ ગુણુ મોટો, એમાં સર્વ સમાયરે;
 અખૂટ ખજાનો આગળ છે જો, સત્ય સ્વરૂપ સમજાય. સત્ય. ૫
 મહા કષ્ટથી પણ નવ મુકે, સેવે સત્ય સદાયરે;
 ધન્ય એહને આ ધરણીમાં, ગુણિયલ થઈને ગવાય. સત્ય. ૬
 પૃથ્વી પાણી સૂર્ય શશીને, મક્કત તજે નહિ માનરે;
 સત્ય તણો એ સર્વ પ્રભાવ છે, નહિ કોઈ સત્ય સમાન. સત્ય. ૭
 અમૃત્ય આબૂષણુ આ અંગે, નકી ધરે નર નારરે;
 સંતશિષ્ય કહે જન્મી જગતમાં, સફળ કરે અવતાર. સત્ય. ૮

“ જમ રાજાના મીજમાનો. ”

ગરબી—કર પ્રભુ સંગોતે પ્રીતડીરે એ રાગ.

ખરા જમના મીજમાન તેને જાણુવરે. ટેક.
 કુળ ઉંચા ને કામ તો કાળાં કરેરે, અંતરમાં રાખે અભિમાન;
 દુષ્ટ દીલમાં ન દોષ કરીને ડરેરે, પરમારથની લેશ ન પીછાન. ખરા. ૧
 વિષ વહાલ ધરી નિત્ય વાપરેરે, અમૃતનો કર્યો ન અહાર;
 મહા આરંભ કામમાંહે ઉતરીરે, પરિગ્રહનો રાખ્યો નહિ પાર. ખરા. ૨
 આઠ પહોર ઉપધિ જેણે આદરીરે, ઘડી એકે ન મળી નવરાશ;
 એવા પાપથી પુન્ય અળગાં રહેરે, પાપ તાપ સદા એની પાસ. ખરા. ૩
 ભુંડું પરતું કરવામાં જેને પ્રેમછેરે, સાફ કરવાના જેહને સોગન;
 કૃરતાથી ભરેલ જેના કાળજાંરે, નક્ક નરસાને નિર્લજ નાદાન. ખરા. ૪
 મોહ માયા જેનાં માળાપછેરે, પાપ સઘળાં જેનો પરિવાર;
 રાગ દ્વેષ જેના રંગ મહેલ છેરે, ભારે લાગે ભૂમિને એનો ભાર. ખરા. ૫
 સુખદાયક પવિત્ર સદ્ગોષ્ઠીરે, વિષમ વ્યાપે છે અંગમાં વિકાર;
 અપવિત્ર સદા જેનો આતમારે, કામ કાળાંને કિલક કરનાર. ખરા. ૬
 સંત શિષ્યના રનેહી જન સાંભળેરે, અધર્મીનો કહ્યો અધિકાર;
 સાર સમજીને આપતું સુધારજોરે, નહિ જાતું પડે જમદાર. ખરા. ૭

“મૃગ જલ સમાન આશામાં અથડાતાની સ્થિતિ.”

૫૬—કોઈ રબડી મરણ કયા જાને એ ઢબ.

સાંભળજો વાત કહું સારી, આશાનું સ્વરૂપ લીધો ધારી;
એ વિષ થકી મનને વારી, મનને સંતોષ વિષે મારી. ૧

જે અગર આશાના જળમાં, મુંઝાણા મોહ તણા મળમાં;
વિંટાણા વિષય તણા વળમાં, તેઓએ પ્રાણ તળ્યા પળમાં. ૨

આશાની ખાડ મહા ઉંડી, ખૂરખ જાણે નાની કુંડી;
એ લાજ લીધે સહુની લુંડી, ભુંડામાં રાંડ મહા ભુંડી. ૩

ન્યાં વર્ષ ગયા વનની બહારે, ધન ખરચી વરવાનું ધારે;
પરણું સ્ત્રી પુત્ર થશે મારે, ભણીને થાશે સહુથી ભારે. ૪

તે જીવાન પુત્ર થશે ન્યારે, પરણાવું પુત્ર પછી ખ્યારે;
મુજ ગરજ બધી ધરની સારે, તૃષ્ણા સઘળી તજવી ત્યારે. ૫

મંદિર કરશું મનને ગમતા, રામા સંગે રહેશું રમતા;
જનમાત્ર રહે મુજને નમતા, દેખો આ મૂર્ખ તણી મમતા. ૬

આશામાં આવરદા ખોઈ, માયામાં મૂઢ રહ્યો મોહી;
આખર એ રાંક રહ્યો રોઈ, નવ ઉત્તમ કામ કર્યો કોઈ. ૭

આશા ખોટી ન કરી અજગી, વિષ વેલીનેજ રહ્યો વજગી;
છે સુક્ષ્મ શરીર રહું સજગી, તોપણ આશા ન કરી અજગી. ૮

આશા છે અલખેલી બાળા, મોહક મંત્રેલ ધરે માળા;
દેખીને ચતુર કરે ચાળા, અંતે મુખ હસ્તે કરે કાળા. ૯

કોઈ ધ્યાન તણું ઘેમાં ઘસીઆ, જોગી વેશે જંગલ વસીઆ;
કોઈ ફકીર બની આખર ફસીઆ, ખોટી આશાથી નવ ખસીઆ. ૧૦

એ તાંત ન તોડયાથી તુટે, કોઈ મહેનત લઈ માથું કુટે;
ખુટાડયાથી ન કદી ખુટે, સમજણ વિણ સહજ નહિ છુટે. ૧૧

આ સંત તણો સેવક ભાખે, તૃષ્ણાનો ત્યાગ કરી નાખે;
આશા નવ અવતરણી રાખે, તે અમૃતના રસને ચાખે. ૧૨

“ તૃષ્ણામાં તણાતાને સુબોધ. ”

૫૬—રાગ ધોરાના પદનો.

તૃષ્ણામાં તણાણોરે, બાણ્યો નહિ ભેદ જરી;
 કા'પણ જગમાં કોણુ'રે, મોટી મોટી મુશ્કો કરી. તૃષ્ણામાં. ૧
 અફૂલત રચના ઇન્દ્રભાગની, ભેતાં અચરજ થાય;
 બાણગર બાણ સંકેલે, સરવે જેમ સમાય;
 એક સરખી બાણ આછેરે, ફેર હોય તો ભેજે ફરી. તૃષ્ણામાં. ૧
 નાટકીઓ નાટક રચે, એવી જગતની ભાળ,
 પડહો પડયો જ્યાં પુરણનો, ત્યાં વિશ્વ બધું વિસરાળ,
 ભગીતે જરા ભેનેરે, આશામાં કેમ ગયો ઊતરી. તૃષ્ણામાં. ૨
 અગાધ જળ આશાતણું, કયાંથી પાર પમાય,
 નાવ મળે સમતાતણું, બેઠે તુરત તરાય;
 નાવ જ્યારે ન મળેરે, તૃટે પહોંચે કેમ તરી. તૃષ્ણામાં. ૩
 શ્રી પરણ્યો કોઈ સ્વપ્નમાં, બન્યો રંકનો રાય,
 બિંધ ગઈ આંખો થકી, પડયો પડયો પરતાય;
 મેલું તારૂં થાશેરે, માથું કુટી જઈશ મરી. તૃષ્ણામાં. ૪
 કોઈ કંથ કોઈ કામિની, કોઈ ભગિનીને ભાઈ,
 કાકા મામા કોક બનાવ્યા, સાંધી એમ સગાઈ;
 સગપણ બાંધી બેઠોરે, વાત બધી ગયો વિસરી. તૃષ્ણામાં. ૫
 સમજી જી કહું સત્યને, બહાલા ધર વિશ્વાસ;
 સમજ જશે સમજણ વિના (નો) અંતે થઈશ ઉદાસ;
 તનો શિષ્ય થઈનેરે, મમતાને મેલ ખરી. તૃષ્ણામાં. ૬

“ ઘડપણની સ્થિતિ. ”

૫૬. રાગ ધોળ.

જરા જન્મ મરણ બધાં ભવને, વેઠવાં પડે વારંવાર;
 કમો કરનાર, ઘડપણ જ્યારે આવશે. ટેક. ૧

જરા ફેજ જીવાનીને છુંટશે, કાયા નગરીના કરશે બેહાલ;
 માન્યામાં છે માલ, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૨
 કેડ વાંકી વિશેષ જળી જશે, કેશ શ્યામ ટળી થાશે શ્વેત;
 માટે બહેલો ચેત, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૩
 વપુ માત્રમાં ધ્રુજ વહુટશે, ખૂટશે બળ વીર્ય ખચિત;
 નકી નિત્ય નિત્ય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૪
 લેવી પડશે લજમણી લાકડી, જાવું પાદર થશે પરદેશ;
 સાંભળ ઉપદેશ, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૫
 આંખે અધીક અંધારા આવશે, હસ્ત પાદનું બળ હઠી જાય;
 કાને ન સુણાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૬
 લાળલીંટ ને લવરી વધે ઘણી, જરામાં કરે વ્યાધિઓ જોર;
 ત્યાં અંધારૂં ઘોર, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૭
 લવરી મુકો લોકો ધરના વદે, ટુંકારાની તો પડે તરખીટ;
 બહેલો બાલુ વીંટ, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૮
 મોત આવી ડોસો મરતા નથી, નથી ટળતા બહાર બહાર;
 ઘડી એક વાર, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૯
 ભાવે ઘડપણુમાં મીઠાં લોજનો, પરવશતામાં તે ન પમાય;
 હૃદય બળી જાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૦
 ડાઠી ડગમગશે વિણ દાંતથી, ખાંતથી ન ખોરાક ખવાય,
 આબુ ન ચવાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૧
 મુખ માકડા જેમ મળી જશે, શોભા શરીરતણી ઘટી જાય,
 વરવો વેશ થાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૨
 વાંકી મુછનું માન મટી જશે, તારૂં હડાપણુ બેસશે દૂર;
 જોજો તું જરૂર, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૩
 જરા શાન્તિ જરામાં મળશે નહિ, માટે આગળથી કરજો ઊપાય,
 જો સત્ય સમજાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૪
 ભણુ લ્યોને ભગવાનને ભાવથી, કહે સંતનો શિષ્ય સદાય,
 આનંદ વરતાય, ઘડપણુ જ્યારે આવશે. ૧૫

“ પ્રારબ્ધ (ઉદય) કર્મની વિચિત્રતા. ”

૫૬. નાથ કેસેં ગજકો ખંધ છોડાયો.

સઘળી કર્મતણી છે કમાઈ, રહેછે સુખ દુઃખએમાં સમાઈ. ટેક.
 સંચિતનું પ્રારબ્ધ થયું ત્યાં, ચાલે નહિ ચતુરાઈ;
 રાજ્ય રિદ્ધિને વૈલખ સઘળો, વહાલાં જાય વીખાઈ. સઘળી. ૧
 રાજા હોય તે રંક બને છે, રંક કરે ઠકુરાઈ;
 નિરધન તે ધનવાંત બને છે, મોટા મહેલ બનાઈ. સઘળી. ૨
 શેઠ ખીચારા વેઠ કરે છે, દશા સહે દુઃખદાઈ;
 ચાકર જન તે ઠાકર થાયે, સહજ મલે શેઠાઈ. સઘળી. ૩
 વિષય ભરેલી વેશ્યા પાસે, સરસ બહુ સરસાઈ;
 શીયળ તણી ધર નાર સતીની, પાસે હોય ન પાઈ. સઘળી. ૪
 પૈસો હોય તો પુત્ર મળે નહિ, દિલડુ જાય દઝાઈ;
 પુત્ર હોય પુશ્કળ તો તેને, ધાન જડે ન ધરાઈ. સઘળી. ૫
 સુધડ નરને શંખિની નારી, તનડું જાય તમાઈ;
 પદ્મિની સ્ત્રીને પામર નર એ, ભવસાગરની ભવાઈ. સઘળી. ૬
 પંડિત શાસ્ત્ર ભણેલ ભટકતા, ભૂતળ ઉપર ભાઈ;
 મૂર્ખ જનો જે માલ વિનાના, ખેડા તકીઆ ખીછાઈ. સઘળી. ૭
 ઘટમાં રહેશે ઘાટ ઘડેલા, જ્યારે આંખ મીંચાઈ,
 માન મીઝજ મમત મનડાનો, સુતિ રહેશે સફાઈ. સઘળી. ૮
 તે માટે કર પુરૂષારથ દે, સુકૃતની સરખાઈ,
 પરિણામે પુરૂષારથીયોની, સર્વથી થાય સવાઈ. સઘળી. ૯
 આંગણીસેં સતાવન વરસે, શ્રાવણમાં સુખદાઈ;
 સંત શિષ્ય કહે જામનગરમાં, ચોમાસું રહી ચ્હાઈ. સઘળી. ૧૦

“ કાયાનો ભરૂંસો કેટલો. ”

૫૬. તાતનો ભરૂંસો નથીરે-એ રાગ.

પલનો ભરૂંસો નથીરે, આ કાયાતણો પલનો ભરૂંસો નથીરે;

જન્મને મરણ જેવો, અનાદિ સ્વભાવ એવો, ફરે નહિ મરે મથીરે
આ કાયાતણો. ટેક.

ઘટમાં તું ઘટના ઘડે, રટણુ કરે દિન રાત;
ધનપતિ બનું ધંધો કરી, ખુબ જમાવું ખ્યાત. પલનો. ૧
મન ગમતાં મંદિર કડું, ફડા ભરાવું રંગ;
જોતાં જાવે જન બધાં, ઉપજે અતી ઉમંગ. પલનો. ૨
પરણું પ્રીતે પદ્મિની, રતિ સમ રૂપ નિધાન;
મોજ કડું મંદિર ચડી, ગવરાવું નિત્ય ગાન. પલનો. ૩
અગણિત આશા ઉરવિષે, ઉત્પન્ન કરી અભણ;
પસ્તાવો કરશે પછી, તજતાં તનથી પ્રાણ. પલનો. ૪
આશા આ અવનીતણી, પાશા જાળ સમાન;
આશામાં અગણિત જનો, સુતા જઈ સમશાન. પલનો. ૫
મેલીદે મમતાં બધી, તૃણુનો કર ત્યાગ;
વિષય તણ વૈરાગ્યમાં, જરૂર રહેવા જાગ. પલનો. ૬
જન્મ ધર્મો જે કારણે, બુદ્ધ્યો તેનું ભાન;
વિષયોમાં વિહવળ થયો, તજ્યું ધર્મનું ધ્યાન. પલનો. ૭
સંત શિષ્ય જો સમજ તો, પામ્યો નિકટ નિધાન;
સેવા કર સદ્ગુરૂ તણી, તણ અંતર અભિમાન. પલનો. ૮

“ જગત્માં તેહજ જન્મેલા છે. ”

પદ. દોહરા.

ભક્તિથી ભગવાનના, ગુણ કીર્તન નિત્ય ગાય;
મરતક તે માટે દિયે, જન્મ્યા તે જગમાંય. ૧
અણ હકને અડકે નહીં, ખડું રણેલું ખાય;
પરધન પથ્થર સમગણે, જન્મ્યા તે જગમાંય. ૨
સુખ પામ્યે છલકે નહીં, કળે કદિ નવ કાય;
સુખ દુઃખ સ્વપ્નસમા ગણે, જન્મ્યા તે જગમાંય. ૩

ઉપકારીને અહીંનિશ, એખા દિલથી ચ્હાય;	
ભુલે નહિ ભવમાં કદી, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૪
પુરુષારથ વિષ્ણુ પલક પણ, નિષ્કૂળ થાત ન જાય;	
આગસથી આગળા રહે, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૫
દયા વિશે દિલ મેળવે, ધર્મ કાર્યમાં ધાય;	
પાપોમાં પગ નથ દીએ, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૬
સદાય સત્ય વચન વહે, અસત્યથી અભડાય;	
અટકે નહિ અન્યાયને, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૭
અપાય સુખો સર્વતે, એવા કરે ઉપાય;	
દુઃખથી લેશ ડગે નહીં જન્મ્યા તે જગમાંય.	૮
પરહિતમાં નિજહિત ગણે, અહિતે અહિત જણાય;	
એહ ઉચ્ચ અભિપ્રાય છે, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૯
કાંઈ માન કળ્યા તજે, લોભે નથ લલચાય;	
પ્રસંગેજ પરિચય કરે, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૧૦
ગ્રહી ટેક તોડે નહીં, પ્રાણ કદી પડી જાય;	
અધર્મમાં પગ નહિ દીએ, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૧૧
પ્રીતિ પદોપકારમાં, સહુને કરે સહાય;	
સ્વાર્થી થઈ છટકે નહીં, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૧૨
સદ્ગુણના શોખી બને, દોષે નહીં દબાય;	
સંત શિષ્ય સુખ અનુભવે, જન્મ્યા તે જગમાંય.	૧૩

“મહાવીરના પુત્રોનું હૃદય ગાન”

પદ. કંવાલી ગઝલ.

અમે મહાવીરના પુત્રો, અમારો પંથ ન્યારો છે.	
સમજવા સત્યના સુત્રો, ધરમ એવો અમારો છે.	૧
બળવા સંઘની સેવા, અમે બનશું હવે એવા;	
જીવન અર્પી બધું દેવા, ધરમ એવો અમારો છે.	૨

હીંધા જેવું સદા દેવું, લોંધા જેવું સદા લેવું;
 પોંધા જેવું સદા પીવું, ધરમ એવો અમારો છે. ૩
 અહર્નિશ ન્યાયમાં વહેવું, કપટ છળથી નહિ કહેવું;
 સદા આનંદમાં રહેવું, ધરમ એવો અમારો છે. ૪
 જીવન વિજયી બનાવાનો સરવ દોષો સમાવાનો;
 ફરજ સાચી બજાવાનો, ધરમ એવો અમારો છે. ૫
 દુઃખીના દુઃખને હરવા, વિજયના ઘોષને કરવા;
 દુઃખોથી લેશ નહિ ડરવા, ધરમ એવો અમારો છે. ૬
 સર્વથી મીત્રતા કરવી, લાવણી પ્રેમની ધરવી;
 હરકતો સંધની હરવી, ધરમ એવો અમારો છે. ૭
 અમારા આત્મ ભોગેથી, અમારા આત્મયોગેથી;
 અપર પરનાં ભલાં કરવાં, ધરમ એવો અમારો છે. ૮
 નથી જ્યાં જન્મવું મરવું, નથી જ્યાં કાર્યને કરવું;
 સનાતન ધર્મવાળાનો, અમર એવો ઉતારો છે. ૯
 વિચરવું ધર્મની વાટે, જીવન પણ ધર્મના માટે;
 સદાએ સંત શિષ્યોનો, પરમ એ ધર્મ પ્યારો છે. ૧૦

માત્ર એકલો વેશ પહેરવાથી શું વળ્યું ?

પદ. દેશી-ચારપદી-વૈદરલી વનમાં-એ ઢાળ.

વેશ પહેર્યોથી શું વળ્યું ? દેશ ભયો દિલમાંય;
 પોતે જે સુધર્યો નહીં, પરને કરે શું પસાય. વેશ. ૧
 સાધુ થઈ સંસારમાં, સાધ્યો નહિ નિજ સાર;
 લાલચમાં લપટી રહ્યા, વળગ્યો વિષય વિકાર. વેશ. ૨
 જોગી થઈ જગને વિષે, નિત્ય ભોગવે ભોગ;
 રંગે રંગમાંડે રમી રહ્યા, રાગ દેશનો રોગ. વેશ. ૩
 ભક્ત બની ભગવાનના, ઠગે કરીકરી ઠાઠ;
 ગાવે કીર્તન ગુણના, ગાળી નહિ મન ગાંઠ. વેશ. ૪
 કંઠીને નાંખી કંઠમાં, કાઢી ટીલાં કપાળ;
 શોભા કરે મોટા સંતની, વિષ રાખે વિશાળ. વેશ. ૫

વેશ બનાવે બૈરાગીનો, રટે સુખકામાં રામ;	
માળાને ઘડીએ સુકે નહિ, કુડાં કરે નિત્ય કામ.	વેશ. ૯
સંન્યાસી થઈ સદા ધરે, ધનને રામાનું ધ્યાન;	
બાતો કરે વિદ્યાતણી, રાખે અતિ અભિમાન.	વેશ. ૭
માથું મુંડાવે શું થયું, મનડું જો ન મુંડાય;	
કામ દીધે શું પખાલને, રોગ પાડનો જાય.	વેશ. ૮
આખ ચોળી ખાખી બને, બધું તણ ઘરખાર;	
તાપ ધુણી કરીને તપે, લાગી વાસના લાર.	વેશ. ૬
ગોસાંઈ થઈ જ્ઞાન ના કર્યું, કરી લીલાની લહેર;	
સુધાયો નહિ સંપ્રદાયને, તો આ કહેવાય કેર.	વેશ. ૧૦
અતિત થઈ અવની વિષે, કરે પ્રતિત પ્રયોગ;	
બૈરાગ્યને વિસરી ગયા, ઉઘા માંડયા ઉદ્યોગ.	વેશ. ૧૧
કાપડી થઈ કાળાં કરે, હરે દુનિયાના હિત;	
સ્વાસ્થ આપણો સાધવા, પ્રપંચે કરે પ્રીત.	વેશ. ૧૨
કાણ મુદ્દાં કંઠણ તજે, પાપોનું કરે પાન;	
સાફ કરે શું સંસારમાં, રાણ ન રહે રહિમાન.	વેશ. ૧૩
ફકીર થઈ ફરે ફંદમાં, કાને ધરે ન કુરાન;	
અલ્લાતાલાને ન ઓળખે, મૂઠ એ મસ્તાન.	વેશ. ૧૪
લેખ ધરી ભુમિ ઉપરે, મોટા બનીને મહન્ત;	
લજબ્યો પણ લજબ્યો નહિ, તોડી નાખ્યો ન તંત.	વેશ. ૧૫
પંડિત શાસ્ત્ર પુરાણિઓ, વડા વળી વિદ્વાન;	
કોમળ કોઈકના કાળજાં, બાકી કઈક બેભાન.	વેશ. ૧૬
સફગુરૂ થઈને શિષ્યને, તારી કરે નહિ તીર;	
ઉલટા ઉતારે ઉડાણમાં, દુઃખે કરી દિલગીર.	વેશ. ૧૭
સત્ય શીયળથી યોગતા, કોમળ ને કંઠણાળ;	
જ્ઞાન ગુણે કરી દીપતા, તોડે જગની જાળ.	વેશ. ૧૮
સુખકર સાચા સંત જે, કરે નિજ પર કાજ;	
સંત શિષ્ય એવા સંત તો; સાચા સુજ શિરતાજ.	વેશ. ૧૯

“ માયાના ગોટામાં ગુંગઢાયેલની સ્થિ

ભજન પદ—રાગ ધીરાના પદનો.

- માયામાં મુંઝાયોરે, કામે નવ બેઠો ઠરી;
અંતરને ઉધાડીરે, ખોજ કરી જોજે ખરી. માયાના. ટેક.
- જન્મ ધયો જે કારણે, વેઠી દુઃખ અપાર,
વિસરી ગયો તે વાતને, ગંડુ થયો ગમાર;
ફંદામાં ફસાણોરે, ફેકટનો રહ્યો તું ફરી. માયામાં. ૧
- લાભ કમાવા આવીઓ, ખોટે થયો ખુવાર;
દેવા માંહે કુલી ગયો, લાલચથી લાચાર;
ધુમાડે ધુંધવાયોરે, મતિ તારી ગઈ છે મરી. માયામાં. ૨
- ધરના ને પરના ગણ્યા, પરમાં પરોબ્યાં પ્રાણ;
નવ જાણ્યાનું જાણીયું, અંતર રહ્યો અજાણ;
દુશ્મનને દિલ આપ્યુંરે, અંતરના ના ઓળખ્યા અરિ. માયામાં. ૩
- ભમતા ભમતા ભવ વિષે, કાઢ્યો કાળ અનંત;
પરમ પંથ પામ્યો નહિ, નાબ્યો દુઃખનો અંત;
ફેગટ ફેરા ફરીઓ રે, જોયું નહિ જાતે જરી. માયામાં. ૪
- કરવાનું કીધું નહિ, કીધું અવર અનેક;
જોવાનું જોયું નહિ, વિસયો આત્મ વિવેક;
ઘોળીને ઝેર પીધુંરે, ભૃષ્ટતા આ ક્યાંથી ભરી ! માયામાં. ૫
- આબ્યો પણ નવ ઓળખ્યો, દુઃખભંજન મહાદેવ,
શ્રદ્ધા નાવી સત્યમાં, તણ ન ભુંડી દેવ;
અજ્ઞાનમાં અથડાયોરે, કામણ કોઈએ નાખ્યું કરી. માયામાં. ૬
- બળ ગયું બુદ્ધિ ગઈ, ગયું તન મનનું તેજ;
બ્યાધિ એવી વધી પડી, સુતો ઢાળી સેજ;
શક્તિ ક્યાં સંતાળીરે, દેડકાથી ગયો તું ડરી. માયામાં. ૭
- નિદ્રા તજ તું નયનથી, કર સદ્ગુણો સંગ,
સંત શિષ્ય સુણ્ય સ્વરૂપને હૃદય ભરીને રંગ;
અમજાવીને સદ્ગુણ રે, હેતે પાપ લેશે હરી. માયામાં ૮

“ કર્મની વીચીત્રતા. ”

ભજન પદ—ધીરાના રાગનો.

- કર્મની ગતી ન્યારીરે, કોઈએ નષ ભય કળી;
હાહ્યા થઈને કુલ્યારે, ચપળા દેખી ગયા છે ચળી. કર્મ. ટેક.
- સુંદર મંદિર સાહ્યળી, પુત્ર મિત્ર પરીવાર;
તબ્યાં તજે છે તજી જશે, અસંખ્ય નરને નાર;
સર્વેનો ન્યાય સરખો રે, માટીમાં માટી જાય મળી. કર્મ. ૧
- મરણ સુધી મમતા ધરી, મનમાં મૂઠ ગમાર,
સઘળું સ્વપ્નું સમજજે, જ્યારે જીવ જનાર;
મહારાણા કંઈક મરાણારે, ભૂતિમાં ગયા છે બળી. કર્મ. ૨
- વાદળ જેવાં વાદળાં, વિખરાતાં શું વાર,
જિહાર કાયા આખરે, રણમાં રાખ થનાર;
જિઆને આથમવુંરે, જગત એમ રહ્યું છે જળી. કર્મ. ૩
- મહેલ ચણાબ્યો મહાલવા, કરવા વિવિધ વિલાસ,
અર્ધે ચણ્યે ઉપડી ગયો, તે નિશ્ચે થાય નિરાશ;
મનસુખા રહે છે મનમાંરે, બત્તી જ્યારે જાય બળી. કર્મ. ૪
- ખાવા બેઠો ખાંતથી, ભોજનીયાં ભલી ભાત,
કવળ રહી ગયો કર વિષે, ઉઠ્યો મહા ઉત્પાત;
ઓર્ચીતુ ઉપડવું રે, તાકાત બધી જાય ટળી. કર્મ. ૫
- ચિત્તતણું ચક્કર કરો, સમજણના કરી સંચ,
થાળું સ્થીરતાતું કરો, માંડો આસન મંચ,
ઘટકામાં ઘંટી માંડીરે, દિલના દોષ નાખો ઢળી. કર્મ. ૬
- શોધી કર્મ સ્વભાવને, કરજો આત્મ વિચાર,
શાંતિ મારગ શોધજો, અક્ષલથી સુજ યાર;
શાંત શિષ્ય સમજુરે, વૈરાગ્યમાં રહે છે વળી. કર્મ. ૭

“ સ્વાર્થી સંસારનું સ્વરૂપ. ”

ભજન પદ—દેખા નહિ કહ્યું સાર જગતમેં—એ કબ.

સ્વાર્થ લયો સંસાર, સમજ મન સ્વાર્થ લયો સંસાર,
સાચું એહ સ્વરૂપ સમજીને, કર પ્રભુ ઉપર ખ્યાર;
કર પ્રભુ ઉપર ખ્યાર, સમજ મન સ્વાર્થ લયો સંસાર. સાચું. ૧
કાકા મામા માત તાત સુત, ભગિની ઘરની નાર;
માયા મતલબ થકી બતાવે, અંતર કરી ઉદાર. અંતર-સ. ૨
આવાં આવાં સગાં સ્નેહીઓ, કીધાં અપરંપાર;
કાળ અનંત ક્યો અવનીમાં, અનેક ધરી અવતાર. અનેક-સ. ૩
લટપટ આવી કરે લાલચે, હિકમત કરે હંભર;
ખરી ગરજ વિણ ખમી કષ્ટ નવ, ખાલી થાય ખુવાર. ખાલી-સ. ૪
સ્વાર્થ સરે સાચું નહિ જોવે, વિસરી જાય તે વાર;
ગરજ પડયે ગુણ ગાય વિશ્વનો, એ સમજી વ્યવહાર. એ-સ. ૫
માંસ ઉપર જેમ મળે પક્ષીઓ, તેમ સર્વ તૈયાર;
બૂલ ન આ ભવજાળ સમજતું, અંતર ઘટમાં ચાર. અંતર-સ. ૬
આ જાળમાં બહુ જકડાયા, પામ્યા વિરલા પાર;
સંત શિષ્ય સંસાર વિપેથી, શોધન કરી લે સાર. શોધન-સ. ૭

“ દશા બદલાય ત્યારે સર્વ બદલાય છે. ”

ભજન પદ—રાગ, મળમુત્રની આ કાયા તેમાં શું જોઈ
લલચાયા—એ લય.

ન્યારે દશા બદલાયે, ત્યારે બધું બદલાયે. ન્યારે.-ટેક.
સવળાનું અવળું એ દેખે, લાભ ખોટ જરા નવ લેખે;
પુન્યો બધાં પલટાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૧
ન્યાય પંથમાં નજર પડે નહિ, જય કરવાની રીતિ જડે નહિ;
મહાત્મ્ય બધું મટી જાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૨

“વિષય વિલાસીયોને વિષય વિકાર તજવાનો ઉપદેશ.” (૧૪૩)

આધિ વ્યાધિઓ અનેક વળગે, સાધન સુખના સર્વે સળગે;
પોતાતણા પર થાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૩

ખમા ખમા જે ધણીને કરતા, અનેક જણ છે આગળ ફરતા;
બની રાંક તે રખડાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૪

હાથીના હોદે જે ચડતા, જેના પગમાં અનેક પડતા;
ખસી ગયે વખત ખડ ખાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૫

અસંખ્ય મનુષ્યો જેને માને, તેનું કોઈ સુણે નહિ કાને;
તે અનાથ થઈ અથડાવે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૬

ગરીબ તેહ તવંગર થાયે, ક્ષણમાં રંકને ચમર ઢળાયે;
જેવો વખત વરતાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૭

અભિમાન એમાં નહિ કરવું, આર્ત ધ્યાન પણ કદિ ન ધરવું;
સંત શિષ્ય જો સમજાયે. ત્યારે બધું. ન્યારે. ૮

“ વિષય વિલાસીયોને વિષય વિકાર તજવાનો ઉપદેશ. ”

પદ—તમે શા માટે શ્યામ મહેલે આવતા નથી—એ દબ.

મન વિષય વિકારોથી નિત્ય વાળતા જાણે, (૨)
વાળતા જાણે અંથી ગાળતા જાણે. મન વિષય. ટેક.

સાખી—અમર અમર લોકે થઈ, અમરીસંગ અપાર;
સુખ વિષયોના સેવિયા, અસંખ્ય ધરી અવતાર.

અજ્ઞતાથી એવા એવા સ્થળમાં અતૃપ્ત રહો,
તત્ત્વ સુણી ટેવ હવે ટાળતા જાણે, જરૂર તત્ત્વ. મન. ૧

સાખી—માંસ રૂધીર મળમુત્રનું, ભાજનરૂપ ભરેલ,
બરખી ભરી ચતુરાઈથી, માથે ચર્મ મઢેલ;
અપવિત્ર અંગ માંહે અધિક આનંદ ગણ્યો,
નેત્ર થકી ન્યાયને નિહાળતા જાણે, જ્ઞાન નેત્ર. મન. ૨

- સાખી—પુત્ર તણા પુત્રો થયા, વરસ ગયા વન ખાર;
તજવો જોઈએ તેહને, વિષય તણો વ્યવહાર.
પૌત્રના પરિવાર માંહે લજમણું લાગે એવી,
ધંધાને ઉપદેશથી ઓગાળતા જાને, દુષ્ટ ધંધાને. મન. ૩
- સાખી—વાળ્યા વિણ મન નહિ વળે, અપાર લાંબી આશ;
કાળ વિયોગ કરાવશે, આખર થયો ઉઠાસ.
આગળ ન ચેતે તેને પાછળ પસ્તાવું પડે,
ભરમ થતાં પ્રાણીયોને ભાળતા જાને, ભરમીભૂત થતાં. મન. ૪
- સાખી—યોવનમાં નિયમિત રહી, વિગત કરો વિરામ;
ત્યાગ કરો, ગયે તરૂણતા, કરો ધમનાં કામ.
વૈરાગ્યતણી વાડીયોને ઉજડ બનાવે એવા,
વિષયતણાં બીજ બધાં બાળતાં જાને, તમે વિષય. મન. ૫
- સાખી—સમજી સમજે સાનમાં, અણસમજી અથડાય;
રહે ન વશ જે વિષયને, જ્ઞાની તેહ ગણાય.
ઉત્તમ ચારિત્ર પાળી ઉત્તમ સ્થળે સિધાવા,
સંત શિષ્ય બોધને સાંભળતા જાને, તમે સંત. મન. ૬

અથ શ્રી હિતોપદેશ પંદો.

પદ ૧ છંદ.

(હરિગીત છંદ.)

સંસારમાં શું સાર છે, વિચાર કર નર મન વિષે;
નિજ નેત્ર ખોલી જો અરે, દૃષ્ટિ કરીને દશદિશે.
ચિત્ત માંહે ચેત ચતુર ચેતન. શી ગતિ તારી થશે;
એવું વિચારી ધર્મ કર નર, ક્ષણ ગયો નવ આવશે. ૧

બહુ ફેડ કપટને કેળવી, સહુ લોકને તેં છેતર્યો;
જ્યાં ત્યાં દગલખાણ થકી, નિજ કાર્ય જે જે તેં કર્યો.

તે સર્વ પાપ તણી તને, પરલોકમાં શિક્ષા થશે. એવું. ૨
 તું કહે માફ માફ સર્વે, મોહ માન મમતથી;
 ધન ધાન્ય જોખન માલ, માયા સર્વ તે તારું નથી.
 સુત માત તાત સુખત પત્ની, કોઈ નવ તારું થશે. એવું. ૩
 કાયા તણે રાખી બર્સો, બહુજ માયા મેળવી;
 જીવું વલો નિર્લજપણે, કૃપણતા બહુ કેળવી.
 અંતે અરે નર અથીર છે, વસ્તુ સહુ વીણસી જશે. એવું. ૪
 રાવણ સમો જે રાજવી, લંકાપતિ પોતે હતો;
 વિશ જીજ્ઞાસો યમ સમો, જે જગત માંહે શોભતો.
 પણ ગયો અંતે એકલો તો, તારી શી ગતિ થશે. એવું. ૫
 મહા પુન્યઉદયે, મનુષ્યજન્મ, મળ્યો બહુ મુશ્કેલ જે;
 ઉત્તમ કૂળે અવતારને, પંચેન્દ્રિ યોગ તથાપિ છે.
 તો કેમ હારી જાય, પશ્ચાતાપ પશ્ચાતે થશે. એવું. ૬
 અહંકાર અતિ અંતર ધરે, જે મુજ સમો જગ કો નથી;
 પણ ગર્વ ઉતરે સર્વના જો, જાણ જ્ઞાન મતિ થકી.
 ઉલટી ગતિ નિચી મળે ને, નર્ક વેદન ત્યાં થશે. એવું. ૭
 છે સ્વાર્થી સહુએ સગુને, અથીર કાયા કારમી;
 શો ગર્વ જાણું સર્વને છે, એક દીન અંતે વળી.
 રે ! મરણ સમયે ધર્મ કરવા, કેમ તું તત્પર થશે. એવું. ૮
 સ્વપ્ના સમું છે સુખ સર્વે, સમજ રે નર મન થકી;
 છે સાર એકજ ધર્મ અવર, અસાર જાણુ અરે ! નકી.
 હિતકાર શિક્ષા દેવસિની, દીલ ધરે તો સુખ થશે.
 એવું વિચારી ધર્મ કર નર, ક્ષણ ગયો નવ આવશે. એવું. ૯

પદ ૨ જું.

(સાફ સાફ રે સુરત શહેર—એ રાગ.)

કે' કે'ને જગમાં કોણ ? ચેતન ! તારું રે,
 મુરખ ! માનીને ગૂઢ માફ તારું રે; એ ટેક.
 સ્વારથ સાફ સૌ તુજ સંગે, રંગે આવી રમતાં રે;

સરે અરથ પર કે પોતાનાં, વેગે વેગે વળતાં. ચેતન. ૧
 નિજ અરથે જ'પે જનનીજી, 'ખેટા આવો ખેસોરે'
 'જી ! જી !' કહીને કે'શે જીવતી, 'સ્વામી ! ખીડલું લેશો' ચે. ૨
 'ખેટા !' કહી ખોલાવે ખાપા, 'ભાઈ !' ભાખે ભગિની રે;
 સ્વારથ સરતાં અળગાં સૌ જન, જોજો માયા જગની. ચે. ૩
 હાથી હય કે હેમ હવેલી, બનિતા વિષની વેલી રે,
 સાથી થાવા ધનને સાડ, ધાતી આવે વે'લી. ચેતન. ૪
 તર જો હોશે જરથી ઘર તો, વળગ્યા રે'શે વા'લાં રે,
 ચોમાસે નદીઓની પાસે, આશે વળતાં નાળાં. ચેતન. ૫
 નહિ કંઈ સાથે આવે હમડા, જમડા જ્યારે ઝાલે રે;
 કરવું ધારે કરજો હમણું, સમણા આખર સાલે. ચેતન. ૬
 રડારોળ ઘર એક કરાવે, એક ઘર મંગળ માળ રે,
 હા ! હા ! કપટી કામળુગારો, કેડે લાગ્યો કાળ. ચે. ૭
 ઈંદ્રજીવ સમ જગને જાણી, સંત ચરણ જન સેવોરે;
 જૈનહિતેચ્છક શેષક જન સૌ, માગે મુક્તિ મેવો. ચેતન તાડું રે. ૮

પદ ૩ જું.

(કુંવરી કુંવર મારા લાડકા:-એ રાહ.)

ડાક ડામક છોડી ચાલવું, ઢોલ વાગશે સહિ;
 હાડ જશે રે ટૂટી જીવડા, લાગ મળશે રે નહિં. ડાક. ૧
 ભાર વહિ વહિ વૈતરા, સાર ભેગું રે કીધ;
 ઇજત ખોઈ ઘડી એકમાં, જો હાથે નવ દીધ. ડાક. ૨
 જાણુ જરૂર રે જીવડા, નથી તાડું રે કોઈ;
 દેહ નથી તારી તાહરો, માટે ચાલજો જોઈ. ડાક. ૩.
 માત પિતા બંધવ વળી, મામા મામીને ફાઈ;
 મુખ વિકાસીને ખેસશે, રહેશે બે ઘડી રોઈ. ડાક. ૪
 કાકા કાકી કુવા ફાલતું, મિત્ર પુત્ર પરિવાર;
 હા ! હા ! હુલુ કરી નાચશે, માટે રહે ખબરદાર. ડાક. ૫

ચકલા તે સુધી વળાવીને, વળશે નરનારી સાથ;	
પુરૂષ લઈ રમશાનમાં, બાળશે હાથોહાથ.	કાકા ૬
દશ દ્રષ્ટાંતે દોહિલો, કહ્યો સૂત્રે જેહ;	
નદી પાપાણુ ન્યાયે કરી, પામ્યો મનુષ્ય દેહ.	કાકા ૭
આર્યક્ષેત્ર પામ્યો વળી, પામ્યો સમકિતી ફળ;	
હવેરે સુકૃત કર જીવડા, નહિ તો થાશે એ ધૂળ.	કાકા ૮
માટે કહ્યું મારું માનીને, કાહ્યું રાખીને મન;	
ભજ શ્રી પંચ પરમેષ્ઠીને, જે છે સાથેનું ધન.	કાકા ૯
ધતિ.	

પદ ૪ થું.

(લેલી લેલી પુકારું મં જનમે.—એ રાહ.)

નેયા જેવી જીવ તમારી, ગતિ અંતે નિશ્ચે થનારી. ટેક.
 ચતુરાઈ ચુલામાં પડી, પ્રભુને સમર્થા નહિ ધડી;
 જન્મીલાલ તમે શો લીધો, ધંધો ખોટતણો ભાઈ કીધો. નેયાં ૧
 વિષયે ઘણો ઘણો તું મહાદયો, આપે અવળો મારગ આદ્યો;
 પરનારી પેખીને મોહ્યો, ભેદ કદીએ તપાસી ન નેયો. નેયાં ૨
 જાંચા જાંચા મંદિરને મેઢી, ચાલે નામ તાહરાની પેઢી;
 લાખે લેખાવળી તું કરતો, જિન નામ તે મનમાં ન ધરતો. નેયાં ૩
 દેવગુરૂની ભક્તિ ન કીધી, દાન દીનને પાઈ ન ફીધી;
 આંચો એવો તું છું રે જવાનો, ખરેખાત નથી તું રહેવાનો. નેયાં ૪
 નેને ગયા લખેશરી લાખો, હોય પત્તા તો કોઈને ભાખો;
 મેઢી માળને મોટા ઝરૂખા, મૂકી આદ્યા માનના ભૂખ્યા. નેયાં ૫
 સાથે ગયું ન કોઈથી જવાનું, એતો થાય છે તેજ થવાનું;
 ચેતી લેજે ચેતન મારા પ્યાશ, હાલ નહિ તો ખૂરા છે થનારા. નેયાં ૬
 જગદીશને ચરણે નમજે, રૂડી રીતે ઇદ્રિઓને દમજે;
 કાહ્યો થઈ ને ભજ પરમેશ, થાશે અંતે પછી ખાસું બેશ. નેયાં ૭.

૭. ધતિ.

પદ ૫ મું.

(કહાં પાતું, કહાં પાતું યાર,—એ રાહ.)

કયાં ભમો કયાં ભમો યાર-ભલાજી તમે૦ ટેક.
 દેહ દોહલી મેળવી આપે, ખાલી વીંદાળો ભાર. ભલાજી૦ ૧
 જૂઠી જગતની માયા જાણો, ઝાળખો સાર અસાર. ભલાજી૦ ૨
 માત પિતા બંધવને સગિની, નહિ કોઇ સાથી થનાર. ભલાજી૦ ૩
 ધૂતી ધૂતી ધન લેળું, કીધું, માટી સાથે મળનાર. ભલાજી૦ ૪
 શેઠ કહેવાયો કરી ધન લેળું, કયો ઘણા સાથે ખાર. ભલાજી૦ ૫
 દેવ દ્રવ્યને ઝાળવી આપે, ખાસો રહ્યો ખખરદાર. ભલાજી૦ ૬
 માતા માવડીની માનતા રાખી, હોમ કીધા બે ચાર. ભલાજી૦ ૭
 ધર્મીનું નામ ધરાવ્યું પોતે, હતો કર્મીનો સરદાર. ભલાજી૦ ૮
 જિનજી જાપ જાયો નહિ એક દીન, ઢાંગે રીઝવી પરનાર.
 ભલાજી ૯
 આઠ્યા તેવા જવાના આપે, માટે રહ્યો ખખરદાર. ભલાજી૦ ૧૦
 શ્રી શ્રી જિનરાજની કરીને, પામો આ ભવનો યાર. ભલાજી૦
 ૧૧. ઇતિ.

પદ ૬ તું.

(ધિક્ક યુવા ધિક્ક મુજને.—એ રાહ.)

જે જે બિચારીને જીવડા, હૈયું રાખીને હાથજી;
 જાણુ જરૂર છે ચાલવું, રહાલવું ન સંસારજી. જે જે૦ ૧
 તન છે રંગ પતંગનો, મિથ્યા મથી મરે આપજી;
 સુત વિત દારા સગું નહિ, નહિ માય ને બાપજી. જે જે૦ ૨
 ત્રણ ગતિ તનની કહિ, પાળો પોખો વિધે લાખજી;
 નર્કના કીડા પડે, થાય અંતે વા ખાખજી. જે જે૦ ૩
 કંકુ કેસર ને કરતૂરી, અત્તર અનોપમ સારજી;
 ચરચે જે તું અંગને, ખોરચે મુકી ભારજી. જે જે૦ ૪
 હાથે કર્યું સાથે આવશે, ફાવશે નહિ કંઈજી;
 કુંચો ફરે છે સંસારમાં, ફાંફાં મારીશ ત્યાંજી. જે જે૦ ૫

મનને ડાહ્યું રાખીને, તન અર્પીને ઇશભ;
ધનની દોડ ફરે કરી, નામ જિનભને શીશભ. જો જો ૦ ૬

પદ ૭ મું.

(રાજ પી લે દાડડા.—એ રાગ.)

ભજ ભાન તણ ભગવાન તું માનવ ! માન મૂકી જરા;
માન મૂકી જરા—માનવ ! માન ૦ ભજ. ટેક.
ધસ મસતો ધાએ ધન માટે, નાએ નિરખી નાર;
સાર શું એમાં શાણા માણો, જાણો એજેખમકાર. માનવ ૦ ૧
કાખમાં ઘાલી ઘોતી પોતી, પોતે પર આગાર;
મોહ માયાતણી લાલચે લાગી, કેમ ધુમેરે ગમાર. માનવ ૦ ૨
રામા રંજન મંજન અંજન, મશી કશી શિવ પાધ;
ફાગ ગાએ જન રાગ રૂડામાં, લાગે લલાટે ડાધ. માનવ ૦ ૩
રામા રામા ધન ધન કરતો, ફરતો ફરે દશ દીશ;
શ્રી જગદીશને શિશ નમાવા, મિથ્યા બતાવે મીશ. માનવ ૦ ૪
લાખોને શાખા બિતાડી, મારી ઝૂડી પાડી ઘાડ;
રોવાડી રાંક રે ! કાંક અનાડી, ધન ધર્યું ખણી ખાડ. માનવ ૦ ૫
અણી આંચે નહિ કોઈ ધણીરણી, રમણીકે ખણી ખાડ;
આખર આખરવાશી થાશે, લાલ બનેલ લખાડ. માનવ ૦ ૬
રાખ થયા કંઈ રાંક કે રાજ, સાજ પૂરે સંસાર;
જૈન હિતેચ્છક દાસ દયાનિધિ !, કે'ણુતણો અધિકાર. માનવ ૦
૭ ઇતિ.

પદ ૮ મું.

(છઠ્ઠાની ગજલ.)

હા થવા શા હાલ તારા ભવ જો જરી,
રે અનાડી અંધ તારી કયા મતિ ફરી. હા થવા. ૧
સૂજે નહીં એ ભાઈ તને પંથ પાંશરો,

અનેક ઉંઘા પંથના તું ફંદમાં ફર્યો.	હા થવા. ૨
બહાલાં સગાં સોબતીઓ રહેશે વેગળાં,	
પત્ની પુત્ર મૂકી જાણું જીવ એકલાં.	હા થવા. ૩
રે રે પંખી રાત ઢહાડો માળામાં મર્યો,	
વારું શું આજેજ આવો માળો તેં રચ્યો.	હા થવા. ૪
અનેક માળા બાંધ્યા ભાગ્યા ભાગી બાંધશો,	
આતે ભાગ ફેડમાંથી ક્યારે છૂટશો.	હા થવા ૦ ૫
ચેતન પંખી એવો હવે સુકિત આદરો,	
જેથી ભાગફેડ મૂકી ઠામે જઈ ઠરો.	હા થવા ૦ ૬
માગો વિશ્વનાથ પાસે હાથ જોડીને,	
નવિન પંથ શાંતિનો સ્વામિ સુજાડી દે.	હા થવા ૦ ૭

પદ ૧ મું.

(ચંદારે બીના-એ રાહ.)

વખત વરતી જી જીવ વેપારી, ખરી ખરીઠની કર તૈયારી. ટેક.	
રામાટામા મૂકી ભાઈ વેગે કર વકરો,	
પીઠ પછીથીરે સોદાગર આવી ન મળનારી.	વખત ૦ ૧
નરભવ નગર સમો નહીં મળશે બીજો કોઈ બજાર,	
લાખો લોકો થયા લખપતિ ભટકતા હતા જે ભિખારી.	વખત. ૨
ત્રિભુવન હિતકારી જિન શેઠની સલાહ શુભ લેજો,	
દલાલ દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રની કર મિત્રાચારી.	વખત. ૩
ચારખતિની ચોપાટીપર સેહેલ રખે ચઢતો,	
પાપ એકમાં પગ નવ ધરતો વેગે વિચારી.	વખત. ૪
વેચી સાટી વિવિધ તરેહનાં ઝટપટ કરિઆણું,	
નવિન પૂન્યનો સોદો કરતાં બ્રાહ્મણે બલિહારી.	વખત. ૫
	ઈતિ.

પદ ૧૦ મું.

(હમતો આશક હે-એ રાહ.)

મૂકી દે માફં તાફં બાઈ એમાં સાર નથી,	
બરે બાથ આભથી અરે કાંઈ વળનાર નથી.	એ ટેક.
પીતે માયાની મહિરા છાકયો છાકયો શું બમે,	
ઝપાટા જીવડા તેં કાળના જોયા નથી.	મૂકી ૧
કોધ માન માયા લોભ આરે ધૂતારા મળ્યા,	
ખુશામતખોરની સોખતમાંહી સાર નથી.	મૂકી. ૨
ગુમાવી પુન્યગર્થ માઠી છે તારી ગતિ,	
ચેતી લે ચેતી લે ચેતન શું શું કહું કથી.	મૂકી. ૩
પ્રવૃત્તિ વેશ્યાના પ્રસંગે બુદ્ધિ તારી મારી ગઈ,	
નિવૃત્તિ પદ્મણી જેવી નારી મળનારી નથી.	મૂકી. ૪
પતિન પુત્ર રનેહી સગાં છે સંખંધી સ્વાર્થનાં,	
આપત્તિ આવે પાસે જીવ ઉભું રહેનાર નથી.	મૂકી. ૫
સાચા રનેહી સગાંમાંહી એક ચિતરાગ છે,	
નવિન વિશ્વખંધુ વિના પાર પામવું નથી.	મૂકી. ૬

પદ ૧૧ મું.

(ગિરધારી રે-એ રાહ.)

સમજાવું રે તોએ મનપતંગ ન માને, જાએ બળવા ઉડી પરાણે;
શું વાફં રે બાજે એ અનેક બાને, નવ સાફં નરસું પિછાણે. ટેક.
રે પતંગ પામર પ્રાણીરે, સુણી હિતકારક આ વાણીરે;
લે તત્ત્વ તરત કાંઈ તાણીરે, અસાનીરે ભમતો શું બેભાને. જાએ ૧
બાઈ કાચારે તારી ભડભડ બળશે, રાખ રાખ માંહિરે મળશે;
એ પીડારે શી રીતે સહેવાશે, પછી પાછળ તું પસ્તાશે,
તે વખતે રે કરતાં કોડ કલ્યાંત, નવ વળવાતું કાંઈ જાત;
કૂવો ખોદવોરે આગ સળગતાં વાંક, શું કદીએ બને એ વાત,

તું પેહેલેથી જો ચેતેરે, તો આળથકી રહે છેટેરે;
 રવલ્ય લાલચમાં રખે લેટેરે, સંસારનીરે આળતું બળ નવ બાણું. બાચે. ૨
 રંગ ખેરંગીરે પાંખ આ સુંદર બળશે, તારી ચપળગતિ પણ ટળસે;
 નવ સમજીશરે સગાં સંબંધી તારાં, હાથે કરી એ હોમી દેનારાં,
 બનાવીરે બળ તને મસ્તાન, દેશે તારૂં પછી બળિદાન;
 એ આળમાં રેજો તું નવ સપડાય, તો તો તારી ચતુરાઇ ગણાય,
 બા દોડી તું એક સાસેરે, તે જ્ઞાનદિપકની પાસેરે;
 ત્યાં અદ્ભુત શાંતિ થાશેરે, શિવપુરીએરે નવીન ઝડપ પહોંચાડે. બા ૩
 ઇતિ.

પદ ૧૨ મું.

(મેરે ગમકા તરાના—એ રાહ.)

રે રે કુમતિના રાગી, જોને તું બાગી, શી દશા થશે;
 તારૂં સર્વ છિનાવી, લેઇ પટાવી, પાપી બનાવી, ઠેલી મેલશે. ટેક.
 ગે.દમાં ઘાલી નિત્ય બતાવે, નવ નવા રાગને રંગ,
 મોહ મદિરાથી મત્ત ન બાણું, એ ધૂતારીના ઢંગ;
 જૂઠી પ્રિત જણાવી, ફંદે ફસાવી, પાપી બનાવી, ઠેલી મેલશે. રે રે. ૧
 જે જન વાવે ઝેરનો વેલો, આણી અતિશે વહાલ;
 અમૃત સરખાં ફળ આંખાનાં, પામે નહીં કદી કાળ;
 વાન આવી ચાવી, મત્ત ન ભાવી, કુમતિ ફાવી,
 પાપી બનાવી, ઠેલી મેલશે. રે રે કુમતિના. ૨
 રે રે ચિદાનંદ સુમતિના સ્વામિ, પરધેર પૂર્યો વાસ;
 ગુણવંતી આ સુમતિ ગોરી, નાહક કીધી નિરાશ,
 દયા લેશ ન આવી, બુદ્ધિ ગમાવી, સુમતિ રીસાવી;
 પાપી બનાવી, ઠેલી મેલશે. રે રે કુમતિના. ૩
 સુંદર મંદિરમાંહી રમે તું, કરે ન કંઈ વિચાર;
 સહજ બેઠિયે કુમતિ બાંધી, કરશે છેક લાચાર,
 તારી દષ્ટિ ચૂકાવી, ટેક મૂકાવી, જૂઠું બણાવી;
 પાપી બનાવી, ઠેલી મેલશે. રે રે કુમતિના. ૪

સૂનો મહોલ પડયો સુમતિનો, શાશ્વત સુખનું ઠામ;
ચટપટ ચેતીને ચેતનજી, રંગે કરો આરામ,
ગાન નવિન સુણાવી, રોજ રિઝાવો, ચિંતા બુઝાવી;
મોક્ષ પહોંચાડી, સુમતિ મેલશે. રે રે કુમતિના. ૫

પદ ૧૩ મું.

(શાદુલવિકિરિત છંદ.)

મેડી માળ મહેલ અશ્વ ગજને, મૂકી જવું એકલા;
સંબંધી જન સ્વાર્થ અર્થ સઘળા, અંતે રહે વેગળા,
વાડી ખેતર ખંગલા બગી વળી, છાજે છબ ગોખડા;
બગી જે નર મોહબળ સઘળી, તૈયાર થા તોડવા. જાગી. ૧
કાયા જોબન કાંઈ નિશ્ચળ નહીં, ભાઈ તને શું થયું;
મારું માન્યું મમત્વથી મન વિષે, વાયે જશે સૌ વહુ,
નિદ્રાને પ્રમાદમાં પરવર્યું, તારું ગયું તોરમાં. જાગી. ૨
સારું ઉત્તમ આ શરીર જરતે, હાથે મળ્યું હારમાં;
ઓચિંતો અકળાવશે ધસમસી, માથે ફરે કાળ આ,
આધિ રોજ ઉપાધિ વ્યાધિ વધશે, બાજે પછી દોડવા. જાગી. ૩
ભાળી ન્યાહ થયો ભલે જીવન તું, રાચીશ માં રોળમાં;
આયુ ચંચળ ચેતજે પળેપળે, છીજે તને છોડવા,
પુત્રાદિ પરિવાર સાર સમજી, શાને પડયો મોજમાં. જાગી. ૪
શે તારી ગતિ મંદ આ શિથિળતા, મારી ગઈ છે મતિ;
ધાર્યું ધૂળ થશે સહી પલકમાં, શક્તિ કરોને છતી,
પારાધિ કદી આવીને પકડશે, સંતાય કયાં સોડમાં. જાગી. ૫
ગાઢે બંધન પાસમાં ફસી પડ્યા, ઉપાય શોધી કરો;
છૂટો છૂટી શકાય જે કળબળે, છૂટે થકી છૂટકો,
બાજી છે હજી હાથ ઉઠ મૂરખા, ખામિ પડી ખોળવા. જાગી. ૬
મદોની અભિમાની માનિ અમથી, વાહો જશે વાજમાં;
બહાદૂરી બજવાય તો શીદ રહે, આ આળ પંપાળમાં,

હાથે સૌ હથિયાર હામ ધરીને, ધૂમો અરિ ફોજમાં. જગી. ૭
 બથાને જનની પ્રિયાજનક સૌ, માયા રચી માનવી;
 તત્વે તંત નહીંજ તુલ સઘળું, રે ચેતજે માનવી,
 દેખાય ભપકો બધો ઉપરનો, છે છારના છોડવા જગી. ૮

પદ ૧૪ મું.

(દોહરા.)

નિરોગી કાયા નકાં, કલેશી કુલટા નાર;
 બયા માયા સૂત નહિ, આ સંસાર અસાર. ૧
 જર જોડે ઘર સાંપડે, હોય પુત્ર નાદાર;
 સુખ મલે નહીં સ્વપ્નમાં. આ સંસાર. ૨
 રિદ્ધિ સિદ્ધિ મેળવી, પુત્ર ન તે દુઃખકાર;
 સુખ સઘળું કયાંથી મળે. આ સંસાર. ૩
 દરિદ્રીને બહુ સંતતિ, તે પશુ અતિ દુઃખકાર;
 સંપ હોય નહિ સ્વજનમાં. આ સંસાર. ૪
 ફળ અંપણ સંતતિ થયે, ચિંતાનો નહિ પાર;
 ઝુરી ઝુરીને મરે. આ સંસાર. ૫
 તરૂં નવપલ્લવપર મળે, પક્ષી વિવિધ પ્રકાર;
 દવ બળતો દેખી ખસે. આ સંસાર. ૬
 તેમ સ્વજન હેજે મળે, ચડતીમાં ખાનાર;
 પડતીમાં પલાયન કરે. આ સંસાર. ૭
 પાપ કરીને મેળવ્યું, આઈ જશે ખાનાર;
 માથે પડશે તાહરે. આ સંસાર. ૮
 પરભવ બતાં જીવને, કોઈ ન આવે લાર;
 મમત્વ કરો નહિ માનવી. આ સંસાર. ૯
 યોગ્ય સામગ્રી સૌ મળી, ધર્મ કરો સુખકાર;
 નહિ તો પરતાવો થશે. આ સંસાર. ૧૦
 દેવગુરૂને ધર્મને, ઓળખજો આ વાર;
 તણુ તત્ત્વ સાધો સુખે. આ સંસાર. ૧૧

સ્વજન સંબંધી સ્વાર્થિ, ધર્મ સખાઈ ધાર;	
આ ભવ પરભવ ભવને.	આ સંસાર. ૧૨
ઐહિક દવ લાગી રહ્યો, નિકળશે જો સાર;	
આગળ કામે લાગશે.	આ સંસાર. ૧૩
દવ બળતો દેખી કરી, ગભરાવું નહિં ચાર;	
સાર વરતુ સંભાળવી.	આ સંસાર. ૧૪
આત્મવિર્ય ઉઠાસથી, કમર કયો હુશ્યાર;	
ઝવેર અવસર ચૂકશે.	આ સંસાર. ૧૫

પદ ૧૫ મું.

(કરી કપટનું આયું કામરે.—એ રાગ.)

પ્રાણી મોહની નિંદથી જાગરે, જિંદ તને કેમ આવે;	
કાળ રહ્યો તપાસીને લાગરે.	જિંદ.
જોને લોકો લખેસરી લાખરે.	જિંદ.
થયા મશાણુભૂમિમાં રાખરે.	જિંદ. ૧
કેવા હતા દેવાંશી દાતારે.	જિંદ.
ગયા તેના નથી સમાચારરે.	જિંદ.
હાથી હોદાએ શોભતા અનુપરે.	જિંદ.
એવા ચાલી ગયા મહોટા ભૂપરે.	જિંદ. ૨
નથી આવરદાનો નિરધારરે.	જિંદ.
જવું બપોર સાંજ કે સવારરે.	જિંદ.
સ્વપ્ન જેવો આતો સંસારરે.	જિંદ.
આલ્યા જવું મેલી ઘરખારરે.	જિંદ. ૩
નથી સાંભળતો શ્રવણે શાસ્ત્રરે.	જિંદ.
વૃથા જન્મ ગુમાવે કુપાત્રરે.	જિંદ.
નથી કરતો સાધુજીથી પ્રિતરે.	જિંદ.
નથી નિતિયોની રાખી રૂડી રીતરે.	જિંદ. ૪
માન મેલીને ભજ ભગવાનરે.	જિંદ.
ઝોક દીને જવું સમશાનરે.	જિંદ.

જરા આંખ્ય ઉઘાડીને ભાજ્યરે.	ઉંઘ૦
પાણી પહેલી પ્રાણી બાંધ પાળરે.	ઉંઘ૦ ૫
હજી ચેતો તો કાંઈ છે ઠીકરે,	ઉંઘ૦
ન કેા શર્ણુ આવે મરણુ નજીકરે.	ઉંઘ૦
છળ ચાળાને ખટપટ છોડરે,	ઉંઘ૦
પ્રભુ સંગાથે દ્રઢપ્રિતી જોડરે.	ઉંઘ૦ ૬
ગયો વખત ફરી ન મળશે રે,	ઉંઘ૦
પછી પસ્તાયે તે શું વળશેરે.	ઉંઘ૦
કેવળમુનિ કહે છે તુંજ માટે રે,	ઉંઘ૦
શિદ રત્ન વેચે છે કોડી સાટેરે.	ઉંઘ૦ ૭

પદ ૧૬ મું.

(કરી કપટનું આવું કામરે.—એ રાગ.)

જીવ જવું છે આજ કે કાલરે, સાથે કાંઈ નહિ આવે;
 ભલો થઈને તારું તું સંભાળરે. સાથે.
 ભલે વા'લો તું સહુને અપારરે, તારે સાટે નથી મરનારરે. સાથે. ૧
 ઘણા જનનો તું પાલણુહારરે, ખનિશ એકલો ખનીને છારરે;
 ભલે ભૂષણ પહેરે અપારરે, ભલે પૂછાતો દરબારરે. સાથે. ૨
 ઘણો દેખાડે વૃથા ખ્યારરે, જતાં કરીને લાંબો જીહારરે;
 ફાકટ મોહેછે દેખી ફૂડી નારરે, તુંને ભતાં તે જમને દ્વારરે. સાથે. ૩
 ભલે દોસાલો ઓઠે તું અંગરે, ભલે પોઠે તું છત્ર પતંગરે;
 ભલે છત્ર ઢળાવે શોસરે, ભલે ખમા પોકારે ચોદીશરે. સાથે. ૪
 ભલે ખેશીને ચાલ સુખપાલરે, ભલે રંડીયોથી મોજ માણુ ખહાલરે;
 ભલે આમર ઢળાવે દો પાસરે, અંતે લાકડામાં લેતા વાસરે. સાથે. ૫
 આચિંતાનું જવું થશે ચાલરે, તારાં રેતાં રજકશે બાળરે;
 મોટા સાથે તારી પહિયાનરે, સૌને તજીને ભતા મથાણરે. સાથે. ૬
 તું તો માણુ છે નિત્ય નવિ મોજરે, પણ જીવું છે પરભવ ખોજરે;
 ભલે જમો મેવા કે પક્ષાનરે, કેવળમુનિનું સાચું માનરે. સાથે. ૭

પદ ૧૭ મું.

(કરી કપટનું આતું કામરે.—એ રાગ.)

શ્રુષ સમજે નહિ તું કેમરે, મોહની દૂર કરને;
તેંતો બાંધ્યો પ્રેમદામાં પ્રેમરે. મોહની.
જીવ જાતું છે એકલું કાલરે, પછી રોશે તે સગાં સહુ બાળરે. મોહની. ૧
પ્રીતિ કીધી સગાંની સાથરે, તેંતો ગ્રહી છે પાપની બાથરે;
ધન મેળવી કહેવાણા શેઠરે, તેંતો પેઠા પાતાળમાં ઠેઠરે. મોહની. ૨
તેંતો યુદ્ધ કરી મેળવ્યું રાજરે, તેથી લીધું તેં સાતમીતું રાજરે;
ઝહોરાત રહ્યો સ્ત્રીની પાસરે, સાધુ દેખીને પામતો ત્રાસરે. મોહની. ૩
કુટિલ જનોનો કીધો તેં સંગરે, વળિ રાખ્યો મિથ્યાત્વના સંગરે;
મોજ શોખ કરી કાઢ તું રાતરે, એંતો પડે છે કાળના હાથરે. મોહની. ૪
બાદ વહવામાં રહ્યો અચૂકરે, પરધન લેતા ન પડે ચૂકરે;
સ્ત્રી દેખીને ઉર પામ્યો મોહરે, તેથી વધાર્યો ભવના ઓધરે. મોહની. ૫
તને લાગ્યાં છે કામનાં બાણરે, તેથી સુખડામાં વિષયની વાણરે;
બાંધો કયો છે બળનો સંગરે, તેથી થયું વક્ર તુંજ અંગરે. મોહની. ૬
મોહ છોડીને કરતું ધર્મ રે, તેથી ટળશે તે તારાં કર્મ રે;
આત્મ રસનું કર તું પાનરે, મુનિ હર્ષનું વાક્ય આ માનરે. મોહની. ૭

પદ ૧૮ મું.

(કરી કપટનું આતું કામરે.—એ રાગ.)

તુંતો કરને ધરમનું કામરે, આગળ સુખ પડશે.
જે બિડીશ પાપમાં હામરે, પાછળ દુઃખ નડશે;
ધરે જિનેશ્વરનું નિત્ય ધ્યાનરે, આગળ
જે રાખીશ મનમાં માનરે. પાછળ. ૧
રૂડી નિતિયો જે રાખીશ પાસતો, આગળ
ઘણા લોકોને આપીશ ત્રાસતો; પાછળ
ભલા સાધુજનું માનીશ કે'ણુ તો, આગળ
વૃથા વહીશ સુખથી જે વેણુતો. પાછળ. ૨

ખરે સાત વ્યસન કરે દૂર તો, આગળ
જો લઈશ એક હજૂર તો; પાછળ
ઘડી બેશીને પ્રભુ સંભાળ તો, આગળ
જો મટીશ દિલનો દયાળ તો.

પાછળ. ૩

ગરીબ પ્રાણીની અનુકંપા લાવ તો, આગળ
નહિ કરે અનાથનો બચાવ તો; પાછળ
જીવ પોતાનો જાણુ એમ પર નો, આગળ
બીર વચન કાને ન ધર તો.

પાછળ. ૪

કરપાત્ર પુરૂષને દાન તો, આગળ
ગળા સુધી આરોગીશ ધાન તો; પાછળ
નાગ્ય મહાત્માને ચરણે શીશ તો, આગળ
જો કરીશ દેખીનેરીસ તો.

પાછળ. ૫

સુખ દુઃખ વેઠીશ સમભાવ તો, આગળ
કોઈને પીડીશ રાખીને દાવ તો; પાછળ
અધિર આયુ જાણી ચિત્ત ચેત તો, આગળ
હેત જાણી કરીશ કહેત તો.

પાછળ. ૬

સહુ સાથે રાખીશ જો સંપ તો, આગળ
જો ભૂલિશ વિનયની કૃમ તો. પાછળ
મુનિ કેવળતું કે'ણુ સાચું માન તો, આગળ
હજી નહિ તજે તોફાન તો.

પાછળ. ૭

પદ ૧૯ મું.

તેં પ્રભુને વિસાયાંરે, જીવડલા પાપી;
મુખે પણ ન સંભાર્યાંરે જીવડલા પાપી,
મનુષ્ય જન્મ ધરીને, ન સુકીત કાંઈ કીધું;
દુઃખડું તેં ખેંચી લીધું રે.

જીવડલા. ૧

દીન રાત ધનને માટે, તું જિહાં તિહાં જો પેઠો;
ન પગવાળિને બેઠો રે.

જીવડલા. ૨

પરદારાઓ દેખિને, લખાડ તું લલચાયો;	
વળી તેં મોહ મચાવો રે.	જીવડલા. ૩
ન ઈજત સામું જોયું, તેં બાપ કે દાદાની;	
કરાવી ફજેતી માની રે.	જીવડલા. ૪
જો પૂર્વભવના પુન્યે, મનુષ્યદેહ મળિયો;	
કેમ થૈને બેઠો ગળિયો રે.	જીવડલા. ૫
ન સાધુ કેરા ચરણે, મસ્તક નામ્યું જૈને;	
રહ્યો અહંપદ લેનેરે.	જીવડલા. ૬
નાણું આ સાચું મેલી, હામાં મનડું મોહું;	
લે રેતીને સુખ ધોયું રે.	જીવડલા. ૭
સાંપડયું છે આજે, ચિંતા મણી આ સાચું;	
સીદ મનને રાખે ટાંચું રે.	જીવડલા. ૮
ફરી ન મળશે આવો, જોગ તુજને જોતો;	
નહિ માને તો રહિશ રોતો રે.	જીવડલા. ૯
આગળ તારૂં જીવડા, કોઈ નથી ત્યાં બેલી;	
સીદ પુન્યને મેલે ઠેલી રે.	જીવડલા. ૧૦
પાણીના પરપોટા, જેવી છે કાયા તારી;	
એ શું ન જૂલે વિચારી રે.	જીવડલા. ૧૧
પાણી પહેલી પાળ, બાંધીશ તો બંધાશે;	
નહીંતો પસ્તાવો થાશે રે.	જીવડલા. ૧૨
બહું છે તેતો સાચું, શા ઉપર મોજ માણે;	
ઠરવું છે જે મશાણે રે.	જીવડલા. ૧૩
કેવળ મુનિ તારે, માટે આ વાણી કે'છે;	
શ્યામાટે અવળો રે'છે રે.	જીવડલા. ૧૪

પદ ૨૦ મું.

(ધિરાનો રાગ.)

બાણ તું બહું છે રે, નથી રે રહેવું આ દુનિઆમાં
પાછળ થશે પસ્તાવું રે, ગયા ન હીઠા સુપનિઆમાં. બાણ. ૧

જેમ કુશાગ્રે પાણીનો ખિંદુ, ટકે ન ઝાઝી વાર;
 આપખું તારું એમ અથિર છે, થા ધર્મ વિષે હું શિયાર.
 હીંમત મન રાખો રે, હારવું ન આ દુનિઆમાં જાણ. ૨
 મગફરીમાં માનવી તું, કહે છે મારું મારું;
 અંતરજ્ઞાન વિચારતાં, ભાઈ ! કોણ જગતમાં તારું.
 સહુએ સુખમાં બેલી રે, છેટે તો થશે દુઃખનિઆમાં. જાણ. ૩
 જે નર હસ્તિને ખંધે ચડીને, ઢળાવતા ચામર છત્ર;
 આજ્ઞાઅંગિત એ ઉભા હતા, અનુચરે પણ તત્ર.
 એવાના નથી પત્તા રે, ગયા શોખ તણ આ દુનિઆમાં. જાણ. ૪
 રાજા રાવણ સરિખા કોટિ, ગયા જૂઓ ભૂપાળ;
 અમર તો થૈ કોઈ ન રહ્યા, તું તારું સંભાળ.
 કેવળમુનિ કહે છે રે, વિચાર વીરા જોખનિયામાં. જાણ. ૫

પદ ૨૧ મું.

જેને વિચારી એવું રે, આ સ્વપ્ના જેવું તન તારું;
 ગણુ ભલે કાંચન જેવું રે, પણ અંતે તો રાખ થનારું. જોને. ૧
 સનતકુમાર ચક્રી વળી જૂઓ, છ ખંડનો પ્રતિપાળ,
 રૂપ અનૂપમ તેના દેહતું, ક્ષણમાં થયું વિશરાલ;
 શું અભિમાન મન રાખો રે, દેહીતું તેજ જનારું. જોને. ૨
 રાંક જેમ સુપનાની માંહી, પામ્યો રાજ વિલાસ,
 વૈભવ દીઠા પણ ન વિલક્ષ્યા, જાગીને થયો ઉદાસ;
 એવું સુખ આ ભાસે રે, અંતે તો જૂઠું છેજ વારું. જોને. ૩
 સેજતળાઈમાં રોજ પોઢતા, મસુરીઆં ધરી ગાલ,
 દિન રાત જરી ન જાણતાં, તેને પણ લઈ ગયો કાળ;
 અચાનક એકલું જાવું રે, નથી સાથે કોઈ થનારું. જોને. ૪
 ધન કણ કંચન અને કામનિ, રંગ ન આવે સાથ,
 સમશાનભૂમિમાં સૂકા કાળે, બગશે થઈ અનાથ;
 કેવળમુનિ કહે છે રે, ચેતે તો ઠીક થનારું. જોને. ૫

પદ ૨૨ મું.

આ તન છે રંગ પતંગી રે, તેની શી ધરવી માયા;
 ક્ષણમાં થશે ખેરંગી રે, જેથી બાદગદી છાંયા. આ તન. ૧
 જાયા તેતો જરૂરજ જાશે, નથી અખંડ રહેવાના,
 વૃદ્ધ જૂવાન ને નાના મોટા, સઉએ અવધે જવાના;
 વિચારો મન એવું રે, કોન અમર હોકે આયા. આ તન. ૨
 તારા દેખતાં તો કંઈ ગયા ચાલી, તારે જવું એ વાટ,
 સ્થાને મન કરતો નથી અલ્યા, મરી જવાના ઉચાટ;
 અરે ગુમાની થેલારે, છોડી દે મમતા ને માયા. આ તન. ૩
 કાયા તારી આ દીસે જાજરી, જેવો કાચનો રૂપ,
 વિષ્ણુસી જાતાં વાર નહીં લાગે, તેમ એ રૂપ કુરૂપ;
 એમાં તું શું રાચે રે, જૂઠી છે સઘળી માયા. આ તન. ૪
 માટીથી મંદિર ચણી ચણી, પાયો નાંખ્યો મજબૂત,
 આયુષ આતો અધિર છે તારો, તે ન વિચારે તું જૂત;
 કેવળમુનિ કે'છે રે, જિંત કાચી તેમ કાચી માયા. આ તન. ૫

પદ ૨૩ મું.

અરે સમજ મન ભાઈ રે, કહ્યું માનીને આ માહરૂં;
 જાશે જીવ કરી જૂઠાઈ રે, પછી તો થાશે અંધારૂં. અરે. ૧
 કોડપતિ નગરશેઠ થઈને, કાઢ્યું દુનિઆમાં નામ,
 પણ પ્રભુ જાળ્યા વિના તો જાણો, અંતે એ નામ કુનામ;
 એવું વિચાર મારા બિરાદે, પ્રભુ વિના નથી કોઈ તારૂં. અરે. ૨
 દશ ગયા તેમ વિસ ગયાને, તેમજ ગયા પચાસ,
 સાઠ સિત્તેર એંસી નેનું સો, રહિ ગઈ તોય કચ્ચાસ;
 કામ ન પૂરૂં કીધું રે, રહ્યું અધુરૂં ધણું તારૂં. અરે. ૩
 કાળરૂપ જો આવશે તેડું, નહિ માત પિતાનું જોર,
 બળિયો થઈને લઈ જાશે તને, સુંદરિ કરતે સોર;

અગ્નિમાં હોમી દેશે રે, બળિ છાર થશે તન તારું. અરે. ૪
 કાષ્ઠસમ બળશે તુજ કાયા, ઘાસસમ બળશે કેશ,
 એવું દુઃખ દેખે સમશાન, તોય ન સમજ્યો લેશ;
 કેવળમુનિ કે'છે રે, હજી સમજે તો ઘણુંય સારું,
 અરે સમજ મન બાઈરે, કહ્યું માનીને આ મારું. અરે ૦ ૫

પદ ૨૪ મું.

(કુખજશું તપ કીધું રે, ઓધવલ એવું.—એ રાગ.)

કરને વિચાર એવો રે, ઓ પ્રાણિ તુંતો;	
કરને વિચાર એવો રે.	ટેક.
જોને દ્વારીકાં સનૂરી, હતી જેવી સ્વર્ગપૂરી;	
દશા થઈ તેની ખૂરીરે.	ઓ. ૧
બળી લંકાનો ભૂપાળ, હતો છયલ છોગાળ;	
સુમિત્રાનંદે આણ્યો કાળ રે.	ઓ. ૨
કીચક જે દૂરાચારી, ઇચ્છતો દ્રુપતિ નારી;	
કૂટો કીધો બીમે મારી રે.	ઓ. ૩
અમરકંકાનો રાજા, દ્રુપતિ સતીને કાળ;	
કૃષ્ણે લોપી તસ માઝરે.	ઓ. ૪
એવા મોટા મોટા કેઈ, કાળ ગયો તેને લેઈ;	
આલોચ એ ચિત દેઈરે.	ઓ. ૫
એમ આ અથિર ખાલ, એમાં શું તું થાય રાલ;	
રહ્યો શિર કાળ ગાલ રે.	ઓ. ૬
જો તું નજરે નિહાળી, કેટલાક ગયા ચાલી;	
થઈ ગયાં ધામ ખાલી રે.	ઓ. ૭
તારી હેડીના ને મોટા, વૃદ્ધ ને જીવાન છોટા;	
ગયા એવા કંઈક જોટારે.	ઓ. ૭
જાવું એ અચુક જાણે, નથી રે'વું આને કાણે;	
શા ઉપર મોજ માણે રે.	ઓ. ૮

જાવું છે એકલા હોઈ, સાથે નહીં આવે કોઈ;	
રેશે અંતે સગાં રોઈ રે.	ઓ. ૧૦
નથી લલના એ તારી, સ્વાસ્થની છે તે ખ્યારી;	
અંતે અળગી થનારીરે.	ઓ. ૧૧
જાવું છે પરાએ ગામ, ત્યાં નથી સગાનું ધામ;	
કરને વિચાર આમ રે.	ઓ. ૧૨
જ્યાં સુધી શરીરે શક્તિ, કરી લે પ્રભુની ભક્તિ;	
તેથી છે શિવપુર લક્તિ રે.	ઓ. ૧૩
વળી કર દયાનું કામ, ઉર વિષે રાખી હામ;	
રટ એક પ્રભુનું નામ રે.	ઓ. ૧૪
પીંપળના પાન જેવું, આઉખું અથિર એવું;	
વળી વારી તરંગ જેવું.	ઓ. ૧૫
હાલ અગ્રે પાણી જેમ, યોજન આ હીસે તેમ;	
વિચાર ન ઉર કેમ રે.	ઓ. ૧૬
નહ તણે જો વિચાર, વિજળીનો ચમત્કાર;	
એવું તારૂં આયુ ધાર રે.	ઓ. ૧૭
એમ સૌ અથિર જાણી, પ્રભુ ભલે પ્રેમ આણી;	
નથી પછી દુઃખ ખાણી રે.	ઓ. ૧૮
પુન્ય રૂગનાથજી પ્રતાપે, મુનિ કેવળચંદ આપે;	
કહ્યું એ પૂરણ માપે રે.	ઓ. ૧૯

પદ ૨૫ મું.

(કુખજશું તપ કીધું રે, આધવજ એવું.—એ રાગ.)

સમજ સમજ પ્રાણિ રે, તું દિલવિષે;	
સમજ સમજ પ્રાણિ રે.	ટેક.
પૂરવે પુન્યાઈ તારી, કીધેલી ભાઈ તેં ભારી;	
જેથી થયો ભોગદારી રે, તું દિલવિષે.	સમજ. ૧
મનુષ્ય અવતાર પામી, સેવી લે અંતરભામિ;	
વેળા શું કાંટે નકામી રે, તું દિલવિષે.	સમજ. ૨

- ફડો જૈનધર્મ મિત્ર, પામ્યો તું પૂરણ પવિત્ર;
કર સરધા જેવી રીત રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૩
- પંચપ્રમેષિ જે દેવા, અન્ય નથી કોઈ એવા;
સમરથ તારણુ તેવા રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૪
- મનુષ્ય તું શાથી હુવો, તે લેહ તપાસી જુવો;
ખાલી શું આ વેળા જુવો રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૫
- જનમ્યો હતો જે વારે, સાથે નો'તું કંઈ તારે;
એકલા જાવું એ વારે રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૬
- શું તું દેખી લલચાયો, ફોગટ કુલે ફલાયો;
અંતઘ્રાવે કોઈ નાખ્યો રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૭
- છળલેહ કરી આપ, પૂરણ સંઘ્યા તેં પાપ;
તેનો તુંને થાશે તાપ રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૮
- જઈશ જ્યારે જમ દ્વારે, અણમાર્યો મારમારે;
કોણુ ત્યાં આવી લગારે રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૯
- ભંડાર ભરી મકલાણો, મન વિષે તેં ન જાણ્યો;
સાથે નહિ આવે દાણો રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૦
- મોટા જોને કંઈ શ્રીમંતો, ગયા હોશે કંઈ ગત્તો;
હજી નથી તેનો પત્તો રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૧
- ખાતા પીતા બેશી લેગા, જાવું આવવું પણ લેગા;
એવા તુંથી થયા એગા રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૨
- જોને નજરે વિચાર, કંઈ ગયાં નરને નાર;
આ બાંધ્યાં રહ્યાં ધરખાર રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૩
- સૂરને અસૂર તેવા, હરી હલધર ચક્રો જેવા;
અચલ ન રહ્યા એવા રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૪
- મોટા મુનિવર સુપાત્ર, ગયા તિરથના યાત્ર;
તો મનુષ્ય કોણુ માત્ર રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૫
- એમ જાણી તું જરૂર, રાખ્ય ઇચ્છા ધર્મ ઉર;
કરને કૂકર્મ દૂર રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૬

પ્રભુના ચરણે તામ, સમરખે આતમરામ;
 અખંડ રાખ્યું તેણે નામ રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૭
 બાકી તો છે ખોટી માયા, ફડું કયું તે કમાયા;
 બીજા તો ફાગટ પુલાયા રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૮
 રાચો ન ફાગટ ફંદે, સૂકૃત કરો મન આણુંદે;
 કથું એમ કેવળચંદે રે, તું દિલવિષે. સમજ. ૧૯

પદ ૨૬ મું.

(હાહરા.)

કરવા ફૂડ પ્રપંચને, ફાગટ ફટફટ પાપ;
 જન જોખનને ધન ધરા, જશે થશે વિલાપ. ૧
 વિષય કંટક વિશ્વ છે, સગા સ્વારથી સર્વ;
 ચંચળ ચપળા ચપળ છે, શાને કરવો ગર્વ. ૨

(ગીતિ.)

કપટ અપટ તરછોડી, ટક ટક તજ ભજ ભલાતું વૈરાગી;
 ખટપટ ઝટપટ છોડી, તન મન ધનથી સમર સમર ત્યગી. ૧

(હાહરા.)

કૈક ગયાને જાય છે, જશે થશે બેહાલ;
 સુકૃત સાથે આવશે. કોણે દીડી કાલ. ૧
 ઠામ માઠ ઠાલો સહુ, દિપક ઝાક ઝમાલ;
 તે પશુ ખૂઝાઈ જશે, કોણે દીડી કાલ. ૨
 પંખી ટોળું વૃક્ષપર, હળી મજ્યું છે હાલ;
 પ્રાતઃમાં ઉડી જશે, કોણે દીડી કાલ. ૩
 પૂંપ સુગંધીથી બની, અનુપમ ફુલની માળ;
 પશુ તેતો કરમ જશે, કોણે દીડી કાલ. ૪
 જાયું તેતો જાય છે, સોના એજ હવાલ;
 માન કહ્યુંરે માનવી, કોણે દીડી કાલ. ૫

इलाचीपुत्रनी सज्ज्ञाय.

નામ ઈલાપુત્ર જાણીયે, ધનદત્ત શેઠનો પુત્ર;
 નટવી દેખીને મોહીયો, જે રાખે ઘર સુત.
 કરમ ન છૂટેરે પ્રાણિયા. ૧
 પૂરવ નેહ વિકાર, નિજ કૂળ છંડીરે નટ થયો;
 નાંણી શરમ લગાર. કરમ. ૨
 ઇકપૂર આંખોરે નાચવા, ઉંચો વાસ વિશેષ;
 તિહાં રાય જોવા રે આવીયો, મળીયા લોક અનેક. કરમ. ૩
 દોય પગ પહેરીરે પાવડી, વાંસ ચડયો ગજ જોલ;
 નિરાધાર ઉપર નાચતો, ખેલે નવ નવા ખેલ. કરમ. ૪
 ઢોલ બજાવેરે નટવી, ગાવે કિંતર સાદ;
 પાયતલ ધુધરારે ધમધમે, ગાજે અંબર નાદ. કરમ. ૫
 તિહાં રાય ચિત્તમેરે ચિંતવે, લુખ્ધો નટવીને સાથ;
 જો નટ પડેરે નાચતો, તો નટવી મુજ હાથ. કરમ. ૬
 દાન ન આપેરે જૂપતી, નટ જાણે નૃપ વાત;
 હું ધન વાંછુરે રાયને, રાય વાંછે મુજ ઘાત. કરમ. ૭
 તથ તિહાં મુનિવર પેખીયા, ધન ધન સાધુ નિરાગ;
 ધિક્ક ધિક્ક વિખયારે જીવને, એમ પામ્યો વેરાગ. કરમ. ૮
 થાળ ભરી શુદ્ધ મોદકે, પદમણી ઉભેલાં બહાર;
 લોલો કે'છે લેતા નથી, ધન્ય ધન્ય મુનિ અવતાર. કરમ. ૯
 સંવરલાવેરે કેવળી, થયો મુનિ કર્મ અપાય;
 કેવળ મહિમાજી મુર કરે, લખ્ધીવિજે ગુણ ગાય,
 કરમ ન છૂટેરે પ્રાણિયા. ૧૦

अथ श्री नेमनाथनी सज्ज्ञाय.

(મને પ્રભુ પાર્શ્વજી લાગે પ્યારો.—એ રાગ.)

શ્રી સોરીપુર નગર નગીનો, સમુદ્રવિજય તિહાં રાજ.
 પટરાણી સિવા દેવી, લોપે ન પ્રિતમ માજ,
 નેમનાથ જાણું તોરી બલિહારી, તાર્યા ઘણું નર નારી. નેમનાથ. ૧

- જાદવવંશ નિરૂપમે નેમજી, દીપાયો પ્રભુ ખ્યારા;
ખાળલિલાએ કૃષ્ણ નરેશને, હીંચાયો વિભુ મારા. નેમનાથ. ૨
- એહ વિચાર આગે ખાંધી, સાદી કીધી સમજાવી;
જાન સજીને તોરણ આયે, રાજીલ પરણ્યા ભાવી. નેમનાથ. ૩
- પશુવાં પોકાર સુણી દયાળુ, દયા દીલે ધારી;
રથડો વાળી રતન વિસારી, ચઢ ગયે ગઢ ગિરનારી. નેમનાથ. ૪
- અષ્ટભવંતર પ્રિત વિસારી, ભારે કીધો કામ;
સહસાવનમાં સંજમ લીધો, આ સુંદર શામ. નેમનાથ. ૫
- તામ વિચારી રાજીલ નારી, દિક્ષા લેવા ચાલી;
ઘાટે વરસાદે ભીંજાણી, આવી ગુફા એક ભાળી. નેમનાથ. ૬
- વજ્રંત વજ્ર બિનાં સુકાવે, એહવે શ્રી રહેનેમ;
સંજમ છોડી લજ્જા તોડી, રાજીલ શું ધરે પ્રેમ. નેમનાથ. ૭
- આવો ખાળા રૂપ રસાળા, સુકુમાલા ભાગ્યવંતી;
સંસારિક સુખ લોગવીએ, જોગ મળ્યો છે એકંતિ. નેમનાથ. ૮
- વચન સુણી તવ રાજીલ કે'તી, રે નિર્લજ્જ મત બોલે;
પચાસ કન્યા તજી થયો સાધુ, એક દેખી મત ડાલે. નેમનાથ. ૯
- ગયવર છોડી કરી મતિ થોડી, કોણે ગયે બેસે ?
વિષય વિહુધો જાન તજીને, શ્વાન પેરે શું ભસે ? નેમનાથ. ૧૦
- ચિંતામણી મણી તજીને, કાચ કર કોણુ લેશે ?
અમૃત સરખો રસ છાંડીને, અગ્નિજ્વાલા કોણુ પીશે ? નેમનાથ. ૧૧
- એમ અનેક વચનાદિ કહી, દેવર મુનિ સમજાયો;
લે ચાલી નિજ પ્રિતમ પાસે, આલોચણુ લેવરાયો. નેમનાથ. ૧૨
- સંજમ લીધો રાજેમતિએ, પાળે નિર્મળ થે રાજી;
શુદ્ધ આરાધી સ્વામિ પહેલી, મોક્ષ વિષે જઈ બિરાજી. નેમનાથ. ૧૩
- નેમ પ્રભુ પણ પ્રોતિ પાળવા, પાછળ શિવ સિધાયા;
પુન્ય રૂગનાથજી સ્વામિ પસાયે, કેવળ મુનિ ગુણ ગાયા. નેમનાથ. ૧૪

અથ શ્રી ઉપદેશી સંજ્ઞાય.

(શ્રી રામજીએ નારી ગુમાવી.—એ દેશી.)

મનુષ્યજન્મ પામીને ભાઈ, સુકૃત કાંઈ ન કીધું હો;
આમ તેમ ચઢીશી ફિરિ, આતમ ચિત્ત ન દીધું હો. મનુષ્ય. ૧

સુક્ષ્મબુદ્ધિ તેં નહિ કીધી, રથુલમાં બુદ્ધિ ચલાઈ હો;
નિજગુણ શોધવા આગશ લીધી, પરગુણ રહ્યા ભરાઈ હો. મનુષ્ય. ૨

રાગ દેવમાંહી તું ભટકયો, છટકયો નિજગુણ બાહિ હો;
વિષય કષાયમાંહિ તું રમીઓ, ભમીઓ તેથી પ્રાહી હો. મનુષ્ય. ૩

કીહાંથી આવ્યો કીહાંહી જાવું, તેહી શુદ્ધ ન પાઈ હો;
ગર્વ અહંપદને ધારી, કુમતિ નારી નકાઈ હો. મનુષ્ય. ૪

દેવ ગુરૂ અને ધર્મની શુદ્ધિ, મનમાંહી ન ધારી હો;
નિંદા કરવા તતપર હુઓ, નાહી સુમતિ નારી હો. મનુષ્ય. ૫

આતમ આનન્દસ્થાન ન જોયું, હુવો નિજગુણ વેરી હો;
સંસારે માયા દેખીને મોહ્યા, કાળે લીઓ તું જ ઘેરી હો. મનુષ્ય. ૬

કામની રુપ કાનન માંહી, પ્રવેશ કીધો તેં ભાઈ હો;
સુખ માનીને ત્યાંહી સુઝયો, બિતી ચિત્ત ન લાઈ હો. મનુષ્ય. ૭

અનંગ રંગમાંહી તું રમીયો, રમીયો દીનને રાત હો;
શાંત સુધારસ પીવાતું સ્થાન, બૂદ્ધ્યો કેમ તું જાંત હો. મનુષ્ય. ૮

શુદ્ધ સમકિત ભાઈ તું રાખ, જે છે ભવોદધિ નાવ હો;
ઉપશમ થાશે મોહનિર્દશન, મળશે ઇચ્છિત લાભ હો. મનુષ્ય. ૯

નિજ રત્ન ત્રય સાધને પ્રાપ્તિ, લેવાને નિજ સુખ હો;
ઉપશમ કર કષાયતણો, તેા મિટશે ભવ દુઃખ હો. મનુષ્ય. ૧૦

હલાહલ રુપ વિષય ગણીને, કર તું મનથી ત્યાગ હો;
દૃષ્ટિ રનેહ રોધ કથા જે, પામવા ભવ ત્યાગ હો. મનુષ્ય. ૧૧

ઈર્ષતા દુષ્ટ ઠાકેણુ જેવી, જાણીને સાક્ષાત હો;
રામદશા તું તેથી નિવારે, એમ કહે પ્રભુ જાત હો. મનુષ્ય. ૧૨

સંવેગ નિર્વેગ મનની માંહિ, કર તું પ્રગટ ભાઈ હો;
સંસાર સ્વરૂપ દુઃખજ રૂપ, જાણી દે છટકાઈ હો. મનુષ્ય. ૧૩

કષાય ચોકડી ક્ષય થવાથી, કૃણશે નિજ આશ હો;
રતિ અરતી ભય ને વેદ, કર તું મૃગથી નાશ હો. મનુષ્ય. ૧૪
હાશ ને શોગ બેહી દુર્ધર, જીતવા કર ચઢાઈ હો;
નાશ પામેથી નિજ સ્વરૂપ, આવી મિલશે ધાઈ હો. મનુષ્ય. ૧૫
ચિદ્દાનંદરૂપ મહેલની માંહિ, કર તું ભાઈ મોઝ હો;
જ્ઞાન ને દર્શનરૂપજ લક્ષિમ, ભોગવ ભાઈ તું રોજ હો. મનુષ્ય. ૧૬
સિદ્ધ સ્વરૂપ આતમરૂપ, હુવો તે શાશ્વત ભૂપ હો;
મુનિ હર્ષની વિનંતી ધરતાં, સોસાસેં લવકૂપ હો. મનુષ્ય. ૧૭

અથ શ્રી ઉપદેશી સજ્જ્ઞાય.

(આધવજી સંદેશો કેળે શ્યામને.—એ રાગ.)

દિનદયાળ પ્રભુ મુજ એક વિનતી,
દિલ ધરો કરનેડી કહું છું આજ ને;
અંતરભામિ તુમથી હું અળગો નથી,
દાસ બાણીને મ્હેર કરો મહારાજ ને. દિન. ૧
આપ વિયોગથી ઓ પ્રભુ માહેરા,
પામે દુઃખ સંસારી જીવ અપાર ને;
આગમરસ આખ્યા વિષ્ણુ તે પ્રાણિયા,
રડવડીયા તે ચઉગતિ મોઝાર ને. દિન. ૨
જનમ મરણના ભયથી તે છૂટવા,
હિંસા કરતાં જીવતણી તે અપાર ને;
ધર્મ ગણીને નિજ દેવોના આગળે,
કરતા પાપી અનાથનો સંહાર ને. દિન. ૩
અસાધુ સાધ મુખે એમ બોલતા,
અહંભાચારી પાણું છું આચાર ને;
ફેાગટ રે પુલ્યા ફરે છે કુલમાં,
પણુ તે લેશે ચાર ગતિનાં દ્વાર ને. દિન. ૪
અજ્ઞાનપણાના વશથી કંઈ જીવડા,
તરવા માટે કરે અનેક ઉપાય ને;

જાણે છે ઉજળું એટલું એ દુધ છે, સારાસાર વિચાર નહીં મનમાંય ને.	દિન. ૫
અસરણ અનાથ કેઈ પ્રાણીયા, પામે દુઃખસ્ય ચક્રગતિ મોઝાર ને; એકેંદ્રિ પંચેદ્રિ કેરા જીવનો, કરે છે અજ્ઞાનપણે સંહાર ને.	દિન. ૬.
લેહ ન જાણ્યો ધર્મ અધર્મતણો, મત્તામત્ત જેવી આપ રહાય ને; ગરધવનું પૂછ પકડયું તે મૂકે નહીં, લાતો બમણી સુખજન તે ખાય ને.	દિન. ૭
આવી રીતે પ્રભુજી આ વિશ્વમાં, પંથ ઘણા છે જોતાં મન મુગ્ધય ને; જે મતમાં જઈ પૂછું તે મતમાં કહે, ધરમ અમારો સાચો છે સદાય ને.	દિન. ૮
ચિંતામણિ છાંડિને કર કંકર ગ્રહે, આ કેવું દિલ મધ્યે છે અજ્ઞાન ને; દ્રાક્ષ પકી મખમાં લીંબોળિ લીયે, પક્ષીમાંહી જીવે તે કાગ હેવાન ને.	દિન. ૯
અરજી આ દિલ ધરજી પ્રભુ માહેરા, કેવળના સ્વામિ છો અતિ કરુણાળ ને; કરપાનિધિ કષ્ટ મારાં કાપને, નિત્ય એવી કરુણા આણી દયાળ ને.	દિન. ૧૦

અથ શ્રી મહાવીરસ્વામિનું પારણું.

માતા ત્રિસલાએ પુત્ર રતન જાઈઓ,
ચોથઠ ઈંદ્રનાં આસન કેપેસાર;
અવધિજ્ઞાને જોઈ ધાયો શ્રી જિન વીરને,
આવે ક્ષત્રિયકુંઠ નમર મઝાર.

માતા. ૧

વીર પ્રતિબિંબ મૂકી માતા કને,
અવસર્પિણી નિદ્રા દીએ સાર;
એમ મેરુશિખરે જિનને લાવે ભક્તિશું,
હરિ પંચરુપ કરી મનોહાર. માતા. ૨

એમ અસંખ્ય કોટા કોટી મળી દેવતા,
પ્રભુને ઓચ્છવમંડાણે લેઈ જાય;
પાંડુકવન શિલાયે જિનને લાવે ભક્તિશું,
હરિ અંગે થાપે ઈંદ્ર ઘણું ઉચ્છાય. માતા. ૩

એક કોટી આઠ લાખ કળશે કરી,
વીરનો આત્ર મહોચ્છવ કરે સાર;
અનુક્રમે વીરકુંવરને લાવે જનની મંદિરે,
દાસી ત્રિયવંદા જાએ તોણીવાર. માતા. ૪

રાજા સિદ્ધારથને દીધી વધામણી,
દાસીને દાનને માન દિયે મનોહાર;
પ્રતિયકુંડમાંહે ઓચ્છવ મંડાવિઓ,
પ્રજા લોકને હરખ અપાર. માતા. ૫

ઘર ઘર શ્રીફળ તોરણ ત્રાજટ બાંધિયાં,
ગોરી ગાવે મંગલ ગિત રસાળ;
રાજા સિદ્ધારથે જન્મ મહોત્સવ કર્યો,
માતા ત્રિશલા થઈ ઉજમાળ. માતા. ૬

માતા ત્રિશલા જુલાવે પુત્ર પારણે,
જુલે લાડકડા પ્રભુજી આનંદભેર;
હરખિ નિરખિને ઈંદ્રાણીયો જાએ વારણે,
આજ આનંદ શ્રી વીરકુમારને ઘેર. માતા. ૭

વીરના મુખડાઉપર વાઈ કોટી ચંદ્રમા,
પંકજ લેચન સુંદર વિશાલ કપોલ;
શુક ચંચૂ સરિખી દીસે નિર્મળ નાસિકા,
કેમળ અધર અરુણ રંગ રોલ. માતા. ૮

આવધિ સોવન મઠીરે શોભે હાલરે,
નાબૂક આભરણ સઘળાં કંચન મોતી હાર;
કર અંશુકો ધાવે વીરકુમર હર્ષે કરી,
કાંધ બોલાવતાં કરે કિલ કિલાકાર. માતા. ૯

વીરને નિલાડે કીધો છે કુંકુમ ચાંદલો,
શોભે જડિત મરકટ મણિમાં દીસે લાલ;
ત્રિસલાયે જુગતે આંજી અણિયાળી બેહુ આંખડી,
સુંદર કરતુરિતું ટપકું કીધું ગાલ. માતા. ૧૦

કંચન સોલે જાતનાં રને જડિયું પારણું,
જુલાવતી વેળા થાય ઘૂઘરનો ધમકાર;
ત્રિસલા વિવિધ વચને હરખિ ગાયે હાલરું,
ખેંચે કુમતિઆણી કંચનદોરી સાર. માતા. ૧૧

મારો લાડકવાયો સગા સંજો રમવા જશે,
મનોહર સુખડલી હું આપીશ એહને હાથ;
લોજન વેળા રમઝમ રમઝમ કરતો આવશે,
હું તો ધાધને બિડાવીશ જુદયા સાથ. માતા. ૧૨

હંત્ર કારંડવ કોકિલ પોપટ પારેવડાં,
માંછી બપોંચાને સારસ ચક્રાર;
મેના મોર મેલ્યાં છે રમકડાં રમવાતણાં,
ઘમ ઘમ ઘૂઘરા બળવે ત્રિસલા કિશોર. માતા. ૧૩

મારો વીરકુમર નિશાળે લણુવા જાયશે,
સાથે સજ્જન કુટુંબ પરિવાર;
હાથી રથ ઘોડા પાલાયે બહુ શોભતું,
કરી નિશાળગરણું અતિ મનોહાર. માતા. ૧૪

મારા બીર સમાણી કન્યા સારી લાવશું,
મારા કુંમરને પરણાવીશ મહોટે ઘેર;
મારો લાડકડો વરરાજા ઘોડે બેસશે,
મારો બીર કરશે સદાય લીલા લહેર. માતા. ૧૫

માતા ત્રિશલા ગાવે વીરકુમરનું હાલરું,
 માથે નંદનં જીવજો કોડા કોડી વરસ;
 એતો રાજ રાજેસર થાશે લલો દિપતો,
 મારા મનના મનોરથ પૂરશે જગીશ. માતા. ૧૬
 ધન્ય ધન્ય ક્ષત્રિયકુંડ ગામ મનોહરુ,
 જિહ્વાં વિરકુમરનો જનમ ગણાય;
 રાજા સિદ્ધારથના કૂલમાંહે દિનમણી,
 ધન્ય ધન્ય ત્રિશલા રાણી જેહની માય. માતા. ૧૭
 એમ સૈયર ટોળી ભોળી ગાવે હાલરું,
 થાશે મનના મનોરથ તેહને ઘેર;
 અનુક્રમે મહોદય પદવી રૂપવિજય પદ પામશે,
 ગાયે અભિયવિજય કહે થાશે લીલા લહેર. માતા. ૧૮

અથ શ્રી મુનિગુણમંગલમાલા.

(આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર.—એ દેશી.)

સમરૂં શ્રી અરિહંત સિદ્ધ સાધુ, ધર્મ જિન આજ્ઞા મઝારજી;
 ચાર્હિ મંગળ ઉત્તમ શરણો, હોજ્યો સદા સુખકારજી. પ્ર. ૧
 પ્રણમું તે ગુણવંત ત્રિકાળે, ત્રિકરણ મન વચ કાયજી;
 ઋદ્ધિ સિદ્ધિ સુખ સંપતિ શાતા, નિત જિત દેવે સવાયજી. પ્ર. ૨
 અતિત અનંત ચોવિશી વંદ્, કેવળી અનંત અપારજી;
 વર્તમાન ચોવિશી સાહેબ, નામ કહું સુવિચારજી. પ્ર. ૩
 ઋષભ અજિત સંભવ અભિનંદન, સુમતિ પદમ સુપાસજી;
 ચંદ્રપ્રભુજીને સુવિધિ જિનેશ્વર, શિતળ દો શિવવાસજી. પ્ર. ૪
 શ્રી શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય વંદ્, વિમળ અનંત ધર્મદેવજી;
 શાંતિ કુંથુ અર મહિ મુનિસુવત, નમિ નેમી કહું સેવજી. પ્ર. ૫
 પારસ અને વર્દમાન જિનેશ્વર, એ ચોવિશ જિનરાયજી;
 કર્મ ખપાઇ કેવળ પાઇ, મુક્તિ વિરાજ્યા બાય જી. પ્ર. ૬
 જયવંતા સીમંધર સ્વામિ, યુગ મંધર સુખકારજી;
 બાહુ સુબાહુ એ સઉ વિશ્વે, જંબૂદ્ધિ મઝારજી. પ્ર. ૭

- સુજાત સ્વયંપ્રભુ ને ઋષભાનન, અનંતવીરજ જગલાણુજી; પ્ર. ૮
 શરપ્રભ વિશાળ વજ્રધર, ચંદ્રાનન ગુણખાણુજી.
- પૂરવ પશ્ચિમ ચાર ચાર જિન, ઘાતકોખંડ મઝારજી; પ્ર. ૯
 વિચરે ગામ નગર પુર પાટણ, કરતા પર ઉપકારજી.
- ચંદ્રબાહુ ભુજંગ ઇશ્વરજી, નેમિશ્વર શિવકંતજી; પ્ર. ૧૦
 વીરસેનને શ્રી મહાભદ્રજી, દેવજશજી જશવંતજી.
- બીશમા અજિત વિરજ જગનાયક, ચાર ચાર જિનરાયજી; પ્ર. ૧૧
 પુષ્કરાર્દ્રમે વિચરે સાહિબ, નામે નવનિધિ થાયજી.
- ઉત્કૃષ્ટપદે એકસો શિત્તર, જઘન્યકેવળી કોડિ હોયજી; પ્ર. ૧૨
 ઉત્કૃષ્ટપદે પૃથક્ત્વ કોડિ તિનમે, વર્તમાન જે હોયજી.
- અષ્ટ ગુણાતમ પંદર લેહે, સિદ્ધ સદા સુખકાર જી; પ્ર. ૧૩
 અલખ નિરંજન લવઙ્ગુભ લંજન, સમરંતા સુખકાર જી.
- આચારજ અષ્ટ સંપદાધારક, વારક મિથ્યા ભર્મ જી; પ્ર. ૧૪
 ગુણ છત્રીશ ઇશ ચઉ તિરથ, દ્વિપાવે જિનધર્મ જી.
- ઈદ્રભૂતિ અગ્નિભૂતિ વાયુભૂતિ વંદ, વાયુભૂતિ ગુણવંતજી; પ્ર. ૧૫
 ચોથા વ્યક્ત સુધર્મા સ્વામિ, મંડિતજી જશવંત જી.
- મૌર્યપુત્ર અંકપતિ અચળ જી, મેતારજ ગુણધાર જી; પ્ર. ૧૬
 ઇચ્છારમા પ્રભાસજી વંદ, ચુમ્માગિસશે પરિવાર જી.
- ચોવિશ જિનના ગણધર વંદ, ચૌદશે બાવન જાણ જી; પ્ર. ૧૭
 ચૌદ પૂરવના ધારક સારા, પહોત્યા સહુ નિર્બોણ જી.
- ઋષભસેનાદિક સહસ્ર ચોરાશી, મુનિવર ગુણ ભંડાર જી; પ્ર. ૧૮
 ધીર વીર ગંભીર ગુણાતમ, નમતાં જય જયકાર જી.
- આરિસાહુવનમે શ્રી ભરતેશ્વર, પાયા કેવળનાણુ જી; પ્ર. ૧૯
 અનુક્રમે આઠ પટ્ટોધર ઇણુ વિધ, પાયા પદ નિર્બોણ જી.
- બાહુબળિ મુનિવર મહા બળિયા, બારમાસી તપ ધ્યાન જી; પ્ર. ૨૦
 માન મેલીને પગ ઊઠાયો, પાચો કેવળજ્ઞાન જી.
- જૂઝ કરંતાં પુત્ર અઠ્ઠાણુ, શ્રી આદિશ્વર સ્વામિ જી; પ્ર. ૨૧
 સમભાઈ દિયો સંયમ તેહને, પહોત્યા તે શિવધામ જી.

સગર મધવા પટખંડ ત્યાગી, ચક્રી સનતકુમાર લ; પ્ર. ૨૨
 રૂપ દેખવા સુર છળ કીધો, લીધો સંયમભાર લ.
 પદ્માહરિષેણ જ્ય નામે ઋષિ, ચક્રી દસ ઋદ્ધિ છોડ લ; પ્ર. ૨૩
 સમ દમ ઉપશમ ધીર ગુણાગર, કર્મબંધન દિવા તોડ લ.
 અચળ વિજય ભદ્ર ઋષિ વંદુ, સુભદ્ર મુનિ ઋષિરાય લ; પ્ર. ૨૪
 સુદર્શન આનંદન નંદન, રામ ગયા શિવમાંય લ.
 હળધરને બળભદ્ર લ પહોત્યા; પંચમ સ્વર્ગ મઝાર લ; પ્ર. ૨૫
 ઉત્તમ પુરુષ એ પુણ્ય પ્રતાપી, વળી કહું અંતગડનુસાર લ.
 આર્દ્રકુમાર મહા બુદ્ધિવંતા, હતા મહા પંચવાદ લ; પ્ર. ૨૬
 સંયમ પાળી શિવપદ પાયા, જિન આણા મરબદ લ.
 ઉદયપેઢાળ પુત્રે કરી ચર્યા, જ્ઞાનમસ્વામિશું જાય લ; પ્ર. ૨૭
 કુમારપુત્રિયા નામ લેઈને, સૂત્ર સૂત્રગડાંગની માંય લ.
 દશ દશાંગ ત્રીજે અંગ ચાલ્યા, કહ્યા તિહાં મુનિવર નામ લ; પ્ર. ૨૮
 તે સહુ શિવગામી ગુણધામી, કીધાં ઉત્તમ કામ લ.
 સૂત્ર સમવાયાંગમાંહી પ્રકાશ્યાં, નામ કેઈ પ્રસિદ્ધ લ; પ્ર. ૨૯
 ગણધર મુનિવર ચૈદ પુરવધર, નામ ત્રિયાં ઋદ્ધિ સિદ્ધિ લ.
 પિંગળ નામ નિયંત્રે પૂજ્યાં, પ્રશ્નજ પંચ રસાળ લ; પ્ર. ૩૦
 ખંધક સંન્યાસી સુણી તતક્ષણ, વીર પાસે ગયા ચાલ લ.
 સંશય નિવર્ત્યા સંયમ લીધો, કીધો તપ શ્રીકાર લ; પ્ર. ૩૧
 અણસણધારી સ્વર્ગ ખારમે, થયા એક અવતારિ લ.
 વીર જિનેશ્વર તાત વખાણું, ઋપભદ્ર ગુણધાર લ; પ્ર. ૩૨
 શેઠ સુદર્શન રાજ ઋષિશ્વર, ધન્ય ગાંગેય અણુગાર લ.
 એ ચારે રૂપિ મુગતે પહોત્યા, ધન ધન લગવંત માત લ; પ્ર. ૩૩
 દેવાનંદા ધન સતિ જ્યંતી, પૂછ્યાં પ્રશ્ન વિજ્યાત લ.
 વીર પ્રભુલની નંદની વંદુ, સતિ સુદર્શના જાણુ લ; પ્ર. ૩૪
 દિક્ષાધારી કર્મ નિવારી, પાંચ પદ નિર્વાણુ લ.
 પંચમી પદ્મીમા કાર્તિક શેઠે, ધારી તિણુ સો વાર લ.
 તાપસ ખીર જમ્યો મહોરાપર, જાણ્યો અધિર સંસાર લ. પ્ર. ૩૫

સહસ્ર ઋષ્ટોત્તર ગુમાસ્તા સાથે, આદ્યો સંયમભાર લ; પ્ર. ૩૬
 શેઠ ધયા શકદ્ર સૌધર્મે, જાશે મોક્ષ મઝાર લ. પ્ર. ૩૬
 સોળા દેશ તણ સંયમ લીધો, દિયો ભાણુજને રાજ લ; પ્ર. ૩૭
 કરી ક્ષમા ધન્ય રાય ઉદાઈ, સાંઘ્યાં આતમ કાજ લ. પ્ર. ૩૭
 ગંગદત્ત આણુંક કોસળઋષિ રોહા, સુનક્ષત્ર નામ અણુગાર લ; પ્ર. ૩૮
 સર્વાનુભૂતિ આરાધક થઈને, પહોત્યા સ્વર્ગ મઝાર લ. પ્ર. ૩૮
 તિહાંથી ચવિને મુક્તિ સિધાશે, ઇત્યાદિક અણુગાર લ; પ્ર. ૩૯
 નામ ઠામ તપ જપનો વર્ણન, વિવાહપન્નતિ મઝાર લ. પ્ર. ૩૯
 ધારણિ સુત શ્રેણિક વપ નંદન, ધન ધન મેઘકુમાર લ; પ્ર. ૪૦
 આઠ અંતેઉરિછિનમે' છોડી, ત્યાગ દિયો સંસાર લ. પ્ર. ૪૦
 ગુણુરતન ભિક્ષુ પડિમા તપ, અંતે અણુસણ કીધ લ; પ્ર. ૪૧
 વિજ્ય વિમાનમે' જાઈ બિરાજ્યા, હોશે વિદેહમે' સિદ્ધ લ. પ્ર. ૪૧
 બત્રીશ નારી તણ રંભાશી, ધન થાવચ્યા કુમાર લ; પ્ર. ૪૨
 નેમિ પ્રભુપે' સંયમ લીધો, સહસ્ર પુરૂષ પરિવાર લ. પ્ર. ૪૨
 થાવચ્યા મુનિશું ચર્ચા કીધી, શુકદેવ સંન્યાસી જાણુ લ; પ્ર. ૪૩
 એક સહસ્ર શિષ્ય સાથે સંયમ, લીધો ગુણુનિધિ ખાણુ લ. પ્ર. ૪૩
 પંચકાદિક પરધાન પાંચશે', શેલક રાયની લાર લ; પ્ર. ૪૪
 અદાઈ સહસ્ર પુંડરગિરિ સિદ્ધા, ધન્ય જેહના અવતાર લ. પ્ર. ૪૪
 રચણાદેવીની શિખ ન માની, રત્નદ્વિપશું આય લ; પ્ર. ૪૫
 સંયમ લીધો ચંપાનગરી, જિનપાલિત મુનિરાય લ. પ્ર. ૪૫
 ત્રીન ધનાયે ધાર્યો સંયમ, મુગુરુ' સ્થિતવરની પાસ લ; પ્ર. ૪૬
 ત્રીનુ' પ્રથમ સ્વર્ગે સિધાયા, મહાવિદેહ શિવવાસ લ. પ્ર. ૪૬
 છએ મિત્ર મહિ જિનવરના, મહાબળાદિક ગુણુવંત લ; પ્ર. ૪૭
 ગણુધર પદ ઝડી મુક્તિ બિરાજ્યા, થયા સિદ્ધ ભગવંત લ. પ્ર. ૪૭
 મુગુદ્ધિ પ્રધાનજીયે લલિ વિધે, પાણી પરચો ખતાય લ; પ્ર. ૪૮
 જિતશત્રુ નૃપનો ભર્મ મિટાયો, દોઈ ગયાં શિવમાંય લ. પ્ર. ૪૮
 તેતળી મુનિવર ગુણુના દરિયા, પોટિલા દિયો પ્રતિબોધ લ; પ્ર. ૪૯
 કેવળ પામી મુક્તિ બિરાજ્યા, તજિયો સકળ વિરોધ લ. પ્ર. ૪૯

યુધિષ્ઠિર અર્જુન ને બીમલ, સહદેવ નકુલ અણુગાર લ; પ્ર. ૫૦
 માસ માસ તપ અભિચંદ્ર કીધો, નેમિ વંદન સુવિચાર લ. પ્ર. ૫૦
 હસ્તિનાપુર ગોચરી કરતાં, નેમિતાણું નિર્વાણુ લ; પ્ર. ૫૧
 સુષિને પાંડવ પાંચ સેત્રંજે, સંધારો કિયો જાણુ લ. પ્ર. ૫૧
 હોય માસ સંલેષણુ સિદ્ધા, શ્રમણી દ્રોપદી સોય લ; પ્ર. ૫૨
 સંયમ પાળી સ્વર્ગ પંચમે, એકાવતારી હોય લ. પ્ર. ૫૨
 ધર્મધોષ શિષ્ય ધર્મરુચિ લ, કિડિયો પર કરુણા આણુ લ; પ્ર. ૫૩
 કડવા તુંબાનો આહારજ કીધો, ખીર ખાંડ સમ જાણુ લ. પ્ર. ૫૩
 ક્ષણ અંતરમે વેદના પ્રગટી, ઋષિ સમતા મન ધારલ; પ્ર. ૫૪
 સર્વાર્થસિદ્ધમે જાય બિરાજ્યા, ચ્યવિ ગયા મુક્તિ મઝાર લ. પ્ર. ૫૪
 કુંડરિક બાઈને ડગીઆ જાણી, પુંડરિક સંયમ ધાર લ; પ્ર. ૫૫
 સર્વાર્થસિદ્ધ લિયો ત્રીન દિવસમે, ધન્ય જેહનો અવતાર લ. પ્ર. ૫૫
 સુમતાદિક શ્રમણી મહાસતિયો, પાળી પ્રમુની આણુ લ; પ્ર. ૫૬
 તે વર્ણુન ભિન્ન ભિન્ન કરી દેખો, જ્ઞાતા અંગ પ્રમાણુ લ. પ્ર. ૫૬
 ગૌતમ સમુદ્ર સાગર અને ગંભીર, થિમિતને અચળકુમાર લ; પ્ર. ૫૭
 કપિલ અક્ષોભ પ્રશ્નસેનને વિજ્ઞુ, અક્ષોભ સાગર જશધાર લ. પ્ર. ૫૭
 સાગર સમુદ્ર હેમવંત નામે, અચળ ધરણુ ગુણવંત લ; પ્ર. ૫૮
 પૂરણુ અભિચંદ્ર એહ અઢારા, જ્ઞાતા જાણો સંત લ. પ્ર. ૫૮
 અંધક વિશ્વનુ સુત ધારણી અંગજ, આઠ અંતેઠરિ મેલ લ; પ્ર. ૫૯
 નેમિ સમિપે બીધો સંયમ, કરી મુગતિમે સહેલ લ. પ્ર. ૫૯
 વસુદેવ સુત દેવકી જાયા, અનેકસેન અનંતસેન લ; પ્ર. ૬૦
 અજિતસેન અણિહયરિપુ નામે, દેવસેન શત્રુસેન લ. પ્ર. ૬૦
 સુલસા ઘર વધિયા છ અંધવ, બત્રીશ બત્રીશ નારી લ; પ્ર. ૬૧
 તજીને નેમિ પ્રભુપે સંયમ, લેઈને છઠ્ઠુ છઠ્ઠુ ધાર લ. પ્ર. ૬૧
 પૂરવધારી કર્મ નિવારી, પહોત્યા મોક્ષ મઝાર લ; પ્ર. ૬૨
 વસુદેવ સુત ધારણી અંગજ, સારણુ થયા અવીકાર લ. પ્ર. ૬૨
 ગજતાળવ જિન કૌમળ કાયા, ધન ધન ગજ સુકુમાલ લ; પ્ર. ૬૩
 વસુદેવ સુત દેવકી અંગજ, છોડયો જગ જંજાળ લ. પ્ર. ૬૩

એકાકી સમશાનમાં જાઈ, ઊભા ધ્યાન લગાય જી;
 સસરો દેખી રીસે ભરાણો, માટીની પાળ બનાય જી. પ્ર. ૬૪
 ધગધગતા બહુ ખેરના ખીરા, મેલ્યા ઋષિને શિશ જી;
 મહા વેદના સહિ સમપરિણામે, મુકિત ગયા તજી રીસ જી. પ્ર. ૬૫
 સુમુખ હુમુખ વળી ઉવચકુમર, દારૂણ અનાદૃષ્ટિ જાણ જી;
 જાળી મયાળી ઉવયાળી ઋષિ, પુરુષસેન વખાણ જી. પ્ર. ૬૬
 વારિષેણ પ્રદુમ્ન ઋષિ શાંખ, અનિરુદ્ધ વૈદર્ભિ નંદ જી;
 સત્યનેમિ દુઢનેમિ એ સખ, પાંગ્યા શિવસુખ કંદ જી. પ્ર. ૬૭
 પદ્માવતી ગૌરી ગંધારી, લક્ષ્મણા સુસુમા નાર જી;
 જાંબુવતી સત્યભામા રુકિમણિ, કૃષ્ણ રામા સુવિચાર જી. પ્ર. ૬૮
 મૂળસિરિ મૂળદત્તા શ્રમણી, શાંખકુમારી નાર જી;
 દશે સંયમ કેવળ લેઈ, પહોત્યાં મુકિત મઝાર જી. પ્ર. ૬૯
 મહાઈ કિંકમ ઋષિ મહોટા, ધન્ય અર્જુન અણુગાર જી;
 સંયમ લેઈ ક્ષમા હદ ધારી, છકુ છકુ તપ લિયો ધાર જી. પ્ર. ૭૦
 છ માંસામેં કર્મ ખપાઈ, મુકિત ગયા ગુણવંત જી;
 કાસવ ક્ષેમ ધિતિધર હિતકર, કેલાસ હરિચંદ સંત જી. પ્ર. ૭૧
 વારત સુદંસણ પરણુભદ્ર, સુમનભદ્ર સુપ્રતિષ્ઠ જી;
 મેઘ અઈમુત્તા અલખ એ સોળા, પાયા પદવી શ્રેષ્ઠ જી. પ્ર. ૭૨
 નંદાદિક તેર પટરાણી, વીર જીર્ણંદ ઉપદેશ જી;
 કેવળ પાઈ મુક્તિ સિધાઈ, પાઈ અવિચળ યશ જી. પ્ર. ૭૩
 કાળિયાદિક દશ શ્રેણિક રાણી, સુણિયો પુત્ર વિયોગ જી;
 મહા તપધારી કર્મ નિવારી, મેટ દિયા સખ રોગ જી. પ્ર. ૭૪
 એ નેવું સહુ અંતગડ સિદ્ધા, અંતસમે કેવળ પાય જી;
 અંતગડસૂત્રમેં વર્ણન જાણો, જપતાં સૂખ સવાય જી. પ્ર. ૭૫
 શ્રેણિક સુત ધન જાળી મયાળી, ઉવયાળી પુરુષસેન જી;
 વારિષેણ દીર્ઘષેણ લઠદંત, ગૂઢદંત સખ જગસેન જી. પ્ર. ૭૬
 વિહલકુમર અભયાદિક ત્રેવિશ, શ્રેણિક સુત ગુણધામ જી;
 અનુત્તરવિમાન ગયા સહુ ઋષિ જી, ચંચિ જાશે શિવકામ જી. પ્ર. ૭૭

ખત્રીશ રંભા તણ ધન કોડિ, ધન ધનો અણુગાર જી;
 છઠ્ઠું છઠ્ઠું તપ નિરંતર કરણી, આયંબિલ ઉચ્છિત આહાર જી. પ્ર. ૭૮
 ચૌદ સહસ્ર મુનિશ્વરમાંડી, શ્રેણિક આગે સ્વામિ જી;
 કહે દુહર દુહર તપધારી, શમ દમ ઉપશમ ધામ જી. પ્ર. ૭૯
 સુનક્ષત્ર ઋષિદાસજી પેઢગ, રામપુત્ર ચંદ્રિમા નામ જી;
 મૂઢમાઠ પેઢાળપુત્ર ઋષિ, પોટિલ બિહલ અભિરામ જી. પ્ર. ૮૦
 ધન્નાની રીતે એ નવ હી, કરી કરણી શ્રીકાર જી;
 અનુત્તરોવવાઈ સૂત્રની માંડી, દાખ્યો છે વિસ્તાર જી. પ્ર. ૮૧
 ધન્ય સુખાહુ ભદ્રનંદી ઋષિ, સુખત સુવાસવ ધીરજી;
 જીનદાસ ધનપતિ મહાખજળ, ભદ્રનંદી ગંભિર જી. પ્ર. ૮૨
 મહચંદ વરદત્ત એ દશ મુનિવર, પૂરવ દાન પ્રભાવ જી;
 ઋદ્ધિ સંપતિ પાયા અતિસુંદર, સંયમ લીયો ચિત્ત આવ જી. પ્ર. ૮૩
 કેઇક તિણુ ભવ મુગતિ સિધાયા, કેઇ પંદર ભવ ધારજી;
 મુગતિસિરિ વરશે વડભાગી, સુખવિપાક અધિકાર જી. પ્ર. ૮૪
 પઉમાદિક દશ શ્રેણિક પૌત્રો; વીર જીનેશ્વર પાસ જી;
 દિક્ષા લેઇ સ્વર્ગ સિધાયા, પામશે અવિચળ વાસ જી. પ્ર. ૮૫
 નિષધાદિક ખજભદ્રના નંદન, ખારે હી ગુણુવંત જી;
 પચાસ પચાસ ત્યાગી અંતેઉરિ, સર્વાર્થસિદ્ધ પહુંત જી. પ્ર. ૮૬
 સૂત્ર નિરયાવજિકાની માંડી, ભાખ્યા ભાવ જિણુંદ જી;
 એકાવતારી છે ઋષિ સારા, ટાળશે ભવદુઃખ રૂંદ જી. પ્ર. ૮૭
 દો માસા સુવર્ણકી ઇચ્છા, આઈ તૃણા અપાર જી;
 સમતાથી દેવજપદ પાયા, ધન્ય કપિલ અણુગાર જી. પ્ર. ૮૮
 ધન્ય વળિ નમિરાજ ઋષિશ્વર, ત્યાગી રમણી હભાર જી;
 ઇંદ્રશું પ્રતિઉત્તર કીધા, પાયા ભવજળ પાર જી. પ્ર. ૮૯
 હરિકેશી ચિત્તમુનિ ગુણસાગર, સંજયતિ ઋષિરાય જી;
 ગઈભાળી ક્ષત્રીરાજઋષિ ધન્ય, દશાર્ણુભદ્ર કહાય જી. પ્ર. ૯૦
 કર કંડુ દુમુહ નમિરાજ, નિગઇ રાય એહ આર જી;
 એક સમય ચઉ સંયમ ધાયો, એક સમય ભવપાર જી. પ્ર. ૯૧

- મહાબળ મૃગાયુત્ર મુનિશ્વર, મુનિ અનાથી જાણુ છું;
સમુદ્રપાળ પ્રતિપાળ દયા નિધિ, રહેનેમી ઉજમાળ છું. પ્ર. ૯૨
- કેશી ગૌતમ ચચો કીધી, જય વિજયધોષ રસાળ છું;
ગર્ગાચારજ ઉત્તરાધ્યયને, મેટયો શિષ્ય જ'જાળ છું. પ્ર. ૯૩
- ધન્ના શાળિભદ્ર ઋષિ જોડી, તડાકે તોડયો નેહ છું;
માસ માસ તપ ધારણુ કીધો, ત્યાગી મમતા દેહ છું. પ્ર. ૯૪
- આઠ અંતેઉરિ રાતે પરણ્યા, સોનેયા નવાણું કોડ છું;
દિન ઉચ્ચે લિયો સંયમ ભાવે, પાંચશે' સત્તાવીશ જોડ છું. પ્ર. ૯૫
- દંડણુઋષિ લિયો અભિગ્રહ દુહ્કર, ચૂરયાં કર્મ કફર છું;
અંધકઋષિની ખાલ ઉતારી, ક્ષમા કરી ભરપૂર છું. પ્ર. ૯૬
- અંધકઋષિના સિષ્ય પાંચશે', પિલ્યા ઘાણીમાંય છું;
ક્ષમા કરી કેવળપદ પાયા, મુગતિ ગયા મુનિરાય છું. પ્ર. ૯૭
- સ્થૂળભદ્ર અરણિક સિજજ'ભવ, શ્રી જિન આજ્ઞામાંય છું;
વરયા વરતે તે સહુ મુનિવર, સુણતાં પાતક જાય છું. પ્ર. ૯૮
- મરુદેવી ગજહોદે પામ્યાં, નિર્મળ કેવળજ્ઞાન છું;
બ્રાહ્મી સુંદરી અંદનખાળા, ધ્યાયું શુકલધ્યાન છું. પ્ર. ૯૯
- રાજિમતી દ્રોપદી સુભદ્રા, સિતા કૌશલ્યા જાણુ છું;
મૃગાવતી અંજના મૃગલેખા, મલયા શિળની ખાણુ છું. પ્ર. ૧૦૦
- ચેલણા સુજ્યેષ્ઠા શિવા કુંતિ, મયણુરેહાદિક જેહ છું;
સંકટ પડતાં શિળજ રાખ્યું, આણ્યો સંયમ નેહ છું. પ્ર. ૧૦૧
- ઇણ ચોવીશીમાંહી જિનના, મુનિવરનો પરિવાર છું;
લાખ અઠ્ઠાવીશ ઉપર જાણુ, અડતાળીશ હજાર છું. પ્ર. ૧૦૨
- શ્રી જિનવરના શાસન માંહી, કેવળી થયા અપાર છું;
સાધુ સાધવી થયા અસંખ્યા, નામ થકો જયકાર છું. પ્ર. ૧૦૩
- જઘનપદે દોય સહસ્ર કોડી, ઉત્કૃષ્ટ પૃથક્ સહસ્ર કોડ છું;
વર્તમાન જે વર્તે મુનિવર, જગ માયા સળ છોડ છું. પ્ર. ૧૦૪
- પંચ ભરત પંચ ઔરાવત જાણુ, પંચ મહાવિદેહ મઝાર છું;
અઘીદિપમાંહી જે વર્તે, સત્તાવીશ ગુણ ધાર છું. પ્ર. ૧૦૫

તપ જપ સાધે કર્મ આરાધે, બાળક વળી વૃદ્ધ સંત જ;
મમતા ટાળે સમતા જાણે, પાળે સંયમ ખંત જ. પ્ર. ૧૦૬
એકલા સુનિના જે ગુણ ગાવે, સુખ જયણા સુવિચાર જ;
પાપ પલાવે સંપતિ આવે, કાટે કર્મનો ખાર જ. પ્ર. ૧૦૭
ધમ જાણી ભવિષ્ય નિત ભણજ્યો, થાવે શુદ્ધ પરિણામ જ;
ઓગણીસે સાડત્રીશ, મહા વદી આઠમ, ત્રિલોકઋષિ ક્રિયા
ગુણગ્રામ જ. પ્ર. ૧૦૮

અધિકો ઓછો જે જોડાણો, મિત્રજામિદુલ્લક મોય જ;
પંચ પરમેષ્ટિ શરણો સુજને, મન વંછિત ફળ જોય જ,
પ્રભુમું તે ગુણવંત ત્રિકાળે. ૧૦૯

કળાશ.

અરિહંત સિદ્ધ આચાર્ય ત્રીજા, ઉપાધ્યાય અણુગાર એ;
મતિશ્રુત ઋષિ અવધિજ્ઞાની, મનઃપર્યવ સુખકાર એ.
કેવળજ્ઞાની લળિધ ધારક, ચારિત્ર પંચ પ્રકાર એ;
તિલોકઋષિ કહે વત્યા વર્તે, વંદું વારંવાર એ.
સદા દેજ્યો શિવસુખ સાર એ. ૧૧૦

કલાવતિની સજ્જાય.

નગરી કોસંજીનો રાજા રાજો, નામે જયસીંધ રાય;
જેન લણી બેરખડા મોકલીઆ, કરમે તે લાઈ ના કહેવાયરે—
કલાવતિ સતીરે શીરોમણી નાર. ૧

પહેલીને રેણે રાજા મહોલે પધાર્યા, પુછે બેરખડાની વાત;
કહોને સ્વામી બેરખડા કોને ઘડાવ્યા, સરખી ના રાખી દોય નારરે—
કલાવતિ. ૨

બીજીને રેણે રાજા મહોલે પધાર્યા, પુછે બેરખડાની વાત;
કહોને બેરખડા તમને કોણે મોકલીઆ, નહિ શીયળવંતી નારરે.
કલાવતિ. ૩

ધણું રે જીવો જેણે ઘેરખડા મોકલીઆ, અવસર આંચોરે જેહ;
અવસર જાણીને ઘેરખડા મોકલીઆ, તે મેં પહેચાં છે હાથરે.

કલાવતિ. ૪

મારે મન એહને એને મન હુંય; અવસર આંચોરે જેહ;
રાત દિવસ મુજ હધડે ન વીસરે, દીઠડે પ્રેમ આનંદરે.

કલાવતિ. ૫

તેણે અવસરે રાજા રાષે ભરાણો, તેડાંબ્યા સુભટ બેચાર;
સુકી નદીમાં છેઢનીઆ કરાવોને, કર કાપી લાવો આંહીરે.

કલાવતિ. ૬

સુકી નદીઓમાં લે રડે જાય, વૃક્ષ નવ પલ્લવ થાય;
કર નવા આવે ને પુત્ર ધવરાવે, શીયળ તણે શું પસાયરે.

કલાવતિ. ૭

ઘેરખડાં બાંચીને મનમાં વીમાસે, મેં કીધોરે અકાજ;
બીણ અપરાધે મેં છેઢનીઆ કરાવ્યા, હધડે ન વીમાસી વાતરે.

કલાવતિ. ૮

તેણે અવસરે રાજા ધાન ન ખાયને, મોકલ્યા સુભટ બેચાર;
વનમાં જઈને અખર કઢાવો, જો આવે શીયળવંતી નારરે.

કલાવતિ. ૯

તેણે અવસરે શ્રી મહાવીર પધાયાં, પુછે પરભવની વાત;
કહોને પ્રભુજી મેં શા કીધાં પાપ, તે ઉદય આંબ્યા છે મુજ આજરે.

કલાવતિ. ૧૦

તું હતી બાઈ રાજાની કુંવરીને, એહતો સુહલાનો જીવ;
તેણે અવસરે એહની પાંખ છેઢાવી, તે ઉઢે આંબ્યા છે આજરે.

કલાવતિ. ૧૧

તમે તમારી વસ્તુ સંભાળોને, અમે લઈશું સંજમ ભાર;
દીક્ષા લીધી શ્રીમહાવીરજીની પાસે, પહોંચ્યા મુક્તી મોઝરરે.

કલાવતિ. ૧૨

પ્રતિક્રમણની સજ્ઞાય.

કર પડીકમણુરે ભાવશું, હોય ધડી શુભ ધ્યાન લાલરે;
પરભવ જાતાં જીવને, સંભલ સાચું જાણુ લાલરે. કર. ૧

શ્રી મુખ વીર ઇંમ ઉચ્ચરે, શ્રેણીક રાય પ્રત્યે વાણુ લાલરે;
લાખ ખાંડી સોના તણી, દીએ દીન દીન પ્રત્યે દાન લાલરે. કર. ૨

લાખ વરસ લગે તે વળી, એમ દીએ દ્રવ્ય અપાર લાલરે;
એક સામાયકને તોલે ના આવે, તેહ લગાર લાલરે. કર. ૩

સામાયક ચઉવીસ'થો ભણું, વંદના હોય હોય વાર લાલરે;
વ્રત સંભાળોને આપણા, તે પાળો નિરતિચાર લાલરે. કર. ૪

કર કાઉસગ શુભ ધ્યાનનો, પચખાણુ શુદ્ધ વીચાર લાલરે;
હોય સંધ્યાએ તે વળી ટાળો, ટાળો અતિચાર લાલરે. કર. ૫

સામાયક પ્રભાવથી લઇએ, અમર વિમાન લાલરે;
ધર્મસિંહ મુની એમ ભણે, એ છે મુક્તિ નીદાન લાલરે. કર. ૬

પ્રતિક્રમણની સજ્ઞાય.

પંમ પ્રમાદ તજી પડીકમણું, સાંજ સવારે કીજે;
અરિહંત સિદ્ધ સતગુરની સાજે, પાપ આજોવણુ કીજે.

સંગે કરમ ન રંગ હો રાજ, પડીકમણું મન ચંગે. ૧

જ્ઞાન અક્ષર ઓછો અધિકો, કાનો માત્રા ભાખ્યો;
જીન શાશનમાં શંકા કંખા, મીથાત્વ મનમાં રાખ્યો. સંગે. ૨

જીવ છકાયનો આરંભ સમારંભ, તીવ્ર પરિણામે કીધો;
કોધ કષાય કરી જીહુ બોલી, અદત્તા દાનજ લીધો. સંગે. ૩

પરત્રી ઢેખી પ્રેમ વધાયો, ધન લોભે લલચાયો;
દશે દીશાની અધકી રાવઇ, ખાવણુ પીવણુ રાચ્યો. સંગે. ૪

કરમા દાણી અનથો દંડે, સામાયક શુદ્ધ ન આવે;
દીસાવગાસિક વ્રત આઠમ પાળી, પોષો ભલો મન ભાવે. સંગે. ૫

જમવા વેળા જમવા બેઠો, સાધુ ચિંતવણુ વીસરીઓ;
સલેખણા તપ વીર્ય ભાખ્યો, એકસો ચોવીશ દોષે ભરીયો. સંગે. ૬

બાણે અબાણે જે પડીકમશે, કરમે હળવો થાશે;
 વરૂણ નાગ નટવાને દ્રષ્ટાંતે, તે ભવસાગર તરશે. સંગે. ૭
 સામાયક પોષો પડીકમણું, આસ્થા સહિત જે કરશે;
 નવા નગરમાં યુની તેજસિંહ બાણે, તે ભવસાગર તરશે. સંગે ૮

ઉપદેશીક સંજ્ઞાય.

આદીશ્વર મહારી અરણ્યે દેવ દયાળુ,
 મહાવીર તુંજ માયાળુરે દેવ દયાળુ;
 ચઉગતીની માંહી દોટ દડાની પેરે ફરીઓ,
 કદી ઠામ ન એકે ઠરીઓરે દેવ દયાળુ. ૧
 થાવરની માંહી થીર થઇને થપાણુ;
 કહોવાડે અંગ કપાણુરે દેવ દયાળુ. ૨
 નરકગતિમાં પરમા ધામીને વશ પડીઓ;
 જીલમી જમને હાથે ચઢીઓરે દેવ દયાળુ. ૩
 નીગોદની માંહે નીરગમ્યો કાળ અનંત,
 શોણ સુખ નહિ જ્યાં ભગવંતરે દેવ દયાળુ. ૪
 એમ અનંતા ભવ હું દુઃખડા પામું;
 જીનવર જે મુજ સામુરે દેવ દયાળુ. ૫

સ્વાસ્થની સગાઈ વીષે સંજ્ઞાય.

નથી સાર જગતમાં કાંઈ, છે સ્વાસ્થની સગાઈ,
 નીજ પુત્ર કનકને માટે, આપ્યો અગ્ન હોમવાં માટે,
 એ અમર પીતા દુઃખદાઈ, છે સ્વાસ્થની સગાઈ. ૧
 ચુલ્હણી પ્રહ્લદત્તની માએ, દીધી લાખ ભુવનમાં લા'યે;
 નવ પુત્ર દયા દીલ લાવી, છે સ્વાસ્થની સગાઈ. ૨
 કોણીકે કોધ જ દાખ્યો, બાંધી બાપ બંધનમાં નાંખ્યો;
 દમે પુરવ વેર જગાઈ, છે સ્વાસ્થની સગાઈ. ૩

મણી રથને જુગખાહુ બ્રાતે, કીધી કામની કાજે ઘાતે;	
બુદ્ધિવંત નીહાળ્યો ભાઈ, છે.	૪
ભરત બાહુબળ આપે લડીઆ, બાર વરસ સંગ્રામ કરીઆ;	
બાહુબળ પીઅ દીઓ છટકાઈ, છે.	૫
સુરીકંતાએ રનેહ વીદાયો, વીધ દેઈ પીયુને માયો;	
પ્રિય પ્રેમ દીઓ છટકાઈ, છે.	૬
તેથી રનેહ કુપમાં નવ પડીએ, ભવસાગર માંહી રવડીએ;	
કહે નાથ રનેહ દુઃખદાઈ, છે.	૭

શીયળની સંજ્ઞા.

દયો વિષય થકી મનવાળી, છે શીયળ સદા સુખકારી;	
જેથી દોહીલા દુઃખજ પામે, શીવરમણી સે'જે પામે;	
કહે પુરાણ એમ પોકારી, છે શીયળ સદા સુખકારી.	૧
નારદને વખાણ્યો સૂત્રે, જેણે બાંધ્યું તીર્થંકર ગોત્રે;	
જેથી પામે છે પરમ દુવારી, છે શીયળ.	૨
સુણી સીતાએ જનકની વાણી, જેણે પાવક કીધું પાણી;	
હોઈ અમર તે જનક કુમારી, છે શીયળ.	૩
સુદર્શન શીળવંતો જાણી, જેને આલ દીધું અભયારાણી;	
લીધો શુળી થકી ઉગારી, છે શીયળ.	૪
રાયે કળાવતિના કર કાપ્યા, શીળ દેવતાએ તતક્ષણ આપ્યા;	
કરી માનુની મંગળ માલો, છે શીયળ.	૫
કુપજળ ચાલણીએ કાઢ્યું, જેણે ચંપાદાર ઉઘાડ્યું;	
ધન્ય સતી સુભદ્રા નારી, છે શીયળ.	૬
મયણા તે મહા દુઃખ પામી, જેને મળ્યો કોહીઓ રવામી;	
કીધાં સુખ જન હજારી, છે શીયળ.	૭
ચંદન બાળાની બંધન ભાળી, પ્રભુ પડે આવ્યા ચાલી;	
ધન્ય સતિ એ બાળ કુમારી, છે શીયળ.	૮

તેથી શીયળ સમોવડ ન દોષ, અમે વેદ પુરાણો જોઈ;
કહે નાથજી એમ નીરધારી, છે શીયળ.

૯

પાર્શ્વનાથની સ્તુતિ.

જગપતિ કરજો સહાય મારી, મુજ સ્થિતી મહા દુઃખીઆરી.
છે કર્મ ભયંકર ભારી, જગપતિ કરજો સહાય મારી.

૧

સાખી.

પ્રભાવતિના પ્રિતમજી, વામાદેવી નંદ;

વણારસી નગરી વિષે, અશ્વસેન કુલચંદ.

મતિ શ્રુત અવધીને સાથે ગ્રહીને, તુમ જનમ્યા જય જયકારી;
તુમ મુરતી મોહનગારી, જગપતિ કરજો સહાય મારી.

૨

સાખી.

ક્ષમા ખડગ કરમાં ધરી, કરવા ઉત્તમ કામ;

કર્મ ખપાવી પામીઆ, શીવપુરી સુખધામ.

જ્ઞાન અનંત પ્રભુજી તમારું, પામેલ નહિ કોઈ પારી;
તુમ ગુણને જાણ બલીહારી, જગપતિ કરજો સહાય મારી.

૩

સાખી.

ચોચાંશી લક્ષ ચોકમાં, ભટકયો ભુંડા હાલ;

સમકિતની શ્રદ્ધા વિના, થયા અનંતા કાળ.

શોધ્યું નહિ મેં કર્મ સ્વરૂપને, છે ગતિ કર્મની ન્યારી;
ગોળી બાગે અણુધારી, જગપતિ કરજો સહાય મારી.

૪

સાખી.

વીષય મધ્યે વળગી રહ્યા, કરીઆં કર્મ કઠોર;

જ્ઞાન બધું ભુલી ગયો, પ્રભુ તમારો ચોર.

અતિ અજ્ઞાને હું અનંત જનમથી, રખડીયો વારંવારી;
હું ગયો ખરેખર હારી, જગપતિ કરજો સહાય મારી.

૫

સાખી.

મહેર કરો મુજ ઉપર, જાણી પ્રીતર આસ;

નમન કરી ના ન કહે, પુરો મુજ મન આશ.

આપ વિના પ્રભુ શરણાંત કોઈ, પ્રભુ લેજો મુજને તારી;
આ દાસ તુમારો ઘોરી, જગપતિ કરજો સહાય મારી. ૬

અનિવાર્ય દશા.

કયા કરતા હય ગુમાન તું, જાના જરૂર હય.
રખ દીલમે' તેરે ભાન, જાના જરૂર હય. કયા.
આર દીનકી ચાંદનીમે'; કયા બને મગરૂર;
દોલત દુનીયા છોડકે, જાના જરૂર હય. કયા. ૧
ફરમાન તું પ્રભુકા, પ્રેમ હે' ઉઠા લે શિર;
કર રહેમ તું ગરીબોપર, જાના જરૂર હય. કયા. ૨
અમીરી કે ફકીરીમે', દિલ રાખ તું સમાન;
છળીલી જોડે' છોડ કે, જાના જરૂર હય. કયા. ૩
લછમન રહો ન રામ ન, રાવણ રહો ન ભીમ;
કાળ લે ગયા સળી, જાના જરૂર હય. કયા. ૪
નિરધન અરૂ ધનવંત, ગુણવંત કે ગમાર;
જમકે સાથ ચલે ગયે, જાના જરૂર હય. કયા. ૫
રહ્યા ન કોઈ મંત્રસે, રહ્યા ન કોઈ તંત્રસે;
સખ હાથ પસારે ચલે, જાના જરૂર હય. કયા. ૬
બલા બલાઈ કર ગયે, બેઠે પ્રભુકે પાસ;
તુંબી કર બલાઈ કો, જાના જરૂર હય. કયા. ૭
કર તેરે દીલકો સફા, મોકા અછા મીલા;
જિન ભક્તિસે' શિવ પાયગા, જાના જરૂર હય. કયા. ૮

મહારી ભાવના.

સંસારના સહુ જીવને, શાંતિ મળો ભવ તાપથી,
અતિ પુણ્ય કાર્યે' પગ ધરો, વિરમો દુઃખદ સહુ પાપથી;
અપરાધી કો થાશે નહીં, નહીં કષ્ટ આપો કોઈને,

- અત્યંત ઉરમાં હર્ષ ધારો, ખંધુગણને જોઇને. ૧
- નહીં કષ્ટ પામો કોઇ પણ, સહુ સુખના ભાગી બનો,
વિદ્રેષ ઉરથી પરિહરીને, આત્મવત્ સહુને ગણો;
ચાહો નિરંતર ચિત્તમાં, સહુ વિશ્વવાસી પ્રાણીને,
રાખો પરસ્પર સ્નેહને, બોલો મધુરી વાણીને. ૨
- કરૂણા કરો કંગાળ પર, ઉપકાર જુદિ ઉર ધરો,
દુઃખીતણું દુઃખ દુર કરવા, ચિત્તમાં ચિંતા ધરો;
અપકાર કો કરશો નહીં, અપકાર કરતા પર કદા,
કરશો ન ભુંડું કોઇનું, કરજો ભલું સહુનું સદા. ૩
- માયા મૃષા ત્યાગો સહુ, ને કોષ તૃષ્ણા પરિહરો,
ત્યાગો પ્રપંચો સર્વથા, નિજ ચિત્તમાં ઋત્નતા ધરો;
નહીં વંચના કરશો કદી, નહીં ધૂર્તતા કદી આદરો,
વિચરો અતિશય શ્રેષ્ઠ પંથે, ઉત્પથોને પરિહરો. ૪
- કલ્યાણ ઇચ્છો વિશ્વનું, સહુ પ્રાણી પર મમતા ધરો,
સંતાપ સહુના પરિહરી, પરમાર્થનાં કાર્યો કરો;
નિજ સ્વાર્થ માટે અન્ય પર, નહીં દ્રોહ કિંચિત્ મન ધરો,
ત્યાગો પરસ્પર વૈર ને, આધિ અવરની અપહરો, ૫
- નિજ કર્મનેા ઉચ્છેદ કરવા, શુદ્ધ સંયમ આદરો,
નવ બ્રહ્મ ગુપ્તિ આચરો, દ્વાદશ પ્રકારે તપ કરો;
અંદર અને બાહિરતણી, સઘળી ઉપાધિ પરિહરો,
જડ મૂળથી સહુ કર્મને, ઉચ્છેદીને મુક્તિ વરો. ૬
- અતિ શુદ્ધ શ્રદ્ધાથી પ્રભુ, શ્રી વીરની આજ્ઞા વહો,
મિથ્યાત્વને વમો સહુ, સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિ ગ્રહો;
વિષયાધતા ધારો નહીં, દાસત્વ ઇંદ્રનું તજો,
છોડી અવર જંજાળને, શુદ્ધ ભાવથી પ્રભુને ભજો. ૭
- ત્યાગો પરસ્પર કલેશને, ઇર્ષ્યા ન ધારો સર્વથા,
જોઈ અવરના કષ્ટને, ધારો સદા ઉરમાં વ્યથા;
નિંદા ન કરશો કોઇની, નિજ આત્મને નિંદો સદા,
નહીં દોષ દૃષ્ટિ ધારશો, રોશે ભરાઇને કદા. ૮

મિથ્યાભિમાની ના બનો, ધારો મહત્ત્વાકાંક્ષતા,
 દ્વેષમિત્રી બળશે નહીં, ધારો હૃદયમાં શાંતતા;
 રાખી સ્મરણમાં લક્ષ્યબિંદુ, મહાલજ્ઞે સત્કાર્યમાં,
 આચાર આર્યોના ચરો, લળશે કદી ન અનાર્યમાં. ૯
 આગ્રહ ન ખોટો ધારશે, સત્યાગ્રહી બનજો સદા,
 શ્રીવીરના સિદ્ધાંતને, ઉરથી ઉતારો ના કદા;
 ભવસિંધુથી તરજો સહુ, સિદ્ધિ ગતિને પામજો,
 નિશદિન પ્રભુના ચર્યુમાં, નિજ શિશને સહુ નામજો. ૧૦
 મુનિ કરતુરવિજય.

ઉપદેશક દોહરા.

સુત વિત્ત સુંદર સંપત્તિ, રંભા જેવી નાર;
 અંત સમે આધાં ખસે, જ્યારે આવે કાળ. ૧
 ગોખ ઝડખા ખારિયો, મેડી સુંદર માળ;
 અંત સમે આધાં ખસે જ્યારે આવે કાળ. ૨
 માતાને ભગિની વળી, બ્રાતા છે ખડ દાલ;
 પણ સાથે નહિ આવશે, જ્યારે આવે કાળ. ૩
 આબૂવણ શોભે અતિ, મોટો જે છે માળ;
 પણ સંગે નહિ આવશે, જ્યારે આવે કાળ. ૪
 કાળચક્ર ફરતું ફરે, શીરપર મોટું સાલ;
 તેમાં કેા નવ ઉગરે, જ્યારે આવે કાળ. ૫
 તૃષ્ણા રૂપી તારૂણી, જે છે જખરી ઝાળ;
 મનની તો મનમાં રહે, જ્યારે આવે કાળ. ૬
 પીપળ ખરતાં પાનને, કુંપળ હસતાં બાળ;
 અમ બિતી તમ વિતશે, જ્યારે આવે કાળ. ૭
 સિંહચક્રી તો સતગણી, સાંધે મોટી ફાળ;
 પવન સપાટે પરવરે, જ્યારે આવે કાળ. ૮

રાજ રંક ફકીર તો, કરતા રહ્યા સંભાળ;	
ખલક ખપરમાં ખપી જશે, જ્યારે આવે કાળ	૬
રામાને રડંતી કરે, રડતાં મુકે બાળ;	
સગાં સહોદર ઝુરશે, જ્યારે આવે કાળ.	૧૦
પંથ વિષયનું સુખ તો, દેણારૂપ દલાલ;	
દલાલ દુઃખ દેખાડશે, જ્યારે આવે કાળ.	૧૧
વા'લાની વા'લપ જશે, વા'લા તજશે વા'લ;	
નૂર દેહનું ઘટી જશે, જ્યારે આવે કાળ.	૧૨.
પંથ જૂતનું પુતળું, લેશે મૂળ સંભાળ;	
પડયું રહે સૌ તાહરું, જ્યારે આવે કાળ.	૧૩.
સ્નેહ સંબંધનો ત્રુટતાં, ઝાંખી થાશે ઝાળ;	
દેહ નગર અળખામણું, જ્યારે આવે કાળ.	૧૪.
મોહ મમતને છોડીને, ભજ ભાવે અરિહંત;	
સુરધંદુ નિશ્ચય કહે, એથી શુભ તુજ અંત.	૧૫.

અમીચંદ કરશનજી શેઠ.

સુજ્ઞ જૈન વંધુઓ પ્રત્યે વિજ્ઞાપિ.

ગણલ (કન્વાલી).

અરે આ જૈન બંધુઓ, વિચારી ખેદ થાયે છે;	
હતી જે પૂર્વની સ્થિતિ, કહોને કયાં જણાયે છે?	૧
નિહાળો ચક્ષુથી પ્યારા, દીસે અવનત દશા કેવી;	
અરે જે રહેજ પણ લખતાં, કલમ કંપે અહા તેવી.	૨
શ્રીમંતો બાગ ગાડીમાં, ફરે છે મજ થઈ જ્યાં ત્યાં;	
અરે બંધુ ફરજ જે છે, કોમ પ્રત્યે તે વિસારે કાં?	૩
યુવાનો ફેશને ફસીયા, વૃદ્ધો અશક્તમાં ખપિયા;	
કરે દરકાર ના કોઈ, લવલેશ માત્ર જે સુખિયા.	૪

અરે ઓ વીરના પુત્રો, નિરાશ્રિત પર દયા કરજો;
 દીલાસો દઈ અરે પ્રિતે, દુઃખો તેઓ તણા હરજો. ૫
 તમો ધનવાન જો હો તો, કરો ધનથી અહીં સેવા;
 તમો જો હો વિચારક તો, વિચારથી કરો સેવા. ૬
 તમો વિદ્વાન જો હો તો, કરો વિદ્યાથકી સેવા;
 યથાશક્તિ કરો સેવા, યથાશક્તિ કરો સેવા. ૭
 અપીલ આ નમ્ર ઉર ધારી, મદદ બનતી પ્રીતે કરજો;
 દુઃખી હૃદયો તણી આશીષ, કરી સત્કર્મ મેળવજો. ૮

પ્રભાકર.

ક્ષમા અષ્ટક.

(પરમ ગુરુ ! જૈન કહો ક્યું હોવે ?) એ રાગ.

સુગુણ નર ! ૧ નારી ભવોદધિ તારે,
 સહનશીલ અડગ પ્રિય અંતર, ટકતા કાર્ય સુધારે. સુગુણ નર૦
 (એ ટેક.)
 પત્નિ સુધર્મી ગણી મહિયલ પર, ધરીયે સુખ ક્ષમામાં;
 છેદન તાડન તજ્જન સમયે, ચેતન કરમે દખામા. સુ૦ ૨
 વિષવેલી સમ જાણો ચેતન, ગુણ સંસારી રમામાં;
 સ્વપ્ન સમાન ક્ષણિક બાજીમાં, ચતુર થઈ ભરમા મા. સુ૦ ૩
 પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિ ધ્યાનાંતર, દુર્ગતિ દળીયાં બાંધે;
 સાવધ થઈ પરતાય ક્ષમાથી, ક્ષણમાં કારજ સાધે. સુ૦ ૪
 સાકર સરસપણું ન તજે કદી, સોમલ જેર ન ત્યાગે;
 આય પ્રકાશિત કાંતિ પ્રસારી, હેમ હુતાશન આગે. સુ૦ ૫
 દ્વષણ પ્રકાશ કરે સહુ દુશ્મન, તોપણ ધીરજ ધારે;
 ગાળ દીધે તપી જાય નહીં તન, રહત ક્ષમા તસ લારે. સુ૦ ૬

૧ નારી-ક્ષમાદેવી નારી જાતિ છે.

થાય ફજેત અસત્યપણાથી, દુરમન આખર ઘાસે;
 સત્ય પ્રકાશિત થાય રવિ જ્યમ, તિમિરતણું દળ નાસે. સુ૦ ૭
 પૂર્ણ સમર્થપણું મળતાં પણ, જેહ ક્ષમા દિલ ધારે;
 ખલિકારી દુર્લભ તે જનની, આપ તરે પર તારે. સુ૦ ૮
 દુર્લભજી વિ. ગુલાબચંદ મહેતા.

ઉપદેશાષ્ટક.

(પરમ ગુરુ ! જૈન હો કયું હોવે ?) એ રાગ.

ચતુર નર ! વાદ વધો ન વિરોધે,
 હું પદમાં હઠ ધારી રહેલા, સુધરે કિમ પ્રતિબોધે. ચતુર નર૦
 (એ ટેક.)
 વાદે ચડી વાવરતા વરે^૨ વિત્ત, પુર સન્મુખ ચડે નદીએ;
 જમણુ વિશેષ જમત ચડી વાદે, તેહથી વાદ શું વહીએ ? ચ. ૨
 અતિ વાચાળ વૃથા બડબડતા, મન અભિમાનમેં ઝુલે;
 મિથ્યા વચણુ શતવાર વહે પણ, પ્રાણુ જતાં ન કબુલે. ચ. ૩
 દુર્બક્તા અતિ દીલ દુરાગ્રહ, ઠરત નહિ કદી દોષે;
 આવે કવણુ પ્રકાશથી રસ્તે, ફરતા કાયમ રોષે. ચ. ૪
 નિજ નિજ વાત તરફના વલણુમાં, ખેંચત પુષ્કળ તાને;
 સીમ તરફ શિયાળ વૃત્તિ જ્યાં, ગામ તરફ ગ્રહું જ્ઞાને. ચ. ૫
 અણુસમબળુ જનના અંતરના, સંશય સમજ્યે છટે;
 પણુ અધકચર્યા દુરાગ્રહીના, સંશય કદિયે ન ખુટે. ચ. ૬
 સરલ સ્વભાવીતણા અંતરના, સંશય જ્ઞાની ભાગે;
 કુટિલ જનો સમજે ન કદાચિત્, દ્રેષ દુદ્ધમાં જાગે. ચ. ૭
 સુકત નહિ બચકું મંકોડો, કેડથી તોડી નાખે;
 દુર્લભ નર ભવ હારે કુટિલ પણુ, છોડત નહિ જે ભાખે. ચ. ૮
 દુર્લભજી વિ૦ ગુલાબચંદ મહેતા

આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે.

હરિગીત છંદ.

ઠંડી ઋતુ ઝડાલી હતી પળવારમાં ચાલી ગઈ,
 ને ગ્રીષ્મનું સામ્રાજ્ય દેશ વિષે જરા સ્થાપી ગઈ;
 વર્ષાઋતુથી ગ્રીષ્મનો અન્તે વિનાશ જ થાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧

સરિતા અને કાસાર મીઠાં વારિના મન ભાવતાં,
 લીલાં સુકોમળ વૃક્ષ વેલા શુષ્ક સર્વ બની જતાં;
 ગુલાબ જાસુદ મોગરો સૌ પુષ્પ કરમાઈ જાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૨

દેવેન્દ્ર શ્રી વીતરાગને બે બાળુ ચામર ઢોળતા,
 દેવેન્દ્ર થે છડીદાર પ્રભુની નેકી જે પોકારતા;
 એવા પ્રભુ ચાલ્યા ગયા—અમર કહે જન કોણ છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૩

સુવર્ણ રત્નજડિત સિંહાસન ઉપર બિરાજતા,
 વાણી સુધામય સીંચી પ્રભુશ્રી ભાવિક જનને તારતા;
 આયુ વધારી ના શક્યા તો વ્યર્થ તારો ગર્વ છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૪

જે જે સ્થળે નૃપતિતણાં નભસ્પર્શી પ્રાસાદો હતાં,
 તે તે સ્થળે આજે ઉકરડા ને રમશાનો ભાસતાં;
 નકશી કરેલાં મંદીરો પ્રાચીનના કયા હાલ છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૫

“ અમ્મા ” કહી છડીદાર નૃપની નેકીઓ પોકારતા,
 દશ દિશ જેના સૈનકો નૃપ વિજયધ્વજ ફરકાવતા;
 તે રાયનાં કયાં નામ કે નિશાન હાલ સુણાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૬

જે રાયના મસ્તક વિષે મૌલિ અતિશય શોભતા,

જે નૃપતણી ગ્રીવા વિષે મણિ હેમકંઠા ઝુલતા;
 તે તે અલંકારેતણી રજ શું કદી દેખાય છે ?
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૭
 આને ચઢાવે કાંસીએ આને ઘસડેને કેદમાં,
 નિદોષીને દોષી ઠરાવી તાળી દઈ બહુ રાચતાં;
 આજ્ઞા કરતા ભૂપ એવા મરી ગયા અગણિત છે,
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૮
 ભોળા જનોને ભોળવી ૨ ! લક્ષ્મી લુટી લાવતા,
 તે લક્ષ્મીથી મોટી હવેલી હાટ ગાડી રાખતા;
 મુદિ ઉઘાડી રાખી તેઓ કાળથી સપડાય છે,
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૯
 નિજ નેત્ર પર ચશ્માતણે અત્તરથકી વળી વાળનો,
 પ્રત્યેક પળ દર્પણ વિષે ભપકો બુએ જે મુખનો;
 કોમળ યુવાનો એહવા પણ કાષ્ટવત થઈ જાય છે,
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૦
 બિદેશી વસ્ત્રો વાપરી પટ્ટાથકી અછકડ થતા,
 દેશનતણી સરિતા વિષે કરી સ્નાન તે ફક્કડ થતા;
 હીક ઠાકમાં આયુ વ્યતીત કરી અરે નર જાય છે,
 ૨ ! ૨ ! પ્રથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૧
 મખમલતણી શય્યા વિષે પર્યંકમાં જે પોઢતા,
 અંતે જનો એ અગ્નિની શય્યા વિષે આગોટતા;
 પર્યંક વા શય્યા સુંવાળી હ્યાંજ તે રહી જાય છે,
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૨
 આરૂ સ્ત્રીઓ જે ચર્ણુથી ઘુઘરા ઘણા ધમકાવતી,
 આરૂ સ્ત્રીઓ નિજ રૂપથી સૌને સદા ચમકાવતી;
 તે માનની ચાલી ગઈ અદ્યાપિ ચાલી જાય છે,
 ૨ ! ૨ ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૩
 જે નારીના તનની પ્રભાથી મોહવશ થઈ જાય છે,
 તે પ્રાણીનો તે મોહથી અંતે વિનાશ જ થાય છે;

પતંગીઓ દીપક વિષે જો ! તરફડી મરી જાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૪
 રાત્રિ વ્યતીત હમણા થશે રૂડું પ્રભાત જ ખીલશે,
 ઉડીશ હું આ પદ્મથી જ્યારે દીવાકર ઉગશે;
 આવા વિચારે તે મધુકર સ્વાદ લેતો પદ્મનો,
 કરે કોળીઓ કો હસ્તિ તેથી શો લડુંસો કાળનો ? ૧૫
 ક્યારે ? અને ક્યાં ? કેવી રીતે ? કોનું મૃત્યુ આવશે ?
 ભલે રાય હો વા રંક હો પણ આપણી ગતિ શી થશે ?
 તું ધર્મ કર રે ! માનવી ! તુજ આયુ ઓછું થાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૬
 મળ મૂત્રના આ તનથકી શાને અતિ લલચાય છે,
 આત્મારૂપી જોગીતણો મઠ ખડારથી શોભાય છે;
 જોગી જતાં પર મઠ વિષે નિસ્તેજ તે થઇ જાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૭
 સ્નેહી સગાં છે નભ વિષે વર્ષા ઋતુના વાદળાં,
 ક્ષણવાર વરસી એકઠાં ચોમેર સૌ વિખરાઇ જતાં;
 એ કાળ છે વિદ્યુત જે વારિદ ખેંચી જાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૮
 પાણી વિષે પરપોટ થઇ પળમાંજ ફુટી જાય છે,
 જ્યમ કો સુવાસિત પુષ્પ કોમળ ખીલીને કરમાય છે,
 ત્યમ દેહ ઉત્પન્ન થઇ અને મહાભૂતમાં મળી જાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૧૯
 માળાપના અવસાન પાછળ પુત્ર પોક પુઝારતો,
 પત્ની મરી કહી જાય પતિ કરી શોક જે વીસરી જતો;
 નથી જાણતો સુણાય જે મૃત્યુપડકના સૂર છે,
 રે ! રે ! પથિક જન જાણુ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૨૦
 જ્યમ અખિંદ્રમાંનું નાવડું નરનાર સૌ લઇ જાય છે,
 ને કો કિનારે આવીને નરનાર સૌ ઘેરાય છે,

ત્યમ રનેહીઆ એ કાળ તટ ઉપર જઇ વિખરાય છે,
 રે ! રે ! પથિક જન બાણ તું આ વિશ્વ ક્ષણભંગુર છે. ૨૧
 માટે મુસાફર મૂક મમતા, માન માયા મોકલી,
 ચઢ સ્વર્ગની સીડી ગ્રહી સુવર્ણ સત્યની સાંકળી;
 સુસંત સુંદર માર્ગ તુજને ધર્મનો બતલાવશે,
 તે રે ! પ્રવાસી માર્ગમાં ચાલ્યા થકી સુખ આવશે. ૨૨

સુંદરલાલ ડાહ્યાભાઈ શાહ.

દાદાસાહેબની પોળ—અમદાવાદ.

તપ વિષે સજ્જાય.

તપ વડેરે સંસારમાં, જીવ ઊજવળ થાયરે;
 કરમ રૂપ ઈંધણ બળે, શીવપુર નગરી સીધાવેરે. તપ. ૧
 તપથી રૂપ પાવે ઘણું, તપથી સુર અવતારરે;
 ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ સંપદા, પામે લખ્મીજ ભારીરે. તપ. ૨
 રાજા અદર દેવે ઘણો, ચાવે બાણે નીર જેમ ખીરરે;
 લોક એણીપેરે કહે, ઇચ્છે તપરયામાં શીરેરે. તપ. ૩
 તપશું રોગ દૂરે ટળે, વિવ્રન સહુ ટળ બવેરે;
 દેવતા સાદા તપે કરે, ધર લક્ષ્મી પણ આવેરે. તપ. ૪
 અજ્ઞાનપણે તપશ્યા કરે, તોહી નિષ્કળ ન બવેરે;
 જ્ઞાન સહિત તપશ્યા કરે, તેનો પાર ન આવેરે. તપ. ૫
 કરે એક નકારશી, સો વરસ નરકના છુટેરે;
 બાંધે આયુષ્ય દેવતું, શ્રી જીનવર એમ ભાંખેરે. તપ. ૬
 ખરો ખજાનો તપ માલકો, કોઈ પુણ્યવંત અલેરે;
 ચાલ્યો બાય દેવલોકમાં, જાતાં કોઈ ન વારે રે. તપ. ૭
 પોતે તો તપ પુરો હુવે, સદા વર્તે આનંદરે;
 એવક આણુ માને સહુ, તેજ ના પડે મંદરે. તપ. ૮
 તપશ્યા કીધી મહાવીરજી, કર્મ કઠણ ભેદરે;
 ધન્યા અજીગારે તપકર્યો, પહોંચશે મોક્ષ મોઝારે. તપ. ૯

બેલે બેલે કીધો પારણો, ગણધર ગૌતમ સ્વામીરે;
 મંત્રી ખંધકજી તપ તપ્યા, હુવા મોક્ષના કામીરે. તપ. ૧૦
 અર્જુન માળી ઉદ્ધર્યો, મુનિવર મેઘ કુમારરે;
 રાય પ્રદેશી તપ તપ્યા, બાશે મોક્ષ મોઝારરે. તપ. ૧૧
 આઠ રાણી શ્રી કૃષ્ણની, પ્રાદ્ધી અંદન બાળારે;
 તેવીસ શ્રેણીકની સુંદરી, કાટી કર્મની બાળીરે. તપ. ૧૨
 ધૃત્યાદિક બહુ તપ તપ્યા, કહેતાં ન આવે પારરે;
 કર્મ કટક દલ જીતીને, પામ્યા અવિચળ ઠામરે. તપ. ૧૩
 મુગત સાડ તપ કરો, સુખ નિશ્ચે પામોરે;
 આશ કરણ મુનિવર ભણે, બેઘપુરમેં ચોમાસોરે. તપ. ૧૪

શ્રી નંદિવેણની સજ્જાય.

વીર જીનેશ્વર સાહેબ પધાર્યોને, રાજગ્રહી નગરી મોઝારી,
 શ્રેણીકરાય તિહાં બાંઢવા આવ્યા, હિંડે હરખ અપારી;
 હાંરે હાંરે કે દરિશણ કરવા, યોગતી તરવા રે વાણ;
 અવગુણ બિના શ્રી વિર જીજીવંતીરે વાણી, મેરે દિલે માણીરે
 વાણ. એ ટેક. ૧

સમોસરણ તિહાં રચિયો સુંદર, સુરત મોહનગારી,
 સિંહાસન પર દેવ બિરાજે, લલીત છબી હિતકારી;
 હાંરે હાંરે કે દેશના દાખે, ભવિ જીવ ચાખે કે વાણ. અવગુણ. ૨
 નંદિવેણ તિહાં વૈરાગ્યજ પામ્યો, વચન સુણી હિતકારી;
 માત પિતાને કહે અનુમતિ આપો, અમે સંયમ લેશું સુખકારી;
 હાંરે હાંરે કે સંસાર તરિયે, મુગતિને વરીયેરે વાણ. અવગુણ. ૩
 માત પિતા કહે નંદિવેણને, સંયમ વ્રત છે ભારી,
 બાવિશ પરીસહ દુઃકર સહેવા, સંયમ ખાંડાની ધાર;
 હાંરે હાંરે કે શાશન દેવી કહેવે, સંયમ મતિ લેવેરે વાણ.

અવગુણ. ૪

દેવી તણાં તેણે વચન ન માન્યાં, સંયમ રૂઢી રીતે લીધો,

તપ જપ કરણી ઉત્તમ કરતા, મુનિવ્રત પદ સાધ્યો;
હારે હારે કે ગંડોરવા જાવે, વેશ્યા ઘર આવેરે વાણુ. અવગુણુ. ૫
આહાર પાણીની તિહાં જોગવાઈ પૂછી, તો વચન જોડી મહમાતી,
જો હોય તુમ પાસે અર્થ લાભ તો, આવો રંગભર રમીયે સાથે;
હારે હારે કે પાછા વળીયા, પાછા ડગ ભરીયારે વાણુ. અવગુણુ. ૬
ખડ ખડખડ તિહાં દાંતજ કાઢયાને, મુનિ અહંકારે ચડીયા,
ભૂખી દેશવીને સોનૈયા કીધા, મોહ તણે વશ પડીયા;
હારે હારે કે પાછા જાવે, વેશ્યા ઘર આવે વાણુ. અવગુણુ. ૭
આ ઋદ્ધિ છે અનર્થ કેરી તેતો, મારે મન નહિ ભાવે,
જો તુમ રહો અમ ઘર વાસો તો, અરથ હમારે એ આવે;
હારે હારે કે લેકર જાઓ, નહિ તો પાછા આવોરે વાણુ. અવગુણુ. ૮
મોહરૂપી વચન બાણુજ માર્યા, મુનિવ્રત ગયાં હારી,
ગ્રાધો ને મુહપતિ ઉચા મુક્યા, મુખ વિલસે સંસારી;
હારે હારે કે જાઓ કહેશે મને, તો હું છોડું તનેરે વાણુ. અવગુણુ. ૯
દિન દિન પ્રત્યે દશને બુઝવતાં, બાર વરસ ગયાં ચાલી,
છેલ્લે દિવસે સોનારજ આવ્યો, જો તો વચન કુતુહાલી;
હારે હારે કે રસોઈ કરી, ઉઠો મન ધરીરે વાણુ. અવગુણુ. ૧૦
પહેલી રસોઈ તિહા ઠંડીરે હુધ ત્યારે, બીજી કરી તૈયારી;
વેશ્યા કહે તમે ઉઠોને જમવા, એમ જોડી મન પ્યારી;
હારે હારે કે હું સમજાવું, પછી હુંતો આવુંરે વાણુ. અવગુણુ. ૧૧
બીજી રસોઈ તિહાં ઠંડીરે હુધ ત્યારે, ત્રીજી કરી તૈયારી,
વેશ્યા કહે તમે ઉઠોને જમવા, દશમા થાઓ તુમે વારી;
હારે હારે કે વચન સુણી, દોય થયાં મુનિરે વાણુ. અવગુણુ. ૧૨
ચોખે ચિત્તે મુનિ વ્રતજ પાળેને, દોનું થયા ઉગ્ર વિહારી,
કર્મ અપાવી કેવળ પામ્યા, હુંતો જાઉં બલિહારી;
હારે હારે કે મતિ કોઈ નીંદો, ભવિ જીવ વંદોરે વાણુ. અવગુણુ. ૧૩
સંવત ઓગણીશે ત્રીસની સાલે, ફાગણ માસ બિંદાસે,
રૂપી રામચંદજી કેરા પ્રતાપે, રૂપી રામચંદજી ગુણુ ગાશે;
હારે હારે કે જે ધર્મ કરશે, તે સંસારને તરશેરે વાણુ. અવગુણુ. ૧૪

ઉપદેશી સજ્જાય.

જ્ઞાન સુધારસ પીજીએ, જળ લગે ઘટમાં પ્રાણ;	
આ જળ જુઠો જાણીએ, જાણો સ્વપ્ન વિલાસ.	જ્ઞાન. ૧
અમૃત પીતાં ના કીજીએ, કાંઈ આળસ અંગ;	
ઓચિંતાનો આવી મળે, કાળરૂપી ભોરંગ.	જ્ઞાન. ૨
લક્ષ ચોરાશી ચોનીમાં, ધર્યાં બહુ અવતાર;	
દુર્લભ દેહિ માનવની, પામ્યાં મનુષ્યાવતાર.	જ્ઞાન. ૩
ફરી ફરીને નહિં મળે, આ અવસર સાર;	
ગુમડશું મોતી પરોવીયો, પછી ઘોર અંધાર.	જ્ઞાન. ૪
જેવાં તે જળ ઝાંઝવા, જળ જીંદુને વીજ;	
એવાં આ દેહીના રૂપ છે, આતમ કારજ સાધ્ય.	જ્ઞાન. ૫
મહા પદારથ પામીયો, મકરે પ્રમાદ;	
આ અવસર ફરી નહિં મળે, છાંડ કુટો એ પાંથ.	જ્ઞાન. ૬
માયા તે મીઠી વેલકીરે, નારીને પરીવાર,	
તેમાં તો મન ખુંચી રહું, તો જાય નરક દુવાર.	જ્ઞાન. ૭
મુરખ નથી વિચારતો, ક્ષણ લાખેણી જાય;	
દશ દ્રષ્ટાંતે દોહીલો, મનુષ્ય પાણું કયાં પલાય.	જ્ઞાન. ૮
જીવ જાતાં ચાલ્યો એકલોરે, શરણે કોઈ ન થાય;	
અનંતી ઋદ્ધિનો ઘણી આતમારે, કયો નિર્ધન નિર્ભય થાય.	જ્ઞાન. ૯
જળે ન લેદાય આતમારે, નહિં શસ્ત્ર છેદાય;	
અગ્નિ દહે નહિં આતમા, હારે નહિં બાંધ્યા બાંધાય.	જ્ઞાન. ૧૦
સુખ અનંતા સિદ્ધનાંરે, કર્મ ટાળે પમાય;	
ચેત જીવ ગમાર તું, ઘણું ઘણું શું કહેવાય.	જ્ઞાન. ૧૧

અયવંતા મુનિની સજ્જાય.

(રાગ-મલાર, “ પાંડવ પાંચ વાંદતા મન મોહુંજી ” એ દેશી.)
 એક દિન ઋતુ વર્ષા તણી, આવી વરસે મેઢે અપારે,
 ઝખકતી વીજ સોહ્યામણી, મોર કરે મધુરી કંગારે;
 મોર કરે મધુરી કંગાર, જલધર વરસતો બહુ ગાજે.

કારે ઘન તે વરસીયો, મુનિ ફેરાને કારણ જાયરે;
 અયવંતો ઋષિ તેણે સમે, તે તો મુનિવર સાથે જાયરે (૨) જ. ખ. ૨
 નગરી બાહિર મુનીવર ગયા, ચાલે જૂતલ અતિ ઘણા નીરરે;
 અયવંતો ઋષી ઢુકડો, મેલી ગયા સાહસ ધીરરે (૨) જ. ખ. ૩
 મોહ ઉદયે તેણે મુનિવરે, બાંધી જૂતળ માટીની પાળરે;
 જળ વહેતો તેણે રાખીયો, કીધો અધિક અતિ શોચાળરે (૨) જ. ખ. ૪
 માંહિ તે મુકી કાચલી, તે તો તરતી રહી ઉપર આવેરે;
 મધુર વચન એમ ઉચરે, મોરી નાવ તરતી જાયરે (૨) જ. ખ. ૫
 મુનિવર ફેરાથી વળીયાં, આવી દેખે તો કૌતુક સારરે;
 મુનિવર તિહાં ઉચરે, તમે લીધો સંયમ ભારરે. (૨) જ. ખ. ૬
 એક ઉદક બિંદુમાં કહ્યા, જીવ અસંખ્યાતા જાણુરે;
 તે પ્રત્યે કેમ હીંસીએ, જેહની ચાર પર્ચો ચાર પ્રાણુરે (૨) જ. ખ. ૭
 પાપ થયાં શિષ્ય અતિ ઘણા, કાંઈ મોટી અલોચણ લીજેરે;
 આપણે સૂરમણી સારીખા, માટે એ કરણી કેમ કીજેરે (૨) જ. ખ. ૮
 મુનિવર મનમાં એમ ચિંતવે, જીનજીને પુછશું એ વાતરે;
 અયવંતા ઋષિને સહી, પ્રભુ કહોને કેટલો સંસારરે (૨) જ. ખ. ૯
 શ્રી જીનવર તો એમ કહે, અયવંતાનો થોડો સંસારરે;
 તે પ્રત્યે મતિ હેલજો, એહની કરજો વૈયાવચ્ચ સારરે (૨) જ. ખ. ૧૦
 તહેત વચન શ્રી જીનવર તણા, મુનિવર શીષે ચડાવીને ઉઠેરે;
 કરે વૈયાવચ્ચ અતિ ઘણી, અયવંતાને વચને ન રૂઠેરે (૨) જ. ખ. ૧૧
 સામાયક આદ દઈ જેણે, સણીયા તે અંગ અગ્યારરે;
 દુહ્કર સંયમ આદરી, અયવંતો બાળકુમારરે (૨) જ. ખ. ૧૨
 બહોંતેર વરસ સંયમ ગ્રહી, જેણે નપ કીધો અતિ કઠોરરે;
 વિપુલાગરી પરવત ચડી, કીધો સંથારો સારરે (૨) જ. ખ. ૧૩
 અનુક્રમે અણુસણ કરી, પાગ્યા રૂડું કેવળ જ્ઞાનરે;
 કરમ ખપાવી મુગતે ગયા, એમ બોલે સેવક ગણી કહોનરે (૨) જ. ખ. ૧૪
 આઠમાં અંગતા વરગ અષ્ટમે, અધ્યયન પદ્મરમે જાણુરે;
 અદકો ઓછો જે કહ્યો, શુદ્ધ કરજો ચતુરમુખાણુરે (૨) જ. ખ. ૧૫

